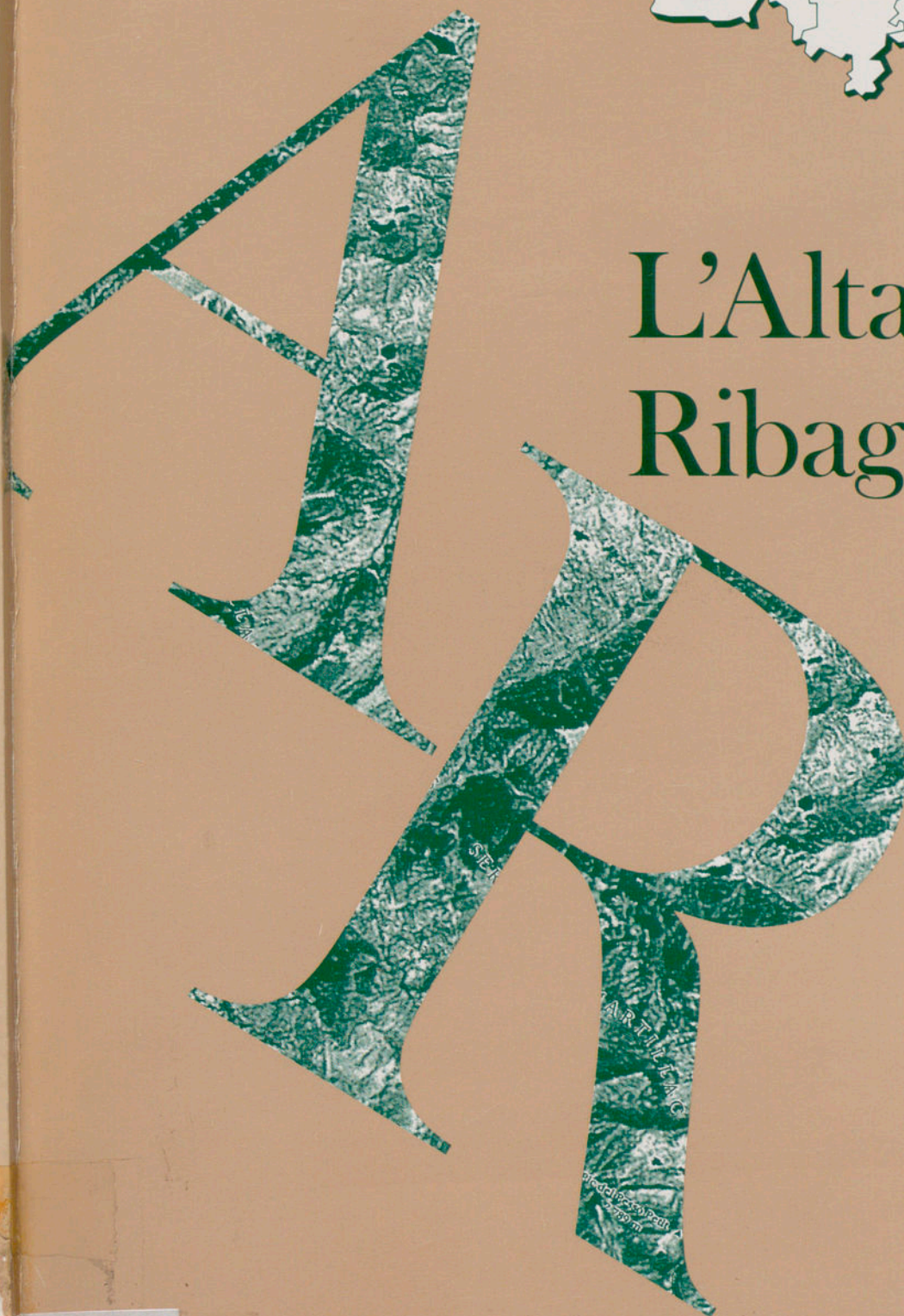

L'Alta Ribagorça

PLA COMARCAL DE MUNTANYA

L'Alta Ribagorça

GI
0805
V.2

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
**Direcció General de Planificació
i Acció Territorial**

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça 1996-2000

Servei d'Acció Comarcal

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia
i Finances
Institut d'Estadística
de Catalunya

3 1 OCT. 1996

Biblioteca R.46.533

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Direcció General de Planificació
i Acció Territorial

Barcelona, 1996

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. DADES CIP

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça,
1996-2000
ISBN 84-393-4031-1
I. Catalunya. Servei d'Acció Comarcal
II. Catalunya. Direcció General de Planificació
i Acció Territorial 1. Planificació regional
-- Alta Ribagorça -- 1996/2000 2. Alta
Ribagorça -- Política econòmica -- 1996/2000
338.98(467.1 RgA)"1996/2000"
353.9(467.1 RgA)"1996/2000"

© Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial i Obres Públiques
Direcció General de Planificació i Acció Territorial
Edició: Barcelona, setembre 1996
Tiratge: 350 exemplars
DL. B-36810-1996
ISBN: 84-393-4031-1
Impressor: PTOP. Direcció General de Planificació i Acció Territorial

Presentació

L'any 1983, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei d'alta muntanya: una llei que, partint del reconeixement dels dèficits que pateixen aquests territoris, però també de les funcions que aconsegueixen en benefici de la col·lectivitat, establia unes institucions i uns instruments específics per assolir l'objectiu final d'equiparar les condicions de vida dels seus habitants a les de la resta de ciutadans del nostre país i, en un altre sentit, de contribuir al reequilibri territorial.

D'aquesta manera, l'any 1991 es posava en marxa el primer Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça i ara, cinc anys després, es presenta el segon, que determina les directrius i les actuacions que es realitzaran a la comarca fins al llindar del 2000. Això evidencia la voluntat del Govern de la Generalitat de reconèixer l'eficàcia d'aquest instrument i de seguir aplicant una política específica per als territoris muntanyencs.

El primer Pla comarcal 1991-1995 s'ha demostrat efectiu i ha comportat la realització de nombrosos programes d'actuació que han tingut un gran impacte en la societat i en l'economia ribagorçanes. Així, la millora de l'accessibilitat general de la comarca, i en particular de la L-500, que connecta la major part dels nuclis de la Vall de Boí, ha contribuït molt directament en l'impuls de l'activitat turística, de la qual n'és el màxim exponent, però no pas l'únic, l'estació de Boí-Taüll. A la vegada, s'han millorat les condicions de vida de nombrosos nuclis petits, mitjançant la correcció de dèficits en infraestructures. Un altre dels grans eixos d'actuació ha estat la protecció del medi, com ho demostren les inversions destinades al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i les accions de lluita contra l'erosió.

El nou Pla comarcal de muntanya, aprovat el 23 de juliol de 1996, planteja un conjunt d'actuacions orientades a reforçar els grans eixos esmentats o a desenvolupar-ne de nous. L'aplicació haurà de ser encara més efectiva, tota vegada que és una eina ja consolidada, més coneguda i assumida per tots els que intervenen en el seu desplegament: els departaments de la Generalitat, els consells comarcals i ajuntaments i la població de la comarca en general.

En definitiva, el Pla comarcal confirma el seu paper d'instrument de desenvolupament socioeconòmic i de planificació que ha d'incidir positivament en una major projecció de l'Alta Ribagorça i ha d'afavorir la seva resituació en el context general del país, en un moment en què les profundes transformacions econòmiques ocasionen canvis de funcions en els territoris muntanyencs.

Barcelona, juliol de 1996

*Agustí d'Arana i Sagnier
Director General de Planificació i Acció Territorial*

Aquest Pla comarcal de muntanya 1996-2000 per a l'Alta Ribagorça ha estat elaborat pel **Servei d'Acció Comarcal** de la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, sota la direcció de Lourdes Feixa.

S'ha comptat amb la col.laboració d'Informació, Gestió i Desenvolupament (INITS), que ha dut a terme l'enquesta d'infraestructures i equipaments als municipis i nuclis de la comarca i ha elaborat un informe sòcio-econòmic; Aranda-Pigem-Vilalta, arquitectes associats, que han proposat les directrius territorials i urbanístiques; Olga Mauri i Enric Roca, que han col.laborat en les tasques de recerca d'informació, revisió del document de diagnòsi i de l'apartat gràfic del Projecte de pla; Emilia Arroyo que ha participat en la realització formal del document; Marina Vilageliu, que ha tingut cura del disseny de la portada, i dels interlocutors als diferents departaments de la Generalitat:

M. Àngels Barberà	Departament de Presidència
Raül Sust i Manel Bosch	Departament de Governació
Salvador Maluquer	Departament d'Economia i Finances
Josep M. Gener	Departament d'Ensenyament
Marta Martínez	Departament de Cultura
Miquel Argenté	Departament de Sanitat i Seguretat Social
Joan Carbonell	Departament de Treball
Josep Santamaria	Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca
Lucas Castaño	Departament de Justícia
Antoni Gurgui	Departament d'Indústria i Energia
Enric Pereta	Departament de Comerç, Consum i Turisme
Marino Villa	Departament de Benestar Social
Xavier Mateu	Departament de Medi Ambient
Xavier Massallé	Direcció General de Carreteres
Miguel Ángel Dombriz	Direcció General de Transports
Francesc Farreras	Direcció General d'Obres Hidràuliques
Antoni Casadevall	Direcció General d'Arquitectura i Habitatge
Joan-Ignasi Coll	Institut Català del Sòl

Índex

Introducció	7
1. Marc legal	9
2. Procés de tramitació del Pla	9
3. Contingut del Pla comarcal	11
4. Metodologia i procés d'elaboració del Pla	12
I. Diagnosi	
Diagnosi comarcal	17
1. Marc territorial i administratiu	19
2. Demografia	37
3. Sectors econòmics	59
4. Equipaments	91
5. Infraestructures	97
6. Conclusions	103
II. Programes d'actuació	
Balanç del Pla comarcal 1991-1995	113
1. Consideracions inicials	115
2. Anàlisi quantitativa: el seguiment anual	116
3. Valoració qualitativa: les directrius específiques	118
Objectius globals i directrius específiques	123
Objectius globals de la política de muntanya	125
Directrius específiques per a l'Alta Ribagorça	126
Programes d'actuació	129
Programes d'actuació	131
1. Recursos naturals	133
2. Agricultura, ramaderia i silvicultura	137
3. Indústria i artesanía	154
4. Turisme	156
5. Comerç	163
6. Mercat de treball	164
7. Infraestructures	172
8. Equipaments	186
9. Habitatge	199
Marc financer	205
Despeses previstes en el Pla comarcal de muntanya 1996-2000	207
Directrius territorials i urbanístiques	217
Objectiu de les directrius territorials i urbanístiques	219
Directrius territorials i urbanístiques per a l'Alta Ribagorça	219
I. Orientació de la regulació dels usos i les activitats del territori	221
II. Orientació de la xarxa viària adequada	234
III. Detecció de les mancances del planejament vigent	237
Gestió i seguiment del Pla	239
III. Annex	

Introducció

El Pla comarcal de muntanya és el principal mitjà de planificació i respon a la figura legal descrita a l'article 4 de la Llei 2/1984, de 7 de març, d'alta muntanya, que el defineix com a instrument bàsic per al desenvolupament i l'aplicació de la política de muntanya. El mateix article determina els continguts bàsics del Pla i n'estableix els tres fonaments del funcionament, el període de vigència, les despeses atribuïdes de la iniciativa i el procediment per a la renovació, que s'inicia el quart any de vigència de l'anterior.

D'una altra banda, el Decret 84/1984, de 16 de març, sobre desplegament de la Llei d'alta muntanya, desenvolupa en el seu capítol II el procediment de renovació que fixa l'article 7 de la Llei. El seu articulat explica els aspectes més rellevants quant al procediment i el calendari d'execució de cadascuna de les fases del procés: l'elaboració de l'informe públic previ, l'aprovació inicial del Projecte de pla, la informació pública i aprovació provisional del consell comarcal i la realització i aprovació definitiva del Pla comarcal. Aquest procediment, tal com estableix l'article 13 de l'esmentat decret, també és aplicable als posteriors processos de renovació dels plans comarcals.

Pel que fa a la competència orgànica, el Decret 566/1983, de 7 de desembre, atribueix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques les funcions relacionades amb la política de muntanya, i a la seva actual Direcció General de Planificació i Acció Territorial la funció, entre altres, d'elaborar tècnicament els plans comarcals de muntanya i fer-los revisar.

Finalment, cal destacar que el Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre regulació dels plans comarcals de muntanya, encomana a alguns mateixos organismes l'elaboració d'una memòria de caràcter periòdic, que reflecteixi el grau d'evolució de cada una dels de Pla comarcal (article II). A més, l'article 4 del mateix decret determina que entre la documentació necessària per a la renovació del Pla comarcal hi ha de constar un índex del grau d'evolució dels objectius del Pla vigent.

2. PROCÉS DE TRAMITACIÓ DEL PLA

El procés de renovació del Pla comarcal per al període 1996-2000 és el que defineix l'article 7 de la Llei d'alta muntanya i que desenvolupa a bastament el Decret de desplegament 84/1984. El fet de tractar-se del primer procés de renovació ha comportat un seguit de consideracions i condicionaments referents a la seva tramitació.

En primer lloc, ha determinat la necessitat de treballar en la seva elaboració dins d'un calendari i a uns terminis temporals perfectament definits pel tal d'ajustar al·lineantament el Pla vigent amb el que s'està renovant i es ha d'ajustar la seva duració temporal en la seva aplicació. Així, i en compliment dels requeriments legals, els treballs preparatoris del nou Pla es van iniciar l'any 1994, per tal que durant el 1995 se n'posés en marxa la tramitació administrativa i definitiva perquè pogués ser aprovat i entrar en vigor el 1996.

En segon lloc, el fet de disposar de l'experiència prèvia proporcionada per la planificació del primer Pla va permetre aconseguir reduir la durada dels procediments de tramitació per tal d'operar amb un calendari i un ritme de treball precís.

1. MARC LEGAL

El Pla comarcal de muntanya és el principal mitjà de planificació a les comarques de muntanya i respon a la figura legal dissenyada a l'article 4 de la Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya, que el defineix com a instrument bàsic per al desenvolupament i l'aplicació de la política de muntanya. El mateix article determina els continguts mínims del Pla i n'estableix els trets fonamentals del funcionament, el període de vigència, les tasques derivades de la tramitació i el calendari per a la renovació, que s'inicia el quart any de vigència de l'anterior.

D'una altra banda, el Decret 84/1984, de 16 de març, sobre desplegament de la Llei d'alta muntanya, desenvolupa en el seu capítol II el procediment de tramitació que fixa l'article 7 de la Llei. El seu articulat explicita els aspectes més rellevants quant al procediment i el calendari d'execució de cadascuna de les fases del procés: l'elaboració de l'enquesta pública prèvia, l'aprovació inicial del Projecte de pla, la informació pública, l'aprovació provisional del consell comarcal i la reelaboració i aprovació definitiva del Pla comarcal. Aquest procediment, tal com estableix l'article 13 de l'esmentat decret, també és aplicable als posteriors processos de renovació dels plans comarcals.

Pel que fa a la competència orgànica, el Decret 566/1983, de 7 de desembre, atribueix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques les funcions relacionades amb la política de muntanya, i a la seva actual Direcció General de Planificació i Acció Territorial la funció, entre algunes altres, d'elaborar tècnicament els plans comarcals de muntanya i fer-ne llur revisió.

Finalment, cal destacar que el Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre seguiment dels plans comarcals de muntanya, encarrega a aquest mateix organisme l'elaboració d'una memòria de caràcter periòdic, que reflecteixi el grau d'assoliment de cada anualitat del Pla comarcal (article 1). A més, l'article 4 del mateix decret determina que entre la documentació necessària per a la renovació del Pla comarcal, hi ha de constar un balanç del grau d'assoliment dels objectius del Pla vigent.

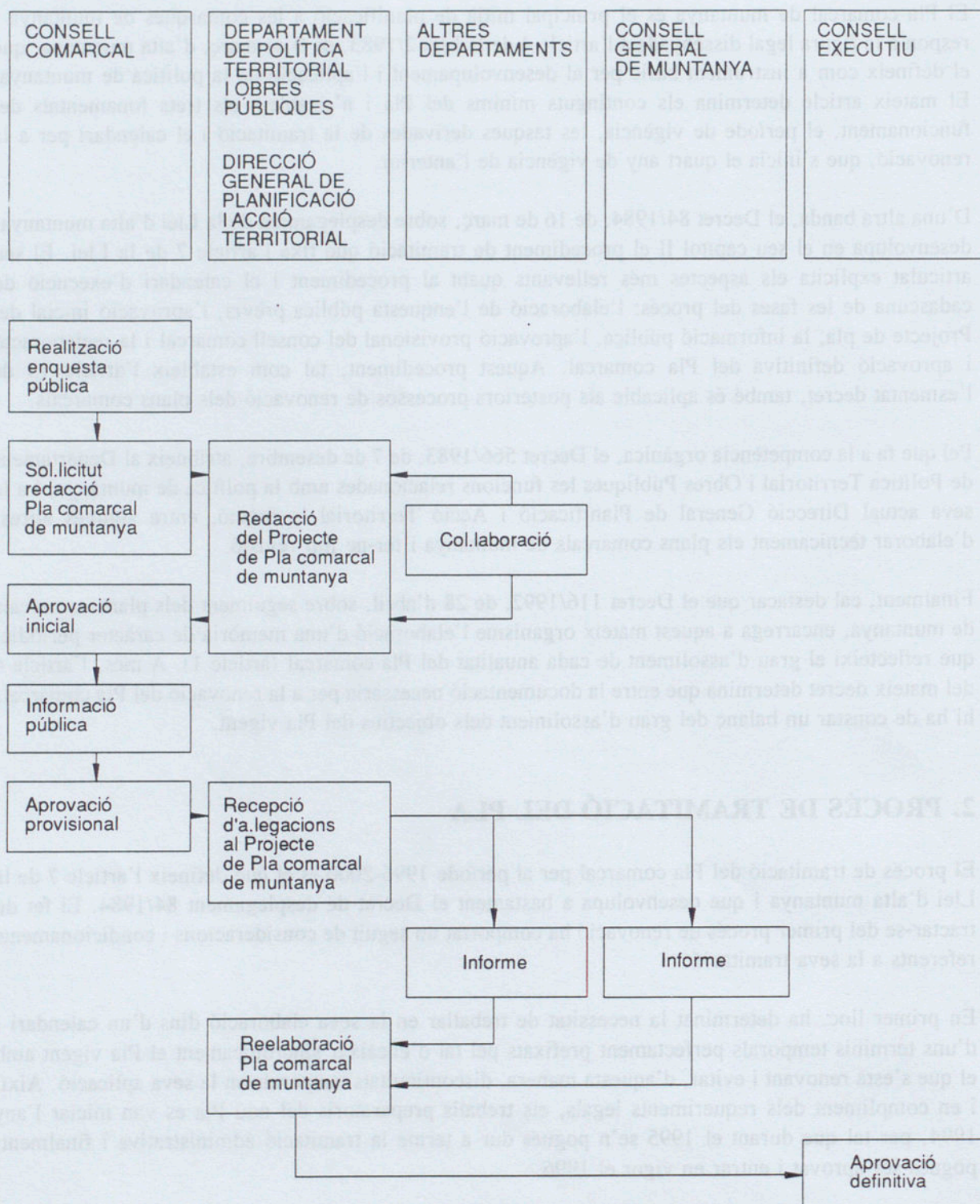
2. PROCÉS DE TRAMITACIÓ DEL PLA

El procés de tramitació del Pla comarcal per al període 1996-2000 és el que defineix l'article 7 de la Llei d'alta muntanya i que desenvolupa a bastament el Decret de desplegament 84/1984. El fet de tractar-se del primer procés de renovació ha comportat un seguit de consideracions i condicionaments referents a la seva tramitació.

En primer lloc, ha determinat la necessitat de treballar en la seva elaboració dins d'un calendari i d'uns terminis temporals perfectament prefixats pel tal d'encaixar sincrònicament el Pla vigent amb el que s'està renovant i evitar, d'aquesta manera, discontinuïtats temporals en la seva aplicació. Així, i en compliment dels requeriments legals, els treballs preparatoris del nou Pla es van iniciar l'any 1994, per tal que durant el 1995 se'n pogués dur a terme la tramitació administrativa i finalment, pogués ser aprovat i entrar en vigor el 1996.

En segon lloc, el fet de disposar de l'experiència prèvia proporcionada per la preparació del primer Pla va permetre acotar i calibrar la durada dels treballs de tramitació per tal d'operar amb un calendari i un ritme de treball precís.

PROCÈS D'ELABORACIÓ DEL PLA COMARCAL DE MUNTANYA

D'acord amb els tràmits expressats al Decret 84/1984, i tal com es va informar a la 13a sessió del Consell General de Muntanya, feta el 25 de novembre de 1993 a Berga, el procés va començar amb l'elaboració i aprovació de l'enquesta pública portada a terme pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça a partir del mes d'abril de 1994 i la seva tramesa, juntament amb la sol·licitud de redacció del Pla comarcal, al conseller de Política Territorial i Obres Públiques, amb data 28 de desembre de 1994. A continuació la Direcció General de Planificació i Acció Territorial elaborà i redactà el Projecte de pla comarcal, en col·laboració amb les altres direccions generals i departaments actuant a la comarca, procés que va finalitzar el març de 1995. Les tasques principals portades a terme durant aquest període han estat, bàsicament, l'elaboració de la diagnosi comarcal a partir del treball d'un equip consultor extern i la concreció dels programes d'actuació.

La tramitació del Pla comarcal va continuar amb la presentació del Projecte de pla al Consell Comarcal, per tal que aquest, com expressen les disposicions reglamentàries, podés conèixer el seu contingut i procedís a fer-ne l'aprovació inicial, fet que s'esdevingué el 18 de maig de 1995. Durant els dos mesos posteriors, el Projecte de pla fou sotmès a informació pública, període durant el qual les institucions, les entitats i la població de la comarca hi va poder formular les al·legacions que consideraven oportunes. A la vista de les al·legacions presentades, el Consell Comarcal va aprovar provisionalment el projecte el 28 de setembre de 1995, i el va trametre, juntament amb les al·legacions, a la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, per tal que aquest organisme procedís a la seva reelaboració. Després que els departaments implicats resollessin llurs al·legacions i que el Consell General de Muntanya que es va convocar a la Seu d'Urgell el 21 de març de 1996 informés positivament el Projecte de pla comarcal de l'Alta Ribagorça, es va reelaborar el document i es va trametre al Consell Executiu de la Generalitat, que l'aprovà definitivament mitjançant el Decret 286/1996, de 23 de juliol de 1996, (DOGC 2237 de 31 de juliol de 1996).

3. CONTINGUT DEL PROJECTE DE PLA COMARCAL

Després d'aquesta introducció sobre el marc legal i la tramitació del Pla comarcal, cal fer esment del seu contingut, el sostre mínim del qual queda establert a l'article 4.2 de la Llei 2/1983, d'alta muntanya. Entre els elements que el configuren, cal destacar-ne alguns de bàsics: l'estudi socio-econòmic de la comarca, els programes d'actuació, el Pla d'inversions directes i complementàries i les directrius orientadores de la planificació urbanística.

Quant al seu contingut, el Pla comarcal queda estructurat en dos grans apartats, el primer dels quals el constitueix la diagnosi comarcal, que conté l'estudi socio-econòmic de la comarca amb una explicació final de les possibilitats de desenvolupament dels diversos sectors econòmics, socials i de serveis, i unes directrius específiques que han d'orientar les futures actuacions que es portin a terme a la comarca.

El segon se centra en els programes d'actuació, i s'obre amb una anàlisi i un balanç del grau de realització de les previsions del Pla comarcal precedent, mitjançant l'estudi comparatiu dels resultats anuals de les despeses realitzades respecte de les despeses programades. Les consideracions més importants, però, es fan en valorar quantitativament i qualitativa l'aplicació global del Pla i especialment, la major o menor correlació que hi ha hagut entre les actuacions realitzades i les directrius específiques que les havien d'orientar.

Tanmateix, el nucli d'aquest segon apartat i que a la vegada constitueix la part més substantiva de tot el Pla comarcal, és el referit als programes d'actuació. En aquest apartat, desglossats per sectors i agents diversos de l'Administració de la Generalitat, es determinen les actuacions que s'han de dur a terme, localitzades, quantificades i programades anualment durant els cinc anys de vigència del Pla. Posteriorment, i lligat als programes d'actuació, s'ha elaborat el Marc financer, que analitza la coherència financera del conjunt de les actuacions i desagrega el volum global de recursos que es preveu destinar-hi segons l'organisme actuant, el sector d'aplicació i el capítol pressupostari.

A aquest capítol segueix el referit a les directrius territorials i urbanístiques, que pretenen orientar la resposta del planejament a les directrius generals i específiques fixades per a l'Alta Ribagorça i donar coherència a la traducció territorial de les diferents actuacions proposades. Per bé que la mateixa llei els atribueix un caràcter orientador i, per tant, no vinculant, mereixen un tractament més ampli i consistent que les fixades a l'anterior Pla comarcal, per tal com poden tenir un paper de nexa intermedi entre les determinacions del planejament urbanístic de base municipal i les sorgides dels instruments de planejament general, com el Pla territorial general de Catalunya.

Finalment, i com a annex, apareix un tercer apartat que recull una bona part de la informació estadística detallada que s'ha emprat en l'elaboració de la diagnosi comarcal i les taules resum de l'enquesta d'infraestructures i equipaments als nuclis i municipis de la comarca.

4. METODOLOGIA I PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA

Els plans comarcals de muntanya gaudeixen d'unes característiques especials que els fan uns instruments de planificació gairebé inèdits: tenen un caràcter integral i no sectorial, una vocació d'instrument de desenvolupament socio-econòmic adreçat a territoris amb limitacions i no són plans macroeconòmics per a tot un àmbit jurídic-administratiu (l'Estat o una comunitat autònoma) sinó plans de coordinació d'inversions d'un únic agent institucional, la Generalitat, aplicats a l'àmbit comarcal.

Per a l'elaboració dels primers plans comarcals es va fer un estudi metodològic previ, els principals trets del qual han continuat essent vàlids per al seu procés de renovació, tot i que amb diferències d'enfocament. En el procés d'elaboració es poden distingir un seguit d'elements essencials que es comenten tot seguit i se succeeixen en una seqüència temporal precisa.

- La primera tasca, consistent en l'elaboració de l'Enquesta pública pel Consell Comarcal, ha estat realitzada amb l'ànim de fer conèixer concretament l'elaboració del nou Pla comarcal 1996-2000 i propiciar la participació de les organitzacions, els sectors i les entitats comarcals en la seva preparació. La Direcció General de Planificació i Acció Territorial va proporcionar als consells comarcals un document-guia de treball on es donaven una sèrie d'orientacions metodològiques referides al contingut i a les diferents maneres de recollir la informació i de presentació de resultats de l'enquesta pública. Aquesta va ser elaborada pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça durant el segon trimestre del 1994 i la va trametre al conseller de Política Territorial i Obres Públiques el 28 de desembre del mateix any. Posteriorment se n'envià còpia a tots els departaments de la Generalitat per tal que disposessin d'una informació específica i de primera mà a l'hora d'establir la programació de les seves actuacions a la comarca.

- Simultàniament es va elaborar la diagnosi socio-econòmica de la comarca, la realització tècnica de la qual va ser encarregada a l'equip consultor Informació, Gestió i Desenvolupament (INITS), que la va lliurar a la Direcció General el 9 d'agost de 1994. Per a la seva preparació, l'equip va portar a terme un important treball de camp centrat en la recollida i actualització de dades i en la realització d'una enquesta municipal que reflecteix la situació actual de les infraestructures, els equipaments i els serveis de tots els nuclis de població de la comarca.

Tanmateix, la col·laboració de la Direcció General de Planificació i Acció Territorial en la tasca d'elaboració d'aquest document ha estat intensa i continuada, determinant-ne la metodologia, proporcionant a l'equip consultor algunes de les dades per als treballs inicials de recollida d'informació, portant a terme tota la producció gràfica i, de manera especialment intensa, seguint-ne i valorant-ne el contingut.

D'aquesta manera s'ha obtingut un document de Diagnosi estructurat en capítols sectorials i amb un enfocament metodològic clarament evolucionat respecte a la Diagnosi del primer Pla comarcal. Així, pel que fa a l'estructura socio-econòmica, s'ha centrat l'anàlisi en l'evolució del darrer decenni, atès que l'enfocament més general i retrospectiu ja estava plantejat al primer Pla comarcal. D'una altra banda, s'ha volgut donar una visió global de la realitat comarcal i contextualitzar-la en l'àmbit socio-econòmic català i europeu. Finalment, s'ha introduït dins de cada capítol un epígraf amb les conclusions més importants, en què s'identifiquen els dèficits encara presents i es concreten les estrangulacions més importants que limiten el desenvolupament de les seves potencialitats.

- La Direcció General va prosseguir l'elaboració del Pla confeccionant els programes d'actuació. En aquest sentit, la primera tasca va ser la preparació del balanç del grau de compliment del primer Pla comarcal 1991-1995, mitjançant el qual s'ha pogut avaluar el nivell d'assoliment dels objectius que aquest tenia fixats. Els resultats d'aquesta anàlisi i la valoració de les conclusions sectorials de la diagnosi han estat dos elements importants a l'hora de definir els objectius globals i les directrius específiques que han d'orientar el nou Pla comarcal.

Paral·lelament, entre els mesos de desembre de 1994 i març de 1995 els departaments van lliurar a la Direcció General de Planificació i Acció Territorial els diferents programes d'actuació que havien de configurar el Pla comarcal, que un cop analitzats i, d'acord amb el seu contingut, es van assignar als diferents epígrafs en què s'estructura el programa d'actuacions. Amb les dades econòmiques que acompanyen els diferents programes, es va determinar el marc financer del Pla.

- Dins del marc dels programes d'actuació, cal fer esment especial de les anomenades *actuacions o inversions complementàries*, que l'article 4.2, lletra c), de la Llei d'alta muntanya defineix com les específiques de l'òrgan de la Generalitat encarregat de la política de muntanya, és a dir, la Direcció General de Planificació i Acció Territorial. En aquest Pla s'inclouen tres programes d'aquestes característiques: el de projectes de desenvolupament econòmic en àrees de muntanya, el d'actuacions a la xarxa de camins i el d'actuacions als petits nuclis i el poblament disseminat, que representen el compromís directe d'aquest organisme en l'aplicació de la política de muntanya mitjançant la programació d'actuacions pròpies. L'experiència obtinguda durant la vigència del Pla comarcal 1991-1995 ha estat decisiva a l'hora de millorar els mecanismes de definició, gestió i control de les actuacions, de cara a assolir un major grau d'eficàcia.

- Com a traducció territorial de les directrius específiques s'han elaborat les directrius territorials i urbanístiques que, a diferència de les incloses al primer Pla comarcal, tenen la voluntat de convertir-se en instrument orientador del planejament urbanístic i territorial que es porti a terme en diferents àmbits o en la totalitat de la comarca. El document de base d'aquestes directrius va ser encarregat a l'equip d'arquitectes Aranda, Pigem i Vilalta Associats, el contingut final del qual ha permès a la Direcció General de Planificació i Acció Territorial determinar el contingut específic per a la comarca de l'Alta Ribagorça.

- Finalment, cal fer referència a la participació de la població en el procés de renovació del Pla comarcal, aspecte en el qual posa èmfasi la mateixa Llei de muntanya i que té un paper important en la definició final del contingut del Pla. Els dos principals canals participatius són l'enquesta pública prèvia a la redacció del Pla comarcal i, sobretot, la informació pública posterior a l'aprovació inicial, del Projecte de pla comarcal per part del Consell Comarcal.

Amb l'enquesta pública, s'ha pogut disposar de manera sintètica d'informació recent i de primera mà sobre la situació i els problemes que més preocupen les institucions i els habitants de la comarca i s'ha pogut transmetre aquesta informació als departaments actuant. Per la seva part, la fase d'informació pública propiciarà una participació directa i activa de la població en el Pla, mitjançant la presentació d'al·legacions als programes d'actuació. A més, per tal d'aprofundir el caràcter participatiu del nou Pla, s'ha establert un contacte permanent amb la realitat comarcal i les seves institucions mitjançant diverses reunions bilaterals entre representants del Consell Comarcal i membres de la Direcció General de Planificació i Acció Territorial.

I. Diagnosi

1. Marc territorial i administratiu

Diagnosi comarcal

1.1. CARACTERÍSTIQUES FÍSQUES DEL TERRITORI I USOS DEL SOL

El territori de l'Alta Ribagorça és caracteritzat sobretot pel seu estat des de la zona aridial del Pirineu fins a les serralades interiors del Pre-pirineu. El seu relleu és molt accidentat i abrupte i la seva estructura empenh de valls principals a les quals en contacte en té interals, alguns d'origen glacial, de manera que els rius són els principals vertebradors del territori.

L'Alta Ribagorça forma part d'una comarca més gran, la Ribagorça, que ocupa les terres de la zona alta de la Noguera Ribagorçana, i es divideix en onze subunitats territorials, corresponents a les valls principals: al nord, la vall de Sol, la vall de Barravà, la vall de Casmeua i la vall de Benic; aquestes valls conflueixen damunt del Pont de Suert, la boca d'una altra subunitat territorial formada per l'area del Pont de Suert —vall de Llevata; la darrera subunitat territorial ocupa la part baixa d'aquesta comarca natural, la Terreta, que s'estén entre la serra de Sant Gervasi i el Montsec.

La comarca estricte de l'Alta Ribagorça inclou la vall de Sol en tota la seva extensió, el sector esquerre de la vall de Barravà i el sector de la vall de Llevata que s'estén al sud-est del Pont de Suert fins al coll de Ferves i la serra de Sant Gervasi. Les diverses valls de la comarca conflueixen en el punt on que s'ha desenvolupat la capital comarcal, el Pont de Suert.

El caràcter físic de l'Alta Ribagorça queda ben reflectit en la distribució altitudinal del seu territori. Al voltant del 37% de la superfície comarcal es situa per sobre dels 2.000 metres d'altitud mentre que gairebé el 60% es troba entre els 1.000 i els 2.000 metres.

TAULA 1.1. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE SEGONS L'ALTITUD

Altitud (m)	ha	%
600 i 1.000	12,3	5,4
1.001 i 2.000	146,9	67,1
Més de 2.000	197,3	91,8
Total	426,5	100,0

Font: Institut d'Estadística de Catalunya (1992, IEC).

Les màximes altituds es troben a la zona nord de la comarca, en la línia aridial de la serralada Pirineu (Corbaciocret, 3.033 m; Benicret, 2.930 m), mentre que la zona més septentrional es troba al sector del Pont de Suert (al nord del Pont i obre als 830 metres). A l'extrem sud, la serra de Sant Gervasi, en el límit interior del Pre-pirineu, assolix 1.890 metres d'alçada.

1. Marc territorial i administratiu

1.1. CARACTERÍSTIQUES FÍSiques DEL TERRITORI I USOS DEL SÒL

El territori de l'Alta Ribagorça és característicament pirinenc i s'estén des de la zona axial del Pirineu fins a les serralades interiors del Pre-pirineu. El seu relleu és molt muntanyós i abrupte i s'estructura entorn de valls principals a les quals en conflueixen de laterals, algunes d'origen glacial, de manera que els rius són els eixos vertebradors del territori.

L'Alta Ribagorça forma part d'una comarca natural, la Ribagorça, que ocupa les terres de la conca alta de la Noguera Ribagorçana, i es divideix en unes subunitats territorials, corresponents a les valls principals: al nord, la vall de Boí, la vall de Barravés, la vall de Castanesa i la vall de Benasc; aquestes valls conflueixen damunt del Pont de Suert, ja dins d'una altra subunitat territorial formada per l'àrea del Pont de Suert —vall de Llevata; la darrera subunitat territorial ocupa la part baixa d'aquesta comarca natural, la Terreta, que s'estén entre la serra de Sant Gervàs i el Montsec.

La comarca estricta de l'Alta Ribagorça inclou la vall de Boí en tota la seva extensió, el marge esquerre de la vall de Barravés i el sector de la vall de Llevata que s'estén al sud-est del Pont de Suert fins al coll de Perves i la serra de Sant Gervàs. Les diverses valls de la comarca conflueixen en el punt en què s'ha desenvolupat la capital comarcal: el Pont de Suert.

El caràcter pirinenc de l'Alta Ribagorça queda ben reflectit en la distribució altitudinal del seu territori. Al voltant del 37% de la superfície comarcal és situada per sobre dels 2.000 metres d'altitud mentre que gairebé el 60% es troba entre els 1.000 i els 2.000 metres.

TAULA 1.1. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE SEGONS L'ALTITUD

Altitud (m)	km ²	%
601-1.000	22,9	5,4
1.001-2.000	246,9	57,8
Més de 2.000	157,1	36,8
Total	426,9	100,0

Font: *Anuari Estadístic de Catalunya 1992*. IEC.

Les màximes altituds es troben a la zona nord de la comarca, en la línia axial de la serralada Pirinenca (Comaloorno, 3.033 m; Besiberri, 3.030 m), mentre que la zona més deprimida es troba al sector del Pont de Suert (el nucli del Pont s'ubica als 839 metres). A l'extrem sud, la serra de Sant Gervàs, en el límit interior del Pre-pirineu, assoleix 1.890 metres d'altitud.

El clima de l'Alta Ribagorça és d'alta muntanya amb escassa influència mediterrània, rigorós especialment al sector nord. A les zones habitades de la comarca, les temperatures mitjanes del mes més fred se situen entre 1 i 3°C, mentre que les del mes més càlid varien entre els 18-22°C. Les precipitacions als nuclis habitats oscil·len entre els 800 i els 1.200 mm anuals i són freqüents en totes les estacions de l'any, bé que en general menys intenses a l'hivern. A la comarca s'estableixen diferències climàtiques segons l'altitud i l'orientació dels vessants, i es produeixen inversions tèrmiques en algunes zones de vall.

La Noguera Ribagorçana és el principal curs fluvial de la comarca i la travessa de nord a sud. Aquest riu, però, ocupa una posició limítrofa en el territori comarcal ja que fa de partió entre les províncies de Lleida i Osca. A Vilaller, la Noguera Ribagorçana té un cabal mitjà de 6,1 m³/s i una conca de 149 km². Al Pont de Suert, quan aquest riu ja ha rebut les aportacions de diversos afluent (Noguera de Tor, Valira de Castanesa,...) el seu cabal mitjà se situa en els 17 m³/s i té una conca de 558 km². Els altres cursos fluvials més destacables de l'Alta Ribagorça, tots afluent de la Noguera Ribagorçana, són la Noguera de Tor, que drena tota la vall de Boí i que a Llesp presenta un cabal mitjà de 9 m³/s i una conca de 225 km², i el riu de Viu que drena la vall de Llevata.

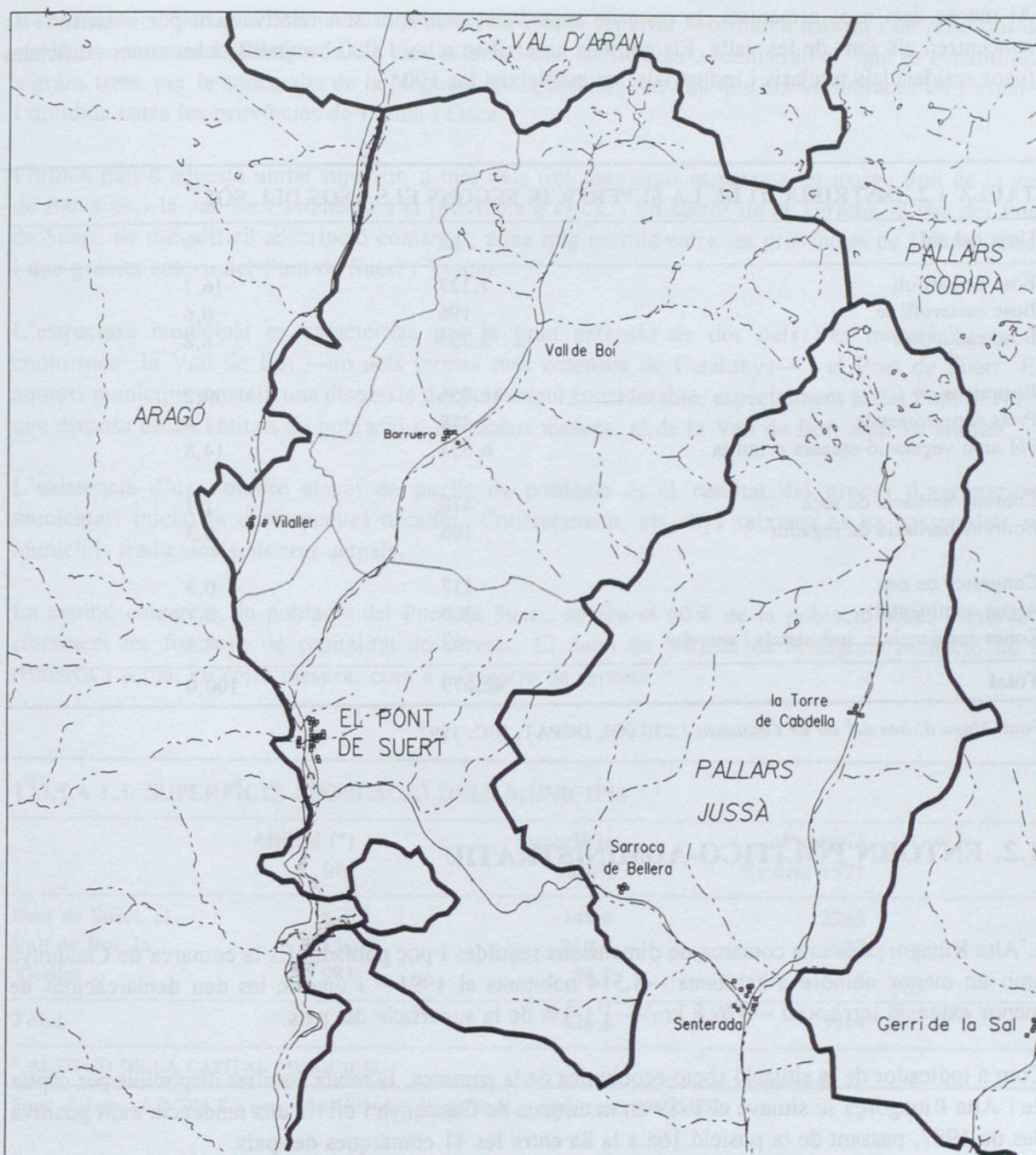
El període de desglaç de la neu, centrat a la primavera i a principi d'estiu, domina el règim anual dels rius de la comarca. Durant l'avinguda de 1982 la Noguera Ribagorçana va registrar un cabal màxim instantani de 300 m³/s al Pont de Suert. En aquest sentit, a l'Alta Ribagorça s'identifiquen diversos sectors de risc geològic en zones inundables i per moviments de vessants. Aquests darrers anys s'han realitzat algunes obres de prevenció davant d'aquests riscos al Pont de Suert, a Senet i a la de vall de Boí. Resta, però, la realització d'algunes obres pendents.

Un component especialment destacable en la hidrografia comarcal el forma la gran quantitat d'estanys d'origen glacial —més de quaranta— situats al límit nord de la comarca, que han estat explotats a bastament per a la producció d'energia elèctrica. Actualment a l'Alta Ribagorça hi ha instal·lades una dotzena de centrals hidroelèctriques.

En els cursos fluvials de la comarca s'han construït diversos embassaments, el més extens dels quals és el d'Escales, al sud del Pont de Suert, que va ser construït en 1955, i que ocupa una superfície de 675 hectàrees i una capacitat de 157 hm³. La presa d'aquest embassament té una altura de 125 metres. Destaca també l'embassament de Baserca (20,8 hm³) per damunt de Senet, l'embassament de Cavallers (15,6 hm³) a la capçalera de la Noguera de Tor, que actua com a col·lector de l'àrea lacustre situada a cotes superiors, a més dels petits embassaments de Cardet i Llesp.

El territori de l'Alta Ribagorça és essencialment forestal, ja que els boscos i bosquines ocupen dues terceres parts de la superfície comarcal, mentre que els prats n'ocupen gairebé una cinquena part. L'altra ocupació quantitativament important és el sòl amb vegetació nul·la o escassa que, lògicament, correspon als rocams d'alta muntanya.

S'ha de destacar la gran diversitat de formacions boscoses a l'Alta Ribagorça. Així, hom identifica estatges boreoalpins, amb boscos d'avets i de pi negre; estatges medioeuropeus, principalment amb pinedes de pi roig i algunes fagedes; vegetació submediterrània, amb rouredes de roure martinenc, i també vegetació de característiques mediterrànies, amb alzinars de carrasca.

MARC TERRITORIAL I ADMINISTRATIU
Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

Font: elaboració DGPAT, 1993.

Al marge dels usos esmentats, la resta de superfícies ocupades són relativament poc extenses i es concentren als fons de les valls. Els conreus no arriben a les 1.000 hectàrees, i les zones edificades (usos residencials terciaris i industrials) no assoleixen les 100.

TAULA 1.2. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE SEGONS ELS USOS DEL SÒL

Usos del sòl	ha	%
Bosc aciculifoli	7.127	16,7
Bosc esclerofil·le	196	0,6
Bosc caducifoli	3.753	8,8
Bosquines	16.756	39,2
Prats supraforestals	7.458	17,4
Sòl amb vegetació escassa o nul·la	6.334	14,8
Conreus herbacis de secà	470	1,1
Conreus herbacis de regadiu	106	0,3
Congestes de neu	117	0,3
Aigua continental	300	0,7
Zones residencials, industrials i serveis	62	0,1
Total	42.679	100,0

Font: Mapa d'usos del sòl de Catalunya 1:250.000, DGPAT, ICC, 1992.

1.2. ENTORN POLÍTICO-ADMINISTRATIU

L'Alta Ribagorça és una comarca de dimensions reduïdes i poc poblada. És la comarca de Catalunya amb un menor nombre d'habitants —3.514 habitants el 1991— i una de les deu demarcacions de menor extensió territorial —426,8 km²— l'1,3% de la superfície del país.

Com a indicador de la situació socio-econòmica de la comarca, la renda familiar disponible per càpita de l'Alta Ribagorça se situava el 1989 en la mitjana de Catalunya i ofería una tendència molt positiva des de 1987, passant de la posició 16a a la 8a entre les 41 comarques del país.

1.2.1. Àmbit municipal

La delimitació de la comarca de l'Alta Ribagorça és condicionada profundament per les divisions administratives vigents. La comarca administrativa, objecte d'aquest estudi, agrupa els termes municipals de la Vall de Boí, Vilaller i el Pont de Suert. Administrativament, l'Alta Ribagorça pertany a la província de Lleida.

Hom reconeix, però, l'existència d'una unitat territorial superior —comarca natural i de relacions de serveis— anomenada Ribagorça, de més extensió que la comarca administrativa, que és constituïda, a grans trets, per la conca alta de la Noguera Ribagorçana —en tant que eix vertebrador de l'espai— i dividida entre les províncies de Lleida i Osca.

Formen part d'aquesta unitat superior, a més dels tres municipis esmentats, el marge dret de la vall de Barravés i la vall de Castanesa, a la província d'Osca, i un sector de la Terreta, al sud del Pont de Suert, de més difícil adscripció comarcal, zona mig partida entre les províncies de Lleida i Osca i que gravita entorn del Pont de Suert i Tremp.

L'estructura municipal es caracteritza per la gran extensió de dos dels tres municipis que la conformen: la Vall de Boí —un dels termes més extensos de Catalunya— i el Pont de Suert. En aquests municipis existeix una dispersió del poblament considerable, especialment al del Pont de Suert que disposa de 26 entitats de població i, en menor mesura, al de la Vall de Boí, amb 10 entitats.

L'existència d'un nombre elevat de nuclis de població és el resultat del procés d'agregacions municipals iniciat fa unes quantes dècades. Concretament, els anys seixanta es va passar dels set municipis tradicionals als tres actuals.

La capital comarcal, la població del Pont de Suert, aplega el 60% de la població total, i exerceix clarament les funcions de capitalitat de serveis. El nucli de Vilaller és la segona població de la comarca i actua, en certa mesura, com a subcentre de serveis.

TAULA 1.3. SUPERFÍCIE I POBLACIÓ DELS MUNICIPIS

	Altitud (*) (m)	Superfície (km ²)	Població de dret 1991
Pont de Suert, el	838	148,6	2285
Vall de Boí, la	1.130	219,5	637
Vilaller	981	58,7	592
Total	—	426,8	3514

* ALTITUD DE LA CAPITAL MUNICIPAL

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Estadística comarcal i municipal*, 1992, IEC.

En l'àmbit local, cal assenyalar l'opció presa des d'alguns pobles en el sentit d'afavorir la representativitat territorial dels municipis. Així, s'han creat dues entitats municipals descentralitzades.

TAULA 1.4. ENTITATS MUNICIPALS DESCENTRALITZADES

Municipi	Entitat municipal descentralitzada
Vall de Boí, la	Durro-Saraís
Vilaller	Senet

Font: elaboració DGPAT a partir del *Fitxer d'Ajuntaments de Catalunya*, Federació de Municipis de Catalunya.

1.2.2. Àmbit comarcal

L'Alta Ribagorça és una comarca de creació recent (1988). No figurava entre les demarcacions establertes els anys trenta ni en l'organització comarcal de 1987. En ambdós casos, els tres municipis ribagorçans s'inclouen al Pallars Jussà. El procés de creació i consolidació de la comarca es considera satisfactori tant per part dels responsables institucionals ribagorçans com pels del Pallars Jussà.

Tot i que es tracta de la demarcació amb un menor nombre d'habitants i de municipis de les 41 comarques catalanes, presenta trets característics en l'àmbit territorial. Així, un dels elements que expliquen, en bona part, la seva identitat comarcal és que disposa d'un nucli de població amb funcions de capital de serveis (el Pont de Suert). D'altra banda, la comarca es troba realment allunyada dels centres comarcals més propers (Vielha i Tremp).

El Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça va constituir-se l'any 1988, i va iniciar el procés de desplegament dels serveis el 1989. El Plenari del Consell és format per la presidència, quatre vice-presidències i 14 conselleries. El personal tècnic del Consell és format per 10 professionals (1992), entre els quals s'inclou el gerent i el secretari de la institució.

L'any 1992, les tasques que realitzava el Consell Comarcal s'estructuraven en sis comissions informatives:

- Assumptes generals
- Agricultura i ramaderia
- Sanitat i benestar social
- Cultura, ensenyament i esports
- Turisme
- Indústria i promoció econòmica

A mesura que s'ha consolidat el Consell Comarcal com a entitat prestadora de serveis, el seu pressupost també s'ha incrementat progressivament. Així, dels 97 milions pressupostats l'any 1989 s'arriba als 226 milions l'any 1992.

Les activitats que realitza el Consell Comarcal, a banda de les institucionals, s'estructuren en els serveis següents:

- Serveis Socials, en tres vessants diferents, l'Atenció Individual i Familiar, els serveis específics i especialitzats dels Serveis Socials d'Atenció Primària i els Projectes d'Actuació en la Comunitat.
- Servei de Dinamització Ocupacional. Creat per tal de promoure accions formatives, creació de noves empreses i la reducció dels obstacles existents per a la creació de llocs de treball.
- Serveis de Català. Per promoure la normalització lingüística a tots els àmbits de la societat.
- Serveis de transport escolar. Organització i gestió del transport escolar col·lectiu i els ajuts individuals de menjador i desplaçament.
- Turisme. Impulsar iniciatives destinades a consolidar el desenvolupament turístic de la comarca.
- Servei de rehabilitació d'habitatges. Informació d'ajuts, orientació per a la tramitació d'expedients.
- Servei de recollida i tractament de residus sòlids urbans. Recollida selectiva.
- Cultura i esports. Difusió de les manifestacions culturals comarcals.
- Agricultura i ramaderia.
- Àrea d'infraestructures. Millora de la xarxa veïnal i rural de camins, xarxa de ràdiocomunicacions d'emergència, millora en les comunicacions.

1.2.3. Disfuncions territorials comarcals i municipals

La qüestió territorial més punyent que històricament té plantejada la comarca de l'Alta Ribagorça és l'existència de la comarca geogràfica i funcional que resta migpartida per la delimitació provincial. Aquesta comarca més àmplia comprendria aproximadament, a més dels tres municipis objecte d'aquest estudi, els antics nuclis de Sapeira i Espluga de Serra, actualment pertanyents al municipi de Tremp, i els termes aragonesos de Montanui, Bonansa, Sopeira i Areny de Noguera.

La divisió provincial considera la Noguera Ribagorçana com una partió i no com l'element vertebrador del territori que en realitat és. Així, la vall de Barravés resta partida en dues províncies mentre que la vall de Castanesa pertany a la província d'Oscà però té el seu centre de serveis al Pont de Suert, en la mateixa mesura que li tenen la vall de Boí i la de Barravés.

Aquest fet té conseqüències en determinats àmbits com, per exemple, que en certs serveis no s'ha de plantejar el supòsit de prestació a 3.500 habitants —la comarca administrativa— sinó als més de 4.000 habitants del territori funcional.

En aquesta unitat funcional, han sorgit diverses actuacions de col·laboració entre les administracions implicades. Existeixen també iniciatives per a mancomunar-se entre els municipis de les dues províncies. D'altra banda, en alguns àmbits, s'ha arribat a acords entre les dues comunitats autònomes, sobretot en la utilització de serveis docents.

Pel que fa a disfuncions territorials a escala local, destaca l'existència del nucli de Casós, el qual es troba dins del terme de Vilaller però depèn administrativament del municipi del Pont de Suert.

Sense que tinguin la transcendència del fet anterior, es poden mencionar l'enclavament del terme municipal de Tremp, al Pont de Suert —molt reduït en territori i sense població— i, finalment, l'existència d'alguna entitat de població que pertany a l'Alta Ribagorça però que té accessos i relacions més fàcils des d'unes altres comarques (Erta, Pinyana, etc.).

1.3. PLANEJAMENT URBANÍSTIC I PROTECCIÓ AMBIENTAL

1.3.1. Estat actual del planejament urbanístic

Els tres municipis de l'Alta Ribagorça disposen de figures específiques de planejament urbanístic. Al Pont de Suert existeix la figura de Pla general, revisat en 1982, mentre que Vilaller i la Vall de Boí disposen de normes subsidiàries, aprovades el 1985 i el 1982 respectivament.

Aquests darrers anys s'han produït al municipi de la Vall de Boí les principals incidències urbanístiques de l'Alta Ribagorça. Per una banda, s'ha desenvolupat el Pla parcial de Boí-Taüll, en el marc del qual s'ha creat l'estació d'esquí del mateix nom i s'ha engegat la urbanització del Pla de l'Ermita, un gran complex d'apartaments i hotel, que constitueix una nova entitat de població de la comarca.

TAULA 1.5. PLANEJAMENT URBANÍSTIC

Municipis	Figura de planejament	Situació legal
Pont de Suert, el	Revisió Pla general	aprovades des de 1982
Vall de Boí, la	Normes subsidiàries	aprovades des de 1982
Vilaller	Normes subsidiàries	i actualment en revisió aprovades des de 1985

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Activitat Urbanística a Catalunya, 1993*, Direcció General d'Urbanisme.

En un altre aspecte, el Departament de Cultura de la Generalitat va iniciar l'any 1991 un programa d'actuació per protegir i revaloritzar el patrimoni de la vall de Boí. En el marc d'aquest programa s'han declarat 21 béns d'interès cultural, entre els quals figuren monuments, poblacions i entorns de protecció dels monuments.

Al municipi de la Vall de Boí, per incloure en el planejament urbanístic els elements de protecció esmentats, com també per desenvolupar la normativa en detall, s'ha iniciat la revisió de les normes subsidiàries de què disposava el municipi des de 1982. En el futur proper hom preveu que s'iniciï el procés per a l'aprovació definitiva del nou planejament.

Finalment, cal esmentar que des de tots els municipis de la comarca es requereixen actuacions decidides als nuclis antics de les poblacions, que es troben en situació deteriorada i que dificulten la revitalització de les poblacions. Val a dir que ja s'han iniciat algunes accions puntuals de rehabilitació als centres, si bé no existeix un pla global d'actuació.

1.3.2. Protecció ambiental

EL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, l'únic parc nacional de Catalunya, és un element central de l'Alta Ribagorça tant pel que fa al patrimoni mediambiental com en els aspectes de dinamització socio-econòmica comarcal.

El Parc Nacional ocupa una extensió total de 10.230 hectàrees, el 51% de les quals estan ubicades a l'Alta Ribagorça, concretament al municipi de la Vall de Boí, mentre que la resta de l'espai del Parc pertany al municipi d'Espot, a la comarca del Pallars Sobirà.

Entorn del Parc Nacional hi ha delimitada una àrea perifèrica de 30.532 ha —el 35% de les quals corresponen a l'Alta Ribagorça— i una zona d'influència de 141.132 ha més —de les quals el 20% pertany a la comarca. Els municipis ribagorçans afectats per l'àrea perifèrica i la d'influència són la Vall de Boí i Vilaller.

TAULA 1.6. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI (ha)

	Àrea de Parc	Àrea perifèrica	Àrea d'influència
Alta Ribagorça	5.252	10.654	27.815
Vall de Boí, la	5.252	9.317	21.947
Vilaller	—	1.337	5.868
Val d'Aran	—	6.543	45.463
Pallars Jussà	—	4.220	16.596
Pallars Sobirà	4.978	9.115	51.258
Total	10.230	30.532	141.132

Font: informació facilitada per la direcció del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, DARP.

Aquests darrers anys, el Parc Nacional ha viscut un procés de normalització reglamentària i de consolidació dels òrgans de gestió. En aquest període s'ha establert la normativa bàsica del Parc (Llei 7/1988) i s'ha creat el Patronat del Parc Nacional com a òrgan plenari rector de l'espai. El Patronat és format per 31 membres entre representants dels municipis de la zona, dels departaments de la Generalitat i d'institucions i entitats diverses; d'aquest òrgan n'emana la Comissió Permanent del Patronat, de caràcter més executiu. En 1992 el Patronat va aprovar el Pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional per al període 1993-1996, que entre d'algunes altres determinacions estableix una zonificació en diverses àrees de protecció.

TAULA 1.7. ZONES DE PROTECCIÓ DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES

Àrea	Zones de protecció	ha
Àrea de Parc	Àrea de protecció integral	78,5
	Àrea de reserva qualificada	3.080,5
	Àrea de reserva	7.072,0
	Àrea d'ús especial	-
Àrea perifèrica	Àrea de reserva integral	45,0
	Zona d'especial interès ecològic i paisatgístic	3.042,0
	Zona de protecció exterior del Parc Nacional	27.435,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici*, DARP.

En l'ordre tècnic, el Parc disposa de la figura de director-conservador. En conjunt, l'any 1992 treballaven al Parc —amb caràcter temporal o fix— un total de 33 persones, sense incloure-hi les onze persones de l'empresa Forestal Catalana SA, encarregades de la neteja i el manteniment de l'espai.

L'estructura organitzativa del Parc Nacional es basa en 6 àrees: educació ambiental i informació, manteniment, vigilància i control —les tres amb més dedicacions laborals—, direcció i administració, recerca i estudis i l'àrea de conservació i infraestructura.

L'oficina administrativa del Parc i la secretaria del Patronat es troben als serveis territorials del Departament d'Agricultura i Pesca a Lleida. Entre l'equipament del Parc destaquen dos centres d'acolliment i informació (a Boí i Espot) que efectuen tasques pròpies d'atenció al públic o d'altres com les relacionades amb itineraris de natura. El centre de Boí, anomenat L'Estudi, és la seu de la biblioteca i el centre de documentació del Parc. En aquests equipaments es realitzen diverses activitats de projecció pública com exposicions, publicacions, cursos, visites escolars i sortides d'estudi.

Dins del Parc Nacional també existeixen quatre aparcaments i quatre refugis de titularitat diversa. A l'entorn del Parc, en l'àmbit educatiu convé destacar l'existència dels camps d'aprenentatge de la vall de Boí i de les valls d'Àneu.

El pressupost del Parc Nacional ha sofert un increment sostingut des de 1989 fins a assolir els 446 milions de pessetes el 1992. Aquest increment pressupostari és una mostra prou clara de consolidació en els nivells de gestió i d'inversió entorn del Parc. L'any 1992, la distribució del pressupost assignava la meitat dels recursos del Parc a la zona d'influència, per via d'inversions en infraestructures i equipaments dels municipis afectats.

Des de 1985 el Parc és freqüentat anualment per una mitjana d'uns 265.000 visitants. L'any 1992 es van introduir restriccions a l'accés, la qual cosa va reduir el nombre de visitants fins a 194.000. Tanmateix, l'any següent el nombre de visites va incrementar-se en un 20%. Actualment, els recorreguts motoritzats pel Parc, als quals s'accedeix per dos punts principals —Boí i Espot—, estan limitats al servei de taxis, excepte en una franja horària molt reduïda en què l'accés és lliure.

El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és l'espai protegit més visitat de Catalunya. El volum de visites al Parc no es distribueix homogèniament entre els dos accessos de què aquest disposa. Així, des de l'Alta Ribagorça (accés Aigüestortes) hi accedeix al voltant d'un terç dels visitants mentre que els dos terços restants accedeixen al Parc des del Pallars Sobirà (Sant Maurici). Aquests darrers anys, el flux de visitants des de l'Alta Ribagorça ha oscil·lat entre els 65.000 i els 103.000 de l'any 1990.

Respecte a la distribució de les visites durant l'any s'observa la concentració d'aquestes en els mesos de juliol a setembre, especialment a l'agost. És especialment destacable, però, que es produeix un procés lent però progressiu de desestacionalització ja que el 1985 el 80% de les visites es concentrava en el trimestre estival, mentre que actualment aquesta concentració s'ha reduït al 60%.

ESPAIS D'INTERÈS NATURAL

A més del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, el Pla d'espais d'interès natural (PEIN) aprovat l'any 1993, delimita tres espais protegits a l'Alta Ribagorça.

El Pla d'espais d'interès natural defineix quatre espais; el Parc Natural d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, la serra de Sant Gervàs, la Faiada de Malpàs i la Gelada, que se situen totalment o parcialment dins els límits de la comarca. Comprenen un total de 19.731 ha i representen el 46% de la superfície de l'Alta Ribagorça. Juntament amb les comarques de la Garrotxa, del Pallars Sobirà i de la Val d'Aran forma el grup de comarques de muntanya que tenen més del 45% de la superfície total comarcal afectada pel PEIN.

La serra de Sant Gervàs constitueix un espai migpartit entre el Pallars Jussà i l'Alta Ribagorça (955 ha de les 3.252,5 de superfície total de l'espai) que engloba un conjunt orogràfic aïllat, que constitueix una bona mostra dels sistemes naturals i del paisatge de les serres pre-pirinenques interiors més occidentals de Catalunya. Presenta un interès particular per entrar en contacte amb les muntanyes de l'Alta Ribagorça, darreres digitacions dels Pirineus axials.

El massís de la Faiada de Malpàs destaca per la singularitat de la vegetació i de la fauna. L'orientació de les carenes i la diferència de pendent entre els vessants permeten que aquest espai reuneixi una mostra molt significativa de la vegetació forestal de la muntanya pre-pirinenca.

La Gelada és un espai situat en l'alineació muntanyosa que separa la vall de la Noguera de Tor de la vall de la Noguera Ribagorçana, en un sector que es caracteritza per l'existència d'un substrat format per rocams carbonatats i esquistos metamòrfics que determinen un relleu que representa ambients molt variats. El conjunt format per la vegetació i la fauna d'aquest espai pirinenc és molt rellevant ja que presenta en molt bon estat de conservació velles pinedes subalpines de pi negre que acullen fonamentalment una fauna eurosiberiana, subalpina i alpina, molt íntegra i ben representada.

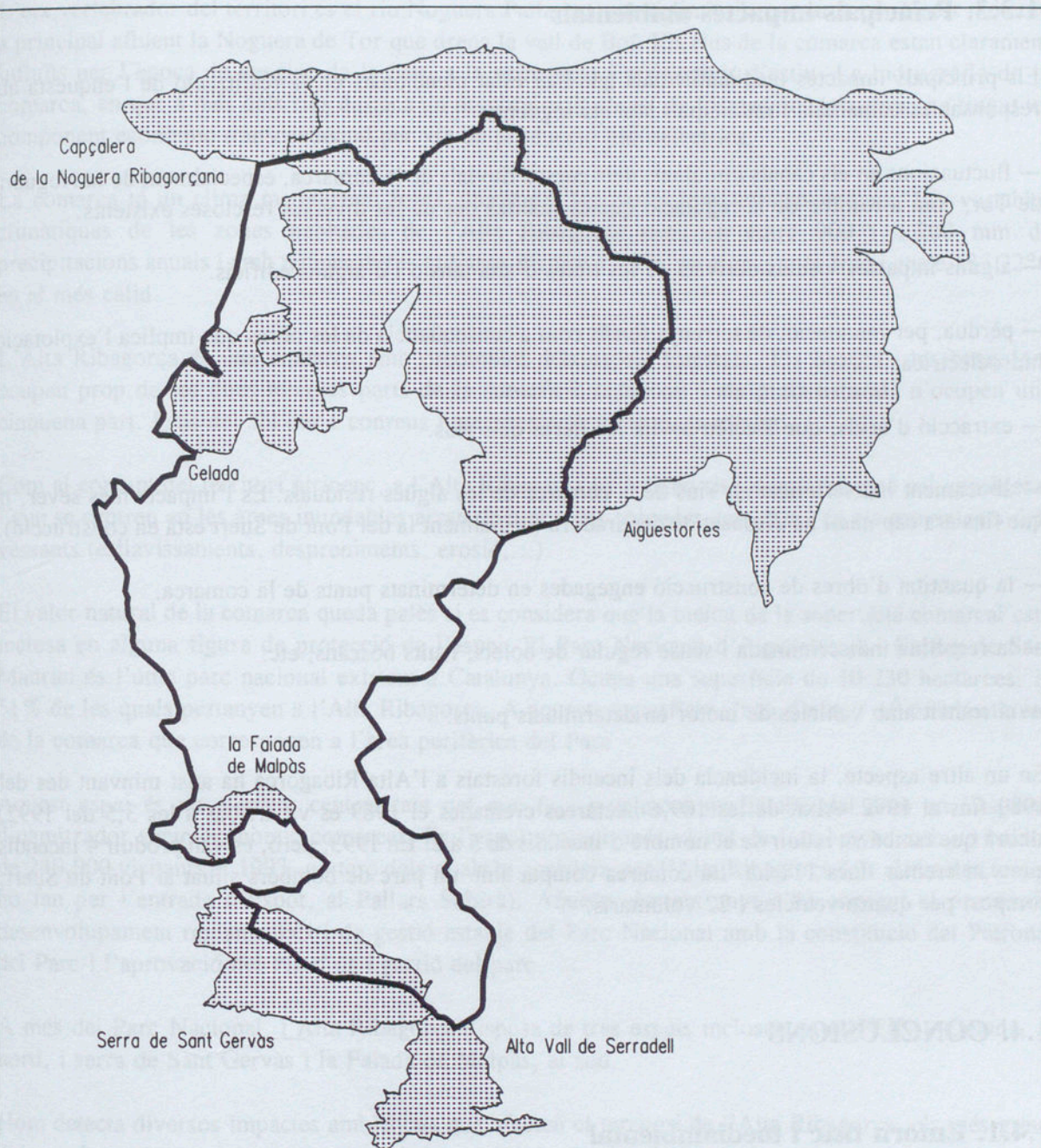
TAULA 1.8. ESPAIS D'INTERÈS NATURAL EXCEPTE EL PARC NATURAL D'AIGÜESTORTES

Espai natural	Superfície total de l'espai (ha)	Municipi	Superfície del municipi dins l'espai	% d'espais dins del municipi
Gelada	2.285,0	Vall de Boí, la	895,0	39,2
		Vilaller	1.390,0	60,8
		Total	2.285,0	100,0
La Faiada de Malpàs	585,0	Pont de Suert, el	585,0	100,0
		Total	585,0	100,0
Serra de Sant Gervàs	3.252,5	Pont de Suert, el	955,0	29,4

Font: elaboració DGPAT a partir del *Pla d'espais d'interès natural*, Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i Departament de Medi Ambient, 1992.

En conjunt, el nivell d'afectació de la comarca per espais protegits és molt elevat. Incloent-hi el Parc Nacional, els espais protegits a l'Alta Ribagorça assoleixen 19.731 ha que equivalen gairebé a la meitat de la superfície comarcal. El terme amb més espais protegits és la Vall de Boí amb el 70% de la seva superfície municipal, seguit de Vilaller amb el 46%.

De les dades exposades fins ara no és difícil deduir que la protecció ambiental —i les conseqüències que en deriven— esdevé una temàtica de primer ordre a la comarca de l'Alta Ribagorça. En l'espai més extens i més emblemàtic —el Parc Nacional— els darrers anys s'ha desenvolupat un procés de reglamentació i de gestió estable. En canvi, en els tres espais PEIN esmentats resta el desenvolupament posterior a la protecció, el qual s'haurà d'anar concretant els propers anys.

ESPAIS INCLOSOS AL PEIN

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

 Espais d'interès natural

0 5
km

Font: Pla d'Espais d'Interès Natural. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca,
Departament de Medi Ambient, 1992

1.3.3. Principals impactes ambientals

Els principals impactes mediambientals que han estat mencionats en la realització de l'enquesta als responsables comarcals i municipals són els següents:

- fluctuacions en els cabals circulants dels cursos fluvials de la comarca, especialment de la Noguera de Tor, com a resultat de la regulació que es realitza des de les diverses rescloses existents.
- alguns impactes visuals derivats de les línies d'alta tensió i d'alguns edificis.
- pèrdua, per inundació, de terrenys fèrtils com a conseqüència de les obres que implica l'explotació hidroelèctrica.
- extracció d'àrids, que afecten sovint les lleres dels rius.
- abocament indiscriminat als rius de la comarca de les aigües residuals. És l'impacte més sever, ja que fins ara cap nucli ha disposat de depuradora (actualment la del Pont de Suert està en construcció).
- la quantitat d'obres de construcció engegades en determinats punts de la comarca.
- la recollida indiscriminada i sense regular de bolets, fruits boscans, etc.
- el trànsit amb vehicles de motor en determinats punts.

En un altre aspecte, la incidència dels incendis forestals a l'Alta Ribagorça ha anat minvant des del 1989 fins al 1992. Així, de les 109,6 hectàrees cremades el 1989 es va arribar a les 3,5 del 1992, alhora que també va reduir-se el nombre d'incendis de 5 a 2. En 1993, però, es van produir 4 incendis que van cremar unes 111 ha. La comarca compta amb un parc de bombers situat al Pont de Suert, compost per quatre vehicles i 22 voluntaris.

1.4. CONCLUSIONS

1.4.1. Entorn físic i mediambiental

La comarca de l'Alta Ribagorça és una comarca pirinenca que s'estén des de la zona axial de la serralada fins a les serres interiors del Pre-pirineu. El relleu de la comarca és molt muntanyós i abrupte i la major part del territori s'ubica a força altitud (37% de la superfície per sobre dels 2.000 metres), oscil·lant entre els cims de 3.000 metres a les zones més altes del nord i els 900 metres a les zones més baixes.

L'eix vertebrador del territori és el riu Noguera Pallaresa que delimita la comarca per l'oest i té com a principal afluent la Noguera de Tor que drena la vall de Boí. Els rius de la comarca estan clarament influïts per l'època de desglaç de la neu, a la primavera i a principis d'estiu. La hidrografia de la comarca, en què a més dels rius destaca un nombre molt elevat de formacions lacustres, ha tingut un component econòmic transcendental per via de producció hidroelèctrica.

La comarca té un clima mediterrani força alterat per les condicions muntanyenques. Les variables climàtiques de les zones habitades de l'Alta Ribagorça oscil·len entre 900 i 1.200 mm de precipitacions anuals i amb temperatures mitjanes d'entre 1 i 3°C en el mes més fred i entre 18 i 22°C en el més càlid.

L'Alta Ribagorça és una comarca amb predomini dels espais forestals. Els boscos i les bosquines ocupen prop de les dues terceres parts de la superfície comarcal i els prats naturals n'ocupen una cinquena part. L'ús del sòl per a conreus i assentaments humans és mínim.

Com al conjunt del territori pirinenc, a l'Alta Ribagorça existeixen riscos naturals que cal considerar i que se centren en les àrees inundables arran de crescudes sobtades dels rius i en els moviments dels vessants (esllavissaments, desprendiments, erosió,...).

El valor natural de la comarca queda palès si es considera que la meitat de la superfície comarcal està inclosa en alguna figura de protecció de l'espai. El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és l'únic parc nacional existent a Catalunya. Ocupa una superfície de 10.230 hectàrees, el 51 % de les quals pertanyen a l'Alta Ribagorça. A aquesta superfície s'han d'afegir 10.654 hectàrees de la comarca que corresponen a l'àrea perifèrica del Parc.

Aquest espai és un element central tant pel que fa a patrimoni mediambiental com en l'aspecte dinamitzador socio-econòmic comarcal. És l'espai protegit més visitat de Catalunya, amb un balanç de 240.000 visitants el 1993, un terç dels quals hi accedeix per l'Alta Ribagorça (els altres dos terços ho fan per l'entrada d'Espòt, al Pallars Sobirà). Aquests darrers anys s'ha engegat el procés de desenvolupament reglamentari i de gestió estable del Parc Nacional amb la constitució del Patronat del Parc i l'aprovació del Pla d'ús i gestió del parc.

A més del Parc Nacional, l'Alta Ribagorça disposa de tres espais inclosos en el PEIN —Gelada, al nord, i serra de Sant Gervàs i la Faiada de Malpàs, al sud.

Hom detecta diversos impactes ambientals que afecten el territori de l'Alta Ribagorça, els més greus dels quals provenen del vessament d'aigües residuals als rius de la comarca.

1.4.2. Entorn polític-administratiu i urbanístic

L'Alta Ribagorça és la comarca amb menys població de Catalunya —3.514 habitants l'any 1991— i una de les deu demarcacions de menor extensió —426,8 km². La seva densitat de població també és molt baixa —8,2 habitants/km².

Des de 1988, data de la seva creació (abans estava inclosa en el Pallars Jussà), l'Alta Ribagorça és constituïda per tres municipis: la Vall de Boí, el Pont de Suert i Vilaller. En aquests tres municipis s'identifiquen 38 entitats de població —la majoria pobles petits—, 26 de les quals es troben al terme del Pont de Suert.

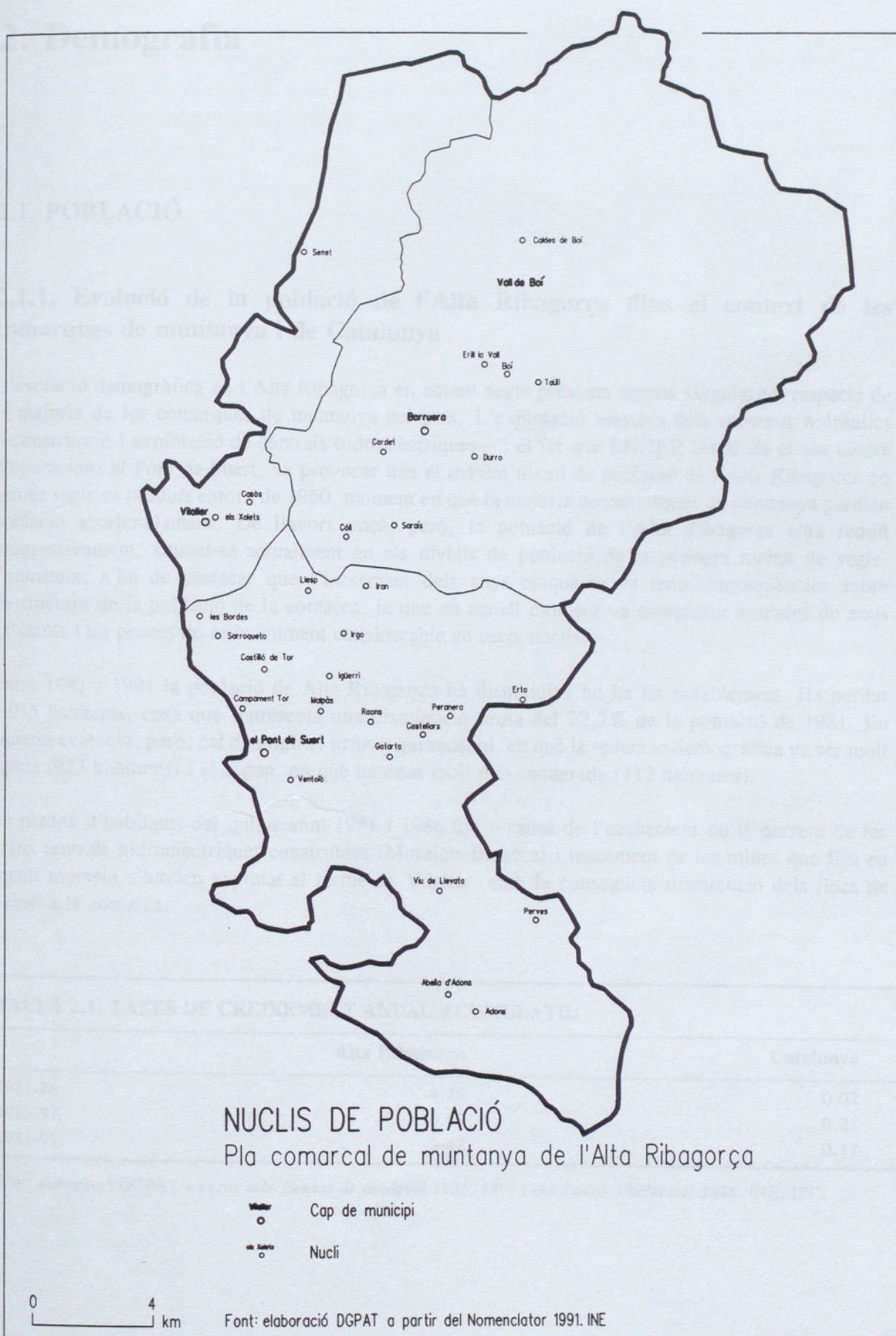
El Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça, creat el 1988, s'ha consolidat progressivament com a entitat que gestiona i presta serveis de caràcter supramunicipal, incrementant lentament les seves competències i els seus recursos.

Cal diferenciar, però, l'Alta Ribagorça en tant que delimitació administrativa, de la comarca geogràfica anomenada Ribagorça, amb una forta identitat física i funcional, que està migpartida entre les províncies d'Oscar i Lleida. La comarca administrativa de l'Alta Ribagorça correspon al sector d'aquesta unitat que està inclòs en la província de Lleida.

La capital municipal, el Pont de Suert, aplega el 60% dels habitants comarcals i exerceix funcions de capitalitat de serveis per al conjunt de la Ribagorça. Aquesta realitat funcional està acompanyada actualment de diverses col·laboracions institucionals, tant en l'àmbit municipal com en l'autonòmic.

Els tres municipis de la comarca disposen de planejament urbanístic: el Pont de Suert de Pla general, i Vilaller i Vall de Boí de normes subsidiàries. Les principals novetats urbanístiques dels darrers anys es localitzen al terme de la Vall de Boí. Per una banda, s'ha desenvolupat l'estació d'esquí Boí-Taüll i el complex turístic de gran envergadura del Pla de l'Ermita. D'altra banda, el Departament de Cultura, en el marc d'un programa de protecció i revalorització de la vall de Boí, ha declarat 21 espais com a béns d'interès cultural, en una mostra de la importància del patrimoni històric d'aquesta vall, especialment en el romànic. Lligat als temes anteriors, s'està revisant el planejament del municipi de la Vall de Boí per determinar en detall la seva normativa urbanística.

Finalment, en l'àmbit urbanístic també s'ha de destacar que en tots els municipis de la comarca es demanen actuacions generalitzades de rehabilitació als nuclis antics, que en alguns casos ja s'han iniciat puntualment.

2. Demografia

2.1. POBLACIÓ

2.1.1. Evolució de la població de l'Alta Ribagorça dins el context de les comarques de muntanya i de Catalunya

L'evolució demogràfica de l'Alta Ribagorça en aquest segle presenta alguna singularitat respecte de la majoria de les comarques de muntanya del país. L'explotació massiva dels recursos hidràulics —construcció i explotació de centrals hidroelèctriques— i el fet que ENHER instal·lés el seu centre d'operacions al Pont de Suert, va provocar que el màxim nivell de població de l'Alta Ribagorça en aquest segle es produís entorn de 1960, moment en què la majoria de comarques de muntanya perdien població acceleradament. De llavors ençà, però, la població de l'Alta Ribagorça s'ha reduït progressivament, situant-se actualment en els nivells de població de la primera meitat de segle. Tanmateix, s'ha de destacar que l'increment dels anys cinquanta va tenir conseqüències sobre l'estructura de la població de la comarca, ja que en aquell moment va comportar entrades de nous habitants i un procés de rejuveniment considerable en certs nuclis.

Entre 1981 i 1991 la població de Alta Ribagorça ha disminuït i ho ha fet notablement. Ha perdut 1.035 habitants, cosa que representa una disminució bruta del 22,7% de la població de 1981. En aquesta evolució, però, cal distingir el primer quinquenni, en què la reducció demogràfica va ser molt aguda (923 habitants) i el segon, en què ha estat molt més moderada (112 habitants).

La pèrdua d'habitants del quinquenni 1981 i 1986 fou a causa de l'acabament de la darrera de les grans centrals hidroelèctriques construïdes (Moralets-Baserca) i tancament de les mines que fins en aquell moment s'havien explotat al terme de Vilaller, amb la consegüent disminució dels llocs de treball a la comarca.

TAULA 2.1. TAXES DE CREIXEMENT ANUAL ACUMULATIU

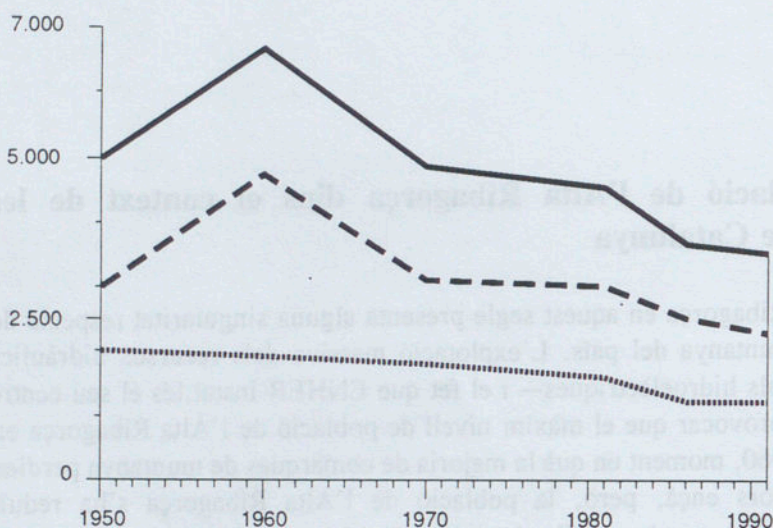
	Alta Ribagorça	Catalunya
1981-86	-4,29	0,07
1986-91	-0,62	0,27
1981-91	-2,42	0,17

Font: elaboració DGPAT a partir dels *Censos de població 1981, 1991* i del *Padró d'habitants 1986*. INE, IEC.

2.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE DRET, 1950-1991

Pla comarcal de muntanya
de l'Alta Ribagorça

Habitants

Font: elaboració DGPAT a partir dels
censos de població i dels padrons
d'habitants. INE, IEC.

L'Alta Ribagorça és la comarca amb menys habitants de Catalunya. Amb 3.514 habitants, la població comarcal representa el 0,06% de la catalana. La seva densitat de població també és molt baixa (8,2 habitants/km²), sent inferior només la de la comarca del Pallars Sobirà.

En el marc de les comarques de muntanya, l'Alta Ribagorça és la demarcació que ha sofert una evolució demogràfica més negativa entre 1981 i 1991, bé que en el darrer quinquenni hi ha algunes comarques que la superen en pèrdues (Berguedà, Ripollès, Pallars Jussà). L'any 1991 l'Alta Ribagorça aporta l'1,9% de la població de les comarques de muntanya.

2.1.2. Evolució de la població municipal

Com és habitual a les comarques de muntanya, la població es concentra a la capital comarcal. El nucli del Pont de Suert amb 2.104 habitants agrupa des de 1981 el 60% de la població comarcal (el 65% si es considera el conjunt municipal). El procés de concentració, però, no s'ha accelerat sinó que està estabilitzat en el darrer decenni.

L'evolució de municipis i entitats de la comarca no ha estat homogènia sinó que presenta diversitat de situacions, fins al punt que es poden identificar dinàmiques demogràfiques pràcticament oposades. L'element més esperançador entre aquestes dinàmiques és que un sector comarcal presenta una evolució lleugerament positiva, davant del panorama generalitzat de pèrdues de població.

TAULA 2.2. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ MUNICIPAL

	Població de dret			% total comarcal 1991	Índex de creixement (1981 = 100)	
	1981	1986	1991		(1981-86)	(1981-1991)
Pont de Suert, el	2.961	2.448	2.285	65,0	82,68	77,17
Vall de Boí, la	583	550	637	18,1	94,34	109,27
Vilaller	1.005	628	592	16,9	62,49	58,91
Total	4.549	3.626	3.514	100,0	79,71	77,25

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població i *Padró d'habitants*, 1986. INE, IEC.

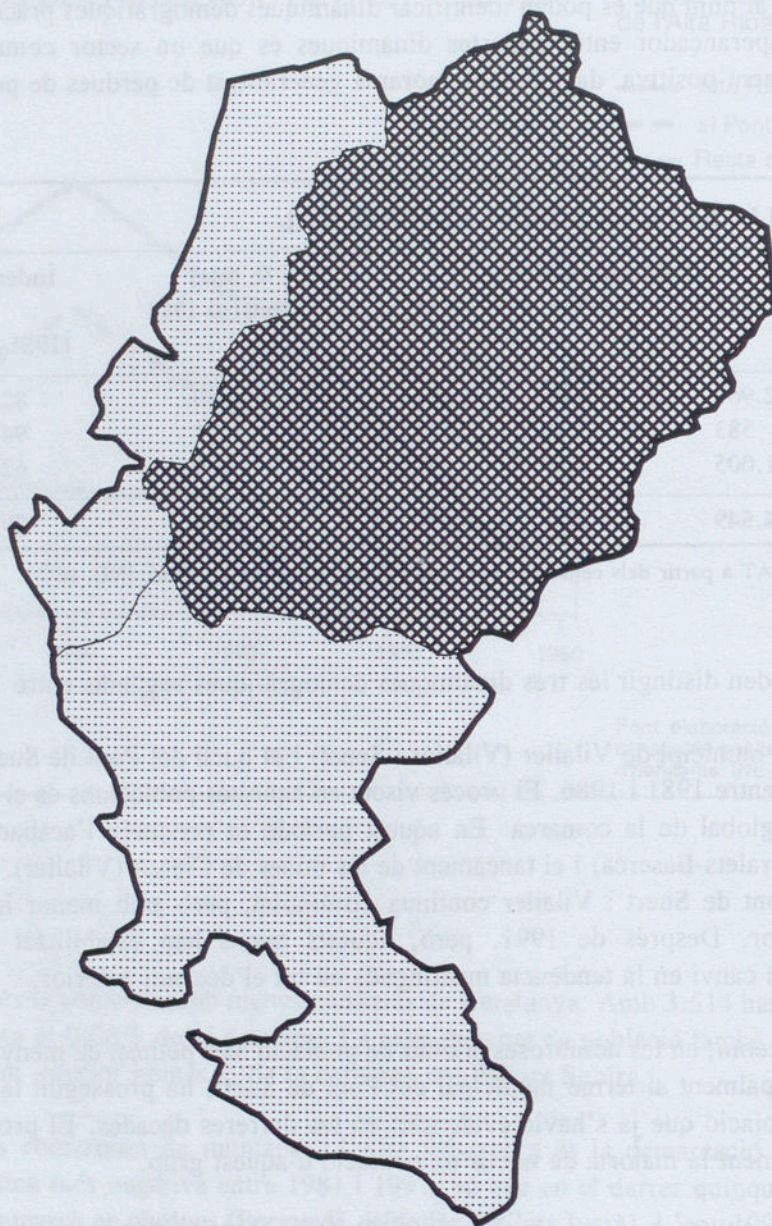
Globalment, es poden distingir les tres dinàmiques demogràfiques següents entre 1981 i 1991.

— Les entitats del municipi de Vilaller (Vilaller i Senet) i el nucli del Pont de Suert perden població molt notablement entre 1981 i 1986. El procés viscut en aquestes poblacions és el que més ha incidit en la disminució global de la comarca. En aquest període es produeix l'acabament d'una central hidroelèctrica (Moralets-Baserca) i el tancament de les mines de Cierco (Vilaller). Entre 1986 i 1991 la població del Pont de Suert i Vilaller continua disminuint, però amb menor intensitat que en el quinquenni anterior. Després de 1991, però, aquests nuclis han estabilitzat la seva població, assenyalant així un canvi en la tendència mantinguda en tot el decenni anterior.

— En el darrer decenni, en les nombroses entitats de població més petites, de menys de vint habitants, localitzades principalment al terme municipal del Pont de Suert, ha prosseguit la pèrdua lenta però progressiva de població que ja s'havia evidenciat en les darreres dècades. El procés ha situat en el límit del despoblament la majoria de nuclis de població d'aquest grup.

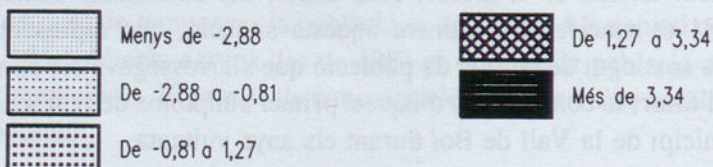
— Els nuclis de població de més pes del municipi de la Vall de Boí incrementen o mantenen la població durant del decenni. En aquesta situació es troben la Vall de Boí, Boí, Durro, Erill la Vall i Taüll.

Aquest és el fenomen de caire més positiu que es produeix en l'àmbit demogràfic de l'Alta Ribagorça. El desenvolupament turístic és el motor, sens dubte, del dinamisme demogràfic de la vall de Boí. Entre 1986 i 1991 es manifesta clarament aquesta situació, que representa un canvi de tendència enfront del procés sostingut de pèrdua de població que s'arrossegava els darrers decennis. En tot cas, cal reservar per al futur, la confirmació d'aquest primer símptoma de redreçament demogràfic que s'ha manifestat al municipi de la Vall de Boí durant els anys vuitanta.

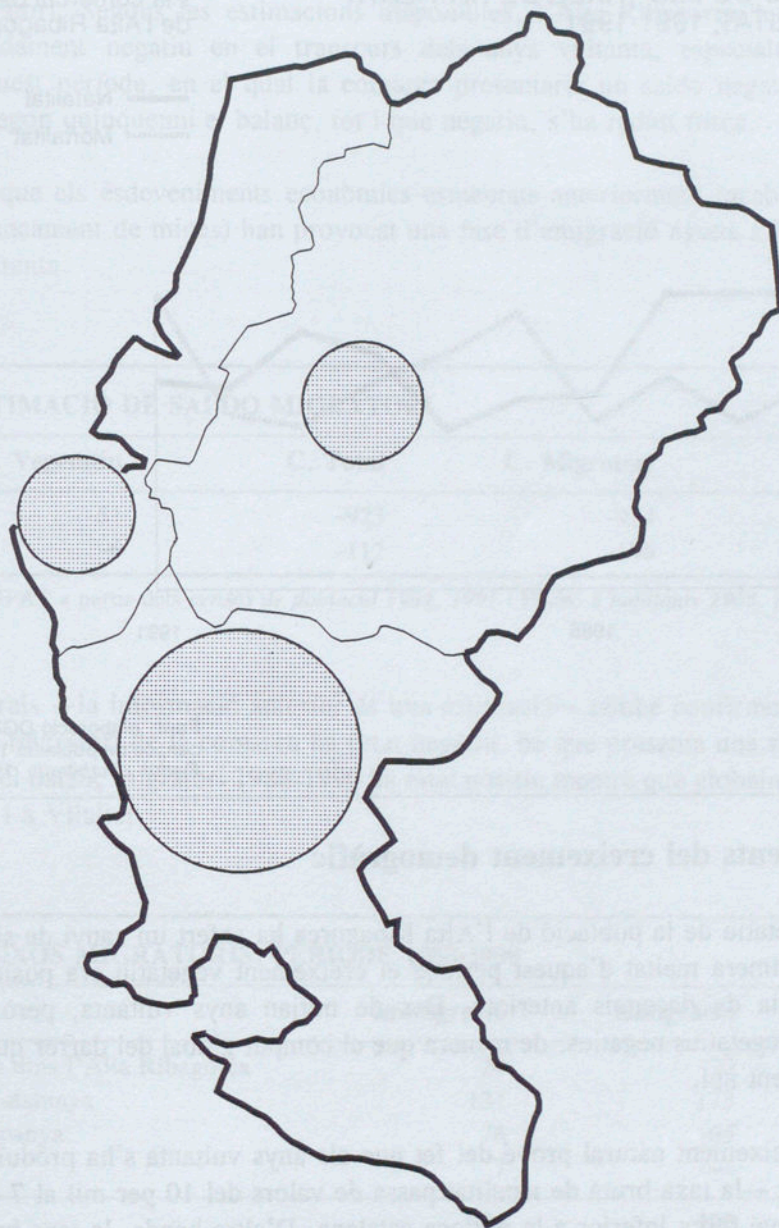
TAXA DE CREIXEMENT ANUAL ACUMULATIU. POBLACIÓ DE DRET 1986-1991 (%)

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

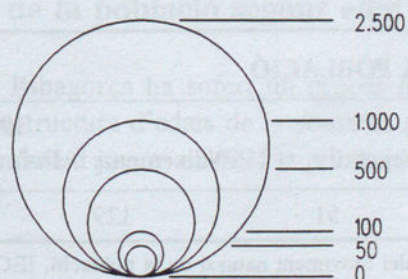

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Padró municipal d'habitants, 1986 i del Cens de població, 1991. INE, IEC.

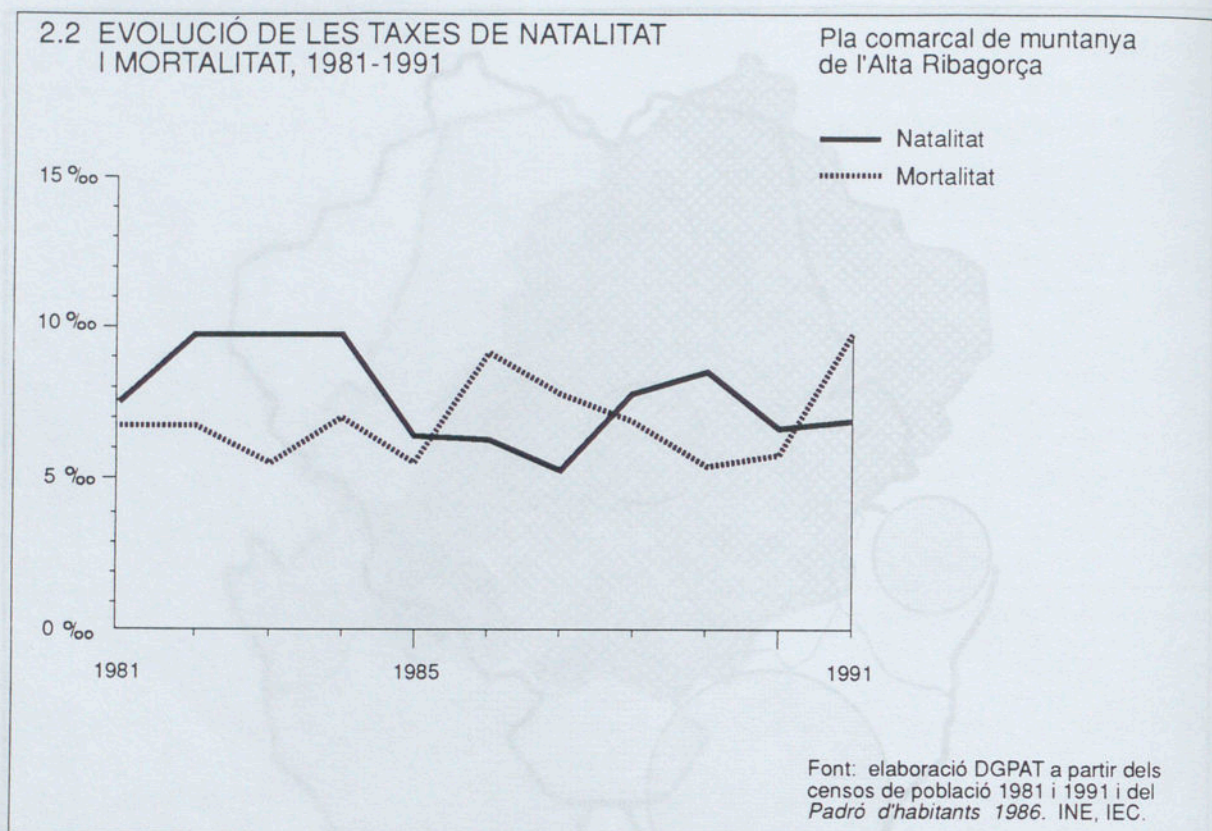

POBLACIÓ MUNICIPAL DE DRET, 1991
Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens de població 1991. INE, IEC.

2.1.3. Components del creixement demogràfic

El creixement vegetatiu de la població de l'Alta Ribagorça ha sofert un canvi de signe entre 1981 i 1991. Fins a la primera meitat d'aquest període el creixement vegetatiu era positiu any rera any, seguint la tendència de decennis anteriors. Des de mitjan anys vuitanta, però, apareixen amb freqüència saldos vegetatius negatius, de manera que el còmput global del darrer quinquenni se situa entorn del creixement nul.

La reducció del creixement natural prové del fet que els anys vuitanta s'ha produït una disminució clara de la natalitat —la taxa bruta de natalitat passa de valors del 10 per mil al 7 per mil durant el decenni— que esdevé força inferior a la mitjana catalana. D'altra banda, la taxa bruta de mortalitat de l'Alta Ribagorça apunta a un increment en els anys vuitanta però aquest és menys patent que la reducció de la natalitat.

TAULA 2.3. MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIÓ

	1981-1985			1986-91		
	Naixements	Defuncions	C. vegetatiu	Naixements	Defuncions	C. vegetatiu
Alta Ribagorça	195	144	51	129	127	2

Font: elaboració DGPAT a partir de les estadístiques del moviment natural de la població. IEC.

Però la causa bàsica de la reducció de la població comarcal en el període estudiat cal cercar-la en el component migratori. Segons les estimacions disponibles, l'Alta Ribagorça ha registrat un saldo migratori marcadament negatiu en el transcurs dels anys vuitanta, especialment en el primer quinquenni d'aquest període, en el qual la comarca presentaria un saldo negatiu superior als 900 efectius. En el segon quinquenni el balanç, tot i que negatiu, s'ha reduït força.

No hi ha dubte que els esdeveniments econòmics esmentats anteriorment (acabament de la central hidroelèctrica, tancament de mines) han provocat una fase d'emigració aguda a l'Alta Ribagorça els primers anys vuitanta.

TAULA 2.4. ESTIMACIÓ DE SALDO MIGRATORI

	C. Vegetatiu	C. Total	C. Migratori
1981-1986	51	-923	-974
1986-1991	-6	-112	-106

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població 1981, 1991 i Padró d'habitants 1986. INE, IEC.

Les dades registrals —la informació anterior és una estimació— també confirmen que en el període 1988-90 el saldo migratori de la comarca ha estat negatiu, bé que presenta una recuperació el 1990. A la Vall de Boí el balanç migratori 1988-1990 ha estat positiu mentre que globalment ha estat negatiu al Pont de Suert i a Vilaller.

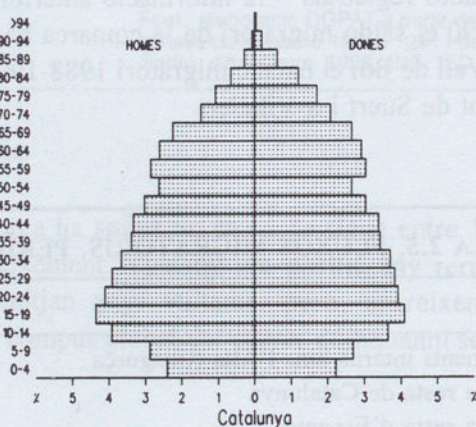
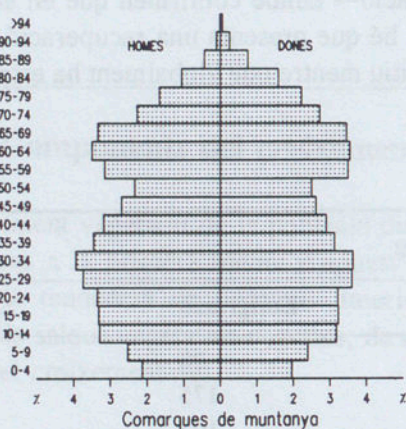
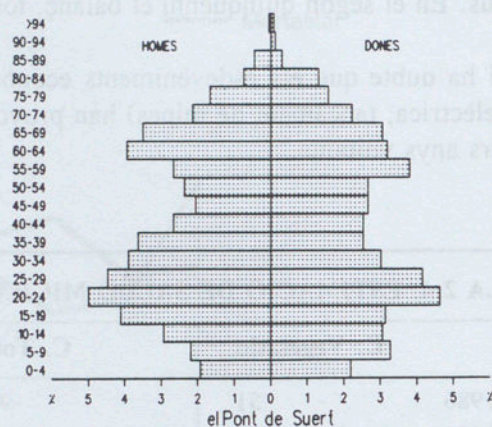
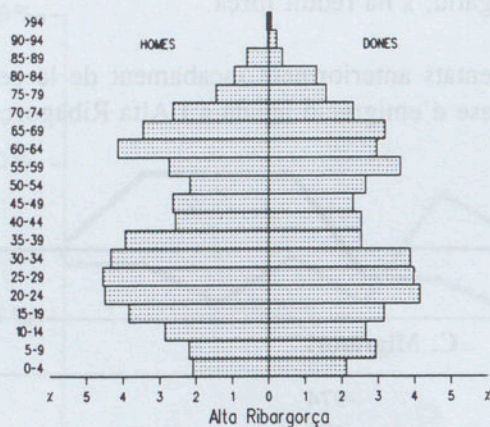
TAULA 2.5. FLUXOS MIGRATORIS, PERÍODE 1988-1990

	Immigració	Emigració	Saldo
Moviments interns dins l'Alta Ribagorça	20	20	0
Amb la resta de Catalunya	131	175	-44
Amb la resta d'Espanya	76	105	-29
Amb l'estranger	7	—	—
Total	234	300	—

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Anuari estadístic de Catalunya*, 1990, 1992. IEC.

2.1.4. Estructura de la població segons edat i sexe

La població de l'Alta Ribagorça ha sofert un procés molt acusat d'envelliment entre 1981 i 1991. Mentre que el 1981 l'estructura d'edats de la comarca s'acostava molt a la mitjana de Catalunya —i era una població relativament jove— el 1991 la població comarcal es presenta força més envellida que la del conjunt del país.

ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ PER EDAT I SEXE, 1991

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens de població 1991. INE, IEC.

L'explicació d'aquest procés accelerat d'envelliment cal cercar-la, en primer lloc, en la pèrdua de població, per emigració, dels municipis del Pont de Suert i Vilaller. Hom suposa que aquests dos municipis, que tenien una població molt poc envellida el 1981 (amb tan sols un 8-9% de gent gran i amb un 25-26% de població infantil), han sofert l'emigració de gran quantitat d'efectius de població, suposadament famílies en edat activa i fills en edat escolar. En segon lloc, l'envelliment també és influït per la reducció de la taxa de natalitat que ha sofert l'Alta Ribagorça —en què l'emigració ha incidit considerablement, en disminuir la població jove de la comarca.

TAULA 2.6. INDICADORS DE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ

	Índex d'envelliment		Índex de reemplaçament		Índex de creixement		Índex de substitució	
	1981	1991	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Pont de Suert, el	0,38	1,11	1,58	1,18	1,08	0,61	1,49	0,84
Vall de Boí, la	1,53	1,58	0,98	1,07	0,46	0,62	0,56	0,66
Vilaller	0,30	1,38	1,64	1,14	1,08	0,62	1,49	0,89
Alta Ribagorça	0,43	1,22	1,50	1,16	1,00	0,61	0,99	0,81
Catalunya	0,51	0,68	1,56	1,42	1,11	0,73	1,57	1,06

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població 1981, 1991. INE, IEC.

S'ha de destacar que el municipi de la Vall de Boí presenta una situació específica. La Vall de Boí disposava i disposa d'una població molt envellida. Però el procés d'envelliment del municipi no s'ha accelerat en aquests anys sinó que la situació s'ha mantingut estable. Hom ha d'atribuir aquest fet a la immigració, que ha comportat l'entrada de nous efectius joves.

Els diversos índexs relacionats amb l'estructura d'edats de la població denoten l'estabilització en l'envelliment de la Vall de Boí —que continua sent, però, la població amb l'índex d'envelliment més alt— i les transformacions agudes que han sofert el Pont de Suert i Vilaller. Com a resultat, la comarca registra en tots els casos uns nivells d'envelliment superiors a la mitjana catalana.

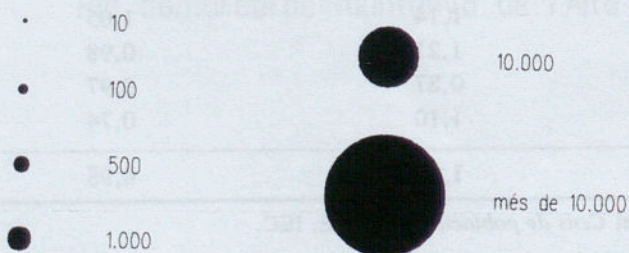
TAULA 2.7. ÍNDEX DE MASCULINITAT PER GRUPS D'EDAT

	Alta Ribagorça	Catalunya
Menors de 15 anys	0,92	1,07
De 15 a 29 anys	1,14	1,05
De 30 a 44 anys	1,21	0,98
De 45 a 59 anys	0,87	0,97
De 60 anys i més	1,10	0,74
Total	1,06	0,95

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens de població 1991, INE, IEC.

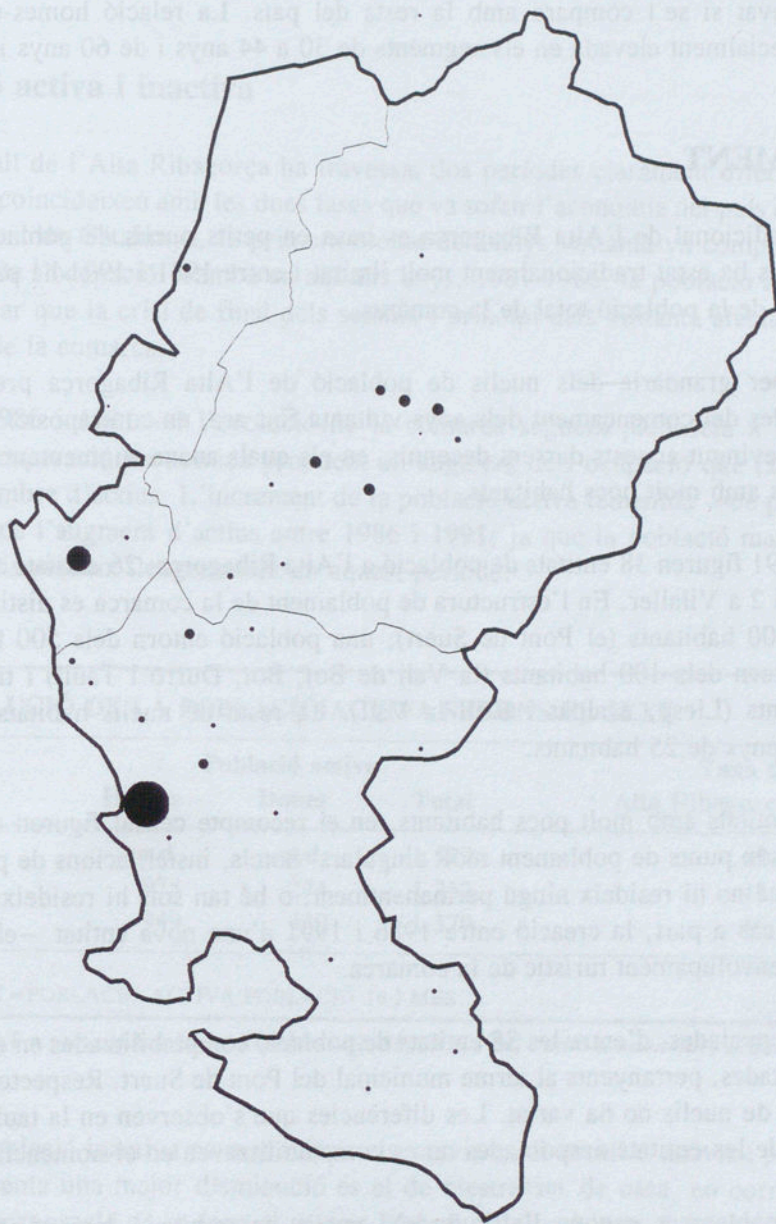

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER NUCLIS, 1950
Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

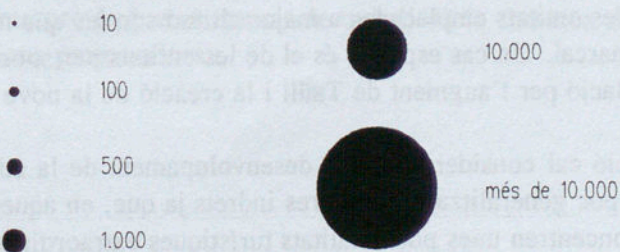
0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Nomenclàtor 1950. INE.

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER NUCLIS, 1991

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Nomenclàtor 1991. INE.

Quan a la distribució de la població per sexes, l'Alta Ribagorça presenta un índex de masculinitat lleugerament elevat si se'l compara amb la resta del país. La relació homes-dones presenta una masculinitat especialment elevada en els segments de 30 a 44 anys i de 60 anys i més.

2.2. POBLAMENT

El poblament tradicional de l'Alta Ribagorça es basa en petits nuclis de població concentrada. El poblament dispers ha estat tradicionalment molt limitat i entre 1981 i 1991 ha passat de representar el 4,6% al 2,3% de la població total de la comarca.

La distribució per grandària dels nuclis de població de l'Alta Ribagorça presenta una situació d'estabilització des del començament dels anys vuitanta fins ara, en contraposició als canvis dràstics que s'havien esdevingut aquests darrers decennis, en els quals anava augmentant progressivament el nombre de nuclis amb molt pocs habitants.

En el cens de 1991 figuren 38 entitats de població a l'Alta Ribagorça: 26 entitats al Pont de Suert, 10 a la Vall de Boí i 2 a Vilaller. En l'estructura de poblament de la comarca es distingeix un nucli urbà amb més de 2.000 habitants (el Pont de Suert), una població entorn dels 500 habitants (Vilaller), quatre nuclis entorn dels 100 habitants (la Vall de Boí, Boí, Durro i Taüll) i tres que superen els cinquanta residents (Llesp, Malpàs i Erill la Vall). La resta de nuclis habitats —la majoria, uns divuit— tenen menys de 25 habitants.

Entre aquestes entitats amb molt pocs habitants, en el recompte censal figuren algunes que no són pobles sinó que són punts de poblament molt singulars: hotels, instal·lacions de producció elèctrica, etc. i en què, o bé no hi resideix ningú permanentment, o bé tan sols hi resideixen els guardes. Cal destacar, com a cas a part, la creació entre 1986 i 1991 d'una nova entitat —el Pla de l'Ermita— producte del desenvolupament turístic de la comarca.

A més de les assenyalades, d'entre les 38 entitats de població comptabilitzades en el cens de 1991 n'hi ha 10 de deshabitades, pertanyents al terme municipal del Pont de Suert. Respecte a 1981, la situació de despoblament de nuclis no ha variat. Les diferències que s'observen en la taula són perquè l'any 1981 la majoria de les entitats despoblades no es comptabilitzaven en el nomenclàtor.

L'evolució del poblament segons l'altitud dels nuclis de població tampoc no presenta canvis substancials entre 1981 i 1991. S'observa, però, alguna situació relativament paradoxal. Així, els grups d'entitats ubicats a menor altitud —per sota dels 1.200 metres, que concentren el 85% de la població comarcal— perden població i redueixen el seu pes específic sobre el conjunt comarcal. És clar que aquesta evolució reflecteix la pèrdua d'habitants de Vilaller i el Pont de Suert en el darrer decenni. Contràriament, les entitats emplaçades a major altitud són les que mantenen la seva posició relativa en el conjunt comarcal. Un cas especial és el de les entitats per sobre dels 1.400 metres, les quals incrementen la població per l'augment de Taüll i la creació de la nova entitat Pla de l'Ermita.

Respecte a aquesta situació cal considerar que el desenvolupament de la zona de més altitud de la comarca possiblement és poc generalitzable als altres indrets ja que, en aquest cas —Boí, Taüll— en un espai molt reduït es concentren unes potencialitats turístiques extraordinàries.

2.3. OCUPACIÓ I MERCAT DE TREBALL

2.3.1. Població activa i inactiva

El mercat de treball de l'Alta Ribagorça ha travessat dos períodes clarament diferenciats durant els anys vuitanta, que coincideixen amb les dues fases que va sofrir l'economia del país en aquest decenni. Igual com al conjunt de Catalunya, la primera meitat dels anys vuitanta va comportar una reducció molt significativa de l'ocupació. També en aquests anys, 1981-1986, la població activa va decreixer notòriament. És clar que la crisi de final dels setanta i principi dels vuitanta afectava seriosament el mercat de treball de la comarca.

En canvi, entre 1986 i 1991 —i l'evolució de la comarca segueix paral·lela a la del conjunt de Catalunya—, la recuperació econòmica produeix un augment de l'ocupació que també es lliga a un increment en el nombre d'actius. L'increment de la població activa femenina —de prop del 56%— és el factor que explica l'augment d'actius entre 1986 i 1991, ja que la població masculina present al mercat de treball disminueix lleugerament en aquest període.

TAULA 2.8. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ACTIVA SEGONS EL SEXE

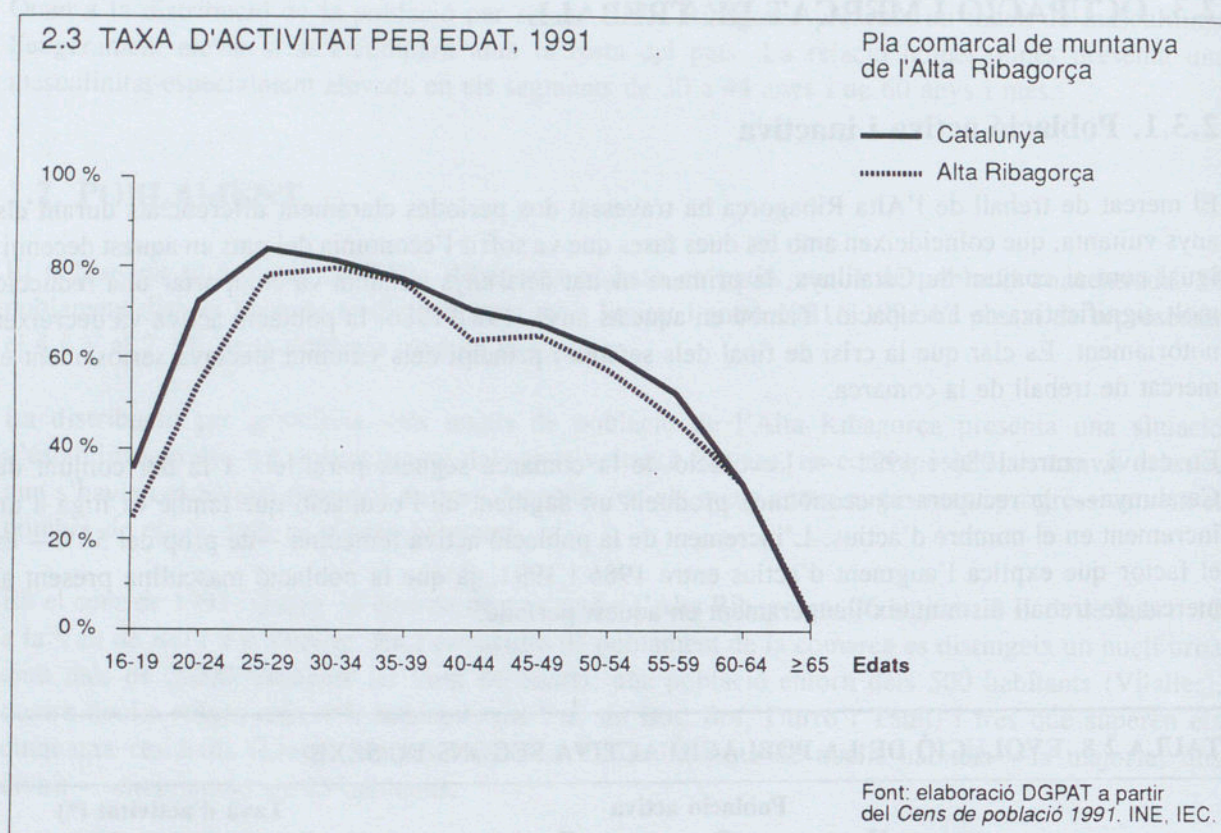
	Població activa			Taxa d'activitat (*)	
	Homes	Dones	Total	Alta Ribagorça	Catalunya
1981	n.d.	n.d.	1.529	45,3	50,7
1986	978	274	1.252	42,6	50,4
1991	949	430	1.379	46,8	53,9

* TAXA D'ACTIVITAT=POBLACIÓ ACTIVA/POBLACIÓ 16 I MÉS

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població 1981, 1991 i del Padró d'habitants, 1986. INE, IEC.

L'evolució de la població inactiva permet aclarir els canvis en el nivell d'activitat per sexes. El grup d'inactius que presenta una major disminució és el de mestresses de casa, en correspondència amb una progressiva incorporació de la dona al mercat laboral. D'altra banda, l'únic grup que incrementa els seus efectius és el de jubilats i pensionistes que, en una bona part, explica la disminució d'homes actius.

Si es comparen amb la mitjana de Catalunya, les taxes d'activitat de la població de l'Alta Ribagorça són baixes. Hom ha d'interpretar que el mercat de treball de la comarca és encara poc dinàmic, bé que sofreix transformacions progressives.

Tot i que aquests últims anys s'ha produït un increment considerable en la taxa d'activitat comarcal —amb un augment de més de quatre punts entre 1986 i 1991—, aquesta encara registra uns valors força més baixos que la mitjana del país —set punts per sota—. El diferencial entre els dos territoris es produeix tant en la taxa d'activitat masculina com en la femenina, tot i que la primera tendeix a disminuir lleugerament mentre que la segona ha sofert un increment sobtat aquests darrers anys.

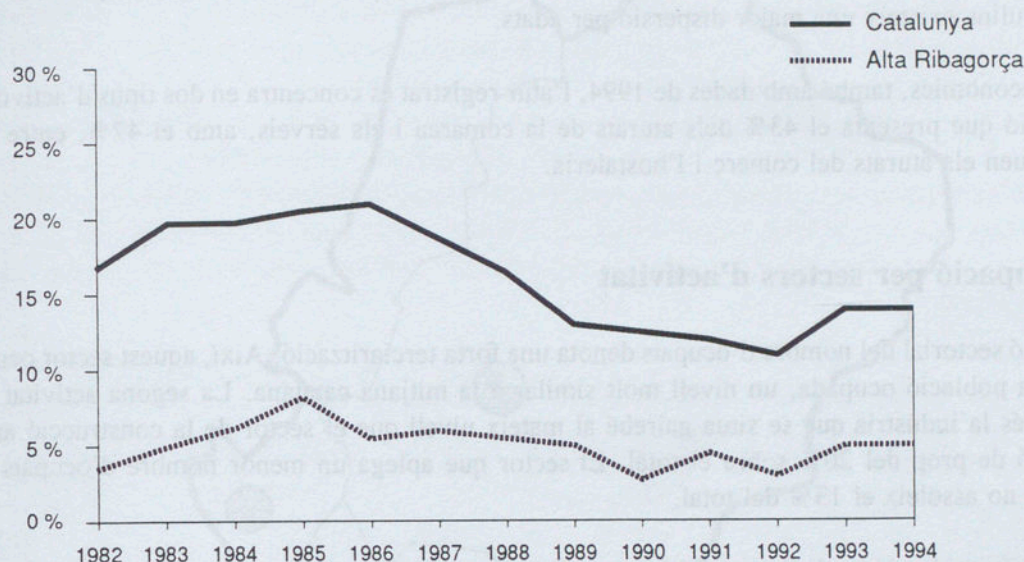
TAULA 2.9. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ INACTIVA

	1986	Alta Ribagorça			Catalunya
		%	1991	%	% 1991
Jubilats i pensionistes	490	13,5	639	18,2	15,3
Estudiants i menors	805	22,2	714	20,3	22,2
Feines de la llar	801	22,1	634	18,0	14,4
Incapacitats	22	0,6	8	0,2	0,6
Altres situacions	221	6,1	121	3,4	3,0
Total	2.339	64,5	2.116	60,2	55,5

Font: elaboració DGPAT a partir dels Cens de població, 1991 i Padró d'habitants, 1986. INE, IEC.

2.4 EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR REGISTRAT, 1982-1994

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

Del 1982 al 1987 s'hi inclouen les comarques de l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà i el Pallars Sobirà
Del 1988 al 1994 s'hi inclouen les comarques de l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran

Font: elaboració DGPAT a partir dels butlletins d'ocupació. Departament de Treball.

De cara al futur, cal considerar que la taxa d'activitat femenina registra encara unes potencialitats de creixement considerables que, de fet, han de ser la base principal de l'evolució del mercat de treball de la comarca. Això, al marge de les possibles entrades de mà d'obra que es puguin produir per via d'immigració, a causa del creixement de l'activitat turística.

2.3.2. Atur registrat

L'evolució de l'atur registrat a l'INEM aquests darrers deu anys a l'Alta Ribagorça presenta uns màxims de 247 persones l'any 1984 i de 219 el 1985. En aquest moment, que coincideix també amb la desocupació màxima al conjunt de Catalunya, es fan les obres de construcció de la central de Moralets i Baserca. A partir de 1984 l'atur disminueix de manera molt notòria fins a 1991, quan es registren 48 aturats. Aquesta evolució, paral·lela a la de Catalunya, s'explica pel període d'expansió econòmica del final dels anys vuitanta. Cal destacar que en el període 1992-1994 a l'Alta Ribagorça no es produeix el rebrot sobtat de l'atur que s'observa a Catalunya amb motiu de la recessió actual.

La taxa d'atur registrat a la comarca des de 1983 ha estat molt inferior a la de Catalunya —sis o set punts per sota—, si bé ambdós territoris segueixen una evolució paral·lela. Així, a l'Alta Ribagorça, d'una taxa d'atur de més del 15% en 1986, s'ha passat a menys del 5% en 1991, mentre que la taxa del conjunt del país passa del 21,0% el 1986 al 12,2% el 1991.

L'any 1994 el 77% dels aturats registrats són homes. Quant a l'edat dels aturats, la meitat es concentren en els menors de 30 anys i gairebé una tercera part entre els 30 i els 40 anys. Entre les dones, és especialment notable la concentració en els segments d'edat més joves mentre que entre els aturats masculins existeix una major dispersió per edats.

Per sectors econòmics, també amb dades de 1994, l'atur registrat es concentra en dos tipus d'activitat: la construcció que presenta el 43% dels aturats de la comarca i els serveis, amb el 47%, entre els quals destaquen els aturats del comerç i l'hostaleria.

2.3.3. Ocupació per sectors d'activitat

La distribució sectorial del nombre d'ocupats denota una forta terciarització. Així, aquest sector ocupa el 50% de la població ocupada, un nivell molt similar a la mitjana catalana. La segona activitat en importància és la indústria que se situa gairebé al mateix nivell que el sector de la construcció amb una ocupació de prop del 20% sobre el total. El sector que aplega un menor nombre d'ocupats és l'agrari, que no assoleix el 13% del total.

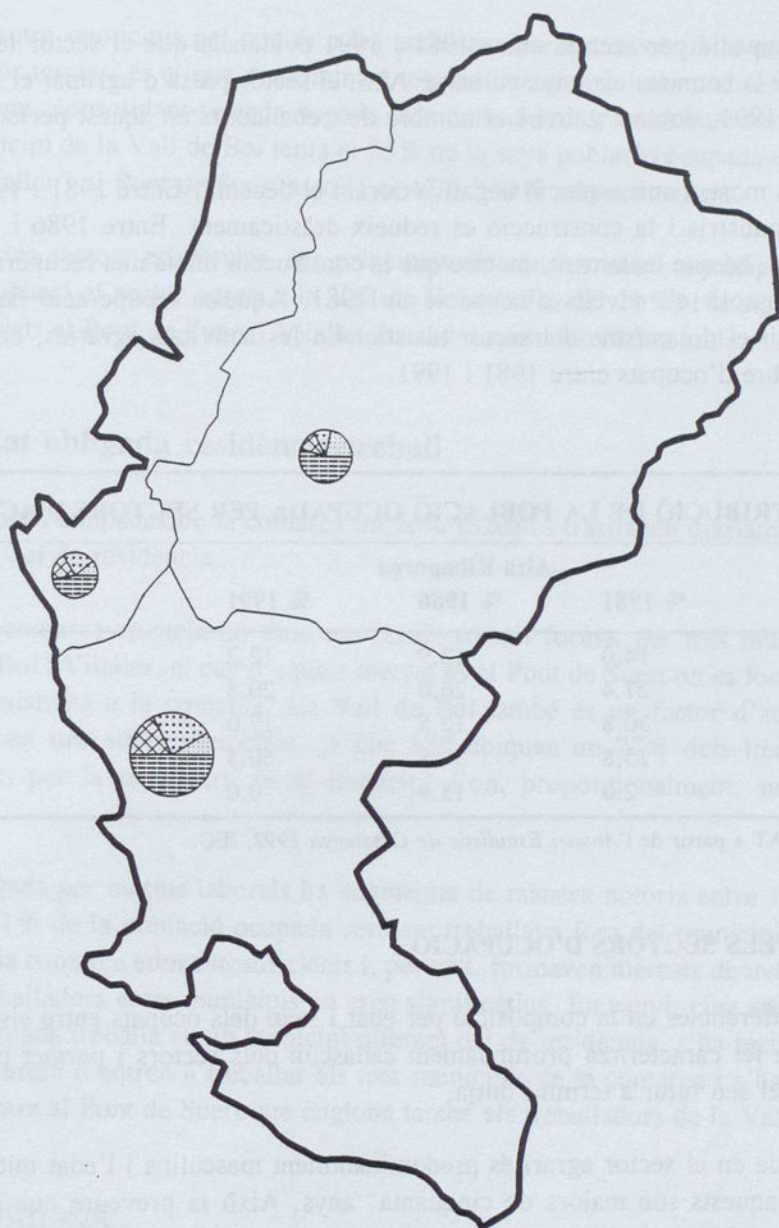
Tot i la terciarització evident de l'economia comarcal, l'Alta Ribagorça destaca encara per la proporció important d'ocupats agraris i la del sector de la construcció que quadrupliquen i dupliquen la mitjana catalana. En canvi, se situa en un nivell de subespecialització en el sector industrial.

Si es considera la posició que ocupa entre les 41 comarques catalanes, l'Alta Ribagorça és la tercera en percentatge de població ocupada en el sector de la construcció, confirmant així l'especialització productiva de la comarca en aquest sector. D'altra banda, el procés de terciarització sofert queda prou reflectit en el fet que la comarca passa d'ocupar la posició l'24a el 1986 a l'11a el 1991. En canvi, el sector industrial ha passat de la posició 25a a la 36a, reflectint així la pèrdua de llocs de treball en el sector hidroelèctric; mentre que el primari s'ha mantingut entorn de les posicions 18a i 19a entre les 41 comarques del país.

TAULA 2.10. POSICIONAMENT DE LA COMARCA

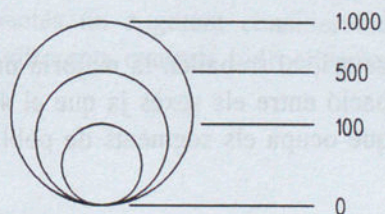
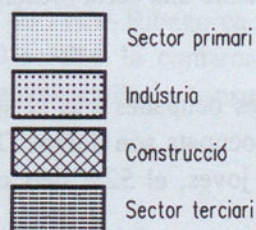
	Posició sobre les 41 comarques (en % de població ocupada)	
	1986	1991
Agricultura	19	18
Indústria	25	36
Construcció	3	3
Comerç i Serveis	24	11

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens de població, 1991* i l'*Anuari Estadístic de Catalunya 1992*. INE, IEC.

POBLACIÓ OCUPADA PER GRANS SECTORS ECONÒMICS, 1991

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens de població 1991. INE, IEC.

EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ PER SECTORS

L'evolució de l'ocupació per sectors entre 1981 i 1991 evidencia que el sector terciari ha estat el motor econòmic de la comarca els anys vuitanta. Així, el sector passa d'agrupar el 25% dels ocupats el 1981 al 50% el 1991, doblant gairebé el nombre de treballadors en aquest període.

La resta de sectors mostra una evolució negativa durant el decenni. Entre 1981 i 1986 l'ocupació en els sectors de la indústria i la construcció es redueix dràsticament. Entre 1986 i 1991 la indústria continua disminuint, bé que lentament, mentre que la construcció inicia una recuperació significativa, encara que sense assolir els nivells d'ocupació de 1981. Aquesta recuperació ha de relacionar-se necessàriament amb el dinamisme del sector turístic. En les activitats agràries, com era d'esperar, disminueix el nombre d'ocupats entre 1981 i 1991.

TAULA 2.11. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA PER SECTORS D'ACTIVITAT

	Alta Ribagorça			Catalunya % 1991
	% 1981	% 1986	% 1991	
Agricultura	14,0	12,9	12,2	3,7
Indústria	27,4	26,0	20,4	36,2
Construcció	30,8	12,5	17,0	8,2
Comerç i serveis	25,8	34,5	50,4	51,9
No hi consta	2,0	13,9	0,0	0,0

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Anuari Estadístic de Catalunya 1992*, IEC.

SEXE I EDAT EN ELS SECTORS D'OCUPACIÓ

Existeixen grans diferències en la composició per edat i sexe dels ocupats entre els diferents sectors econòmics. Aquest fet caracteritza profundament cadascun dels sectors i permet projectar, a grans trets, quin pot ser el seu futur a termini mitjà.

La població ocupada en el sector agrari és predominantment masculina i l'edat mitjana dels ocupats és alta: el 44% d'aquests són majors de cinquanta anys. Això fa preveure que l'activitat agrària ocuparà, a curt termini, un nombre molt menor de persones que l'actual ja que per qüestions d'edat es produiran moltes sortides del mercat laboral, que no seran compensades per les entrades d'ocupats joves.

L'activitat industrial ocupa també un nombre superior d'homes que de dones. Aquests representen quasi el 90% de tot el sector secundari, però l'activitat manté una certa presència en tots els segments d'edat.

En el sector terciari, hi treballen la majoria de les dones ocupades i és el sector que mostra major equilibri d'ocupació entre els sexes ja que el 49% dels ocupats són dones. D'altra banda, l'activitat terciària és la que ocupa els segments de població més joves, el 52% dels ocupats és menor de 35 anys.

SECTORS D'ACTIVITAT PER MUNICIPIS

Les diferències entre municipis pel que fa a les activitats que desenvolupa la població ocupada són escasses. El sector terciari és el que predomina a tots tres municipis i el nombre d'ocupats augmenta de manera constant, consolidant-se cada vegada més com el sector econòmic central de la comarca. En 1991, el municipi de la Vall de Boí tenia el 55% de la seva població ocupada en el sector terciari, mentre que a Vilaller i al Pont de Suert assolien el 47% i 50% respectivament.

Respecte dels altres sectors econòmics, les principals diferències entre municipis es troben en l'alt percentatge d'ocupació al sector agrari a la Vall de Boí (entorn del 20%) i la significativa proporció d'ocupats industrials al Pont de Suert i Vilaller (també entorn del 20% a cada municipi).

2.3.4. Mobilitat obligada residència-treball

Del total de persones ocupades de la comarca un 26% (320) es traslladen diàriament a treballar a un municipi diferent del de residència.

L'any 1991 a la comarca existeix un únic mercat de treball format per tres municipis: el Pont de Suert, la Vall de Boí i Vilaller, el cap d'aquest mercat és el Pont de Suert on es localitzen el 61% dels llocs de treball existents a la comarca. La Vall de Boí també és un factor d'atracció de població ocupada resident en uns altres municipis, ja que s'hi ubiquen un 27% dels llocs de treball de la comarca. Vilaller, per la seva part, és el municipi d'on, proporcionalment, surt més població a treballar fora.

La mobilitat obligada per motius laborals ha augmentat de manera notòria entre 1986 i 1991. L'any 1986 només un 11% de la població ocupada resident treballava fora del municipi de residència, els tres municipis de la comarca eren autosuficients i, per tant, formaven mercats de treball unimunicipals, i els fluxos de treballadors entre municipis no eren significatius. En canvi, cinc anys després, el 26% de la població ocupada treballa en un municipi diferent del de residència, s'ha incrementat el nombre de persones que surten o entren a treballar als tres municipis de la comarca i s'ha format un mercat de treball amb centre al Pont de Suert que engloba també els treballadors de la Vall de Boí i Vilaller.

2.4. CONCLUSIONS

L'Alta Ribagorça, amb 3.514 habitants el 1991, és la comarca menys poblada de Catalunya. La seva densitat de població se situa en la posició 40 de les 41 comarques catalanes, tan sols per davant del Pallars Sobirà.

L'evolució demogràfica de l'Alta Ribagorça presenta des de 1960 una clara tendència a la recessió, després que entre 1940 i 1960 la comarca experimentés un augment considerable de població, bàsicament com a conseqüència de la construcció de diferents centrals hidroelèctriques al territori comarcal.

Entre 1981 i 1991 la població de la comarca s'ha reduït en 1.035 habitants, una disminució bruta del 22,7%. Aquest descens de població ha estat especialment notable en el primer quinquenni com a resultat de l'acabament de la darrera gran construcció hidroelèctrica (Moralets-Baserca) i el tancament de les mines de Cierco (Vilaller).

El creixement vegetatiu de la comarca evidencia un canvi de tendència, ja que passa d'uns balanços positius en iniciar-se la dècada dels vuitanta a uns saldos negatius els darrers anys. Això és perquè es produeix una davallada destacada de la taxa bruta de natalitat i s'intueix un lleuger increment de la de mortalitat.

Però la causa bàsica de la reducció de població ha estat el moviment migratori. Entre 1981 i 1991, la comarca presenta una forta emigració amb un saldo negatiu entorn dels 1.000 efectius. Cal destacar que la reducció es concentra molt notablement en el primer quinquenni i es modera en el segon.

Com a conseqüència de l'evolució dels components del creixement, la població de l'Alta Ribagorça s'ha envellit força durant els anys vuitanta. Mentre que l'any 1981 el nivell d'envelliment comarcal era molt semblant al del conjunt del país i es podia considerar que la població comarcal era relativament jove —la immigració dels anys 40 i 50 va contribuir a un revifament de l'estructura de la població— el 1991 l'envelliment de la comarca era molt superior al del conjunt del país.

Cal assenyalar, però, que l'evolució demogràfica no ha estat igual a tots els municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. De fet es poden distingir diferents dinàmiques.

Primer, els nuclis de Senet, Vilaller i el Pont de Suert perden població de manera molt notable entre 1981 i 1991, especialment durant el quinquenni 1981-86 per les causes d'emigració esmentades anteriorment. Cal destacar que aquests darrers anys la població d'aquests nuclis s'ha estabilitzat, assenyalant un canvi de tendència clar.

Segon, les nombroses entitats de població, de menys de 20 habitants, situades bàsicament al terme del Pont de Suert, han continuat perdent població —com ho havien fet en decennis anteriors— a ritme lent però continu, fet que ha situat molts nuclis de la zona en el límit del despoblament.

Tercer, una bona part dels nuclis de població de la Vall de Boí (la Vall de Boí, Boí, Erill la Vall, Durro i Taüll) presenten un increment de població o mantenen el nombre d'habitants durant la darrera dècada, com a conseqüència del desenvolupament turístic de la zona. Aquest és el tret més positiu que es detecta en l'aspecte demogràfic a l'Alta Ribagorça entre 1981 i 1991. Al municipi de la Vall de Boí s'han registrat entrades de població per immigració i no s'ha incrementat l'envelliment de la població que és, però, molt elevat.

En el conjunt de l'Alta Ribagorça s'identifiquen 38 entitats de població. Predomina el poblament en nuclis petits, amb menys de vint-i-cinc habitants. Molts d'aquests nuclis estan en el límit del despoblament i una bona part podria afegir-se a curt termini a la desena de pobles que ja estan deshabitats. Els nuclis més grans són el Pont de Suert, que se situa entorn dels 2.000 habitants, i Vilaller, al voltant dels 500. Cal destacar que en el darrer decenni ha sorgit una nova entitat de població: el complex turístic del Pla de l'Ermita, a 1.600 metres d'altitud, per sobre de Taüll.

El mercat de treball de l'Alta Ribagorça travessa dues conjuntures diferenciades durant els anys vuitanta. En la primera meitat de la dècada disminueix l'ocupació a la comarca mentre que en la segona meitat, en una fase d'expansió econòmica clara, augmenta el nombre d'ocupats.

En el període 1986-1991 es produeix un cert procés de dinamització del mercat de treball de l'Alta Ribagorça. Així, la taxa d'activitat de la comarca augmenta però encara és força més baixa que la mitjana de Catalunya.

Per sectors d'ocupació, l'Alta Ribagorça està clarament terciaritzada, sent aquest sector el principal motor econòmic de la comarca ja que ha passat de representar el 25% de la població ocupada el 1981, a aplegar el 50% el 1991, situant-se així en un nivell similar al de Catalunya.

El sector industrial i la construcció ofereixen al voltant del 20% de l'ocupació cadascun. Però mentre que la indústria sofreix una pèrdua acusada d'ocupació en tot el decenni dels vuitanta, la construcció es recupera aquests darrers anys arran de les obres relacionades amb el turisme i l'obra civil. Si es compara amb la mitjana de Catalunya, l'Alta Ribagorça presenta una ocupació superior en construcció —que es configura com una activitat econòmica clara— i inferior en indústria.

El sector agrari, tot i que representa solament el 12% dels ocupats de la comarca i està sotmès a un procés de regressió evident, quadruplica la mitjana de Catalunya en percentatge d'ocupats.

L'estructura per edat i sexe dels ocupats es diferencia molt entre sectors econòmics. Així, la població ocupada en el sector agrari és bàsicament masculina i amb un alt grau d'envelliment. Les persones ocupades en la indústria són també majoritàriament homes, bé que amb un nivell d'envelliment menor.

Per contra, en el sector terciari l'ocupació femenina iguala la masculina i, a més, s'hi detecta una presència molt important de persones joves (el 52% és menor de 35 anys). Les perspectives de futur apunten, per tant, cap a una estructura de l'ocupació basada en el sector terciari.

Quant a la mobilitat per motius de treball la dada més significativa és que els tres municipis de la comarca constitueixen un mercat de treball intermunicipal amb centre al Pont de Suert. A aquest municipi hi ha localitzats el 61% dels llocs de treball existents a la comarca. La mobilitat obligada ha augmentat entre 1986 i 1991, l'any 1986 tan sols un 11% de la població ocupada treballava en un municipi diferent del de residència, el 1991 aquesta proporció s'ha incrementat i hi ha un 26% de treballadors afectats pels desplaçaments residència-treball.

El nombre d'aturats registrats a l'Alta Ribagorça assoleix un màxim al 1984-1985 i disminueix a partir d'aquesta data fins a situar-se en la taxa actual, entorn del 5%, menys de la meitat de la mitjana catalana. Cal destacar que els dos darrers anys, 1992-1994, a l'Alta Ribagorça no s'ha produït la revifalla de l'atur que s'ha observat al conjunt del país.

3. Sectors econòmics

3.1. SECTOR PRIMARI

3.1.1. Orientacions productives

L'any 1989, el 74,8% del marge brut total del sector agrari de l'Alta Ribagorça prové de la ramaderia, i es converteix així en l'únic monocultiu agrari de la comarca. La resta, el 25,1% del marge brut total correspon als conreus herbacis, amb una clara vinculació al sector ramader comarcal.

3.1.2. Característiques de les produccions agràries

RAMADERIA

Actualment, la producció agrària de l'Alta Ribagorça es concentra exclusivament en el sector ramader, concretament en les produccions ovina i bovina. Dels 34.020 caps de bestiar censats el 1993 —que equivalen a un total de 5.295 unitats ramaderes— uns 30.000 pertanyen a l'oví (entre 20 i 30 mil segons les fonts) i uns 3.000 al boví. Si hom considera l'orientació productiva de les explotacions, predominen molt clarament les explotacions bovines per sobre de les ovines. Els tipus de bestiar restants no assoleixen xifres significatives en cap dels casos.

Durant els darrers decennis, a més d'una reducció de les activitats agràries en general, reducció que s'ha produït arreu, també s'ha produït una concentració i especialització d'aquestes activitats. Així, la diversitat de produccions agrícoles i ramaderes que caracteritzava les explotacions tradicionals —bé que a l'Alta Ribagorça sempre ha existit una tendència ramadera— ha desaparegut totalment, i ha donat pas a una progressiva especialització productiva que en el cas de la comarca objecte d'anàlisi es materialitza en la ramaderia de caràcter extensiu.

En el marc de Catalunya l'especialització agrària de l'Alta Ribagorça es produeix, en primer lloc, en el nombre de vaques de carn, en què la comarca ocupa la novena posició entre les 41 comarques de Catalunya i agrupa el 5% dels caps d'aquest tipus de bestiar. L'Alta Ribagorça destaca també pel seu pes en bestiar oví, en què ocupa la posició 17a entre les 41 comarques i concentra el 2,4% dels caps.

TAULA 3.1. CENS RAMADER, 1993

Tipus de bestiar	Nre. d'explotacions (*)	%	Unitats ramaderes	%	Nombre de caps	%
Boví carn	75	43,9	1.988	37,5	2.986	8,8
Boví llet	6	3,5	63	1,2	63	0,2
Oví	43	25,1	3.022	57,1	30.222	88,8
Cabrum	26	15,2	43	0,8	434	1,3
Equí	20	11,7	129	2,4	215	0,6
Porcí	1	0,6	50	0,9	100	0,3

* NOMBRE D'EXPLOTACIONS QUE DISPOSEN DE CADA TIPUS DE BESTIAR. EL TOTAL NO CORRESPON AL NOMBRE D'EXPLOTACIONS AGRÀRIES DE LA COMARCA JA QUE N'HI HA QUE DISPOSEN DE DOS O MÉS TIPUS DE BESTIAR.

Total	171	100,0	5.295	100,0	34.020	100,0
--------------	------------	--------------	--------------	--------------	---------------	--------------

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Memòria 1993*, Oficina Comarcal de l'Alta Ribagorça, DARP.

La cabana ramadera comarcal no ha disminuït des del principi dels vuitanta. De fet, des de mitjan decenni, el cens de bestiar de la comarca s'ha estabilitzat entorn de les 5.000 unitats ramaderes, tot i la prudència amb què s'ha d'interpretar la informació disponible. A grans trets, aquesta situació de manteniment o de lleuger increment s'ha produït tant en bestiar oví com en boví.

TAULA 3.2. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE CAPS DE BESTIAR

Tipus de bestiar	1982	1989	1993
Boví	2.076	3.044	3.049
Oví	21.580	22.632	30.222
Cabrum	278	269	434
Porcí	120	159	100
Equí	82	110	215

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC, i *Cens ramader 1993*. DARP.

No hi ha dubte que les primes al bestiar oví i al boví de carn procedents de la Unió Europea han influït significativament en aquesta evolució del cens ramader comarcal. L'impacte concret d'aquestes mesures sobre el món agrari comarcal és, però, difícil de mesurar. Tot sembla indicar que si no haguessin existit aquests ajuts l'evolució agrària de la comarca hauria estat més negativa.

L'evolució del bestiar boví durant els anys vuitanta denota la pràctica desaparició de les vaques de llet a l'Alta Ribagorça, sector que ha travessat una crisi des de diversos vessants (quotes lleteres, crisi de les iniciatives en els processos de comercialització) que s'ha afegit a unes aptituds comarcals limitades en aquesta especialització ramadera (superfícies reduïdes de farratges, etc.).

En el decenni dels vuitanta, en canvi, el vaquí de carn —vaca bruna dels Pirineus— s'ha incrementat lleugerament i en aquests moments es troba estabilitzat entorn dels 3.000 caps. Aquest bestiar que tradicionalment oferia una producció mixta de carn i llet, s'ha orientat progressivament a la producció fonamentalment càrnia.

El vaquí de carn constitueix una producció de caràcter extensiu que aprofita el recurs agrari principal de la comarca, els diversos estatges de pastures. En algun cas el bestiar es desplaça a pastures de fora de la comarca (Val d'Aran, municipis ribagorçans de l'Aragó,...). Normalment, a l'hivern es produeix algun període d'estabulació, en què l'alimentació de pastures es complementa amb farratge i pinso.

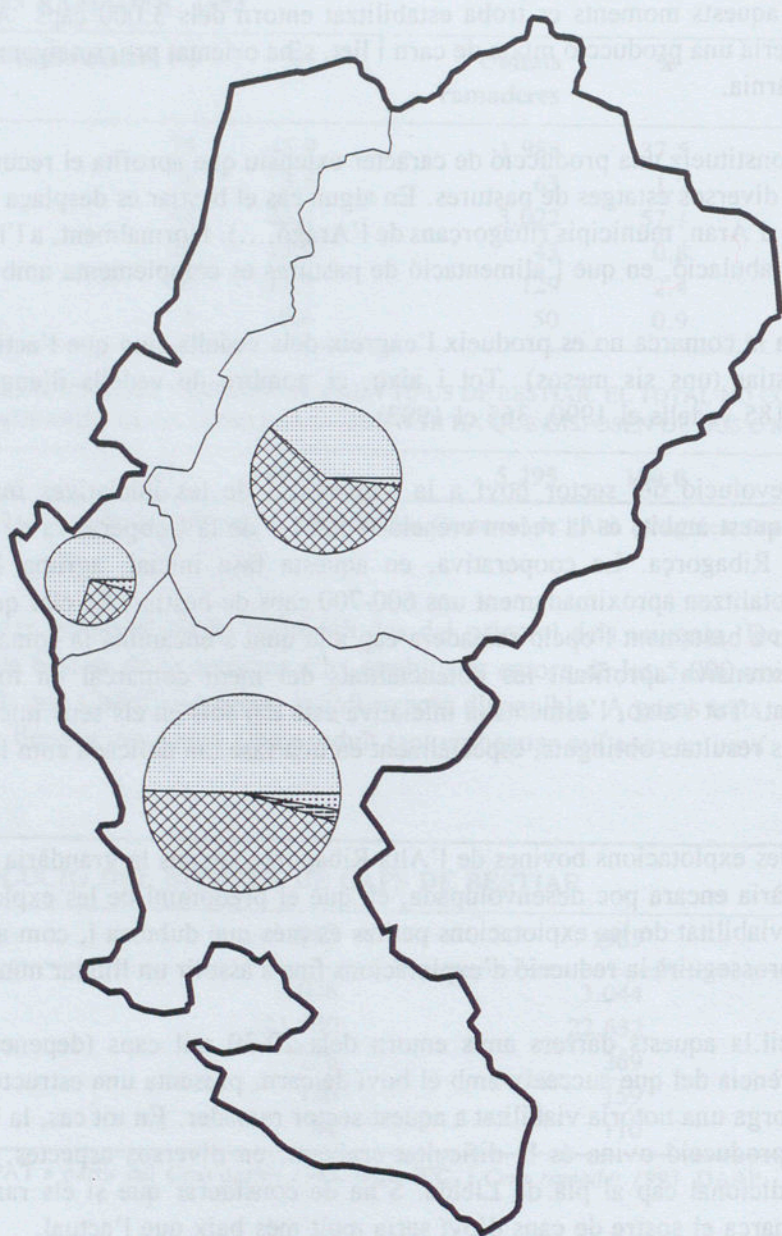
Tradicionalment, a la comarca no es produeix l'engreix dels vedells sinó que l'activitat es concentra en la cria del bestiar (uns sis mesos). Tot i això, el nombre de vedells d'engreix s'incrementa progressivament (185 vedells el 1990, 365 el 1993).

Una mostra de l'evolució del sector boví a la comarca, i de les iniciatives innovadores que es desenvolupen en aquest àmbit, és la recent creació —1994— de la Cooperativa de Criadors de Carn Natural de l'Alta Ribagorça. La cooperativa, en aquesta fase inicial, agrupa 11 ramaders amb explotacions que totalitzen aproximadament uns 600-700 caps de bestiar. És clar que la creació de la cooperativa mostra a bastament l'opció ramadera cap a la qual s'encamina la comarca: producció de carn, producció extensiva aprofitant les potencialitats del medi comarcal en forma de pastures, producte de qualitat. Tot i això, l'esmentada iniciativa està tan sols en els seus inicis i caldrà esperar a termini mintja els resultats obtinguts, especialment en una fase tan delicada com la comercialització del producte.

La distribució de les explotacions bovines de l'Alta Ribagorça segons la grandària d'aquestes denota una estructura agrària encara poc desenvolupada, en què el predomini de les explotacions petites és molt destacat. La viabilitat de les explotacions petites és més que dubtosa i, com a conseqüència, es pot preveure que prosseguirà la reducció d'explotacions fins a assolir un llindar mínim de rendibilitat.

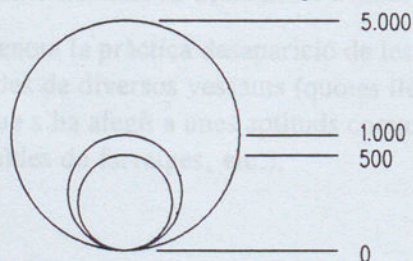
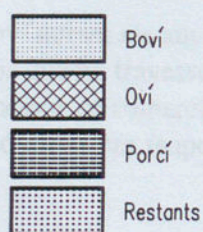
El bestiar oví oscil·la aquests darrers anys entorn dels 20-30 mil caps (depenent de la font que s'utilitzi) i, a diferència del que succeeix amb el boví de carn, presenta una estructura d'explotacions grans, cosa que atorga una notòria viabilitat a aquest sector ramader. En tot cas, la limitació principal amb què topa la producció ovina és la dificultat creixent, en diversos aspectes, per a realitzar la transhumància tradicional cap al pla de Lleida. S'ha de considerar que si els ramats haguessin de romandre a la comarca el sostre de caps d'oví seria molt més baix que l'actual.

D'una altra banda, des del Consell Comarcal s'ha promogut un servei veterinari que realitza el control i seguiment del sanejament ramader. Respecte d'això, s'han constituït dos grups de sanejament, un de boví i un d'oví. Igualment, des de diversos vessants s'ha impulsat el procés de selecció a partir del Programa de Millora de la Raça Bruna dels Pirineus, impulsat pel DARP.

DISTRIBUCIÓ DE LES UNITATS RAMADERES PER MUNICIPIS, 1989

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

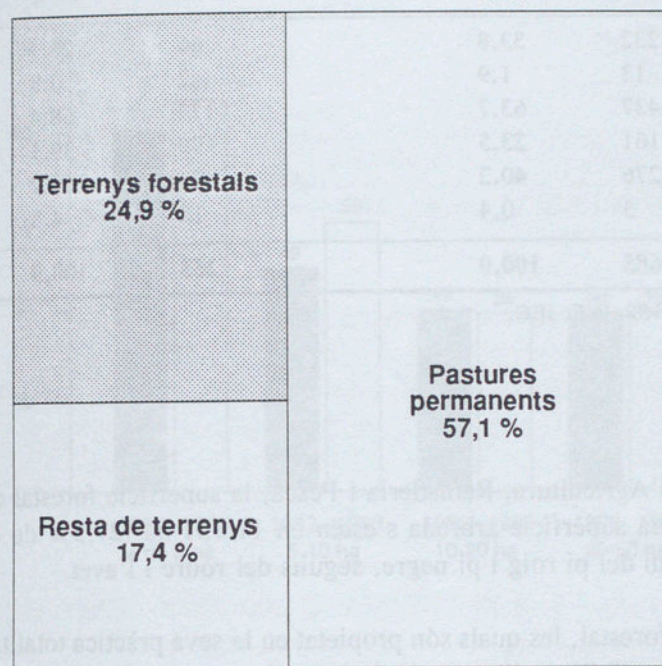
Font: elaboració DGPAT a partir del Cens agrari 1989. IEC, INE.

3.1 DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE AGRÀRIA, 1989

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

SAU

Superfície censada: 43.449 ha

Terres llaurades
0,6 %

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens agrari 1989. INE, IEC.

SUPERFÍCIE AGRÀRIA

El recurs productiu bàsic de la ramaderia comarcal són les pastures que s'estenen des dels entorns de les poblacions fins a l'alta muntanya. L'extensió de l'espai de pastures és difícil de determinar ja que les dades varien molt segons les fonts utilitzades. El cens agrari de 1989 situa en 24.811 ha el total d'espais susceptibles de ser aprofitats per bestiar que representa més de la meitat de la superfície agrària. El cens de 1982, realitzat amb criteris més restrictius situava les pastures en 9.406 hectàrees.

Entre la superfície de pastura predominen els prats de muntanya, que confirmen així l'orientació extensiva de la ramaderia comarcal. Els prats artificials són escassos i són els prats naturals de les valls els que faciliten l'alimentació del bestiar quan no és a muntanya (en forma de pastura o de fenc). Pel que fa a superfícies llaurades, de les dades disponibles entre 1982 i 1989 l'aspecte més significatiu ha estat l'important descens de la superfície llaurada que ja era força escassa el 1982. En el darrer cens agrari els conreus abasten únicament 253 ha. Els farratges representen el 68% del total conreat.

TAULA 3.3. EVOLUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE CONREADA PER TIPUS DE CONREU

Tipus d'aprofitaments	1982		1989	
	ha	%	ha	%
Cereals	232	33,8	66	26,1
Hortalisses	13	1,9	2	0,8
Farratges	437	63,7	173	68,4
alfals	161	23,5	99	39,1
altres	276	40,2	74	29,2
Altres	3	0,4	12	4,8
Total aprofitaments	685	100,0	253	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

FORESTS

Segons dades facilitades pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, la superfície forestal de l'Alta Ribagorça és de 39.265 hectàrees. La superfície arbrada s'estén en 11.731 ha (27,5% de la superfície comarcal), amb un clar predomini del pi roig i pi negre, seguits del roure i l'avet.

El DARP gestiona 16.278 ha de superfície forestal, les quals són propietat en la seva pràctica totalitat d'entitats locals o veïnals. S'estima que les possibilitats d'extracció de fusta d'aquestes forests se situen entorn dels 5.000 m³ anuals.

L'aprofitament de les forests de l'Alta Ribagorça que s'ha assolit els darrers anys ha estat, però, molt per sota d'aquesta xifra. El 1993 els aprofitaments forestals comarcals es xifraven en 1.184 m³, bàsicament provinents de les forests d'entitats locals o veïnals i molt centrats en pi negre.

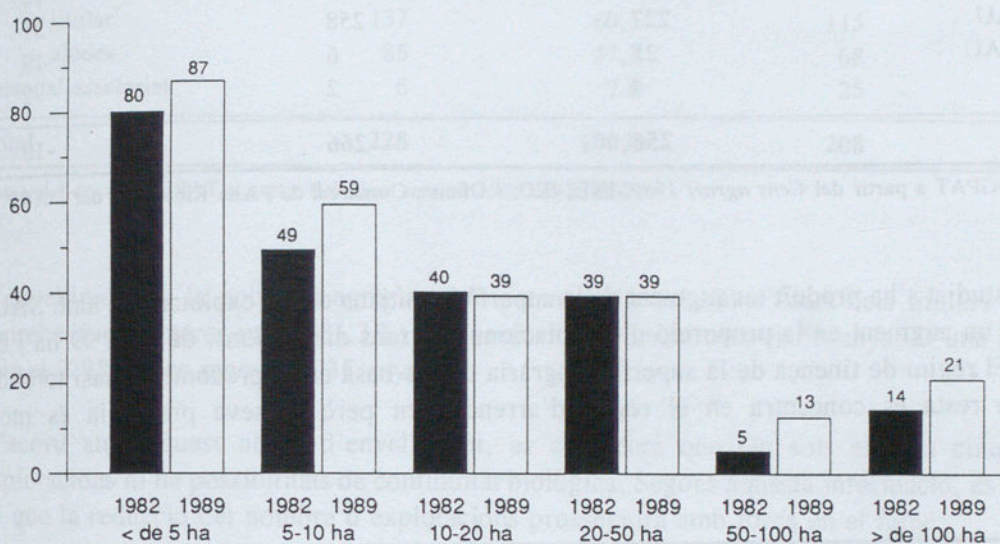
TAULA 3.4. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ FORESTAL (m³)

Forests	1990	1991	1992	1993
Coníferes	618	578	0	1.164
Planifolis	622	68	169	0
Llenyes	40	50	205	20
Residus	0	0	21	0
Titularitat de les forests	1990	1991	1992	1993
Entitats locals	648	550	0	1.164
Privades	632	146	395	20
Total	1.280	696	395	1.184

Font: elaboració DGPAT a partir de la informació facilitada pel Servei d'Ordenació i Gestió Forestal, DG del Medi Natural, DARP.

3.2 NOMBRE D'EXPLOTACIONS AGRÀRIES CENSADES AMB SAU SEGONS LA GRANDÀRIA, 1982 - 1989

Pla comarcal de muntanya
de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT a partir
del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

3.1.3. Estructures agràries

EXPLOTACIONS

Segons les dades del *Cens agrari 1989*, el nombre d'exploacions agràries es manté pràcticament estable entre 1982 i 1989. Aquesta xifra, però, no es correspon amb la d'exploacions realment actives que hi ha a la comarca sinó que reflecteix el nombre de propietats agràries, actives o inactives.

Segons informació facilitada pel DARP, a la comarca, el nombre d'exploacions realment actives se situa en una xifra molt menor. Així, el 1988 es comptabilitzaven unes 140 explotacions actives, les quals s'haurien reduït a 115 explotacions el 1993. Així, doncs, les explotacions en funcionament a l'Alta Ribagorça han sofert una disminució lenta però constant en el decenni dels vuitanta.

La dimensió mitjana de les explotacions de l'Alta Ribagorça és de les més elevades de Catalunya. Segons les dades del *Cens agrari 1989*, la grandària mitjana de les explotacions és de 165 hectàrees, i el de les explotacions amb SAU és de 97 hectàrees mentre que la mitjana del país se situa en 22 ha i 11,3 ha respectivament. El caràcter muntanyenc de l'Alta Ribagorça influeix que les explotacions de la comarca siguin molt extenses.

TAULA 3.5. NOMBRE D'EXPLOTACIONS AGRÀRIES

	1982	1989	Diferència
Amb terres	252	264	12
— amb SAU	227	258	31
— sense SAU	25	6	-19
Sense terres	4	2	-2
Total	256	266	-10

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC, i Oficina Comarcal de l'Alta Ribagorça del DARP.

En el període estudiat s'ha produït un augment de la superfície mitjana de les explotacions amb SAU. Així, s'observa un augment en la proporció d'explotacions de grans dimensions: de 50 a 99 ha i de 100 i més ha. El règim de tinença de la superfície agrària útil es basa en el predomini quasi total de la propietat; la resta es concentra en el règim d'arrendament però la seva presència és molt minoritària.

TAULA 3.6. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE LA SUPERFÍCIE AGRÀRIA ÚTIL SEGONS EL RÈGIM DE TINENÇA

Règim de tinença	Alta Ribagorça		Catalunya
	% 1982	% 1989	% 1989
Propietat	83,7	92,2	73,9
Arrendament	16,3	7,8	13,6
Total	10.101	25.065	1.106.914

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

MÀ D'OBRA AGRÀRIA

La dedicació plena a les activitats agràries és cada vegada menys freqüent a l'Alta Ribagorça. Actualment se situa entorn de 90 el nombre de caps d'explotació amb ocupació principal al sector agrari.

En molts casos, les activitats relacionades amb el turisme, complementen les rendes provinents de la ramaderia. Molt sovint, però, això esdevé un pas cap a l'abandonament de l'explotació. Així ho demostra l'experiència de la modalitat de residència-casa de pagès, que fou introduïda com a activitat complementària a les feines agràries, però que en alguns casos es converteix en un camí de transició cap a la terciarització.

Entre 1982 i 1989, també s'ha reduït, globalment, la quantitat de treball esmerçat en el sector agrari de la comarca, reducció de prop del 9% d'unitats de treball any (UTA). Al mateix temps, però, es produeix un lleuger increment del treball assalariat en el període considerat.

TAULA 3.7. MÀ D'OBRA EN UNITATS DE TREBALL PER ANY

Tipus de mà d'obra	1982	%	1989	%
Mà d'obra familiar	222	97,4	183	88,0
— titular	137	60,1	115	55,3
— ajudes	85	37,3	68	32,7
Personal assalariat	6	2,6	25	12,0
Total	228	100,0	208	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

L'envelliment de la població agrària es fa patent en la relació d'edats dels titulars d'explotacions. Gairebé dues terceres parts (63,3%) d'aquests titulars tenen més de 55 anys. D'una altra banda, tan sols el 7,9% tenen menys de 35 anys.

D'acord amb aquest nivell d'envelliment, es considera que tan sols en una cinquantena de les explotacions hi ha possibilitats de continuïtat biològica. Segons aquesta informació, es pot esperar ben bé que la reducció del nombre d'explotacions prosseguirà amb força en el futur.

Aquests darrers anys, s'ha realitzat un nombre considerable d'inversions agràries que afavoreixen la consolidació de les explotacions més viables, les quals esdevenen més equipades i professionalitzades. El nivell de maquinària censada a la comarca és considerable, si es té en compte l'escassa superfície llaurada de què disposa l'Alta Ribagorça. Segons el *Cens agrari 1989*, de les 266 explotacions censades a l'Alta Ribagorça la meitat pertanyien a alguna cooperativa agrària.

3.1.4. Localització territorial de la producció agrària

De la informació disponible, es dedueix que la vall de Boí i el Pont de Suert constitueixen els dos nuclis ramaders de la comarca.

Mentre que en bestiar oví existeix un equilibri en nombre de caps i en explotacions entre la Vall de Boí i el Pont de Suert, en bestiar boví les diverses fonts difereixen, atorgant un predomini a un municipi o a un altre, segons el cas. Però si es pren com a referència el *Cens agrari 1989* el major nombre de bestiar boví correspon al Pont de Suert, seguit de la Vall de Boí. Pel que fa al factor terra, dues terceres parts de les pastures de l'Alta Ribagorça es concentren a la vall de Boí.

3.1.5. El sector agrari i la reforma de la PAC

En la situació actual és difícil preveure l'evolució del sector agrari a mitjà i llarg termini ja que hi ha possibilitats d'evolució contraposades, segons les polítiques que s'apliquessin (liberalització-protecció). Tot indica, però, que a curt termini el marc comunitari proteccionista actual persistirà, bé que al mateix temps sembla inevitable que es tendeixi a engegar un procés de liberalització progressiva.

L'impacte que la reforma de la Política agrària comunitària (PAC) exercirà sobre el sector agrari de l'Alta Ribagorça es preveu que sigui moderat, segons els experts. D'aquesta reforma, en deriva una orientació cap a la producció ramadera extensiva i curosa amb el medi ambient i cap a la racionalització i promoció de l'explotació forestal. Aquests són àmbits molt avantatjosos per a la comarca ja que constitueixen precisament les seves bases agràries: boví i oví extensiu, en pastures de muntanya, i extenses superfícies forestals.

D'altra banda, la reforma de la PAC persegueix integrar objectius mediambientals i de desenvolupament rural. D'acord amb això, l'agricultor no apareix tan sols com a productor sinó també com a conservador del medi natural. Aquest sembla l'enfocament amb més possibilitats de futur ja que afronta íntegrament les problemàtiques del món rural. En la reforma de la PAC aquests plantejaments s'agrupen en el que s'ha anomenat mesures d'acompanyament, les quals encara s'han concretat relativament poc a un nivell operatiu i financer.

En resum, i assenyalant la prudència amb què s'han de prendre les formulacions prospectives en matèria agrària, l'aplicació de la reforma de la PAC hauria de permetre el manteniment de la cabana ramadera de l'Alta Ribagorça, —bé que possiblement les explotacions continuaran disminuint—, una millora substancial de la gestió i l'explotació de les superfícies forestals i la promoció de pràctiques mediambientals curoses.

3.2. SECTOR SECUNDARI

3.2.1. Producció i estructura industrial

Tot i que la indústria de l'Alta Ribagorça presenta unes magnituds limitades (nombre d'empreses, valor afegit, ocupació,...), el sector ha de ser considerat com a estratègic dins de l'economia comarcal ja que ofereix un no gens menyspreable 20% de l'ocupació.

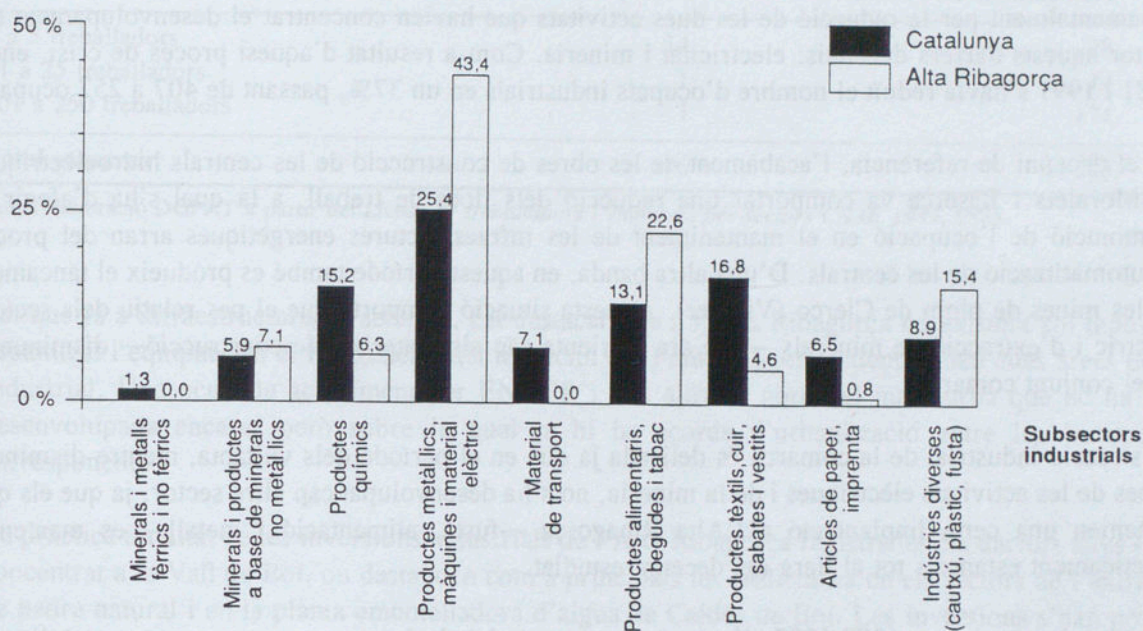
A l'Alta Ribagorça existeixen al voltant d'unes 15 empreses industrials que proporcionen entre 200 i 250 llocs de treball assalariat. Aproximadament el 60% dels ocupats, uns 150 treballadors, ho estan en el sector hidroelèctric la qual cosa permet parlar de monoindústria comarcal. La presència d'un sector industrial tan polaritzat determina que la indústria de la comarca sigui vulnerable davant dels canvis que es produeixen en l'àmbit hidroelèctric.

El sector hidroelèctric és, doncs, la veritable especialització industrial de la comarca. Així, el 1991, el sector d'energia i aigua de l'Alta Ribagorça ocupa la posició 13a en llocs de treball entre les 41 comarques de Catalunya i concentra l'1% de l'ocupació del país en aquesta branca d'activitat.

A banda del sector elèctric, a l'Alta Ribagorça també existeix una presència mínima, entorn dels 20 ocupats per branca, en la indústria alimentària, del metall, de la fusta i de transformació de minerals.

3.3 PARTICIPACIÓ DELS DIFERENTS SECTORS EN EL VAB INDUSTRIAL (A COST DE FACTORS), 1986

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT, a partir de COSTA, A.: "La distribució comarcal del valor afegit brut industrial a Catalunya (1986)", *Revista d'Indústria*, núm. 12. Departament d'Indústria i Energia.

TAULA 3.8. POBLACIÓ OCUPADA A LA INDÚSTRIA PER BRANQUES D'ACTIVITAT

Branca d'activitat	Alta Ribagorça				Catalunya	
	1981	%	1986	%	1991	% 1991
Energia i aigua	269	66,1	158	56,4	150	58,4
Extracció i transformació de minerals no metàl·lics	76	18,7	14	5,0	20	7,8
Metalls	5	1,2	54	19,3	22	8,6
Material de transport	5	1,2	0	0,0	2	0,8
Alimentació, begudes i tabac	23	5,6	26	9,3	27	10,5
Tèxtil, calçat, vestit i confecció	1	0,2	8	2,9	12	4,7
Fusta, suro i mobles de fusta	28	6,9	15	5,4	21	8,2
Paper, arts gràfiques, edició	0	0,0	2	0,7	1	0,4
Altres manufactureres	0	0,0	3	1,1	2	0,8
Total	407	100,0	280	100,0	257	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir dels Censos de població 1981, 1991 i *Padró d'habitants 1986*. INE, IEC.

3.2.2. Evolució del sector industrial de la comarca

Durant els anys vuitanta el sector industrial de l'Alta Ribagorça ha sofert una crisi aguda motivada fonamentalment per la reducció de les dues activitats que havien concentrat el desenvolupament del sector aquests darrers decennis: electricitat i mineria. Com a resultat d'aquest procés de crisi, entre 1981 i 1991 s'havia reduït el nombre d'ocupats industrials en un 37%, passant de 407 a 257 ocupats.

En el decenni de referència, l'acabament de les obres de construcció de les centrals hidroelèctriques de Moralets i Baserca va comportar una reducció dels llocs de treball, a la qual s'ha d'afegir la disminució de l'ocupació en el manteniment de les infraestructures energètiques arran del procés d'automatització de les centrals. D'una altra banda, en aquest període també es produeix el tancament de les mines de plom de Cierco (Vilaller). Aquesta situació comporta que el pes relatiu dels sectors elèctric i d'extracció de minerals —que ara s'orienta cap als materials de construcció— disminueixi en el conjunt comarcal.

La situació industrial de la comarca és delicada ja que en el període dels vuitanta, mentre disminuïa el pes de les activitats elèctriques i de la mineria, no s'ha desenvolupat cap altre sector, ja que els que ja tenien una certa implantació a l'Alta Ribagorça —fusta, alimentació i metall— es mantenen pràcticament estancats tot al llarg del decenni estudiat.

Aquests darrers anys, 1989-1992, l'estructura empresarial de la comarca es presenta estabilitzada entorn dels 15 establiments però el nombre de treballadors assalariats (que cotitzen a la Seguretat Social) pateix una lleugera disminució.

Un altre indicador significatiu de l'evolució industrial de la comarca és la inversió industrial registrada. Entre 1989 i 1992 la inversió a l'Alta Ribagorça ha estat reduïda, situant-se en els 117 milions de pessetes, però destaca el nivell assolit en 1992 (75 milions).

3.2.3. Característiques dels establiments industrials de la comarca

La polarització industrial queda ben manifesta en les dades sobre grandària de les empreses, en què destaca un establiment gran: ENHER. En la resta de casos, el sector industrial està conformat per establiments de dimensions molt reduïdes, molts dels quals amb tan sols un o dos treballadors.

A part de les instal·lacions d'ENHER, els principals establiments industrials de la comarca són la planta embotelladora d'aigua de Caldes de Boí i, al Pont de Suert, una fàbrica de mantes, una serradora, una empresa de materials de construcció i una colla d'oficis industrials —alguns amb característiques artesanals— com ferrers, fusters, mecànics, elaboradors de productes alimentaris (forners, carnisers), etc.

Quant a localització, la indústria de l'Alta Ribagorça està pràcticament concentrada en la seva totalitat al municipi del Pont de Suert. A Vilaller, el 1992, no hi havia registrat cap establiment industrial mentre que a la Vall de Boí n'hi havia tres, però tan sols ocupaven cinc treballadors assalariats.

TAULA 3.9. ESTABLIMENTS INDUSTRIALS SEGONS EL NOMBRE D'ASSALARIATS, 1989

Grandària	Nombre d'empreses	Nombre de treballadors
1 a 5 treballadors	14	28
11 a 25 treballadors	1	14
101 a 250 treballadors	1	171
Total comarca	16	213

Font: elaboració DGPAT a partir del *Llistat de treballadors i empreses per sectors CNAE 1989*, INSS.

Pel que fa a infraestructures d'acollida, cal destacar que a l'Alta Ribagorça no existeix sòl industrial urbanitzat i equipat. En el Pla general del municipi del Pont de Suert s'identifiquen dues àrees de sòl industrial. Una ocupada actualment per ENHER i una altra al nord del nucli urbà que no ha estat desenvolupada encara, però sobre la qual ja hi ha acords d'urbanització entre les institucions corresponents.

La pràctica totalitat de les inversions industrials de l'Alta Ribagorça registrades els darrers anys s'han concentrat a la Vall de Boí, on destaquen com a principals les realitzades en els sectors de l'extracció de pedra natural i en la planta embotelladora d'aigua de Caldes de Boí. Les inversions s'han produït en 8 empreses i han permès la creació de 24 llocs de treball. També s'han realitzat inversions en la fabricació de pa i fusteria. Hom ha de suposar que, en part, el creixement turístic que s'ha produït a la Vall de Boí aquests darrers anys ha comportat una certa dinamització de les activitats industrials.

TAULA 3.10. INVERSIÓ INDUSTRIAL

	1989	1990	1991	1992
Inversió (milers PTA)	6.153	30.450	4.532	76.400
Posició sobre el total de comarques segons nivell d'inversió	40	36	41	35

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Revista d'Indústria* (diversos números), Departament d'Indústria i Energia.

L'Alta Ribagorça forma part de les 21 comarques (les de muntanya i les deprimides) que, per la seva evolució demogràfica i econòmica, són beneficiàries dels ajuts per al reequilibri industrial del territori.

Les subvencions concedides per aquest concepte a l'Alta Ribagorça entre 1989 i 1992 se situen en 18 milions de pessetes. Aquest valor equival al 0,4% de les subvencions concedides i situa l'Alta Ribagorça en la posició 19a entre les 21 comarques susceptibles de rebre els ajuts.

L'impacte d'aquestes mesures sobre l'economia comarcal és encara difícil de discernir però tot sembla indicar que poden esdevenir útils a l'hora de materialitzar inversions en plantes ja existents i d'iniciatives endògenes (quan l'empresari hi té residència habitual o ja hi té l'empresa).

SECTOR HIDROELÈCTRIC

Des de 1948, any de construcció de les primeres centrals hidroelèctriques a l'Alta Ribagorça, el sector d'electricitat s'ha configurat com l'àmbit industrial central de la comarca. Aquest sector és integrat per una empresa que ha marcat l'evolució econòmica i, en bona mesura, social de la comarca durant alguns decennis: ENHER.

L'Empresa Nacional Hidroelèctrica del Ribagorzana SA, és una de les companyies elèctriques de més facturació d'Espanya, de prop de 128.447 milions (1993), amb un milió de clients i amb una plantilla de 1.824 treballadors, uns 150 a la comarca. En aquest moments, aquesta empresa controla al voltant del 32% del mercat elèctric català.

ENHER va iniciar les activitats empresarials a la comarca de l'Alta Ribagorça al final dels anys quaranta. Més endavant va expandir les seves inversions hidroelèctriques a uns altres indrets (Ebre,...) i, posteriorment, a uns altres tipus de producció d'energia (centrals tèrmiques i nuclears) i en algun altre sector d'activitat.

La presència de l'empresa a la comarca ha estat durant decennis importantíssima, no tan sols en l'àmbit de la construcció i explotació de centrals i dels llocs de treball que això comportava. ENHER també va estendre la seva presència a l'Alta Ribagorça en habitatge, equipaments, producció de ciment, explotació de mines, piscifactoria, etc.

Els anys vuitanta, per qüestions de sanejament econòmic, d'ordenació general del sector i d'estratègia empresarial, van marcar uns canvis substancials en la situació de la companyia, canvis que li atorguen el caràcter que té actualment. Aquests són:

— El 1983 ENDESA, principal grup elèctric espanyol, de titularitat majoritària pública, va adquirir el 91,45% de les accions que en aquell moment posseïa l'INI a ENHER.

— Progressivament, l'empresa es dedica principalment a la distribució d'energia elèctrica mentre que l'àmbit de la producció resta estabilitzat. Confirmant això, el 1985 ENHER es desprèn de les participacions en centrals nuclears.

Actualment (1993), la producció d'energia d'ENHER al conjunt de la Ribagorça —1.046 GWh— representa només el 9,4% de la que distribueix la companyia ja que la majoria de l'energia és adquirida fora, és a dir, no produïda per ENHER.

ENHER disposa a l'àrea administrativa catalana de l'Alta Ribagorça de set centrals hidroelèctriques: Vilaller, el Pont de Suert, Llesp, Boí, Caldes de Boí, Baliera i Baserca. A més, existeixen quatre centrals més que tenen el seu centre productor a la zona ribagorçana aragonesa: la d'Escales, Senet, Bono i Moralets; i la del Pont de Montanyana, situada a la Baixa Ribagorça. En conjunt, la potència instal·lada en aquestes centrals és de 406,9 MW.

TAULA 3.11. ENERGIA TRAMESA A LA XARXA PER ENHER —GWH/ANY—

	1986	1993
Centrals hidràuliques pròpies	2.198,6	2.402,6
Centrals hidroelèctriques ribagorçanes (*)	705,8	1.046,0
Tèrmica convencional (participació)	744,5	178,8
Tèrmica nuclear	681,8	—
Adquirida fora	5.673,5	8.557,2
Total	9.298,4	11.138,6

(*) LES CENTRALS RIBAGORÇANES INCLOUEN TANT LES LOCALITZADES A L'ALTA RIBAGORÇA COM A LA RIBAGORÇA ARAGONESA

Font: elaboració DGPAT a partir dels *Informes anuals d'ENHER*.

Pel que fa al futur del sector hidroelèctric, aquests últims anys s'han desestimat alguns dels projectes de construcció de noves centrals grans, ja que aquests es basaven en previsions d'evolució del consum que finalment no s'han complert. D'una altra banda, el potencial hidràulic del país es considera bastant saturat. En conseqüència d'això, es preveu com a poc probable que en el futur es desenvolupin a l'Alta Ribagorça grans iniciatives en el camp hidroelèctric. En canvi, la situació actual fa més factible la creació i explotació de petites centrals hidroelèctriques en els cursos fluvials menors. En aquest àmbit ENHER ha desenvolupat alguns projectes.

Des de l'àmbit de l'ocupació les perspectives del sector hidroelèctric apunten a una lleugera disminució dels llocs de treball, la qual, però, es preveu lenta i progressiva a causa dels processos d'automatització.

Finalment, cal assenyalar que, a més d'ENHER, a l'Alta Ribagorça existeixen algunes petites empreses hidroelèctriques de caràcter local, amb uns nivells de producció i ocupació molt limitats, que ofereixen els seus serveis a diverses poblacions de la comarca.

3.2.4. Sector de la construcció

El sector de la construcció ha estat també un puntal econòmic bàsic de la comarca en els darrers decennis, fins al punt que ha ofert i encara ara ofereix un nivell d'ocupació similar al conjunt de la indústria. El 1991, amb el 17% del total d'ocupats, l'Alta Ribagorça és la tercera comarca de Catalunya amb una major participació de la construcció en el conjunt de l'ocupació.

El pes d'aquest sector a la comarca va ser fomentat directament pel desenvolupament del sector hidroelèctric. La construcció de centrals va comportar una gran quantitat d'obres en el sector, a les quals s'han d'afegir les que induïa el creixement del sector hidroelèctric (habitatges, serveis,...).

Entre 1981 i 1986, l'ocupació en la construcció va reduir-se prop del 70%, coincidint amb l'acabament d'obres hidroelèctriques a la comarca (Baserca-Moralets). Aquest període va marcar una crisi de l'ocupació comarcal en tots els àmbits d'activitat.

Entre 1986 i 1991 el sector va recuperar-se significativament —de 136 a 214 ocupats—, suposadament per l'empenta del sector turístic els darrers anys, el qual ha incrementat l'edificació (apartaments, pistes d'esquí). Tampoc no s'ha de desestimar la importància que l'obra pública pot haver tingut en aquesta revifalla del sector de la construcció (carreteres, infraestructures, equipaments).

TAULA 3.12. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA EN LA CONSTRUCCIÓ

Any	Ocupats	%/total ocupats
1981	457	30,8
1986	136	12,6
1991	214	17,0

Font: elaboració DGPAT a partir dels *Censos de població, 1981, 1991 i Padró d'habitants, 1986*. INE, IEC.

En el sector s'identifiquen entre 20 i 30 empreses que ocupen un centenar de treballadors assalariats. Cal considerar que en aquestes xifres no s'inclouen els autònoms, molt nombrosos en la construcció. Les empreses són de dimensions molt reduïdes —predominen les que tenen un o dos treballadors— però és significativa l'existència de sis empreses amb 6-10 treballadors i de tres empreses amb 11-25 treballadors, fet que denota el pes del sector a la comarca.

El dinamisme en la construcció d'habitatges ha estat especialment important el darrer quinquenni dels vuitanta, tal com queda reflectit en el nombre d'habitatges acabats entre 1988 i 1991. Cal destacar, d'altra banda, que una bona part dels habitatges construïts en aquest període han estat de segona residència i la majoria corresponen al complex turístic del Pla de l'Ermita, creat a partir de l'explotació de les pistes d'esquí de Boí-Taüll.

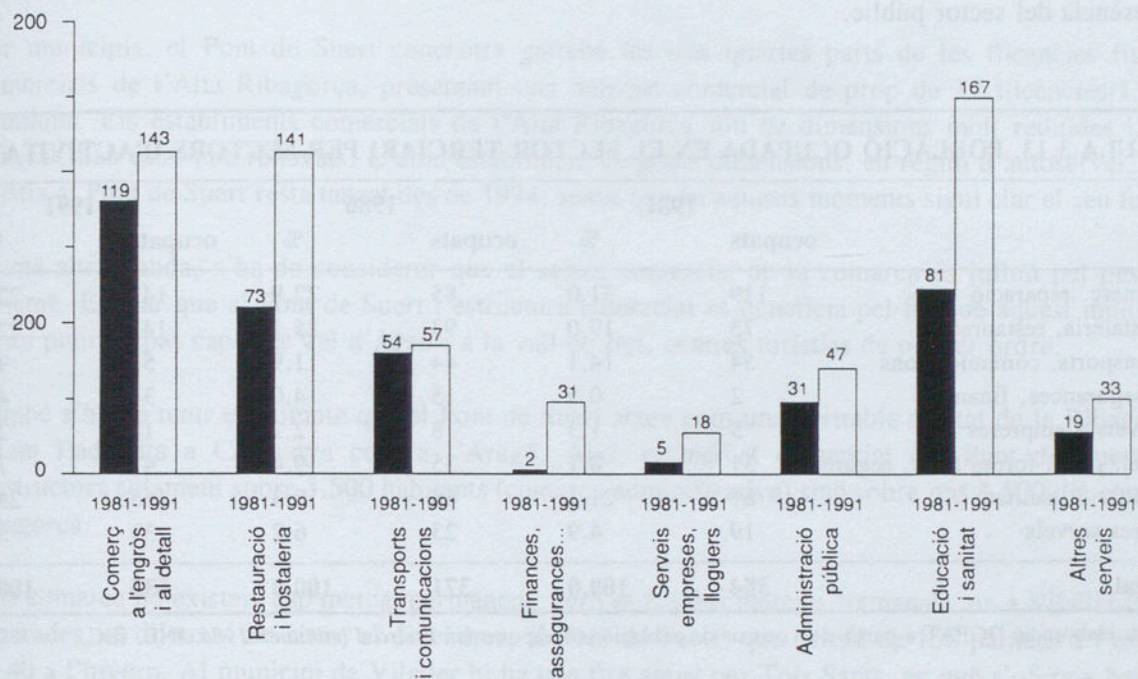
3.3. SECTOR TERCIARI

3.3.1. Estructura del sector terciari

L'Alta Ribagorça es presenta com una comarca eminentment terciària, ja que aquest sector ofereix en 1991 el 50,4% de l'ocupació total, percentatge que equival a 635 ocupats. A l'Alta Ribagorça s'identifiquen molt clarament tres sectors terciaris centrals, que presenten uns nivells d'ocupació similars: comerç, hostaleria i serveis de benestar social (educació, sanitat, etc.), els quals agrupen entre el 22% i el 26% de l'ocupació cadascun. En relació amb la mitjana catalana la comarca s'especialitza clarament en serveis d'hostaleria i, en menor mesura, en serveis de benestar social, mentre que està subespecialitzada en comerç.

3.4 POBLACIÓ OCUPADA EN EL SECTOR TERCIARI, PER BRANQUES D'ACTIVITAT, 1981-1991

Pla comarcal de muntanya
de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població corresponents. INE, IEC.

Aquesta situació és relativament fàcil d'explicar ateses les característiques socio-econòmiques de la comarca. En primer lloc, el comerç té un pes relativament reduït a l'Alta Ribagorça per qüestions òbvies de mercat, de disponibilitat demogràfica. Segon, el pes del turisme afavoreix l'especialització comarcal en hostaleria i restauració. Finalment, el sector públic té un pes significatiu a la comarca: serveis d'ensenyament i sanitat, personal del Parc Nacional, assistència social, etc.

La resta de sectors terciaris tenen poc pes a la comarca, si es compara amb la mitjana de Catalunya: transports, assegurances i finances, serveis a empreses.

3.3.2. Evolució general del sector terciari

L'evolució del sector terciari entre 1981 i 1991 ha estat molt positiva ja que en aquest període s'ha incrementat en un 65%. Aquest augment s'ha concentrat en el darrer quinquenni dels vuitanta ja que en el primer l'ocupació va mantenir-se pràcticament estancada.

En el període considerat, el terciari comarcal s'ha diversificat notòriament. El comerç ha reduït el seu pes específic en el conjunt de l'ocupació terciària de la comarca (passa del 31% dels ocupats terciaris en 1981 al 22,5% en 1991) mentre que l'han incrementat la resta de sectors.

Entre 1981 i 1991 tots els subsectors dels serveis han augmentat el nombre d'ocupats. En valors absoluts s'han incrementat especialment l'hostaleria i restauració i els serveis de benestar social, mostrant així el creixement del turisme durant els anys vuitanta a l'Alta Ribagorça, com també la presència del sector públic.

TAULA 3.13. POBLACIÓ OCUPADA EN EL SECTOR TERCIARI PER SECTORS D'ACTIVITAT

	1981		1986		1991	
	ocupats	%	ocupats	%	ocupats	%
Comerç, reparació	119	31,0	85	22,9	143	22,5
Hostaleria, restauració	73	19,0	93	25,1	141	22,2
Transports, comunicacions	54	14,1	44	11,9	57	9,0
Assegurances, finances	2	0,5	15	4,0	31	4,9
Serveis a empreses	5	1,3	8	2,2	18	2,8
Adm. púb., forces arm., seguretat	31	8,1	35	9,4	47	7,4
Educació, sanitat, ...	81	21,1	68	18,3	165	26,0
Altres serveis	19	4,9	23	6,2	33	5,2
Total	384	100,0	371	100,0	635	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població corresponents i *Padró d'habitants 1986*. INE, IEC.

La conjuntura favorable del sector terciari es fa palesa també en l'increment d'empreses amb treballadors assalariats (que cotitzen a la Seguretat Social) que, entre 1989 i 1992, passen de 40 a 57 establiments i de 153 a 245 assalariats.

Convé destacar que aquestes xifres no reflecteixen la totalitat de l'ocupació ja que no hi figuren els treballadors autònoms, els quals representen més de la meitat dels llocs de treball en comerç i serveis de l'Alta Ribagorça (al voltant del 65%, segons l'Àtlas Comercial de Catalunya, COCINB).

3.3.3. Comerç

Tot i que el comerç no és dels sectors terciaris que més s'ha desenvolupat, l'ocupació en aquesta branca d'activitat a l'Alta Ribagorça ha augmentat un 20% en el decenni dels vuitanta, passant de 119 a 143 ocupats.

El nombre de llicències fiscals —un indicador del nivell d'activitat comercial— mostra una evolució també positiva. Entre 1987 i 1990 ha passat de 76 a 97 llicències minoristes, bé que entre 1989 i 1990 el nombre de llicències es manté estabilitzat.

El comerç de l'Alta Ribagorça està molt concentrat entorn del sector de l'alimentació, al qual pertanyen gairebé la meitat de les llicències comercials de la comarca. Aquesta proporció (45%) és molt superior a la mitjana de Catalunya (37%), la qual cosa s'interpretaria com una menor diversificació i especialització comercial de la comarca.

El segon sector en importància és el del tèxtil amb gairebé una cinquena part de les llicències. La presència de la resta d'activitats comercials és certament minsa i, no s'assoleix en cap cas el 10% de les llicències.

Per municipis, el Pont de Suert concentra gairebé les tres quartes parts de les llicències fiscals comercials de l'Alta Ribagorça, presentant una densitat comercial de prop de 37 llicències/1.000 habitants. Els establiments comercials de l'Alta Ribagorça són de dimensions molt reduïdes i, en general, han estat poc renovats. L'únic establiment de grans dimensions, en règim d'autoservei, que existia al Pont de Suert resta tancat des de 1994, sense que en aquests moments sigui clar el seu futur.

D'una altra banda, s'ha de considerar que el sector comercial de la comarca és influït pel pes del turisme. És clar que al Pont de Suert l'estructura comercial es beneficia pel fet que aquest municipi és un punt de pas cap a la Val d'Aran i a la vall de Boí, centres turístics de primer ordre.

També s'ha de tenir en compte que el Pont de Suert actua com una veritable capital de la Ribagorça —tant l'adscrita a Catalunya com a l'Aragó. Així, el mercat comercial del Pont de Suert no s'estructura solament sobre 3.500 habitants (comarca administrativa) sinó sobre uns 4.500 del conjunt ribagorçà.

A la comarca no existeix cap mercat permanent, però es fan dos mercats setmanals, un a Vilaller (amb 8 parades, el dijous) i un altre, el divendres, al Pont de Suert, que consta de 150 parades a l'estiu i de 40 a l'hivern. Al municipi de Vilaller hi ha una fira anual per Tots Sants, en què s'ofereix bestiar boví i maquinària agrícola.

3.3.4. Sector turístic

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL SECTOR TURÍSTIC DE LA COMARCA

La comarca de l'Alta Ribagorça, concretament la vall de Boí té una tradició turística consolidada que s'ha basat en tres elements bàsics: el termalisme a Caldes de Boí, el patrimoni romànic de tota la vall i el patrimoni natural, mostra de la qualitat del qual es la declaració del Parc Nacional d'Aigüestortes, únic parc nacional a Catalunya. Per tant, la importància del turisme a la comarca no arrenca de bell nou sinó que tradicionalment aquest territori ha estat un dels punts d'interès i de màxima freqüentació del Pirineu.

Aquests darrers anys, però, el sector turístic ha entrat en una nova fase de desenvolupament a la comarca, creixent molt, amb noves formes, diversificant-se i especialitzant-se. Possiblement, la novetat principal ha estat l'obertura de l'estació d'esquí alpí de Boí-Taüll, la qual constitueix l'aposta més decidida per a la desestacionalització del turisme comarcal i que ha comportat també la construcció d'un gran complex d'allotjaments (apartaments de lloguer estacional i apartaments de segona residència) al Pla de l'Ermida, a la cota dels 1.600 metres, per sobre de Taüll.

Però també és molt destacable el creixement de l'oferta d'allotjament de residències-casa de pagès, el sorgiment d'iniciatives de turisme d'aventura, i la creixent oferta d'activitats per a joves i infants. També s'observa un tímid desenvolupament d'oferta cultural i la consolidació de la promoció turística comarcal que es realitza des de diverses instàncies.

L'oferta d'allotjament s'ha incrementat constantment a l'Alta Ribagorça aquests darrers anys. Tot i que és difícil assenyalar una xifra exacta ja que existeixen modalitats molt diferenciades d'allotjament, actualment la comarca disposa d'una oferta global que se situa entre les 7.000 i les 8.000 places. Si es planteja un criteri més restrictiu (no considerant refugis, àrees d'acampada, etc.) l'oferta s'aproximaria a les 6.500 places.

Pel que fa a la demanda no existeixen dades d'afluència turística global però pot servir de referència l'atracció que han exercit els dos principals pols turístics de la comarca: el Parc Nacional, a l'estiu, i les pistes d'esquí, a l'hivern. La temporada turística de l'Alta Ribagorça s'ha desestacionalitzat molt arran de l'obertura de les pistes d'esquí ja que fins llavors es concentrava molt en els mesos d'estiu. Actualment, l'hivern també és temporada plena a la comarca, restant com a períodes de menor afluència la primavera i la tardor.

Les visites al Parc Nacional d'Aigüestortes es concentren majoritàriament en els mesos d'estiu, tot i que també s'observa una lenta desestacionalització (del 80% de visitants en el trimestre estival en 1985, s'ha passat al 60% actual).

Tant al Parc Nacional com a l'estació d'esquí, els visitants provenen principalment de Catalunya —de Barcelona i Lleida— però és molt destacable l'atracció que s'exerceix cap al altres indrets de l'Estat —Madrid, València— i respecte a França.

La demanda turística que registra la comarca és bàsicament de caràcter familiar, bé que progressivament s'imposen segmentacions de públic, com les activitats per a infants en cases de colònies, l'esquí i els esports d'aventura per a un públic majoritàriament jove, el termalisme en gent gran, etc.

OFERTA D'ALLOTJAMENT TURÍSTIC

En infraestructura hotelera s'ha passat de 13 a 28 establiments, en tretze anys (1979-1992), amb un increment de l'oferta de prop del 60%, fins a arribar a les 718 habitacions que equivalen a unes 1.300 places. Aquesta oferta hotelera està molt concentrada a la vall de Boí. Així, al municipi de la Vall de Boí s'agrupa gairebé la meitat dels establiments de la comarca i el 70% de les places hoteleres.

Cal destacar també que en aquest municipi, concretament a Caldes de Boí, es localitza l'oferta de més alta categoria —un establiment de quatre estrelles, un dels pocs d'aquest nivell que existeixen al Pirineu català— i els establiments de majors dimensions —els únics amb més de 100 habitacions—, els quals concentren un terç de les places hoteleres comarcals. S'ha de destacar, però, que al Pla de l'Ermita és imminent la inauguració d'un nou hotel, d'unes 100 habitacions i de tres estrelles.

ALLOTJAMENTS I EQUIPAMENTS TURÍSTICS

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

ALLOTJAMENTS

Hotel

Pensió

Càmping

EQUIPAMENTS

Residència-casa de pagès

Alberg de joventut

Refugi de muntanya

Terreny d'acampada de joventut

Casa de colònies

Escola de natura

Estació d'esquí

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir de les guies d'hotels, residències-casa de pagès i càmpings de la Direcció General de Turisme, 1993.

La resta de l'oferta hotelera és de menor categoria —la majoria són hostals— i de dimensions molt reduïdes —gairebé tots són establiments menors de 50 habitacions—.

L'oferta s'ha desestacionalitzat molt arran de l'obertura de les pistes d'esquí de Boí-Taüll ja que fins llavors la temporada turística comarcal era exclusivament d'estiu. S'ha de destacar, però, que els dos establiments de Caldes de Boí, que apleguen el 30% de l'oferta hotelera comarcal, han romàs tancats fins ara a l'hivern.

A part dels establiments hotelers, l'Alta Ribagorça compta amb tres càmpings de 2a i 3a categoria que es localitzen als municipis del Pont de Suert i la Vall de Boí, i ofereixen un total de 655 places. Aquest és un sector de l'oferta d'allotjament que s'ha desenvolupat recentment ja que el 1979 tan sols existia un establiment. Tot i això, l'oferta de càmpings a l'Alta Ribagorça es pot considerar baixa si es compara amb les altres comarques catalanes de muntanya.

Les residències-casa de pagès, al contrari que els càmpings, s'han desenvolupat amb molta empenta, i han arribat a constituir actualment un tipus d'allotjament característic de l'Alta Ribagorça, ja que és la comarca catalana amb més places d'aquesta modalitat. En aquests moments existeixen 39 establiments que ofereixen un total de 327 places. Novament, el municipi de la Vall de Boí en concentra el 75% del total.

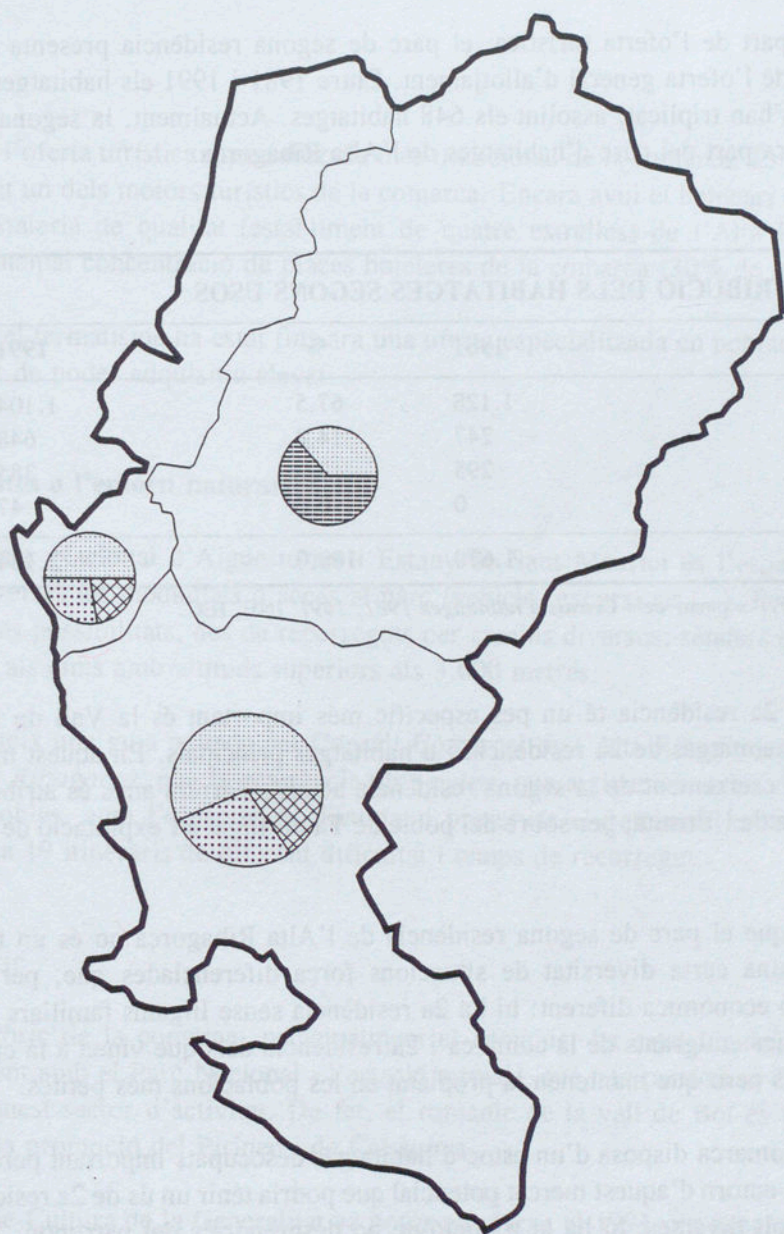
Entorn de les residències-casa de pagès resta obert un debat sobre diversos temes, debat que no és exclusiu de l'Alta Ribagorça, i que inclou aspectes diversos com el manteniment de l'activitat pagesa, la terciarització a partir d'aquesta activitat turística, els diferents nivells de qualitat de servei que existeixen en aquest tipus d'allotjament i que no estan regulats, etc. Les respostes a aquests interrogants encara no han estat formulades.

També aquests darrers anys ha sorgit, pràcticament de bell nou, l'oferta d'allotjament en apartaments. Aquesta es concentra en la seva totalitat a la vall de Boí, i principalment al Pla de l'Ermita on una part del complex turístic que s'ha construït es destina al lloguer d'apartaments.

Segons informació facilitada per Boí-Taüll, SA, aquesta empresa gestiona un centenar d'apartaments propis —a més d'una cinquantena de privats—. Cal destacar que aquesta promoció ofereix un nombre similar de places d'allotjament que el conjunt de residències-casa de pagès de la comarca.

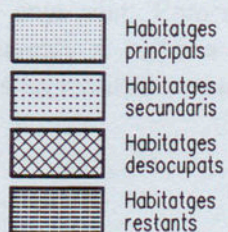
En la diversificació d'allotjaments oferts a la comarca, l'Alta Ribagorça destaca també el nombre de places en cases de colònies i albergs, distribuïts en tots tres municipis. En conjunt, hi ha un nivell d'oferta d'allotjament adreçat molt específicament a la infància i la joventut, que acudeix a la comarca en grups organitzats per entitats diverses i centres escolars.

Finalment, també hi ha una oferta especialitzada d'allotjament relacionat amb les activitats excursionistes, a partir dels dos refugis de muntanya de l'Alta Ribagorça i dels tres refugis més que estan dins del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, però que pertanyen a la comarca del Pallars Sobirà.

DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DELS HABITATGES SEGONS LA TIPOLOGIA, 1991

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

0 5 km

Font: elaboració DGPAT a partir del Cens d'habitatges 1991. INE, IEC.

SEGONA RESIDÈNCIA

Tot i que forma part de l'oferta turística, el parc de segona residència presenta unes singularitats notòries respecte de l'oferta general d'allotjament. Entre 1981 i 1991 els habitatges secundaris de la comarca gairebé s'han triplicat, assolint els 648 habitatges. Actualment, la segona residència ocupa ja gairebé la tercera part del parc d'habitatges de l'Alta Ribagorça.

TAULA 3.14. DISTRIBUCIÓ DELS HABITATGES SEGONS USOS

	1981	%	1991	%
Principals	1.128	67,5	1.104	50,5
Secundaris	247	14,8	648	29,7
Desocupats	295	17,7	385	17,6
Restants	0	0,0	47	2,2
Total	1.670	100,0	2.184	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir dels *Censos d'habitatges 1981, 1991*. INE, IEC.

El municipi on la 2a residència té un pes específic més important és la Vall de Boí, on hi ha un nombre similar d'habitatges de 2a residència i d'habitatges principals. En aquest municipi, una part molt important del creixement de la segona residència aquests darrers anys és atribuïble a la creació del complex del Pla de l'Ermita, per sobre del poble de Taüll, lligat a l'explotació de les pistes d'esquí Boí-Taüll.

Convé assenyalar que el parc de segona residència de l'Alta Ribagorça no és un tot homogeni. Al contrari, existeix una certa diversitat de situacions força diferenciades que, per tant, tenen una repercussió social i econòmica diferent: hi ha 2a residència sense lligams familiars amb la comarca, 2a residència d'antics emigrants de la comarca i 2a residència dels que viuen a la capital comarcal o als nuclis principals però que mantenen la propietat en les poblacions més petites.

D'altra banda, la comarca disposa d'un estoc d'habitatges desocupats important però no existeix cap tipus de dinamisme entorn d'aquest mercat potencial que podria tenir un ús de 2a residència. Les raons d'aquest fet són molt diverses: hi ha la tradició de no desprendre's del patrimoni, encara que sigui improductiu; les càrregues impositives sobre aquests habitatges són mínimes; no hi ha agents immobiliaris que s'hagin dedicat a mobilitzar aquest estoc d'habitatges desocupats, i la demanda tendeix a concentrar-se en gran proporció solament en les zones més turístiques i conegudes.

PRINCIPALS RECURSOS TURÍSTICS COMARCALS: SITUACIÓ I PERSPECTIVES DE FUTUR

El termalisme

El termalisme és l'oferta turística especialitzada més tradicional de la comarca. És clar que el balneari de Caldes ha estat un dels motors turístics de la comarca. Encara avui el balneari constitueix la punta de llança en hostaleria de qualitat (establiment de quatre estrelles) de l'Alta Ribagorça i, també constitueix la principal concentració de places hoteleres de la comarca (30% de les habitacions).

Cal destacar que el termalisme ha estat fins ara una oferta especialitzada en població d'edat avançada i majoritàriament de poder adquisitiu elevat.

Excursions i visites a l'entorn natural

Sens dubte, el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és l'espai més visitat de la comarca. Són diverses les modalitats d'accés al parc (vehicle, excursions,...). Però l'espai comarcal ofereix moltes més possibilitats, des de recorreguts per camins diversos, senders de gran recorregut, fins a ascensions als cims amb altituds superiors als 3.000 metres.

Actualment, existeix una guia editada pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça, *Guia de Camins i Senders de l'Alta Ribagorça*, que fa referència als senders que antigament eren vies de comunicació habituals entre pobles, amb l'objectiu de divulgar i preservar el patrimoni cultural i natural de la comarca. Presenta 19 itineraris de diferent dificultat i temps de recorregut.

Patrimoni històric

El patrimoni històric de la comarca, principalment el romànic, ha estat un dels recursos turístics centrals—juntament amb el Parc Nacional i l'estació termal—que han permès el desenvolupament de la comarca en aquest sector d'activitat. De fet, el romànic de la vall de Boí és una de les imatges prototípiques en la promoció del Pirineu i de Catalunya.

El Departament de Cultura de la Generalitat va posar en marxa el 1991, un programa d'actuació a la vall de Boí, en què s'incloïa la declaració de 21 Béns d'Interès Cultural que comprenien esglésies, centres històrics i entorns de protecció.

És prou sabut que, a més dels aspectes arquitectònics, un dels principals valors d'aquests monuments són les pintures murals. Els originals d'aquestes pintures foren traslladats majoritàriament al Museu d'Art de Catalunya els anys vint. Entorn d'aquest fet existeix una certa polèmica ja que des de diversos estaments comarcals es reclama el retorn d'aquests originals o, almenys, la restitució de còpies, la qual tan sols s'ha realitzat parcialment.

L'esquí

L'acció més decidida de desestacionalització del turisme de la comarca ha estat la creació de l'estació d'esquí de Boí-Taüll. Aquesta estació, localitzada al terme de la Vall de Boí, va ser inaugurada l'hivern de 1988-1989 i ha estat promoguda per l'empresa Boí-Taüll, SA.

L'estació d'esquí ha estat el veritable revulsiu del turisme comarcal —juntament amb la construcció del complex del Pla de l'Ermita—. L'ocupació directa supera el centenar de persones en temporada alta però és molt superior el nombre de llocs de treball induïts.

També s'ha afavorit la desestacionalització i el creixement de la demanda. L'estació va començar assolint els 80.000 *forfaits* la temporada 1988-1989 i ha passat als 140.000 *forfaits* de la temporada 1993-1994. Segons l'empresa que gestiona l'estació, aquest podria arribar a acollir entre 250-300 mil esquiadors per temporada.

L'estació de Boí-Taüll té un domini esquiable en explotació de 400 hectàrees (el potencial és de 5.000 ha). El desnivell esquiable és de 5.820 m i la longitud total de les 30 pistes de què disposa és de 29,4 km. Els 13 remuntadors existents tenen un capacitat mitjana d'unes 800 persones/hora i algun supera les 2.000. A més, l'estació està dotada amb 106 canons de neu artificial d'alta pressió i de 3 canons de baixa pressió.

TAULA 3.15. CARACTERÍSTIQUES DE L'ESTACIÓ BOÍ-TAÜLL

Estació d'esquí	Tipus d'esquí	Remuntadors (n./tipus)	Pistes (n./tipus)	Cota màxima (m)	Cota mínima (m)
Boí-Taüll	Esquí alpí	3 telecadires 9 telesquís 1 telebaby	8 verdes 6 blaves 13 vermelles 3 negres	2.540	2.030

Font: elaboració DGPAT a partir de la informació facilitada per l'empresa Boí-Taüll, SA.

A l'Alta Ribagorça existeix un altre projecte d'estació d'esquí, localitzat a Durro. Després d'haver realitzat uns primers estudis i assessorament sobre la seva viabilitat, el projecte es troba aturat en aquests moments.

Esports d'aventura i altres

Aquests darrers anys han sorgit a l'Alta Ribagorça algunes iniciatives d'esports d'aventura, bé que no s'hi ha assolit el nivell de desenvolupament de comarques veïnes, com el Pallars Sobirà. Les dues iniciatives que hi ha en funcionament estan localitzades a la vall de Boí: Panical Blau i Guies de Muntanya de la Vall de Boí. Una altra iniciativa recent és Hípica Casa Coll, que ofereix diverses modalitats d'excursions a cavall.

Activitats per a infants i joves

El ventall d'activitats per a infants i joves és molt ampli a la comarca, en forma de colònies, campaments, camps de treball. Cal destacar l'existència de l'Escola de la Natura de la vall de Boí, que és un dels camps d'aprenentatge del Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

Oferta cultural

Recentment s'intenta posar en marxa una oferta cultural que esdevingui un recurs més d'atracció turística de la comarca. Prova important d'aquesta voluntat són el cicle de Solistes de l'Alta Ribagorça a l'agost i, segon, la promoció de les falles tradicionals del juny i el juliol. Hom podria afegir, a més, la realització d'alguna exposició i de diverses activitats festives que es fan a l'estiu.

Altres

Entre els recursos turístics de l'Alta Ribagorça, se'n podrien citar força més. Possiblement, dels més destacables són la pesca i la caça, activitats prou arrelades a la comarca i que atrauen un nombre no gens menyspreable de visitants. El mateix es podria dir de la recollida de bolets a la tardor.

Finalment, a més dels serveis de restauració que ofereixen els hotels, a la comarca hi ha una vintena de restaurants.

PROMOCIÓ TURÍSTICA

La promoció turística té un cert arrelament a la comarca. Hom disposa de nombrosos opuscles d'informació: sobre el romànic, el Parc Nacional, sobre cadascun dels municipis de l'Alta Ribagorça, informació sobre el conjunt de serveis turístics comarcals, les activitats culturals i festives, sobre la comarca en general, etc. En un marc més ampli, s'ha participat en diverses iniciatives de promoció exterior i, fins i tot, es programen anuncis radiofònics de promoció de la comarca.

A la comarca existeixen diverses oficines d'informació turística i, recentment, s'ha constituït el Patronat Comarcal de Turisme de l'Alta Ribagorça, que s'afegeix al que ja existia en l'àmbit de la vall de Boí. En l'àmbit associatiu està constituïda l'Associació de residències-casa de pagès de l'Alta Ribagorça i existeix l'Associació de comerciants i empresaris del Pont de Suert.

3.4. CONCLUSIONS

3.4.1. Sector primari

A l'Alta Ribagorça, com a totes les comarques del país, el sector agrari ha sofert unes transformacions radicals els darrers decennis que encara es deixen sentir actualment. El nombre d'explotacions agràries s'ha reduït progressivament —actualment es calcula que existeixen unes 115 explotacions actives— i també s'ha reduït el treball esmerçat en el sector —unes 200 unitats de treball any en 1989— amb uns 90 caps d'explotació amb ocupació principal agrària. Com a conseqüència de la reducció d'explotacions a la comarca, la dimensió mitjana ha augmentat significativament en superfície. En canvi, encara hi ha un percentatge alt d'explotacions ramaderes amb pocs caps de bestiar.

Però possiblement la situació més crítica en l'aspecte socio-econòmic del sector agrari i del món rural de l'Alta Ribagorça és l'envelliment de la població que s'hi dedica: el 63,2% dels titulars d'explotacions tenen 55 anys i més. Aquesta circumstància assegura que la reducció dels actius agraris prosseguirà en el futur ja que les jubilacions en els propers anys seran massives, sent difícil de preveure el límit en què el procés de reducció es pot aturar.

La cabana ramadera, però, s'ha mantingut estable durant els anys vuitanta. La producció ramadera extensiva —l'única destacable en aquests moments a la comarca— se situa en uns 3.000 caps de bestiar boví i entre 20 i 30.000 d'oví. L'Alta Ribagorça ocupa (1989) la novena posició entre les comarques catalanes quant a nombre de vaques de carn i la dissetena pel nombre de caps d'oví, aplegant el 5% i el 2,4%, respectivament de la cabana del país.

Pel que fa als altres tipus de bestiar, el boví de llet gairebé ha desaparegut —es limita a un nombre mínim d'explotacions— mentre que l'equí està encara poc fomentat però té notòries potencialitats.

Hi ha diferents iniciatives per part dels agents públics i privats que intenten reforçar el sector ramader. Entre aquestes destaquen la promoció d'un servei veterinari que realitza el control i seguiment del sanejament ramader, impulsat pel Consell Comarcal, i la creació de la Cooperativa de Criadors de Carn Natural de l'Alta Ribagorça.

L'Alta Ribagorça disposa de recursos agraris que encara tenen notables potencialitats de desenvolupament. Per una banda, les pastures, que s'estenen des dels vessants de les valls fins a l'alta muntanya, constitueixen un marc idoni per a l'explotació ramadera extensiva. La superfície de prats és difícil de determinar ja que les fonts d'informació difereixen força, però se situa entre les 10.000 i les 20.000 hectàrees. En canvi, la superfície dedicada a conreus és mínima —unes 250 ha l'any 1989— i es dedica a la producció de farratges.

La superfície forestal és l'altre gran recurs agrari, ja que s'estén per 39.265 hectàrees, 11.731 de les quals són arbrades. Però la producció forestal està molt per sota de les possibilitats de la comarca. La millora de la gestió i explotació dels espais forestals —fusta i productes boscans— requereix mesures decidides d'actuació per part de l'Administració, algunes de les quals ja s'estan plantejant actualment.

Hom no preveu que la reforma de la PAC tingui un impacte especialment negatiu sobre el sector agrari de la comarca. Aquesta reforma fomenta la ramaderia extensiva, els espais i la producció forestal i les pràctiques agràries curoses amb el medi ambient, aspectes tots en què l'Alta Ribagorça està ben posicionada.

3.4.2. Sector secundari

El sector industrial és format per unes 15 empreses que proporcionen prop de 250 llocs de treball (sense incloure-hi la construcció). Tot i aquestes magnituds limitades, la indústria és un sector estratègic de l'economia comarcal ja que aplega el 20% de l'ocupació.

La principal característica d'aquest sector a l'Alta Ribagorça és la seva polarització, ja que prop del 60% dels ocupats industrials pertanyen a una única empresa del subsector hidroelèctric (ENHER).

La resta de sectors industrials hi estan molt poc representats, xifrant-se en cada cas en unes 20 persones ocupades en l'alimentació, el metall, la fusta i la transformació de minerals. Totes les empreses d'aquests sectors són de dimensions molt reduïdes.

A l'Alta Ribagorça, ENHER disposa de set centrals hidroelèctriques a les quals s'han d'afegir cinc centrals a la Ribagorça aragonesa. La potència instal·lada en conjunt és de 406,9 MW. Des de la seva creació, al final dels anys quaranta, l'empresa ha tingut una presència a la comarca que ha anat més enllà de la provisió de llocs de treball, proveint d'habitatges els seus treballadors, com també d'equipaments esportius, socials i culturals i, fins i tot, d'iniciatives econòmiques alternatives (piscifactoria).

L'evolució de la indústria de la comarca ha estat marcada per una crisi profunda els anys vuitanta, especialment en el primer quinquenni. En aquest període va finalitzar la construcció de la darrera gran central hidroelèctrica de la comarca (Moralets-Baserca) i es va portar a terme l'automatització generalitzada de les centrals. D'una altra banda, es va produir el tancament de la darrera de les mines que restaven en actiu i que tradicionalment havien constituït un focus d'ocupació important.

Resultat d'aquests processos és que entre 1981 i 1991 la indústria comarcal es va reduir en uns 150 llocs de treball, equivalents a la tercera part dels que existien el 1981.

En un futur hom preveu que el sector elèctric redueixi la seva ocupació d'una manera lenta però continuada, arran de l'automatització de centrals i de les baixes per jubilació. No hi ha previstes actuacions d'envergadura en aquest sector. Al mateix temps, aquests darrers anys no ha sorgit cap iniciativa en uns altres sectors que pugui oferir alternatives industrials a la comarca.

El sector de la construcció a l'Alta Ribagorça ocupa uns 200 treballadors que es distribueixen en el treball autònom i en unes 20-30 empreses de dimensions molt reduïdes. La importància de la construcció a la comarca es reflecteix en el fet que el nivell d'ocupació que ofereix és similar al del conjunt de la indústria.

El desenvolupament de la construcció ha estat tradicionalment induït pel sector hidroelèctric. Però aquests darrers anys ha estat el turisme i les activitats que genera el que ha fomentat la construcció a l'Alta Ribagorça. El dinamisme d'aquesta activitat ha estat important en diversos nuclis de la vall de Boí, especialment amb la construcció del complex del Pla de l'Ermida i l'obertura de les pistes d'esquí de Boí-Taüll.

3.4.3. Sector terciari

L'Alta Ribagorça és actualment una comarca bàsicament terciària. El 1981 treballava en el sector una quarta part de la població ocupada mentre que el 1991 ho feia el 50% —un nivell força similar a la mitjana catalana. L'increment s'ha produït en tots els subsectors terciaris, bé que en diferent mesura. L'activitat terciària de la comarca es basa en tres subsectors que apleguen entre el 22 i 26% de l'ocupació terciària cadascun: comerç, hostaleria i serveis de benestar social (educació, sanitat, assistència social, etc.).

El comerç ocupava el 1991 unes 143 persones a tota la comarca amb un nombre de llicències fiscals, el 1990, entorn de 120 (un centenar de minoristes i una vintena a l'engròs). La densitat comercial de la comarca varia entre les 26 llicències/1.000 habitants de la Vall de Boí i les 37 del Pont de Suert.

L'activitat comercial és poc diversificada ja que es concentra molt —la meitat de les llicències— en la branca alimentària. Els establiments són bastant antics i de dimensions reduïdes. Cal esmentar, però, l'existència d'un establiment gran en règim d'autoservei però que actualment resta tancat. D'una altra banda, destaca la presència del mercat del Pont de Suert, amb unes 150 parades a l'estiu.

El sector turístic a l'Alta Ribagorça, i més concretament a la vall de Boí, ha estat des de fa alguns decennis un dels punts forts de la comarca. Hi ha hagut tres elements claus de la importància tradicional d'aquest sector: el termalisme de Caldes de Boí, el patrimoni romànic de tota la vall i el patrimoni natural, del qual és un exponent el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Però recentment s'ha entrat en una nova fase de desenvolupament del sector turístic, que ha crescut molt, diversificant-se i especialitzant-se. Possiblement, la novetat principal ha estat l'obertura de l'estació d'esquí alpí de Boí-Taüll, la qual constitueix l'aposta més decidida per a la desestacionalització del turisme comarcal i que ha comportat també la construcció de bell nou d'un gran complex d'allotjament del Pla de l'Ermida, per sobre de Taüll. En aquests moments, tant estiu com hivern són estacions d'activitat turística plena a l'Alta Ribagorça mentre que primavera i tardor són els períodes de menor afluència.

Però també és molt destacable el creixement de l'oferta d'allotjament en hotels, càmpings, i el sorgiment de nous tipus d'establiments com les residències-casa de pagès, els apartaments. Igualment, s'han generat noves activitats turístiques com el turisme d'aventura, l'hípica, i la creixent oferta d'activitats per a joves i infants. També s'observa un cert desenvolupament d'oferta cultural i la consolidació de la promoció turística comarcal que es realitza des de diverses instàncies.

Tot i que és difícil assenyalar una xifra exacta ja que existeixen modalitats molt diferenciades d'allotjament, actualment la comarca disposa d'una oferta global que se situa entre les 7.000 i les 8.000 places. Si es planteja un criteri més restrictiu (no considerant refugis, àrees d'acampada, etc.) l'oferta s'aproximaria a les 6.500 places.

Pel que fa a la demanda no existeixen dades d'afluència turística global però pot servir de referència el nivell que han exercit els dos principals pols d'atracció de la comarca: el Parc Nacional, amb uns 80.000 visitants en 1993, i les pistes d'esquí, amb 140.000 *forfaits*/dia en la temporada 1993-1994.

Tant al Parc Nacional com a l'estació d'esquí, els visitants provenen principalment de Catalunya —de Barcelona i Lleida—, però és molt destacable l'atracció que s'exerceix cap al altres indrets de l'Estat —Madrid, València— i respecte a França.

La demanda turística que registra la comarca és bàsicament de caràcter familiar, bé que progressivament s'imposen segmentacions de públic, com les activitats per a infants en cases de colònies, l'esquí i els esports d'aventura per a un públic majoritàriament jove, el termalisme en gent gran, etc.

A la vall de la Vall de Suert i Vilaller es realitza un desenvolupament primari respecte als recursos naturals i culturals. Tots els centres escolars de la comarca són de titularitat pública. Mentre que al Pont de Suert i a Vilaller existeix un sol centre per municipi, a la vall de Boia hi ha optat per una segmentació, de manera que quatre nactes del municipi tenen centre propi.

L'evolució global dels centres escolars a les escoles de la comarca s'ha establert en tres dècades. El 1960 hi havia 420 alumnes, després que es reduís molt a conseqüència d'una crisi que afectà tota la vall. Si es considera per municipi, el nombre d'alumnes a les escoles de la vall de Boia no arribava gairebé al 20 en el curs 84-85 a 42 anualment. Al Pont de Suert el nombre d'alumnes pràcticament s'ha establert als 100 a 120 alumnes mentre que a Vilaller s'ha mantingut (entre 70 i 80 alumnes).

En general, la política que realitzen els responsables municipals sobre l'estat dels centres escolars és bona. De cara al futur, i respecte les demandes formulades pels ajuntaments, es planteja la possibilitat d'unificar els centres escolars de la vall de Boia en un sol, el qual podria estar més ben equipat i oferir un nivell de serveis més elevat. Això requeriria ampliar les instal·lacions del centre que hi ha al municipi. Aquesta opció està sent estudiada. Quant al Pont de Suert es planteja transformar una sala del municipi en escola primària.

4.1.2. Desenvolupament secundari

El que fa a desenvolupament secundari al Pont de Suert es planteja un centre públic en què es porta el P. N. i el P. S. de la vall, en l'aspecte administratiu.

El nombre d'alumnes de l'escola es manté gairebé igual al del curs 1960-67, havent passat de 25 a 27 alumnes de P. N. i de 123 a 140 a BUP i COU.

4. Equipaments

4.1. EQUIPAMENT DOCENT

4.1.1. Ensenyament primari

La situació de l'ensenyament primari a l'Alta Ribagorça ha sofert algunes transformacions aquests darrers anys. Actualment existeixen sis centres d'ensenyament primari mentre que en el curs 1987-88 n'hi havia cinc. Això és perquè l'escola de Senet (municipi de Vilaller) va ser tancada mentre que s'han obert els col·legis de Taüll i Boí.

A les escoles del Pont de Suert i Vilaller es realitza tot l'ensenyament primari mentre els quatre centres restants són unitaris. Tots els centres escolars de la comarca són de titularitat pública. Mentre que al Pont de Suert i a Vilaller existeix un sol centre per municipi, a la vall de Boí s'ha optat per una descentralització, de manera que quatre nuclis del municipi tenen centre escolar.

L'evolució global dels alumnes escolaritzats a les escoles de la comarca s'ha estabilitzat aquests darrers anys entorn dels 420 alumnes, després que es reduís molt accentuadament durant el primer quinquenni dels vuitanta. Si es considera per municipis, el nombre d'alumnes escolaritzats als centres de la Vall de Boí ha augmentat (passant de 26 en el curs 87-88 a 42 actualment). Al Pont de Suert el nombre d'alumnes pràcticament s'ha estabilitzat (de 333 a 326 alumnes) mentre que a Vilaller s'ha reduït (passa de 70 a 53 alumnes).

En general, la valoració que realitzen els responsables municipals sobre l'estat dels centres escolars és bona. De cara al futur, i reflectint les demandes formulades pels ajuntaments, es planteja la possibilitat d'unificar els centres escolars de la vall de Boí en un de sol, el qual podria estar més ben equipat i oferir un nivell de serveis més elevat. Això requeriria ampliar les instal·lacions del centre que es condicionés. Aquesta qüestió està sent estudiada. Quant al Pont de Suert es planteja transformar una aula del col·legi en escola bressol.

4.1.2. Ensenyament secundari

Pel que fa a ensenyament secundari al Pont de Suert existeix un centre públic en què es cursa BUP, COU i FP de 1r grau, en l'especialitat administrativa.

El nombre d'alumnes de l'Institut es manté gairebé estable des del curs 1986-87, havent passat de 25 a 14 alumnes de FP i de 125 a 140 a BUP i COU.

TAULA 4.1. DISTRIBUCIÓ DEL NOMBRE D'ALUMNES D'ENSENYAMENT SECUNDARI

Municipi	Centre	Nivell	Curs 1986-87	Curs 1993-94	
			alumnes	alumnes	unitats
Pont de Suert, el	IES el Pont de Suert	BUP	95	99	3
		COU	30	41	1
		FP I	25	14	2
Total			150	154	6

Font: Dades 1986-87 extretes del *Pla comarcal de muntanya 1991-95 de l'Alta Ribagorça*, DGPAT.

Dades 1993-94: elaboració pròpia a partir de la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament.

A més d'aquests centres d'ensenyament reglat, a la comarca existeix l'Escola de la Natura de la Vall de Boí, que és un dels camps d'aprenentatge de què disposa el Departament d'Ensenyament de la Generalitat. L'Escola està ubicada en un edifici d'ENHER però des de certes instàncies se'n planteja el trasllat a un equipament nou.

4.1.3. Transport i mobilitat escolar

Per a satisfer les necessitats de mobilitat dels estudiants de l'Alta Ribagorça, existeixen dues línies de transport escolar que recorren dues de les valls de la comarca i que conflueixen al Pont de Suert. A la resta de sectors de la comarca, com ara la vall de Llevata, se subvenciona les famílies per a sufragar els desplaçaments escolars. El servei de transport escolar, gestionat pel Consell Comarcal, va ser utilitzat per 74 alumnes d'ensenyament primari i secundari durant el curs 1991-1992.

Un element que cal considerar en l'àmbit educatiu de la comarca és l'assistència d'alumnes dels municipis aragonesos de la Ribagorça a alguns centres de la comarca, especialment al Pont de Suert. Això reforça molt especialment el caràcter de capital de serveis del Pont. Actualment existeix un conveni entre les dues administracions autonòmiques que possibilita que els alumnes de la Ribagorça adscrita a l'Aragó puguin assistir a classes dels centres públics de l'Alta Ribagorça.

4.2. EQUIPAMENT SANITARI

En relació amb els serveis sanitaris cal esmentar que a l'Alta Ribagorça encara no ha entrat en funcionament la reforma sanitària que s'està implantant a Catalunya. Hom preveu, però, que se'n produeixi l'entrada en funcionament quan el 1995 s'inauguri el Centre d'Assistència Primària que s'està construint i s'organitzi l'Àrea Bàsica de Salut.

Actualment, cada municipi disposa dels serveis d'un metge i d'un ATS. A les capitals dels municipis es disposa de consultoris en què es passa consulta diària. A més, a Senet i als nuclis amb més població de la vall de Boí també es passa consulta un dia per setmana: Boí, Durro, Erill la Vall, Taüll.

Fins ara, l'estat dels consultoris mèdics de la comarca s'ha considerat inadequat, en tant que

normalment són les mateixes cases dels metges o les antigues escoles, amb instal·lacions insuficients. Ja s'està construint, però, el CAP del Pont de Suert i un nou consultori a Vilaller. Al nucli de la Vall de Boí és previst adequar una part de l'edifici del nou Ajuntament—ja realitzat—per a consultori.

A la comarca existeix també un lloc de socors de la Creu Roja en què es presten primers auxilis i es disposa d'ambulància per a urgències. Aquest és l'únic transport mèdic de la comarca. D'altra banda, al Pont de Suert hi ha alguna consulta privada: dentista i naturòpata.

Els habitants de l'Alta Ribagorça reben l'assistència mèdica especialitzada a la Val d'Aran, i l'hospitalària a l'hospital públic de Vielha. En casos de necessitat els desplaçaments es realitzen a Lleida o a Barcelona i, fins i tot, s'arriba a utilitzar l'heliport de Vilaller.

Cal assenyalar que des dels municipis, especialment des de la Vall de Boí, s'esmenta l'increment de les necessitats de prestació de serveis sanitaris a causa del gran augment del nombre de residents a l'estiu i alguns caps de setmana, increment que causa problemes de prestació del servei.

4.3. EQUIPAMENT ASSISTENCIAL

A l'Alta Ribagorça s'han desplegat els serveis d'assistència social primària, amb la posada en marxa d'una Unitat bàsica d'assistència social primària (UBASP) que compta amb la dedicació d'una assistent social. Aquest servei es desplega per municipis amb consultes setmanals. Durant l'any 1992, el servei va realitzar 645 entrevistes.

Des de la UBASP es treballa en la dinamització social de la comarca: s'ha promogut el grup de dones de la vall de Boí, s'han realitzat alguns estudis sobre les problemàtiques socials, el 1990 es va crear un Consell Consultiu de la Vellesa, s'ha donat suport a l'associació d'avis l'Om, etc. D'altra banda, també s'ofereix un Servei d'Ajut a Domicili, iniciat el 1990 i que el 1992 va atendre 13 casos.

Quant a equipaments assistencials al Pont de Suert s'ha inaugurat una mini-residència per a gent gran, a l'estil pis d'acollida, que disposa d'unes 15 places.

D'altra banda, al Pont de Suert i a Vilaller —els dos principals nuclis de població de la comarca— existeixen sengles llars de jubilats.

En el futur s'ha plantejat la construcció al Pont de Suert d'una residència per a gent gran de la comarca que realitzi també funcions de centre de dia. En segon lloc, a Vilaller existeix el projecte de creació d'una residència assistida que oferiria servei a tot Catalunya.

4.4. EQUIPAMENT CULTURAL

El Pont de Suert és l'única població de la comarca que disposa d'una infraestructura cultural significativa que li permet exercir la funció de capital cultural de la Ribagorça. Tot i això, les possibilitats de generar iniciatives i de disponibilitat d'equipaments són limitades per la reduïda demografia comarcal. El centre comarcal disposa de biblioteca, cinema-teatre, sales d'actes,... S'ha de destacar que la titularitat de part d'aquests equipaments és privada, tot i que s'hi ofereix un servei públic.

Aquests darrers anys hi ha hagut algunes novetats en el marc dels equipaments culturals de la comarca. Primer, la inauguració de la Casa de Cultura del Pont de Suert, que es planteja com el centre cívico-cultural bàsic de l'Alta Ribagorça, fent funcions d'hotel d'entitats. En segon lloc, des de la Parròquia del Pont de Suert, a l'Església Vella, s'han reunit els retaules i alguns altres elements sacres de la comarca, en el que constitueix l'única iniciativa de caràcter museístic que ha reeixit fins ara, tot i que no es tracti explícitament d'un museu.

D'altra banda, a Boí s'ha creat l'equipament del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici anomenat l'Estudi que, tot i la seva vinculació amb l'espai natural, ha de ser considerat com una infraestructura cultural.

En l'àmbit del patrimoni artístic existeix un projecte, que no ha reeixit fins ara, de creació d'un museu del romànic a la vall de Boí que hauria de reunir còpies o originals de les pintures i elements de les esglésies d'aquesta vall. El teixit cultural de la comarca és conformat per unes vuit associacions (coral, teatre, dansa, estudis,...).

4.5. EQUIPAMENT ESPORTIU

Els tres municipis de la comarca disposen d'una infraestructura bàsica per a la pràctica esportiva. Els espais esportius més comuns són les piscines a l'aire lliure —que en una bona mesura actuen com a reclam turístic— i les pistes poliesportives. S'ha de destacar, l'existència del pavelló cobert del Pont de Suert, i d'alguns espais especialitzats, com sales de gimnàstica i pistes de tennis.

Els tres municipis tenen instal·lacions esportives públiques —municipals— però al Pont de Suert hi ha espais propietat d'ENHER que són gestionats per un grup de treballadors de l'empresa.

No es ressenyen aquí els nombrosos espais privats, en què no existeix un accés públic, com les piscines dels càmpings, els espais esportius d'alguns hotels (piscines, pistes de tennis) i les pistes d'esquí.

Pel que fa a millora i ampliació d'espais esportius, al Pont de Suert s'esmenten tres projectes: la creació d'una escola de vela i aigües tranquil·les a l'embassament d'Escales, la construcció d'un circuit permanent de *mountain-bike* i l'organització d'un centre d'activitats juvenils a les pistes poliesportives.

A la Vall de Boí es planteja la construcció d'un camp de futbol mentre que en el cas de Vilaller es requereixen obres d'adequació dels espais malmesos (pista poliesportiva, tennis).

4.6. CONCLUSIONS

L'equipament docent de l'Alta Ribagorça actualment consisteix en sis centres d'educació primària i un de secundària i FP, tots els quals són de titularitat pública. S'ha de destacar que aquests darrers anys s'ha reobert algun centre escolar de la vall de Boí per influència del creixement de l'activitat turística.

El nombre d'alumnes de primària a la comarca s'ha estabilitzat aquests darrers anys després d'una reducció molt notable a la primera meitat dels 80. El curs 1993-94, el nombre d'estudiants de primària es xifra en uns 420, mentre que el nombre d'alumnes de secundària és de 150, la majoria dels quals realitzen estudis de BUP i COU i tan sols una petita part correspon a alumnes d'FP de 1r grau, branca administrativa. S'ha de tenir en compte que el Pont de Suert, i en menor mesura Vilaller, acullen alumnes de les valls de la Ribagorça adscrites a la província d'Osca.

També cal dir que a la comarca existeix un servei de transport escolar gestionat pel Consell Comarcal, format per dues línies d'autobús, i també s'atorguen ajuts per a desplaçaments individuals.

Com a equipaments docents especialitzats destaca l'existència de l'Escola de la Natura de la Vall de Boí, que és un camp d'aprenentatge del Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

En l'aspecte sanitari es preveu que el 1995, s'inauguri el Centre d'Assistència Primària que s'està construint al Pont de Suert i s'implanti a la comarca la reforma sanitària amb la constitució de l'Àrea Bàsica de Salut.

Actualment, cada municipi de l'Alta Ribagorça disposa d'un metge i un ATS. Els consultoris de la comarca, ubicats normalment a les cases dels metges o en antigues escoles, són considerats insuficients i inadequats, de manera que ja s'estan portant a terme algunes obres de millora, i la construcció d'algun consultori nou. Els habitants de l'Alta Ribagorça reben l'assistència mèdica especialitzada i els serveis hospitalaris a la Val d'Aran. Per als desplaçaments, l'únic transport sanitari que existeix és l'ambulància de la Creu Roja.

En l'aspecte assistencial, en l'àmbit de la comarca hi actua una UBASP que ofereix els serveis socials primaris. La temàtica més treballada pel que fa a assistència social és la de la gent gran: es disposa d'un servei d'ajut a domicili, d'una mini-residència (estil pis d'acollida) i de dos casals de gent gran, i encara hi ha certs projectes de futur en aquest àmbit.

Respecte als equipaments culturals tan sols el Pont de Suert té una infraestructura significativa, amb l'existència d'un teatre-cinema, una sala polivalent, biblioteca i una casa de cultura, de l'estil hotel d'entitats. A l'Església Vella s'ha engegat una iniciativa de caràcter museístic, religiós, a càrrec de la parròquia del Pont de Suert. És de destacar que de la xarxa d'equipaments culturals de la capital comarcal, una bona part són de titularitat privada però tenen un ús públic.

A la resta de municipis els equipaments culturals són escassos, consistint en sales solament aptes per a la realització de certs actes. S'ha de destacar, però, l'existència a Boí de l'equipament anomenat l'Estudi, que pertany al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, però que ha de ser considerat com una infraestructura cultural.

En equipaments esportius els tres municipis de la comarca disposen d'instal·lacions municipals però aquestes són de caràcter molt bàsic, i consisteixen en la majoria dels casos en pistes poliesportives i piscines a l'aire lliure. S'ha de destacar, però, l'existència d'un espai cobert, el pavelló del Pont de Suert, i d'uns pocs espais esportius especialitzats com ara gimnasos, pistes de tennis, etc.

En conjunt, a la comarca de l'Alta Ribagorça es va creant i consolidant una xarxa d'equipaments cada vegada més completa, tot i que encara és desigual en certs aspectes. La prestació de serveis socials, la creació d'un espai esportiu cobert i, en el futur, l'aplicació de la reforma sanitària són exemples dels avenços que es realitzen. Tot i això, existeixen encara força projectes de millora en gairebé tots els àmbits.

La prestació de serveis consolida el Pont de Suert com la capital de les valls ribagorçanes i li atorga funcions urbanes significatives, com l'ensenyament secundari, la cultura i, en el futur, la sanitat.

5. Infraestructures

5.1. INFRAESTRUCTURES GENERALS

5.1.1. Xarxa viària

La xarxa viària de l'Alta Ribagorça consta de tres eixos bàsics de comunicació: l'N-230, l'N-260 i l'L-500, els dos primers de titularitat de l'Estat i el darrer de la Generalitat.

Des del teixit comarcal es reconeixen els progressos que s'han realitzat en la xarxa viària els darrers anys però s'expliciten algunes demandes de millora que encara estan pendents. Les millores han de permetre connectar millor la comarca amb la xarxa urbana de Catalunya i les principals àrees turístiques del Pirineu i, en segon lloc, s'han d'arranjar els accessos als nuclis de població de la comarca.

El primer eix viari de la comarca i més important és l'N-230, pel qual s'accedeix a l'Alta Ribagorça des de les principals àrees urbanes d'influència: Lleida i Barcelona. Aquesta via travessa la comarca de nord a sud i permet la connexió des de Tortosa a Lleida i Tolosa de Llenguadoc, passant per la Val d'Aran. És, doncs, una via transpirenca nord-sud que té potencialitats notòries que, en el futur, poden incidir positivament en la comarca.

En l'N-230 s'han realitzat obres de condicionament molt importants des de fa anys, fins a esdevenir el millor accés a l'Alta Ribagorça. Resten, però, dos punts amb actuacions pendents. Primer, al sud de la capital comarcal resta per condicionar el tram d'Areny al Pont de Suert. L'obra que s'ha de fer al sector de la província d'Osca ja està aprovada i resta pendent d'engegar en el futur proper el tram de la província de Lleida. Segon, al nord, les obres de desdoblament del túnel de Viella.

El segon eix viari de la comarca és l'eix Pirinenc, de caràcter transversal, que transcorre en la línia est-oest i que, a partir de dos trams diferenciats, uneix el Pont de Suert amb els Pallars (la Pobla de Segur, Tremp, Sort) i amb l'Aragó (a Castelló de Sos i la vall de Benasc). L'eix Pirinenc té actualment una importància estratègica per a la comarca especialment en l'aspecte turístic, per les connexions intercomarcals que pot fomentar. Els trams de l'eix Pirinenc que travessen la comarca encara no han estat condicionats. Tot just s'ha començat el procés per a l'arranjament del tram de la Pobla de Segur a Senterada.

El tercer eix viari bàsic de la comarca és la carretera L-500 que uneix el Pont de Suert i Caldes de Boí, travessant tota la vall de Boí. Aquesta ha estat la via que ha rebut la inversió més important aquests darrers anys ja que ha estat completament remodelada, des de l'N-230 fins a Caldes de Boí i també fins al poble de Boí. No cal esmentar la importància que té aquesta via per al turisme.

Els accessos des dels eixos viaris bàsics fins als nuclis de població de la comarca estan en condicions desiguals. De la trentena de nuclis habitats, a tres quartes parts s'hi accedeix per una via asfaltada mentre que en la quarta part restant l'accés es realitza per pistes no pavimentades.

El sector amb més accessos sense pavimentar es troba al municipi del Pont de Suert, especialment als nuclis petits del sud del terme: Corroncui, Abella d'Adons, Adons, Pinyana. Tot i amb això, els darrers anys s'han realitzat obres d'arranjament d'aquestes pistes d'accés. En alguns dels nuclis amb accés pavimentat la seva situació es considera deficient per part dels responsables municipals. Això és així, en certs punts de la Vall de Boí, com ara Durro, Coll, Taüll, el Pla de l'Ermita.

Finalment, cal assenyalar que l'accés a les pistes d'esquí de Boí-Taüll està parcialment sense asfaltar per damunt del Pla de l'Ermita i que hi ha demandes per al seu condicionament.

5.1.2. Transport públic interurbà

La comarca es beneficia de les comunicacions en transport interurbà per carretera entre Lleida i la Vall d'Aran: dues línies la travessen de nord a sud amb dos recorreguts diaris que s'incrementen a l'estiu. D'altra banda, una altra línia efectua el recorregut entre la Pobla de Segur i el Pont de Suert, diàriament a l'estiu i dos cops per setmana a l'hivern. Finalment, a l'estiu hi ha una línia interna dins de la comarca que va del Pont de Suert a Caldes de Boí.

El sector del taxi té una presència especial a la comarca. L'important parc d'aquest mitjà de transport s'explica per l'existència del Parc Nacional al qual van accedir en taxi unes 23.000 persones l'any 1993.

Finalment, s'ha de destacar com a infraestructura de transport que a Vilaller existeix una helisuperfície que ha estat degudament equipada i que actualment està en plenes condicions per a prestar serveis.

5.2. INFRAESTRUCTURES I SERVEIS MUNICIPALS

5.2.1. Electrificació

El servei d'electricitat arriba plenament a tots els nuclis de població de la comarca. No es detecten cases habitades permanentment que no disposin d'energia elèctrica. Hom ha de suposar que el fet que l'Alta Ribagorça sigui una comarca eminentment productora d'electricitat va facilitar que al seu moment s'estengués el servei d'electricitat pràcticament arreu.

Tot i amb això, hi ha un nucli sense servei i en alguns s'esmenten insuficiències, com ara baixades de tensió o bé el mal estat de la línia.

La major part dels nuclis de població són servits per l'empresa ENHER. També existeixen, però, petites empreses hidroelèctriques, que al seu moment caracteritzaven la prestació dels serveis d'electricitat a la majoria de poblacions del Pirineu. A un nombre important de poblacions del Pont de Suert —entre elles la capital municipal— i Vilaller, el servei és prestat per aquests tipus de companyies.

5.2.2. Servei telefònic

Una mica més de la meitat dels nuclis habitats de la comarca disposen de servei telefònic. Aquestes són les poblacions amb més habitants. Val a dir, però, que en força d'aquests nuclis el servei regular no va ser instal·lat fins el 1990.

Els dèficits estan centrats als punts amb poblament més dèbil, habitats sovint per una o algunes famílies. Així, en una tercera part dels nuclis habitats no existeix servei, mentre que en un 10% tan sols hi ha un telèfon públic. Finalment, en un parell de nuclis es disposa de telèfons mòbils per a satisfer les necessitats de servei.

Hom ha de preveure que la solució de la major part dels dèficits existents quedi resolta amb l'aplicació del conveni de telefonia rural signat entre la Generalitat i Telefònica, al qual s'han acollit molts nuclis de la comarca. És previst que l'esmentada aplicació es completi l'any 1995, en què l'Alta Ribagorça també s'integrarà a la xarxa de telefonia mòbil.

La densitat telefònica de la comarca se situa en els 36 telèfons/100 habitants, per sota de la mitjana catalana (44) però en el nivell habitual de les comarques de muntanya, si s'exceptua aquelles que tenen molt pes de turisme i de segona residència, com la Val d'Aran (60) i la Cerdanya (58).

5.2.3. Servei d'abastament i distribució d'aigua corrent, de sanejament i de depuració

El servei d'aigua corrent —amb xarxa de distribució— és força estès als nuclis amb més habitants de la comarca. Al voltant del 80% dels nuclis habitats de l'Alta Ribagorça disposa d'aigua corrent. En aquestes poblacions el servei abasta la pràctica totalitat dels habitatges i normalment també es disposa de sistemes de cloració instal·lats, bé que en molts casos no s'utilitzen.

En un 20% dels nuclis habitats, els nuclis més petits, no hi ha xarxa de distribució sinó que les cases tenen l'abastament des d'una font, amb mànegues o canalitzacions individuals.

En alguns nuclis de població, les xarxes de distribució presenten alguns problemes d'antiguitat o de dimensionament. D'altra banda, s'especula que en un termini no molt llunyà poden generar-se problemes d'insuficiència d'abastament a l'estiu per la sobrepoblació que comporta el turisme. Fins ara això només s'ha produït d'una manera puntual.

També és habitual que les poblacions més importants disposin de xarxa de sanejament que abasta la pràctica totalitat dels habitatges. Aquest tipus de xarxa és, però, menys freqüent que la d'aigua ja que n'existeix en poc més de la meitat dels nuclis habitats de l'Alta Ribagorça. De totes maneres, als nuclis que no disposen de xarxa no es manifesten problemàtiques significatives ja que estan habitats molt dèbilment.

El tema de la depuració de les aigües a l'Alta Ribagorça resta completament sense desenvolupar. No hi ha cap nucli de població que disposi de depuradora sinó que les aigües es vessen directament als rius, incloent-hi el complex del Pla de l'Ermita, que va ser construït recentment. La situació és especialment greu a l'estiu, en què l'afluència turística és màxima al conjunt de la comarca.

S'ha de considerar, però, que actualment al Pont de Suert es construeix una depuradora que solucionarà els problemes en la principal concentració de població de la comarca (60% del total d'habitants). D'altra banda, a la vall de Boí s'està negociant algun sistema de depuració que serveixi a tota la vall. Aquesta qüestió es considera de primer ordre per a preservar el turisme com a principal font d'ingressos de la vall.

Del que s'ha exposat, es deriva que el tractament d'aigües residuals és un dels punts febles de la comarca i que caldrà resoldre en el futur. També cal recordar, però, que el tema no es resol simplement amb la construcció de depuradores sinó que el sistema té uns costos significatius de manteniment que sovint s'ignoren i que en certs casos són difícils d'assumir pels ens locals.

5.2.4. Enllumenat públic i pavimentació dels carrers

La situació d'urbanització dels carrers dels nuclis de població de la comarca és molt diversa. Però en conjunt, s'ha de considerar que aquesta és una infraestructura en què resta molta obra a fer ja que les cobertures són encara molt limitades. Fins i tot s'observen dèficits lleugers a les poblacions més grans: el Pont de Suert i Vilaller. Això no ha d'estranyar, ja que és lògic que es doni prioritat a la creació d'infraestructures més vitals per a la població, com l'aigua, l'electricitat i el telèfon. Cal assenyalar, però, que hi ha en marxa diverses millores d'urbanització i que també existeixen projectes per a realitzar obres amb ajuts del DARP, del PUOSC, etc.

D'altra banda, en molts nuclis petits pràcticament no existeixen carrers entesos com a tals sinó que aquesta funció la fa el mateix camí d'accés al poble o bé els espais entre les poques cases existents. En aquests casos, gairebé no és pertinent parlar d'urbanització de carrers.

Pel que fa a l'enllumenat, tot sembla indicar que hi ha més nuclis amb servei, si es compara amb la urbanització. En alguns casos, però, la infraestructura d'enllumenat és considerada insuficient per part dels responsables municipals. En relació amb això, a la vall de Boí s'esmenta l'existència d'un projecte que s'ha de realitzar el 1994 de millora i adequació d'aquesta infraestructura en col·laboració entre ajuntaments i la diputació.

També cal considerar que als nuclis petits —amb una o poques famílies— l'enllumenat no és un servei públic sinó que els llums o fanals són particulars, de les mateixes cases.

5.2.5. Recollida i tractament de residus sòlids urbans

El servei de recollida d'escombraries està organitzat a escala comarcal i és gestionat pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça. La recollida es porta a terme mitjançant camió i contenidors. El servei es presta a totes les poblacions de la comarca que disposen d'un mínim d'habitants. Així, la recollida s'ha anat estenent —el 1991 a Senet i al Pla de l'Ermita, el 1992 a Coll—, fins a abastar l'any 1992 el 98% de la població comarcal.

Al Pont de Suert la recollida és diària mentre que a la resta de nuclis, a l'hivern es recull normalment dues o tres vegades a la setmana. A l'estiu, però, la freqüència de recollida s'incrementa i arriba a ser diària als nuclis més importants i turístics: la Vall de Boí, Vilaller, Boí. El 1991 s'estimava que la producció de residus a la comarca era de 1.190 tones/any, equivalents al 0,07% del total de Catalunya i a una mitjana de 1,49 kg/habitant/dia. El 1992 va iniciar-se la recollida selectiva de vidre que va assolir les vint tones aquell any.

Per al tractament dels residus es va crear l'abocador controlat de caràcter comarcal que s'ha ubicat al terme del Pont de Suert i que ha estat ampliat i condicionat recentment. Amb aquesta organització, el sistema de recollida i tractament dels residus sòlids ha de considerar-se degudament organitzat i amb un nivell de serveis correcte.

5.3. CONCLUSIONS

L'estructura viària bàsica de l'Alta Ribagorça és constituïda per tres eixos. L'N-230 és la via més important i la que s'utilitza com a connexió de la comarca amb els principals nuclis urbans de referència (Lleida i Barcelona). A més, constitueix un eix transpirinenc de notable potencial de desenvolupament. L'estat d'aquesta via és bo, tot i que en algun punt resten per començar obres pendents.

La segona via és l'eix Pirinenc, que recorre transversalment aquesta serralada i que connecta l'Alta Ribagorça amb el Pallars i amb la vall de Benasc. En els propers anys és d'esperar que s'emprenguin les millores dels trams d'aquest eix que afecten l'Alta Ribagorça.

Finalment, l'L-500 és la carretera de la vall de Boí, la qual ha estat totalment arranjada fins a Boí i Caldes, i ha constituït la principal inversió en carreteres aquests darrers anys a la comarca.

La xarxa viària local presenta unes condicions desiguals, i s'observen certes deficiències en els accessos, especialment als nuclis de població més petits, com ara paviments en condicions precàries o bé camins sense pavimentar (un 25% dels nuclis habitats), sovint en mal estat. El sector amb més accessos sense pavimentar és al municipi del Pont de Suert, especialment als nuclis petits del sud del terme.

Pel que fa a transports, l'Alta Ribagorça disposa de diverses línies d'autobús que la travessen —les principals són les que uneixen Lleida i la Val d'Aran—, d'un parc de taxis molt important a causa de l'existència del Parc Nacional a la comarca i, finalment, d'un heliport plenament equipat.

En infraestructures urbanes, el nivell es pot considerar suficient als nuclis de població amb un mínim d'habitants, és a dir, als pobles que encara retenen població. En aquests casos, el servei d'aigua, electricitat, clavegueres, recollida de residus, etc. es pot considerar correcte. Actuacions empreses aquests darrers anys han ajudat a aquest estat de coses: telefonia rural, gestió de recollida de residus pel Consell Comarcal, portades d'aigua,... Això no exclou que existeixin dèficits i problemàtiques puntuals i que en afers com urbanització i enllumenat de carrers hi hagi mancances parcials generalitzades.

Però la situació més crítica en infraestructures urbanes que existeix a la comarca és la depuració d'aigües residuals. Fins ara, cap nucli de població depura les aigües sinó que aquestes es vessen als rius de la comarca. Aquesta situació es produeix, fins i tot, en un complex de nova construcció com el Pla de l'Ermita. La resolució dels problemes de depuració d'aigües, iniciada amb la construcció d'una depuradora al Pont de Suert, és una qüestió estratègica per a la comarca ja que podria arribar a afectar l'afluència turística que aquesta rep.

També s'ha de considerar que existeix un perill de saturació o d'insuficiència en la provisió de serveis a causa de la sobrepoblació que comporta el turisme a l'estiu. Fins ara aquesta situació tan sols s'ha produït puntualment però s'especula que podrien augmentar els problemes.

Als nuclis amb menys habitants, molts amb sols una o dues famílies residents, és on s'identifiquen més mancances d'infraestructures. Es disposa de llum però encara hi ha dèficits en servei telefònic, l'abastament d'aigua es fa des d'una font, normalment no hi ha clavegueres,... S'ha de considerar que hi ha mancances molt serioses —el telèfon i l'accés en condicions— però que n'hi ha d'altres que no són transcendents, a causa del poblament baix. En canvi, sí que les mancances generalitzades poden incidir en el fet que aquests nuclis es valorin per a segona residència, que és el que alguns d'aquests hauran d'arribar a ser com a alternativa al despoblament total.

6. Conclusions

6.1. L'ALTA RIBAGORÇA EN EL CONTEXT TERRITORIAL

La comarca de l'Alta Ribagorça ha restat, tradicionalment, al marge dels eixos i dels processos de desenvolupament del país. Aquests processos s'han generat molt concentradament en el territori, de manera que, en una bona part de Catalunya, la majoria de les comarques no han rebut les conseqüències favorables del desenvolupament.

Tot i que fins ara no s'ha produït una transformació radical de la situació, actualment l'Alta Ribagorça presenta algunes potencialitats molt significatives. De fet, la comarca està en una posició relativament favorable, en comparació amb moltes altres zones del país.

S'ha de considerar que l'Alta Ribagorça forma part del sistema pirinenc, que es constitueix progressivament com un territori amb potencialitats de desenvolupament, almenys en determinades zones. Hi ha dues bases que poden afavorir aquest procés positiu. Primer, l'orientació turística creixent i constant, com a rerapaís de la Catalunya urbana i, més enllà, com a destinació turística reconeguda en l'àmbit estatal i internacional.

En segon lloc, el Pirineu es configura com una àrea característica en el marc europeu, en la qual es potencien, amb obres molt importants, els eixos nord-sud i est-oest i tota mena de col·laboracions transfrontereres i intercomarcals. Segons això, les possibilitats de desenvolupament de l'Alta Ribagorça són superiors a una bona part de les comarques catalanes.

Però l'Alta Ribagorça, tot i la seva població reduïda i les seves limitacions territorials no és un espai homogeni. El creixement turístic —el motor econòmic des de mitjan anys vuitanta a la comarca— s'ha concentrat i consolidat fonamentalment a la vall de Boí on, fins i tot, existeixen certes pressions cap al creixement. Respecte a això, s'ha de considerar que la vall de Boí és un dels punts de màxim atractiu i projecció de Catalunya a escala nacional i internacional en els àmbits de patrimoni natural i cultural.

El procés de creixement del turisme a la vall de Boí durant els anys vuitanta s'ha basat principalment en instal·lacions de nova planta, principalment amb la creació de l'estació d'esquí de Boí-Taüll i la construcció del complex turístic del Pla de l'Ermita. Aquest ha estat el màxim revulsiu del turisme a la comarca ja que ha afavorit l'increment, la diversificació i la desestacionalització de l'oferta. Però en aquests anys també ha estat important l'augment de les activitats turístiques més tradicionals de la comarca, com les relacionades amb la natura —visites al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, excursionisme—, el termalisme, les visites al patrimoni històric, etc. Cal destacar també l'aparició recent d'iniciatives turístiques noves: residències-casa de pagès, esports d'aventura, hípica, etc.

El desenvolupament turístic ha comportat unes conseqüències socials de primer ordre. Els nuclis principals de la vall de Boí han estabilitzat o incrementat la seva població—posant fre a una seqüència de pèrdua d'efectius aquests darrers decennis. Al mateix temps, el procés d'envelliment demogràfic s'ha aturat ja que han entrat efectius joves en algunes de les poblacions de la vall mentre que la població autòctona en una bona part ha deixat d'emigrar.

El Pont de Suert i Vilaller, les principals poblacions de la comarca, han viscut una situació contrària. Aquests nuclis han sofert una crisi molt aguda durant els anys vuitanta, crisi centrada en el sector industrial. L'acabament de les obres de la darrera de les centrals hidroelèctriques construïdes —Moralets-Baserca— i el tancament de les darreres mines que es mantenien obertes al municipi de Vilaller van comportar una reducció dràstica dels llocs de treball disponibles i un procés d'emigració que va portar a una disminució molt important de la població d'aquests nuclis.

Val a dir que aquesta situació es va produir principalment entre 1981 i 1986 i que es va alleugerir força en el segon quinquenni dels vuitanta. Actualment, la demografia d'aquestes poblacions està pràcticament estabilitzada. L'emigració va comportar la reducció de segments d'edat activa en els dos municipis, fet que va provocar que aquests passessin de ser poblacions joves el 1981 a resultar força envellides el 1991.

En el sector hidroelèctric, que havia estat la base del creixement de Vilaller i el Pont de Suert i que es pot considerar la monoindústria comarcal, no es preveuen noves construccions a l'Alta Ribagorça i, d'altra banda, l'automatització de les centrals existents provoca una reducció progressiva dels llocs de treball. L'evolució d'aquest sector industrial implica que les dues poblacions hagin de cercar noves orientacions econòmiques de futur.

En aquest sentit, cal destacar que aquestes dues poblacions s'ubiquen sobre un eix nord-sud d'escala subregional europea —Tortosa, Lleida, Tolosa— que anirà incrementant el seu pes en el futur. Així, el Pont de Suert i Vilaller tenen un potencial com a zones de pas entre espais diversos.

En relació amb el turisme és clar que aquests dos nuclis urbans reben un influx de les zones properes com la vall de Boí, o com a zona de pas per a accedir a la Val d'Aran, però la seva orientació turística és menys clara que la d'aquestes valls.

Finalment, s'ha de destacar que el Pont de Suert és clarament el centre de serveis de l'àrea que correspon a la Ribagorça com a comarca natural —àrea superior a la demarcació administrativa de l'Alta Ribagorça—, que s'estén per la vall de Boí, la vall de Barravés, la vall de Castanesa, la de Llevata i per un sector de la Terreta, al sud del Pont de Suert. Aquest territori funcional, que constitueix una unitat humana, social i econòmica està separat per les delimitacions administratives però conserva les relacions internes i dona lloc també a diverses col·laboracions institucionals.

A més de la vall de Boí i de les poblacions de Vilaller i el Pont de Suert, hom pot distingir encara un altre sector territorial de la comarca, el qual, molt possiblement, és el que es troba en una situació més crítica. Aquest sector és format pels petits nuclis de població, fonamentalment emmarcats en el municipi del Pont de Suert.

Entre aquests nuclis ja n'hi ha una desena d'abandonats i n'existeix gairebé una quinzena que disposen d'escassíssims efectius —menys de 10 habitants— i que, per tant, poden quedar definitivament despoblats en el futur proper. En aquestes poblacions, la crisi de l'economia agrària —l'únic recurs d'ocupació que hi resta— s'ha deixat sentir fortament.

Deixant de banda les diferents situacions territorials, en un àmbit global la comarca té plantejats reptes importants de cara al futur i en la seva superació radica la pervivència de moltes poblacions.

Pel que fa a la demografia, l'envelliment de la població és la problemàtica principal. Assolir l'equilibri entre el saldo migratori i el vegetatiu esdevé un objectiu estratègic per a possibilitar el rejuveniment de la població. Per tant, resulta indispensable que l'economia forneixi els llocs de treball necessaris per a evitar l'emigració i, fins i tot, per a afavorir l'entrada de nous efectius.

Tot i que els nivells d'atur actuals de la comarca no són elevats, s'ha de possibilitar la incorporació de dones i joves al mercat de treball, ja que és a partir d'aquests col·lectius que es pot retenir o incrementar la població comarcal. Val a dir que aquests darrers anys ja s'observa un augment de la presència d'aquests grups en el mercat de treball.

És clar que en la situació actual, el terciari és l'únic sector capaç de possibilitar la creació de llocs de treball en quantitat significativa. El turisme de l'Alta Ribagorça ofereix bones perspectives de desenvolupament a partir de la diversificació de l'oferta i l'especialització progressiva del sector. La comarca haurà d'afrontar, però, la professionalització dels ocupats en el turisme, fonamentalment a partir de la formació. El turisme tendirà a concentrar-se en els punts amb més aptituds: la vall de Boí i alguna altra població de la comarca, bé que s'irradiarà l'efecte d'aquest desenvolupament sobre una bona part de l'Alta Ribagorça.

Al turisme, el seguirà un altre dels sectors d'activitat bàsics de la comarca: la construcció. Aquesta activitat, que en el seu moment havia estat induïda per la indústria, actualment està lligada de manera directa al turisme. Però s'ha de considerar que la construcció presenta oscil·lacions importants d'activitat a curt termini ja que està molt influïda per les situacions econòmiques conjunturals.

Però dins de l'àmbit terciari de l'Alta Ribagorça hi ha d'haver uns altres sectors en desenvolupament. Els serveis de suport al turisme de ben segur que creixeran. D'una altra banda, el comerç de la comarca ha de diversificar-se i professionalitzar-se encara força. Els serveis a la persona i de benestar social també és previsible que s'incrementin i es concentrin especialment a la capital comarcal: sanitat, cultura, atenció a les persones, etc.

En la indústria, en canvi, no s'entreveu generació de noves activitats. El que resulta evident és que el sector hidroelèctric no té recanvi a la comarca ni en volum d'inversió ni en la creació de llocs de treball. En tot cas, podria sorgir alguna iniciativa viable en forma de petits establiments en activitats molt específiques, possiblement —però no necessàriament— lligades a recursos comarcals o a la indústria que pot generar el turisme. Ara bé, el sorgiment d'iniciatives d'aquest tipus depèn de l'entorn empresarial existent, i aquest és escàs a l'Alta Ribagorça.

Per la seva banda, el sector agrari ha superat en una bona part el procés de reestructuració a què ha estat sotmès. Tot i que continuen reduint-se les explotacions en actiu i els ocupats agraris, els darrers anys el nombre de caps de bestiar s'ha mantingut força estable i presenta algunes possibilitats de creixement, ja que el recurs de pastures de muntanya té encara un potencial significatiu. En tot cas, la limitació de pastures a l'hivern —la transhumància és cada vegada més difícil de realitzar— i alguns processos de comercialització són actualment les limitacions principals del sector. En l'àmbit ramader, són especialment lloables les iniciatives de sanejament empreses aquests darrers anys i la constitució de la Cooperativa de Criadors de Carn Natural de l'Alta Ribagorça, bé que caldrà comprovar-ne la viabilitat. A més, hom ha de considerar que la reforma de la PAC dóna prioritat a les característiques agràries de la comarca: produccions extensives amb aprofitament de les pastures.

El bosc és una altre recurs agrari comarcal clarament subexplotat. Certament, però, l'explotació del bosc actualment és difícil de realitzar ja que no s'hi acostumen a assolir els nivells mínims de rendibilitat. Tot i això, la política europea ha fixat l'àmbit forestal com un dels assumptes agraris que s'han de promoure i, de fet, recentment ja s'han vehiculat ajuts significatius que poden tenir un impacte positiu a termini mitjà.

Els reptes de l'Alta Ribagorça són l'economia, el proveïment d'ocupació a la població, però també l'oferta d'una qualitat de vida acceptable, en l'ordre dels equipaments públics i de les infraestructures. La xarxa d'equipaments públics de la comarca ha sofert algunes actuacions importants en cultura i en assistència social mentre que s'està portant a terme la construcció dels nous equipaments sanitaris bàsics. És de destacar que una part de la prestació dels serveis públics abasta la comarca administrativa més els municipis ribagorçans de l'Aragó.

En infraestructures, hi ha dèficits en certs aspectes. La xarxa viària bàsica està gairebé condicionada completament però, en canvi, resten trams de la xarxa secundària i de la local en condicions deficientes. La depuració d'aigües residuals és un dels temes que requereixen un tractament urgent i generalitzat —bé que porta camí de ser resolt al nucli del Pont de Suert— ja que la contaminació de les aigües podria afectar molt negativament el turisme. Mentrestant, es detecta algun dèficit puntual en les xarxes d'aigua i de sanejament i dèficits més generalitzats en la urbanització i enlluminat dels carrers. Per a alguna d'aquestes temàtiques existeixen projectes de millora, com també en infraestructura telefònica destaca el conveni de telefonia rural impulsat per la Generalitat.

Finalment, els darrers anys han estat marcats per la posada en pràctica d'iniciatives decidides en el camp del patrimoni comarcal, que esdevé l'atractiu turístic principal de l'Alta Ribagorça. Per una banda, pel que fa al patrimoni natural, la delimitació definitiva del Parc Nacional, la constitució dels organismes de gestió de l'espai i l'aprovació del Pla rector del Parc han començat a transformar la utilització, la imatge i el caràcter d'aquest espai. En segon lloc, en el patrimoni històric i arquitectònic de la vall de Boí s'ha posat en pràctica un programa d'actuació per part del Departament de Cultura, cercant el punt d'equilibri entre els nivells de protecció requerits i les condicions urbanístiques que permetin generar activitat econòmica i crear llocs de treball.

En conclusió, l'Alta Ribagorça té plantejats un seguit de reptes que caldrà afrontar en el futur immediat, en els quals s'identifiquen riscos però hi predominen potencialitats evidents. Perquè aquestes potencialitats es materialitzin es requereixen esforços d'inversió i també de gestió durant els propers anys, que han de provenir des dels estaments institucionals però també des del teixit social i econòmic de la comarca.

6.2. PUNTS FORTS I PUNTS FEBLES DE L'ALTA RIBAGORÇA

Les possibilitats de desenvolupament social i econòmic de l'Alta Ribagorça s'identifiquen a partir de la contrastació entre els elements positius i les potencialitats que ofereix la comarca i les debilitats i estrangulacions existents. Tot seguit s'enumeren les temàtiques de més transcendència que s'han detectat en l'estudi.

Punts forts

Entorn físic i mediambiental

- Entorn natural ben conservat
- Grans valors paisatgístics i ambientals
- Recursos naturals amb derivació econòmica: neu, aigua, rius, boscos
- Alt nivell de protecció ambiental
- Progressiva millora en la gestió dels espais protegits

Entorn polític-administratiu i urbanístic

- Consolidació progressiva de l'àmbit comarcal de govern: el Consell Comarcal
- Capitalitat forta en el marc de la comarca
- Iniciatives molt significatives de col.laboració interterritorial: entre comarques i entre comunitats autònomes
- Valor del patrimoni històric i arquitectònic
- Programa de protecció i actuació en el patrimoni històric

Demografia

- Increment de població en certs nuclis de la vall de Boí
- Entrada de nous efectius joves en determinades poblacions
- Estabilització de la població del Pont de Suert i Vilaller els darrers anys
- En xifres globals, estabilització de la població resident en altitud

Punts febles

- Inclemències derivades de la rigor climàtica i del relleu abrupte
- Existència de riscos naturals: inundacions, esllavissaments, allaus
- Existència d'impactes ambientals, que són severs en certs casos

- La Ribagorça com a comarca natural dividida entre Catalunya i Aragó
- Dificultats en la representació territorial en l'existència de nombrosos nuclis de població agrupats en tan sols tres municipis
- Escassa capacitat financera dels ens locals
- Existència d'alguna disfunció territorial
- Deteriorament dels nuclis antics de les poblacions
- Necessitat de reforçar la disciplina urbanística en certes zones davant les pressions al desenvolupament

- Nombre d'habitants reduït i baixa densitat de població
- Reducció progressiva de població: molt aguda entre 1981 i 1986 i més lleugera entre 1986 i 1991
- Creixement vegetatiu nul, amb tendència negativa
- Saldo migratori negatiu entre 1981 i 1986
- Població envellida
- Desequilibris per sexe, edat i estat civil als sectors més rurals
- Gran nombre de nuclis petits en situació propera al despoblament
- Pobles ja deshabitats

Ocupació i mercat de treball

- Recuperació de l'ocupació entre 1986 i 91
- Increment progressiu de la taxa d'activitat de la població comarcal
- Increment de la taxa d'activitat femenina
- Taxa d'atur reduïda
- Increment dels fluxos de mobilitat per treball
- Consolidació de la terciarització de l'ocupació a la comarca
- Importància de l'ocupació en la construcció
- Importància de l'ocupació de joves i dones en el sector terciari
- Reducció de l'ocupació entre 1981 i 1986
- Taxa d'activitat comarcal força inferior a la mitjana del país
- Disminució de la taxa d'activitat masculina
- Pèrdua d'ocupació en el sector agrari i industrial
- Envel·liment dels ocupats en el sector agrari i industrial

Sector agrari

- Especialització en boví i oví extensius
- Millores en el sanejament ramader
- Existència d'una iniciativa associativa comarcal de caràcter innovador (carn natural)
- Potencialitats en ramaderia extensiva en prats de muntanya
- Possibilitats de major explotació de les masses forestals existents
- Transformacions de les estructures agràries, tendint a estructures més competitives
- Potencialitats davant les mesures que adopta la política agrària comunitària
- Incertesa de futur del sector en general
- Reducció del nombre d'explotacions actives
- Envel·liment dels actius agraris
- Desaparició del sector lleter
- Escassa superfície conreada
- Dimensió encara reduïda de les explotacions ramaderes
- Desorientació en l'activitat forestal i subexplotació del bosc
- Necessitat de pastures d'hivern, dificultats creixents en la transhumància
- Dificultats en els processos de comercialització de la producció agrària comarcal

Sector industrial

- Situació sostinguda de crisi industrial en el decenni dels anys vuitanta
- Especialització en producció d'energia: *know how* en el sector
- Dinamisme en el sector de construcció els darrers anys
- Potencialitats en agroindústria i en manufactures pel turisme
- Incentius a la inversió industrial
- Debilitat general del sector a la comarca: teixit empresarial dèbil i sense iniciatives noves
- Polarització entorn d'una empresa i sector i minifundisme de la resta
- Escàs poder de decisió sobre la indústria existent a la comarca
- Escasses compensacions per a l'explotació dels recursos hidràulics
- Factors d'atracció industrials desavantatjosos: escassa centralitat, manca de sòl industrial, etc.

Sector terciari

- Motor econòmic de la comarca, sector central de l'economia
- Increment de l'ocupació i de la inversió en el sector els darrers anys
- Base terciària diversificada: turisme, comerç i benestar social
- Especialització turística creixent de la comarca
- Consolidació de les activitats turístiques tradicionals: termalisme, Parc Nacional, romànic
- Procés de diversificació i desestacionalització amb activitats lligades al turisme: natura, esquí, aventura, altres esports, cultura
- Creixement de la segona residència
- Escassetat de serveis a la producció, a l'empresa
- Escassa diversificació i especialització comercial
- Debilitat de l'associacionisme empresarial
- Escassa professionalitat i formació en turisme
- Qualitat millorable de l'oferta d'allotjament existent
- Concentració del turisme a la vall de Boí
- Pressions sobre el sòl immobiliari entorn del desenvolupament turístic

Equipaments

- Esforç per mantenir oberts els centres d'ensenyament
- Existència de centre d'ensenyament secundari
- Servei de transport escolar
- Desplegament dels serveis socials primaris
- Presència i previsions d'equipaments per a gent gran
- Existència d'una xarxa mínima d'equipaments culturals al Pont de Suert, de diversa titularitat
- Inexistència d'escoles bressol
- Inexistència d'especialitats d'FP lligades a l'economia comarcal
- Inexistència de certs tipus d'equipaments amb possibilitats a la comarca: museu, arxiu, etc.
- Situacions precàries del sistema sanitari en determinats temes

Infraestructures

- Xarxa viària bàsica arranjada en la seva major part
- Disponibilitat d'heliport condicionat
- Disponibilitat de xarxes d'infraestructura bàsica (aigua, clavegueres, llum, etc.) als nuclis de certa envergadura
- Servei de recollida complet i tractament de residus organitzat d'àmbit comarcal
- Existència de nuclis amb comunicacions viàries locals deficientes
- Dèficits de servei telefònic en força nuclis a l'espera de l'aplicació del Conveni de Telefonia Rural
- Dèficits més generalitzats en urbanització i enllumenat de carrers
- Inexistència d'infraestructures de depuració d'aigües residuals
- Impacte del turisme en la sobreutilització a l'estiu d'infraestructures i serveis

II. Programes d'actuació

Balanç del Pla comarcal 1991-1995

El dia 2 de juliol de 1995, d'una banda, i el dia 14 de juliol de 1995, d'altra, es van celebrar dos sessions de treball amb els departaments implicats en el Pla comarcal de muntanya de l'Alt Ribagorça, amb l'objectiu de valorar el grau d'aplicació del Pla i de determinar les actuacions necessàries per avaluar-ne el procés d'aplicació i el grau d'assoliment dels seus objectius.

Segons el Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre seguiment dels plans comarcals de muntanya, publicat al DOGC núm. 1602, de 3 de juny de 1992, establert en el seu article 1, que "la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, elaborant anualment, d'acord amb la informació facilitada pels diferents departaments de la Generalitat actuant en territori de muntanya, la memòria corresponent a l'exercici anterior, en què es reflectirà el grau d'assoliment dels objectius del Pla".

Aquest mateix decret expressa, en el seu article 8, que l'elaboració dels nous plans comarcals de muntanya "inclourà un balanç del grau d'assoliment dels objectius del Pla vigent, elaborat d'acord amb els criteris generals definits per la Llei d'una muntanya".

Així doncs, aquesta mateixa normativa descriu en bona manera el contingut i aquest capítol, que en l'anàlisi del primer Pla comarcal de l'Alt Ribagorça (1991-1995). Les memòries de seguiment que sobre l'aplicació dels plans comarcals es realitzen anualment constitueixen la principal eina de treball, per tal com faciliten la informació quantitativa necessària per a analitzar el nivell d'assoliment dels diferents programes d'actuació.

Per a completar aquesta anàlisi i donar-li un caràcter més quantitatiu i comparable amb els d'altres plans que fixa la mateixa Llei, es fan també alguns comentaris sobre la vinculació entre les mesures realitzades i les directrius específiques per a la comarca que es van establir en confeccionar el primer Pla.

En definitiva, el balanç serà una eina pràctica per a valorar l'aplicació del Pla comarcal de muntanya mitjançant un instrument de planificació específica que, mitjançant les actuacions determinades, pretén cobrir les necessitats i potenciar les potencialitats de la comarca. A la vegada, i juntament amb l'enquesta pública prèvia que recull les demandes de la població i les institucions de la primària -- a la diagnosi socio-econòmica ha de contribuir a definir les directrius específiques d'aquest nou Pla comarcal.

Abans d'entrar en l'anàlisi de les dades, a gueses consideracions d'ordre tècnic que cal tenir presents a l'hora de valorar el resultat d'aquest balanç són:

El primer Pla comarcal de muntanya de l'Alt Ribagorça, que es va posar en marxa l'any 1991, inclou un seguit d'actuacions per a l'optimització de les quals calia un bon nivell de cooperació i coordinació entre tots els agents que en major o menor mesura hi participen (departaments, entitats comarcals, ajuntaments i particulars). En aquest sentit, la novetat que representa i obella amb el desenvolupament d'aquestes característiques, no ha permès assolir el seu màxim aprofitament.

Un segon aspecte en l'anàlisi de les inversions incloses inicialment al Pla comarcal, tant per les que s'han desenvolupat programades com a les realitzades. Tanmateix, sempre que se n'ha tingut constància, s'ha compensat, amb l'epígraf de despeses no programades, aquelles actuacions que han estat de iniciativa dels departaments i que s'orientaven cap a l'assoliment dels principis fixats a la Llei.

1. CONSIDERACIONS INICIALS

La Llei 2/1983, d'alta muntanya, i especialment els posteriors decrets de desenvolupament, preveuen diferents mecanismes per avaluar-ne el procés d'aplicació i el grau d'assoliment dels objectius que fixa el seu article 1.

Així, el Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre seguiment dels plans comarcals de muntanya, publicat al DOGC núm. 1602, de 3 de juny de 1992, estableix, en el seu article 1, que "la Direcció General de Planificació i Acció Territorial elaborarà anualment, d'acord amb la informació facilitada pels diferents departaments de la Generalitat actuant en territori de muntanya, la memòria corresponent a l'exercici anterior, en què es reflectirà el grau d'assoliment dels objectius del Pla".

Aquest mateix decret expressa, en el seu article 4, que l'elaboració dels nous plans comarcals de muntanya "inclourà un balanç del grau d'assoliment dels objectius del Pla vigent, valorats d'acord amb els criteris generals definits per la Llei d'alta muntanya".

Així doncs, aquests manaments normatius determinen en bona mesura el contingut d'aquest capítol, centrat en l'anàlisi del primer Pla comarcal de l'Alta Ribagorça (1991-1995). Les memòries de seguiment que sobre l'aplicació dels plans comarcals es realitzen anualment constitueixen la principal eina de treball, per tal com faciliten la informació quantitativa necessària per a conèixer el nivell d'execució dels diferents programes d'actuació.

Per tal de completar aquesta anàlisi i donar-li un caire més qualitatiu i comparable amb els objectius generals que fixa la mateixa Llei, es fan també alguns comentaris sobre la vinculació entre les actuacions realitzades i les directrius específiques per a la comarca que es van establir en confeccionar el primer Pla.

En definitiva, el balanç serà una eina pràctica per a valorar l'aplicació del Pla comarcal de muntanya com a instrument de planificació específic que, mitjançant unes inversions determinades, pretén cobrir els dèficits i fomentar les potencialitats de la comarca. A la vegada, i juntament amb l'enquesta pública prèvia -que recull les demandes de la població i les institucions de la comarca— i la diagnosi socio-econòmica, ha de contribuir a definir les directrius específiques d'aquest nou Pla comarcal.

Abans d'entrar en l'anàlisi de les dades, algunes consideracions d'ordre tècnic que cal tenir presents a l'hora de valorar el resultat d'aquest balanç són:

- El primer Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça, que es va posar en marxa l'any 1991, contenia un seguit d'actuacions per a l'optimització de les quals calia un bon nivell de coneixement i de coordinació entre tots els agents que en major o menor mesura hi participen (departaments, consells comarcals, ajuntaments i particulars). En aquest sentit, la novetat que representa treballar amb un instrument d'aquestes característiques, no ha permès assolir el seu màxim aprofitament.
- El balanç se centra en l'anàlisi de les inversions incloses inicialment al Pla comarcal, tant pel que fa a les despeses programades com a les realitzades. Tanmateix, sempre que se n'ha tingut constància, s'han comptabilitzat, sota l'epígraf de despeses no programades, totes aquelles actuacions que han efectuat els departaments i que s'orientaven cap a l'assoliment dels principis fixats a la llei.

- Finalment, cal fer referència a l'article 2 del Decret 116/1992, sobre seguiment dels plans comarcals de muntanya, que obre la possibilitat de modificar el contingut de les actuacions programades a fi de fer-les més eficaces i més adaptades a la realitat immediata. La introducció d'aquest criteri de flexibilitat pot contribuir a donar un major dinamisme al Pla comarcal, per bé que pot comportar una certa distorsió a l'hora d'analitzar les dades i confeccionar el balanç de la seva aplicació.

2. ANÀLISI QUANTITATIVA: EL SEGUIMENT ANUAL

Per a la confecció d'aquest balanç quantitatiu hom a emprat, fonamentalment, la informació recollida en les corresponents memòries anuals de seguiment i, en especial, les xifres relatives a les despeses efectuades pels departaments per tal de donar compliment a les actuacions que van programar en el seu moment.

El mecanisme principal d'anàlisi ha estat la confrontació de les dades referides a la despesa programada (DP) i a la despesa programada realitzada (DPR) per a cadascuna de les línies d'actuació previstes al Pla comarcal. Quan ha estat possible, s'hi han afegit les informacions relatives a unes altres despeses efectuades (com les no programades), de manera que en conjunt es dona una idea força completa de la despesa total que ha rebut la comarca durant el període estudiat. El tractament de tota aquesta informació permet fer-ne una anàlisi des de diferents perspectives —general, temporal, orgànica i sectorial—, la qual cosa en facilita la interpretació.

La despesa total efectuada durant els quatre primers anys d'aplicació del Pla comarcal ha superat a la despesa programada per aquest períodes, per bé que la realització de les inversions estrictament programades ha estat un 8,38 % inferior al valor de la despesa programada.

TAULA 1. DESPESES DEL PLA COMARCAL, 1991-1994 (MPTA)

Despesa programada (DP)	3.268,20
Despesa programada realitzada (DPR)	2.994,36
Altres despeses no programades (DNP)	578,14
Total despesa efectuada (DT)	3.572,50
Diferència DPR-DP (%)	- 8,38
Diferència DT-DP (%)	- 9,31

Font: elaboració DGPAT.

En fer l'anàlisi des d'una perspectiva temporal, hom s'adona que els resultats de l'aplicació del Pla comarcal han anat millorant progressivament durant els quatre anys estudiats. Les diferències entre la despesa programada i la realitzada en cadascuna d'aquestes anualitats s'ha alleugerit gradualment i, en la darrera anualitat, la despesa programada realitzada ha estat superior a la despesa programada. Si aquesta tendència continua, atès que l'execució de les actuacions s'ha retardat, es pot pensar que el Pla comarcal de l'Alta Ribagorça podrà tenir en el seu conjunt un bon nivell de compliment.

TAULA 2. DESPESES DEL PLA COMARCAL PER ANUALITATS, 1991-1994 (MPTA)

	Despesa programada	Despesa programada realitzada	Despesa no programada realitzada	Total(*)
1991	760,80	559,52	43,11	602,63
1992	1.010,40	816,98	88,09	905,07
1993	1.037,50	972,40	80,77	1.053,17
1994	459,50	645,46	366,17	1.011,63
Total	3.268,20	2.994,36	578,14	3.572,50

(*) TOTAL = DPR + DNP

Font: elaboració DGPAT.

De l'anàlisi per departaments sobresurt, pel seu volum inversor, el de Política Territorial i Obres Públiques amb un 53% de la despesa realitzada, la major part destinada al condicionament i la millora de la xarxa viària, sobretot la de caràcter comarcal/local i la xarxa veïnal/rural. També és important assenyalar la despesa dels departaments d'Agricultura Ramaderia i Pesca, Comerç, Consum i Turisme i Ensenyament, que en conjunt representen un 30% del total de les inversions realitzades durant aquests quatre anys a l'Alta Ribagorça. Aquesta despesa ha tingut incidència en la lluita contra l'erosió, en el desenvolupament de l'estació d'esquí de Boí-Taüll i en la millora dels equipaments escolars, respectivament.

TAULA 3. DESPESA DEL PLA COMARCAL PER DEPARTAMENTS, 1991-1993 (MPTA)

	Despesa programada	Despesa programada realitzada	Despesa no programada realitzada	Total(*)
Presidència	15,16	7,51	0,00	7,51
Governació	147,90	93,38	3,50	96,88
Ensenyament	173,00	104,70	1,60	106,30
Cultura	18,00	62,79	6,45	69,24
Sanitat i Seguretat Social	77,50	32,50	0,00	32,50
Política Territorial i Obres Públiques	1.583,40	1.580,22	6,12	1.586,34
Agricultura, Ramaderia i Pesca	1.101,10	867,23	223,50	1.090,73
Treball	14,80	35,35	6,54	41,89
Indústria i Energia	8,10	0,85	0,00	0,85
Comerç, Consum i Turisme	110,80	171,77	7,00	178,77
Benestar Social	0,00	0,00	39,48	39,48
Medi Ambient	18,00	38,06	283,95	322,01
Total	3.268,20	2.994,36	578,14	3.572,50

(*) TOTAL = DPR + DNP

Font: elaboració DGPAT.

Sectorialment, es constata que l'àmbit de les infraestructures és el que presenta una inversió més elevada. Cal posar èmfasi en el paper fonamental que tenen les infraestructures —sobretot viàries— en una comarca com l'Alta Ribagorça, tan allunyada de la conurbació metropolitana, que centra una bona part de la seva economia en el turisme. En segon lloc, cal destacar el patrimoni natural, en què la despesa realitzada coincideix pràcticament amb la programada i s'ha adreçat principalment a actuacions als espais naturals, sobretot al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i a la lluita contra l'erosió. Quant als àmbits que són deficitaris, el més important quantitativament és el de sectors productius. La diferència entre la despesa programada i la realitzada, però, no es deu tant a una falta de compliment per part dels departaments, com a la manca de sol·licituds per part dels demandants, en tractar-se bàsicament de línies de subvenció.

TAULA 4. DESPESA DEL PLA COMARCAL PER SECTORS, 1991-1994 (MPTA)

	Despesa programada	Despesa programada realitzada	Despesa no programada realitzada	TOTAL
Recursos naturals	478,20	705,08	8,36	713,41
Sectors productius	733,10	352,85	86,80	439,65
Infraestructures	1.744,80	1717,53	427,34	2.144,87
Equipaments	284,10	207,50	49,52	257,02
Habitatge i urbanisme	28,00	11,40	6,12	17,52
Total	3.268,20	2.994,36	578,14	3.572,50

Font: elaboració DGPAT.

3. VALORACIÓ QUALITATIVA: LES DIRECTRIUS ESPECÍFIQUES

El Pla comarcal de muntanya 1991-1995 per a l'Alta Ribagorça contenia unes directrius específiques que fonamentalment resultaven de la confrontació entre els objectius generals de la política de muntanya i els principals problemes, estrangulacions i potencialitats socio-econòmiques, detectats a la Diagnosi. En aquest apartat, es pretén aportar una anàlisi de caire més qualitatiu que el seguiment numèric, que relacioni les actuacions realitzades durant aquest període 1991-1994 amb les directrius específiques que es fixaven en el primer Pla comarcal. El coneixement directe de la realitat comarcal (que també es basa en les aportacions de la nova diagnosi socio-econòmica) i de l'aplicació del mateix Pla permet realitzar aquesta anàlisi, que es farà seguint el mateix ordre en què aquelles directrius figuraven al Pla comarcal.

3.1. Ajuda al sector agrari i estabilització de la població rural

La primera de les directrius del Pla comarcal es proposava establir un seguit d'actuacions que facilitessin l'aprofitament de les activitats agràries amb millors perspectives. Per tant, calia propiciar les transformacions necessàries del sector per a fer-lo competitiu, com també afavorir la pràctica de la pluriactivitat per a assegurar l'estabilització de la població rural.

Durant els anys d'aplicació del Pla, el nombre d'explotacions agràries s'ha reduït, però, per contra, la dimensió mitjana d'aquestes ha augmentat considerablement. L'aplicació dels programes d'actuació s'ha plasmat sobretot en el subsector ramader, per mitjà de la millora de les explotacions i de la sanitat animal. D'entre les iniciatives empreses al llarg d'aquest període adreçades a reforçar la ramaderia, s'ha d'esmentar la creació de la Cooperativa de Criadors de Carn Natural de l'Alta Ribagorça, que es veurà beneficiada amb l'adequació de l'escorxador del Pont de Suert. Val a dir, però, que una bona part de les línies d'ajut al sector agrari no han estat executades per manca de sol·licituds.

També s'ha potenciat la pràctica de la pluriactivitat, especialment pel que fa a la complementarietat de tasques agràries i turístiques. Durant aquests anys s'ha desenvolupat de manera considerable la xarxa de residències-casa de pagès, fins al punt que és la comarca que disposa de més allotjaments d'aquesta mena.

3.2. Salvaguarda del medi natural i potenciació del sector forestal

Aquesta directriu feia referència a la necessitat de preservar el paisatge, ja que es tracta d'un recurs d'especial importància, tant pel seu valor intrínsec com per l'atractiu que té des del punt de vista turístic. En aquest mateix sentit, es parlava de mantenir la cobertura vegetal de cara a evitar els processos erosius de magnitud.

Diferents programes del Pla comarcal s'han adreçat en aquesta direcció. De fet, es poden distingir tres grans línies d'acció: les actuacions en els espais naturals inclosos al Pla d'espais d'interès natural, i en especial al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici; la lluita contra l'erosió, mitjançant la canalització de rius i barrancs; i, finalment, la millora de la producció forestal, totes a càrrec del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Durant aquests anys s'ha elaborat i aprovat (febrer de 1993), el Pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. En aquest document s'especifiquen els usos admissibles en cada zona, les actuacions de regeneració necessàries i la destinació de les instal·lacions i infraestructures existents, però també se senten les bases per al desenvolupament ecològic de les comarques implicades, integrant els habitants de la zona en les activitats generades pel Parc Nacional. Es tracta, en definitiva i tornant a l'enunciat de la directriu, de fer compatible la protecció de la natura i la conservació dels recursos amb el desenvolupament socio-econòmic.

3.3. Millora de l'accessibilitat general de la comarca

Tot i que s'havien realitzat millores substancials en la xarxa viària, el Pla considerava un eix important d'actuació la millora de l'accessibilitat general i l'arranjament dels accesos als petits nuclis, per trencar-ne l'aïllament i, d'alguna manera, evitar-ne el despoblament.

En aquesta línia, doncs, s'han efectuat millores considerables a la xarxa bàsica de carreteres, a càrrec del MOPTMA, sobretot al llarg de l'N-230, que, tot i ser en trams de fora de la comarca, han reduït el temps necessari per a accedir-hi. Quelcom similar succeeix amb l'N-260, on s'haurà d'afrontar en un futur proper el condicionament del tram la Pobla de Segur-el Pont de Suert.

Les actuacions del Pla comarcal han anat adreçades sobretot a l'arranjament de la carretera comarcal L-500, que uneix el Pont de Suert i Caldes de Boí, una via de gran importància, ja que és l'eix vertebrador dels diferents nuclis de la vall de Boí. A més, s'ha millorat la carretera L-501 (des de l'L-500 a Boí) i l'accés a les pistes d'esquí de Boí-Taüll.

Quant a les accions adreçades a consolidar els accessos als petits nuclis, els més apartats dels eixos viaris, ha pres un paper decisiu el Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça, que ha assumit la gestió del programa d'actuacions sobre els camins de la xarxa veïnal/rural. Durant aquests anys, l'ens comarcal ha dut a terme diverses millores en camins, que s'han sumat a les efectuades pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

3.4. Foment de l'activitat turística

D'uns quants anys ençà, el turisme és una activitat amb un pes econòmic considerable en aquesta comarca. Els elements claus d'aquest sector són el termalisme, al balneari de Caldes, el patrimoni cultural, sobretot el romànic de les valls de Boí, i el paisatge. Per tant, calia fomentar les actuacions adreçades al desenvolupament d'aquest sector, com també potenciar les modalitats turístiques que poden ajudar a complementar moltes economies domèstiques.

Amb l'obertura de l'estació d'esquí alpí de Boí-Taüll s'ha aconseguit la desestacionalització de les activitats turístiques, ja que aquestes es concentraven especialment a l'època estival i anaven molt lligades al gaudi del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Programes del Pla comarcal com ara els ajuts a les estacions d'esquí, a la promoció turística de la comarca o a la millora de les infraestructures d'acolliment han incidit en la potenciació d'aquest sector productiu i en la desestacionalització anteriorment esmentada.

Així, aquests darrers anys s'ha produït un creixement de l'oferta d'allotjament en hotels i càmpings i de les residències-casa de pagès i s'han generat noves activitats. Com a contrapartida, cal dir que aquest increment de l'ocupació i de la inversió s'ha concentrat excessivament a la vall de Boí. En aquest sentit, el Patronat Comarcal de Turisme, òrgan de gestió i organització creat recentment, haurà de vetllar per la consolidació del sector i perquè els seus efectes s'estenguin al conjunt del territori ribagorçà.

3.5. Millora de les condicions de vida dels nuclis petits i reforçament del centre comarcal

A partir del característic poblament ribagorçà, aquesta directriu incidia en la necessitat de desenvolupar certes actuacions en el camp de les infraestructures i els serveis per tal de posar remei al despoblament dels petits nuclis i, per una altra part, en la conveniència de reforçar el paper del Pont de Suert com a centre comarcal.

La població de l'Alta Ribagorça es distribueix per una quarantena de nuclis, un dels quals, la capital, concentra el 60% dels habitants comarcals. Molts d'aquests nuclis no arriben als 10 habitants i estan, per tant, en un clar perill d'abandonament. Durant d'aquests anys, s'han dut a terme diverses actuacions de consolidació de les infraestructures bàsiques d'aquests nuclis, sobretot pel que fa a la xarxa viària o al tractament dels residus, però resten encara alguns dèficits puntuals en la xarxa d'aigua i de sanejament i més generalitzats en la urbanització i enllumenat, de carrers que s'hauran d'anar afrontant a curt termini.

El Pont de Suert, per la seva banda, s'ha anat constituint en el centre de serveis d'una àrea que depassa la comarca administrativa i s'estén per la Ribagorça aragonesa. La concentració dels equipaments sanitaris, assistencials i escolars i d'una mínima xarxa d'equipaments culturals i una certa modernització de les estructures comercials han contribuït a reforçar la seva capitalitat.

Objectius globals i directrius específiques

El Pla comarcal de muntanya 1996-2002 per a les comarques de
global de la política de
2002, d'alta muntanya

- Igualar el nivell de vida dels habitants de les àrees de muntanya al de la resta de ciutadans de Catalunya, mitjançant l'aprofitament i el desenvolupament adequat dels recursos econòmics de què disposem, i especialment els procedents del sector agrari i les indústries derivades, de l'artesania i del turisme, tenint en compte la diversitat dels espais de producció.
- Garantir que el nivell dels serveis oferts a tots els habitants sigui igual al de la resta de Catalunya, mitjançant la creació de les infraestructures i els equipaments necessaris, copsant també la millora dels existents.
- Assurar-hi la regressió demogràfica i cercar, alhora, un desenvolupament harmonitzat de tot el territori.
- Fer compatible el desenvolupament turístic, recreatiu i econòmic amb la preservació del patrimoni natural, històric i cultural.
- Dotar les comarques de muntanya d'una infraestructura administrativa que garanteixi l'assistència tècnica als municipis muntanyencs que en necessiten.

A aquests cinc objectius generals que estableix la Llei —i que han estat parcialment reformulats— es podrà afegir'n hi un altre, de caràcter més instrumental, per tal d'afirmar tots els tres problemàtics fonamentals dels territoris muntanyencs:

- Compensar els desavantatges físics i socioeconòmics derivats de llurs handicaps naturals, valorant les funcions que la muntanya compleix en benefici de la resta de la societat.

L'article 5 de la Llei també fa una referència als objectius i estableix la necessitat que els plans generals de muntanya i els corresponents programes d'acció determinin, com a objectius específics en relació amb:

- la defensa, la conservació i la restauració del medi físic i del patrimoni històric-artístic;
- la promoció i el foment de les activitats agràries;
- la promoció i la protecció de la indústria, del turisme i de l'artesania;
- l'habitatge;
- les obres públiques, amb especial prioritat de la xarxa viària;
- la salut i l'assistència social;
- l'ensenyament i l'esport.

Concretem dels programes d'aquest Pla comarcal de muntanya els objectius i les mesures proposades per a assolir-los.

OBJECTIUS GLOBALS DE LA POLÍTICA DE MUNTANYA

El Pla comarcal de muntanya 1996-2000 per a l'Alta Ribagorça ha d'emmarcar-se dins dels objectius globals de la política de muntanya de Catalunya que, segons queda explicat a l'article 1 de la Llei 2/1983, d'alta muntanya, són els següents:

- Igualar el nivell de vida dels habitants de les àrees de muntanya al de la resta de ciutadans de Catalunya, mitjançant l'aprofitament i el desenvolupament integral dels recursos econòmics de què disposen, i especialment els procedents del sector agrari i les indústries derivades, de l'artesania i del turisme, tenint en compte la diversitat dels costos de producció.
- Garantir que el nivell dels serveis oferts a llurs habitants sigui igual al de la resta de Catalunya, mitjançant la creació de les infraestructures i els equipaments necessaris, com també la millora dels existents.
- Aturar-hi la regressió demogràfica i cercar alhora un desenvolupament harmònic de tot el territori.
- Fer compatible el desenvolupament turístic, recreatiu i econòmic amb la preservació del patrimoni natural, històric i cultural.
- Dotar les comarques de muntanya d'una infraestructura administrativa que garanteixi l'assistència tècnica als municipis muntanyencs que en necessiten.

A aquests cinc objectius generals que assenyala la Llei —i que han estat parcialment reformulats—, caldria afegir-n'hi un altre, de caràcter més instrumental, per tal d'afrontar tots els trets problemàtics fonamentals dels territoris muntanyencs:

- Compensar els desavantatges físics i socio-econòmics derivats de llurs handicaps naturals, valorant les funcions que la muntanya compleix en benefici de la resta de la societat.

L'article 5 de la Llei també fa una referència als objectius, i estableix la necessitat que els plans comarcals de muntanya i els corresponents programes d'actuació determinin, com a mínim, objectius i mitjans en relació amb:

- la defensa, la conservació i la restauració del medi físic i del patrimoni històric-artístic
- la protecció o el foment de les activitats agràries
- la promoció i la protecció de la indústria, del turisme i de l'artesania
- l'habitatge
- les obres públiques, amb especial prioritat de la xarxa viària
- la sanitat i l'assistència social
- l'ensenyament i l'esport

Cadascun dels programes d'aquest Pla comarcal assenyala els objectius i les mesures proposades per tal d'assolir-los.

DIRECTRIUS ESPECÍFIQUES PER A L'ALTA RIBAGORÇA

La problemàtica concreta de la comarca fa aconsellable l'establiment d'unes directrius específiques que, partint dels objectius generals que planteja la Llei d'alta muntanya, permetin un major ajustament dels programes d'actuació a aquella realitat.

Tanmateix, aquestes directrius tenen un contingut més globalitzador que les formulades al primer Pla comarcal. El fet de situar l'anàlisi de la comarca en un context territorial i econòmic més ampli i la creixent vinculació de les accions que es realitzen amb àmbits d'actuació superiors —com per exemple la política agrària comuna fixada per la Unió Europea—, propicien la reorientació del contingut d'aquestes directrius.

En conseqüència, les directrius específiques que es proposen per al Pla comarcal de muntanya 1996-2000 de l'Alta Ribagorça, de manera que orientin una bona part dels programes d'actuació que hi són previstos, són les següents:

1. Consolidar el sector agrari i promoure el turisme com a eix de dinamització econòmica

La ubicació geogràfica de l'Alta Ribagorça dins del context català l'ha deixat al marge dels grans processos de desenvolupament econòmic. L'evolució històrica recent, però, determina una estructura sectorial relativament diversificada que es troba en procés de canvi, a mesura que s'integra en els circuits econòmics generals i assumeix una especialització. Així, el sector terciari hi té una forta presència que s'ha consolidat quan s'ha pogut captar el turisme de pas (sobretot el que es dirigia cap a la Val d'Aran) i transformar-lo en turisme propi, gràcies especialment a l'obertura de l'estació de Boí-Taüll, a la valorització del patrimoni romànic i a la potenciació del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

El paper del turisme és clau perquè ofereix moltes potencialitats, basades en recursos diversos —la neu, el patrimoni artístic, els parcs o les aigües termals—, que li donen àmplies possibilitats en diferents segments de la demanda (turisme cultural, familiar, de salut, d'aventura, d'hivern, etc.). Per a la correcta canalització d'aquestes potencialitats s'hauria d'avançar cap a la formulació d'un pla de desenvolupament turístic que, elaborat des de la mateixa comarca, permeti definir els objectius, les estratègies i les mesures que calgui adoptar.

Però aquest impuls turístic haurà d'anar estretament lligat amb el desenvolupament complementari dels altres sectors productius: la consolidació del sector agrari, amb un increment de la productivitat i la potenciació de la ramaderia extensiva, el foment de les produccions agroalimentàries de qualitat i l'ordenació del sector del comerç són també elements importants per a la diversificació i la dinamització econòmica de la comarca.

2. Protegir el medi natural i preservar el patrimoni històrico-arquitectònic

Els recursos naturals i el patrimoni històrico-arquitectònic de l'Alta Ribagorça són molt rics i específics i van més enllà del tòpic. En efecte, una bona part de la superfície comarcal es troba inclosa dins del Pla d'espais d'interès natural, incloent-hi l'únic parc nacional de Catalunya, i el valor del seu patrimoni arquitectònic, en especial del romànic de la vall de Boí, és inqüestionable.

Aquests valors, per la seva representativitat i originalitat, s'han de conservar i mereixen, per tant, les mesures de protecció necessàries. Però també tenen un gran interès des del punt de vista turístic, per la qual cosa s'han d'aprofitar i promocionar, sempre que es compatibilitzi aquesta explotació amb la seva preservació.

D'aquesta manera, quant a l'àmbit mediambiental, s'haurà de tenir especial cura a solucionar problemàtiques com ara la freqüentació excessiva de determinades àrees en certes èpoques de l'any, els abocadors incontrolats, l'erosió de vessants, el sanejament dels rius o les activitats extractives. En aquest sentit, i malgrat la dispersió competencial en la qüestió mediambiental, seria necessari dissenyar un pla de caràcter integral, que, des d'una perspectiva comarcal, doni coherència a les actuacions.

Per la seva banda, en el camp del patrimoni arquitectònic, caldrà continuar les iniciatives ja iniciades a la vall de Boí, a la recerca del punt d'equilibri entre els nivells de protecció que es mereixen unes edificacions d'altíssim valor i les condicions urbanístiques que permetin desenvolupar una activitat econòmica i la consegüent creació d'ocupació.

En definitiva, el futur turístic de l'Alta Ribagorça a termini mitjà depèn en bona mesura de l'èxit d'aquesta empresa de compatibilització entre desenvolupament econòmic i protecció, tant del medi natural com del patrimoni arquitectònic.

3. Millorar la qualitat de vida de la població, en especial la dels petits nuclis, i reforçar la capitalitat del Pont de Suert

L'Alta Ribagorça té un elevat nombre de nuclis que es troben propers al despoblament, on tan sols resideixen permanentment dues o tres famílies o, fins i tot, on el seu poblament és temporal. Millorar la qualitat de vida de la població és un dels factors bàsics per a facilitar la seva permanència en el territori. Aquests darrers anys s'han executat diverses actuacions adreçades a la nova dotació o millora de les infraestructures i equipaments: tanmateix, encara resten alguns dèficits per corregir, en especial en els pobles petits.

En el camp de les infraestructures, seria necessària la millora de la connectivitat entre nuclis i centre comarcal, mitjançant l'adequació de la xarxa bàsica (eix Pirinenc, N-230) i, sobretot, de la xarxa veïnal/rural, l'extensió de la línia elèctrica a uns pocs nuclis que encara no en disposen o la solució de les deficiències en depuració d'aigües, urbanització i enllumenat de carrers. Pel que fa als equipaments, s'haurà d'emprendre la millora de la cobertura sanitària durant la temporada turística, l'adequació d'alguns edificis escolars, la concreció dels centres ja previstos per a la gent gran o l'increment de les instal·lacions esportives.

És important continuar aquesta política global de correcció dels dèficits als petits nuclis perquè, altrament, el desenvolupament turístic de la vall de Boí pot accentuar els desequilibris interns respecte de les àrees rurals de la part meridional de la comarca.

Per una altra banda, és bàsic que el Pont de Suert desenvolupi unes funcions urbanes clares sobre el seu entorn comarcal. La consolidació d'aquestes funcions haurà de recolzar sobre dues bases fonamentals: el condicionament de les comunicacions viàries (acostament als principals centres urbans i integració en els eixos de connexió europeus), i la concentració dels suficients serveis comercials, serveis professionals, culturals i d'atenció a la persona que satisfacin les necessitats dels habitants de l'entorn i en puguin atraure de nous. Aquesta capitalitat del Pont de Suert ha de superar el nivell estrictament administratiu per a abastar tota la comarca natural, de la qual és el centre.

4. Optimitzar l'emplaçament de l'Alta Ribagorça i reforçar la cohesió interna

L'Alta Ribagorça és una comarca que manté encara un caràcter perifèric i poc integrat en el marc de Catalunya. És convenient, doncs, que acabi de definir la seva vocació territorial i econòmica, aprofitant al màxim les potencialitats.

Una d'aquestes és la seva situació, a la cruïlla d'uns eixos de comunicació importants (el corredor occidental Catalunya-França, l'eix Pirinenc), que la posen en relació amb unes altres comarques de característiques similars i amb els territoris aragonesos.

Aquesta vinculació amb l'Aragó i la funció de capitalitat que exerceix el Pont de Suert de tota una comarca natural que depassa els límits administratius ha de servir per a optimitzar la gestió de determinats serveis comuns, com ja es fa actualment en alguns casos. En aquest sentit, el Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça hi haurà de continuar desenvolupant un paper principal.

Internament, caldrà trobar criteris d'ordenació i actuació racionals per a la comarca, basats en l'eficàcia i no pas en greuges històrics. En una comarca tan petita, però amb una forta identitat, és obligat entendre's i cercar la màxima col.laboració entre les institucions locals i l'ens comarcal.

Programes d'actuació

Aquest capítol de programes d'actuació es refereix a les actuacions que han de portar a terme els òrgans actuants durant el període de vigència del Pla. Cal però, fer diverses consideracions prèvies de caràcter general abans de passar a la descripció detallada de cadascun dels programes d'actuació.

En primer lloc, els programes que tot seguit es detallen han estat elaborats pels organismes de la Generalitat implicats en cada cas, a partir de les propies decisions de programació, de l'enquesta sobre realització pel Consell Comarcal, de les conclusions de la diagnosi i de les directrius específiques per a la comarca fixades en aquest pla. Representen un compromís d'actuació de l'organisme responsable, d'acord amb les previsions de programació i la disponibilitat pressupostària. Tanmateix, cal de que per tractar-se d'una programació per a cinc anys, existeix la possibilitat que les actuacions previstes puguin sofrir en el futur a petites modificacions derivades de circumstàncies diverses, com ara canvis en les directrius dels organismes responsables, variacions dels recursos disponibles, retards en l'execució de les obres, o alteracions normatives en les línies d'actuació.

Altres circumstàncies més concretes, com el retard en l'aprovació de la llei de pressupostos de la Generalitat per al 1996 i l'aplicació d'una política de contenció pressupostària, han tingut la seva repercussió en el contingut final del Pla Comarcal. Això ha suposat la introducció de diferents modificacions respecte al projecte inicial de Pla, bé sigui en forma de canvis en la quantitat o en la justificació de les despeses, bé per la configuració final que ha adoptat alguns programes, amb un nivell de definició més genèric o incertesa quant als objectius i les previsions financeres. Malgrat tot, i com a resultat del procés d'elaboració, la diagnosi total prevista per a tot el període de vigència del Pla comarcal s'ha incrementat respecte de la que constava en el document "Plans d'actuació pública".

Cal precisar també els conceptes de programa i de línia, fonamentals en l'estructuració dels programes d'actuació. El programa és l'element de connexió entre les directrius específiques i el camp real dels fets. Per tant, engloba i concreta actuacions quantificades i enumerades en un procés temporal que volen donar resposta a una o més de les prioritats i principis de les directrius. Amb aquesta finalitat, com a una o més actuacions, breument descrites i generalment classificades per àmbits, cadascuna de les quals contribueix a una línia, normalment a càrrec d'un òrgan responsable.

S'han d'enumerar els tres programes d'actuacions complementàries portats a terme directament per la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, que responen a la definició de l'article 4.2. lletres c), d) i e) de la Llei d'alta muntanya. Qualitativament són molt importants perquè representen el compromís directe d'aquesta Direcció General, organismes subjectes en política de muntanya. En aquest Projecte de Pla els programes d'actuacions complementàries són el de programes de desenvolupament econòmic de zones de muntanya, el d'actuacions als parcs naturals i al patrimoni paisatgístic i, finalment, el d'actuacions sobre la xarxa veïnal i rural de camins. El primer d'accion sota l'apogeu sectorial de treball de trobat i els altres dos sota el d'infraestructures.

PROGRAMES D'ACTUACIÓ

Aquest capítol de programes d'actuació constitueix la part substantiva del Pla comarcal perquè concreta en el temps, en l'espai, i en termes econòmics, les actuacions que han de portar a terme els òrgans actuants durant el període de vigència del Pla. Cal, però, fer diverses consideracions prèvies de caràcter general abans de passar a la descripció detallada de cadascun dels programes d'actuació.

En primer lloc, els programes que tot seguit es detallen han estat elaborats pels organismes de la Generalitat implicats en cada cas, a partir de les pròpies directrius de programació, de l'enquesta pública realitzada pel Consell Comarcal, de les conclusions de la diagnosi i de les directrius específiques per a la comarca fixades en aquest pla. Constitueixen un compromís d'actuació de l'organisme responsable, d'acord amb llurs previsions de programació i la disponibilitat pressupostària. Tanmateix, cal dir que per tractar-se d'una programació per a cinc anys, existeix la possibilitat que les actuacions previstes estiguin sotmeses en el futur a possibles modificacions derivades de circumstàncies diverses, com ara canvis en les directrius dels organismes responsables, variacions dels recursos disponibles, retards en l'execució de les obres o alteracions normatives en les línies d'ajuts previstes.

Altres circumstàncies més concretes, com el retard en l'aprovació de la llei de pressupostos de la Generalitat per al 1996 i l'aplicació d'una política de contenció pressupostària, han tingut la seva incidència en el contingut final del Pla Comarcal. Això ha suposat la introducció de diferents modificacions respecte al projecte inicial de Pla, bé sigui en forma de canvis en la quantitat o en la periodificació de les despeses, bé per la configuració final que han adoptat alguns programes, amb un nivell de definició més genèrica o inconcreta quant als objectius i les previsions financeres. Malgrat tot, i com a resultat del procés d'al·legacions, la despesa total prevista per a tot el període de vigència del Pla comarcal s'ha incrementat respecte de la que constava en el document sotmés a informació pública.

Cal precisar també els conceptes de programa i de línia, fonamentals en l'estructuració dels programes d'actuació. El programa és l'element de connexió entre les directrius específiques i el camp real dels fets. Per tant, engloba i concreta actuacions quantificades i emmarcades en un procés temporal que volen donar resposta a una o més de les prioritats i principis de les directrius. Amb aquesta finalitat, conté una o més actuacions, breument descrites i generalment classificades per anualitats, cadascuna de les quals constitueix una línia, normalment a càrrec d'un sol òrgan responsable.

S'han d'esmentar els tres programes d'actuacions complementàries portats a terme directament per la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, que responen a la definició de l'article 4.2, lletra c), de la Llei d'alta muntanya. Qualitativament són molt importants perquè representen el compromís directe d'aquesta Direcció General, organisme competent en política de muntanya. En aquest Projecte de pla els programes d'actuacions complementàries són el de projectes de desenvolupament econòmic en àrees de muntanya, el d'actuacions als petits nuclis i al poblament disseminat i, finalment, el d'actuacions sobre la xarxa veïnal i rural de camins. El primer s'inclou sota l'epígraf sectorial de Mercat de treball i els altres dos sota el d'Infraestructures.

Quant a la presentació de les línies d'actuació a les fitxes, s'han de comentar alguns aspectes. Les línies que no han estat classificades per anualitats reflecteixen únicament una quantitat total per al quinquenni. D'una altra banda, hi ha línies que no abasten els cinc anys de vigència del Pla, la qual cosa s'expressa amb espais en blanc en la corresponent anualitat sense actuacions. Finalment, hi ha unes quantes línies d'actuació que no contenen cap previsió pressupostària, circumstància expressada amb *n.d.*, —no determinat—. Cal dir també que totes les quantitats s'expressen en pessetes constants de 1994, la qual cosa pot implicar actualitzacions posteriors de les quantitats.

Cada línia d'actuació s'enquadra en un marc legal establert per disposicions normatives concretes. Aquest marc defineix jurídicament l'actuació, n'estableix els requisits i les condicions, i en fixa els límits. Per no sobrecarregar aquest capítol la informació de les fitxes no s'hi ha reflectit, però la Direcció General de Planificació i Acció Territorial disposa de tots aquests referents legals.

Les actuacions realitzades directament per la Generalitat són normalment inversions del capítol VI i tan sols estan subjectes a les incerteses comentades al segon punt. Però cal no oblidar les dificultats de quantificació de les línies d'ajuts i subvencions, que es tradueixen *de facto* en inversions realitzades per unes altres administracions, entitats o particulars. Aquesta especial naturalesa dels ajuts i les subvencions obliga a considerar-ne les dotacions pressupostàries en un sentit indicatiu. D'una banda, són subvencions a la demanda i la reserva de crèdit prevista tan sols s'esgotarà si aquesta demanda es produeix efectivament i d'acord amb els criteris d'atorgament establerts a la normativa corresponent. D'una altra, les xifres que figuren a cada línia de subvencions són normalment el resultat d'un procés de distribució pel territori comarcal d'una partida global aplicable a tot Catalunya, distribució feta d'acord amb indicadors específics en cada cas. Així, doncs, les dotacions d'ajuts i subvencions tenen inevitablement el caràcter d'una reserva de crèdit per a les peticions provinents de la comarca, susceptible d'ampliació si les subvencions atorgades a la resta ho permeten.

Pel que fa a l'estructuració d'aquest capítol, cada programa d'actuació té un determinat àmbit material que ha permès relacionar-lo amb algun dels epígrafs en què s'estructura la diagnosi. Segons això, els programes d'actuació han estat agrupats en els nou camps sectorials.

1. Recursos naturals
2. Agricultura, ramaderia i silvicultura
3. Indústria i artesanía
4. Turisme
5. Comerç
6. Mercat de treball
7. Infraestructures
8. Equipaments
9. Habitatge

Aquest marc teòric, en el cas del Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça, queda explicitat en els seixanta-dos programes d'actuació que apareixen a les pàgines següents.

Recursos naturals

Núm. 1.01

PROGRAMA
PRESERVACIÓ DELS ESPAIS NATURALS

OBJECTIU
Preservar els espais naturals de protecció especial i els espais d'interès natural.

FINALITATS
— Consolidar i condicionar espais naturals protegits, amb la finalitat de complir funcions de protecció i conservació de l'estat actual, sense que això perjudiqui les comunitats rurals que viuen al seu entorn i, en canvi, puguin millorar de nivell de vida. — Afavorir les comunitats rurals d'àrees naturals protegides i dotar-les de millors infraestructures i equipaments.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ						
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca			Direcció General del Medi Natural			
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Centre d'acollida i altres centres d'equipaments al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Construcció i conservació de centres d'acollida principals i secundaris, refugis, cases forestals i instal·lacions de lleure.	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	125,00
Ajuts per al foment de la natura. Subvencions per a la realització d'actuacions en zones agrícoles o forestals d'àrees naturals protegides o zona d'influència.	33,00	33,00	34,00	34,00	34,00	168,00
TOTAL	58,00	58,00	59,00	59,00	59,00	293,00

Recursos naturals

Núm. 1.02

PROGRAMA

CONSERVACIÓ DE LA FAUNA PISCÍCOLA I CINEGÈTICA

OBJECTIU

Mantenir i potenciar els recursos cinegètics i piscícoles existents.

FINALITATS

- Protecció d'espècies.
- Repoblacions piscícoles en rius de muntanya.
- Manteniment i millora de la fauna.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Repoblacions piscícoles i cinegètiques per contribuir a la preservació i protecció de la fauna autòctona de la zona, i tancament de camins forestals.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
15,30	7,80	7,80	7,80	8,30	47,00
TOTAL	15,30	7,80	7,80	8,30	47,00

Recursos naturals

Núm. 1.03

PROGRAMA
LLUITA CONTRA L'EROSIÓ

OBJECTIU
Prevenió i defensa dels danys causats per l'erosió.

FINALITATS
— Defensar els camins forestals dels processos erosius. — Minimitzar els danys de les avingudes. — Conservar la capacitat productiva dels sòls.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ								
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca			Direcció General del Medi Natural					
Descripció i tipus d'ajuda			Milions de PTA					
			1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Obres de correcció hidrològica i forestal i de millora i defensa de la coberta vegetal i de les infraestructures.			40,00	45,00	50,00	25,00	25,00	185,00
TOTAL			40,00	45,00	50,00	25,00	25,00	185,00

Recursos naturals

Núm. 1.04

PROGRAMA

PREVENCIÓ I LLUITA CONTRA ELS INCENDIS FORESTALS

OBJECTIU

Plans d'actuació per a la defensa i potenciació del patrimoni natural.

Prevenció dels incendis forestals.

FINALITATS

- Elaboració i execució de programes de vigilància i prevenció d'incendis i d'un programa d'actuacions urgents en cas d'incendis i reforestació.
- Col·laboració activa en l'organització, control i execució de mesures adoptades per organismes competents en la lluita contra incendis forestals.
- Accions de divulgació per a les accions de lluita i prevenció contra els incendis forestals.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Agrupacions de defensa forestal. Subvenció per a la redacció de programes de vigilància, prevenció i reforestacions, per a l'adquisició de material d'actuació immediata, elements per a comunicacions i manteniment de la infraestructura, inclosa la viària.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	7,50

Infraestructures de prevenció d'incendis: punts de vigilància, punts d'aigua i millora d'accessos.

1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00
------	------	------	------	------	------

TOTAL

2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	12,50
------	------	------	------	------	-------

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.01

PROGRAMA

INCORPORACIÓ D'AGRICULTORS JOVES

OBJECTIU

Aconseguir l'estabilitat i continuïtat de l'explotació familiar.

FINALITATS

- Fomentar l'accés de la joventut a les empreses agràries, sigui de forma personal o associada.
- Fomentar el traspàs de responsabilitats dins l'explotació cap als joves successors.
- Modernitzar el sector agrari donant suport al seu rejuveniment.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General d'Estructures Agràries

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Ajuts a la primera instal·lació d'agricultors joves. Prima única per explotació, fins a un màxim de 2,47 MPTA, i bonificació d'interessos fins a un màxim de cinc punts sobre l'interès preferencial establert segons conveni. En cap cas l'ajut total no superarà 4,95 MPTA.						n.d.
TOTAL						n.d.

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.02

PROGRAMA

CESSAMENT ANTICIPAT DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA

OBJECTIU

· Abandonament de la producció agrària i reestructuració de les explotacions agràries.

FINALITATS

- Fomentar el cessament de l'activitat agrària abans de l'edat de jubilació.
- Facilitar la substitució dels agricultors d'edat més avançada per agricultors més joves.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		Direcció General d'Estructures Agràries					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Jubilació anticipada d'agricultors. Indemnització anual fins a un màxim de 859.056 PTA, més una prima anual complementària fins a un màxim de 15.528 PTA/ha tipus.		0,70	0,60				1,30
TOTAL		0,70	0,60				1,30

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.03

PROGRAMA

INDEMNITZACIONS COMPENSATÒRIES

OBJECTIU

Compensar els factors negatius que incideixen en les explotacions de muntanya.
Fomentar el millor aprofitament dels seus recursos.

FINALITATS

- Compensar els sobre costos ocasionats per les condicions físiques de muntanya.
- Contribuir al manteniment de les activitats agràries pròpies de muntanya.
- Assegurar uns ingressos mínims a les explotacions agràries de muntanya.
- Contribuir a frenar la pèrdua d'actius agraris.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca Direcció General d'Estructures Agràries						
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Indemnitzacions compensatòries en zones desfavorides. Subvencions segons la superfície agrícola útil i les unitats ramaderes, amb un límit màxim per explotació.	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70	33,50
TOTAL	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70	33,50

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.04

PROGRAMA

FOMENT DE LA PRODUCCIÓ AGROALIMENTÀRIA AL MÓN RURAL

OBJECTIU

Consolidació i revalorització de les produccions agroalimentàries dins el marc rural.

FINALITATS

- Protegir els productes típics de les diferents comarques.
- Impulsar el desenvolupament de les estructures de transformació a les àrees rurals amb presència de cooperatives i petites i mitjanes empreses, evitant-ne en part la despoblació.
- Augmentar el valor afegit dels productes transformats.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Subvenció de les inversions materials en indústries agroalimentàries i forestals, fins a un màxim del 20% a càrrec del FEOGA, més un 5-7-10% (OM 4.7.1991), més un 5% (Ordre 20.10.1994), per a la millora de les condicions de transformació i comercialització de productes agraris, ramaders i forestals.

Subvenció d'interessos dels préstecs destinats a finançar les inversions materials en indústries agroalimentàries i forestals, fins a un màxim de sis punts percentuals per un préstec menor o igual al 80% de la inversió, amb un termini màxim de cinc anys, amb un de carència.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
					n.d.
					n.d.
					.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA de 1994					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per a la realització d'estudis en matèria agroalimentària, fins a un màxim del 50% del seu cost.						.../...
Subvenció per a la millora de la presentació dels productes hortofrutícoles, fins a un màxim del 50% del cost dels envasos adquirits.						n.d.
Subvenció per al foment de la participació d'empreses agràries i agroalimentàries catalanes en fires i exposicions, fins a un màxim del 50% del cost de la inversió i amb un límit d'1,5 MPTA.						n.d.
Foment de la denominació comarcal de productes agroalimentaris. Subvenció màxima d'1 MPTA en concepte de promoció de productes amb denominació comarcal.						n.d.
Foment de la denominació de qualitat <i>vedella del Pirineu català</i> . Subvenció màxima de 10 MPTA en concepte de promoció.						n.d.
TOTAL						n.d.

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.05

PROGRAMA

EXPERIMENTACIÓ I DIVULGACIÓ AGRÀRIA

OBJECTIU

Millora de l'eficàcia de les empreses agràries.

Millora de les seves estructures i dels processos productius.

Reducció de costos que possibilitin l'augment de la competitivitat i la renda.

FINALITATS

- Dur a terme un conjunt d'activitats divulgatives adreçades als pagesos per tal de millorar la competitivitat de llurs empreses i diversificar les fonts de la seva renda.
- Facilitar i accelerar el procés d'innovació tecnològica mitjançant l'establiment d'una xarxa experimental per fer l'estudi i l'avaluació de les innovacions científiques i tècniques que són aplicables a l'àmbit d'empresa agrària.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		Direcció General d'Estructures Agràries					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Organització d'activitats de divulgació: cursos de tecnologies, jornades tècniques, visites i viatges tècnics.		0,50	0,50	0,60	0,60	0,80	3,00
Subvencions a empreses familiars agràries de caràcter pilot, fins a un màxim de 300.000 PTA/any i actuació experimental.		0,10	0,10	0,10	0,10	0,20	0,60
TOTAL		0,60	0,60	0,70	0,70	1,00	3,60

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.06

PROGRAMA
PRIMES RAMADERES

OBJECTIU
Millorar les rendes dels productors.

FINALITATS
— Compensar la pèrdua de renda ocasionada per la diferència entre el preu objectiu i el de mercat. — Afavorir que les produccions ramaderes es facin extensives.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ	
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca	DG de Producció i Indústries Agroalimentàries
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA
	19961997199819992000TOTAL
Prima als productors d'oví i cabrum. Quantitat fixa per ovella o cabra primable amb un màxim per productor i un suplement per a zones desfavorides.	85,0090,0095,00100,00105,00475,00
Prima als productors de boví de carn. Quantitat fixa per vaca alletant o vedell primables amb un màxim per productor i un suplement per a zones desfavorides.	60,0062,0064,0066,0068,00320,00
TOTAL	145,00152,00159,00166,00173,00795,00

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.07

PROGRAMA

ORIENTACIÓ I MILLORA DE LA PRODUCCIÓ RAMADERA

OBJECTIU

Assolir la millora de la rendibilitat de les explotacions ramaderes.

FINALITATS

- Foment de les produccions ramaderes extensives.
- Foment i millora de les races autòctones catalanes i de la producció ramadera, mitjançant la millora genètica i el control ramader.
- Promoció de certàmens ramaders com a mitjà de comercialització i difusió de reproductors milloradors i exposició de productes de la comarca.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Línia d'increment i millora del bestiar equí.
Subvenció d'una quantitat fixa per animal de raça
recriat i per euga coberta amb semental aprovat.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
0,20	0,20	0,25	0,25	0,30	1,20

Certàmens ramaders. Subvenció fins al 40%
del pressupost del certamen o del 30% del valor
estimat dels animals, amb un import màxim
de 6 MPTA per certamen.

n.d.

.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA de 1994

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL .../...
Control ramader. Subvenció fins al 40% de les despeses ocasionades per la realització dels programes de rendiment, amb un màxim de 20 MPTA per agrupació.	0,30	0,30	0,35	0,35	0,40	1,70
Conveni de col·laboració amb el Departament de Genètica de la Universitat Autònoma de Barcelona per al foment i la millora de la raça bruna dels Pirineus.	0,20	0,20	0,25	0,25	0,30	1,20
TOTAL	0,70	0,70	0,85	0,85	1,00	4,10

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.08

PROGRAMA

FOMENT I MILLORA DE LA SANITAT ANIMAL

OBJECTIU

Millora de la sanitat animal.

FINALITATS

- Lluita i eradicació de malalties sotmeses a campanyes de sanejament ramader.
- Qualificació sanitària d'explotacions bovines, ovines i cabrines.
- Foment de la realització de programes sanitaris.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Sector remugants. Subvenció dels programes d'higiene i profilaxi animal presentats pels grups de sanejament ramader.						n.d.
Sector apícola i cuniculícola. Subvenció dels programes d'higiene i profilaxi animal presentats per les associacions d'apicultors i cunicicultors.						n.d.
Sector porcí. Àrees de sanejament obligatori. Subvenció dels programes sanitaris presentats per les ADS.						n.d.
						.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, ramaderia i pesca

DG de Promoció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
						.../...
Campanyes de sanejament ramader. Indemnització per sacrifici obligatori d'animals amb diagnòstic positiu a les proves realitzades en campanyes de sanejament ramader.						n.d.
TOTAL						n.d.

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.09

PROGRAMA

FOMENT I MILLORA DE LA RAMADERIA EXTENSIVA

OBJECTIU

Assentament i millora de la ramaderia extensiva optimitzant l'aprofitament de les pastures.

FINALITATS

- Millorar la rendibilitat de les explotacions.
- Recuperació de superfícies poc aprofitades, envaïdes de matolls, etc.
- Augment de la superfície pasturable.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Millora de pastures, manteniment de cabaneres i construcció i millora d'abeuradors, refugis, tancaments i accessos	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	10,00
TOTAL	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	10,00

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.10

PROGRAMA

GESTIÓ I MILLORA FORESTAL

OBJECTIU

Foment de la producció i millora forestal.

FINALITATS

- Millorar els recursos forestals per tal de contribuir a la reducció del dèficit d'aquests productes.
- Compensar la pèrdua de renda dels agricultors en aplicar la reforma de la PAC i presentar l'activitat forestal com una alternativa.
- Diversificar les activitats i, per tant, els ingressos percebuts pels agricultors i silvicultors.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Foment de forestacions en finques agrícoles i primes de compensació. Subvencions per fomentar les inversions forestals en superfícies i explotacions agràries.						n.d.
Millora de superfícies forestals en finques agràries. Subvencions per al foment d'inversions forestals (treballs de silvicultura, tallafocs, camins d'accés, etc.).						n.d.
Reforestacions en finques forestals. Subvencions per al foment de reforestacions i sembres d'espècies forestals en terrenys forestals.						n.d.
						.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ							
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca				Direcció General del Medi Natural			
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
							.../...
Millora de superfícies forestals en finques forestals. Subvencions per al foment d'inversions forestals (treballs de silvicultura, tallefocs, camins d'accés, etc.).							n.d.
TOTAL							n.d.

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.11

PROGRAMA

PLANIFICACIÓ I ORDENACIÓ FORESTAL

OBJECTIU

Avaluació dels recursos forestals i millora de la massa forestal.

Programació i integració dels diferents usos i activitats concurrents.

FINALITATS

- Realitzar projectes d'ordenació dels recursos forestals.
- Planificar les actuacions i les activitats dels forests que proporcionen coneixements sobre els recursos forestals (fusta, llenya, etc.).

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Ordenació en forest d'utilitat pública. Acabament de l'inventari forestal.	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	15,00
TOTAL	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	15,00

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.12

PROGRAMA

CAMPANYES FITOSANITÀRIES

OBJECTIU

Prevenició i lluita contra els agents nocius per als vegetals.

FINALITATS

- Disminuir la incidència de les plagues forestals.
- Disminuir la incidència dels talps en prats de muntanya.
- Disminuir la incidència d'escolítids.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

DG de Producció i Indústries Agroalimentàries

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Campanya contra la processionària del pi. Tractament i control d'àrees fortament atacades.			1,60		1,80	3,40
Campanya de control dels talps en prats de muntanya.						n.d.
Campanya contra els escolítids. Tractament i control d'àrees fortament atacades.	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00
TOTAL	1,00	1,00	2,60	1,00	2,80	8,40

Agricultura, ramaderia i silvicultura

Núm. 2.13

PROGRAMA

REESTRUCTURACIÓ DEL COOPERATIVISME AGRARI

OBJECTIU

Foment de la producció, transformació i comercialització agràries en règim cooperatiu.

FINALITATS

- Consolidar l'estructura empresarial de les cooperatives existents.
- Millorar les tècniques productives, gerencials i de comercialització de les cooperatives i societats agràries.
- Fomentar la concentració de l'oferta, incrementant el valor afegit agrari en els diversos subsectors.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Comissió Interd. per a la Reestruc. de Coop. Agràries

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per a estimular els processos de fusió de cooperatives i els acords intercooperatius que permetin la millora de la comercialització dels productes agraris.	20,00	20,00	20,00			60,00
TOTAL	20,00	20,00	20,00			60,00

Indústria i artesanía

Núm. 3.01

PROGRAMA

INCENTIUS PER AL REEQUILIBRI TERRITORIAL INDUSTRIAL

OBJECTIU

Afavorir la industrialització de comarques en recessió demogràfica.

FINALITATS

- Fomentar les inversions industrials locals i atreure'n de foranes.
- Contribuir a la creació de llocs de treball per evitar el despoblament de la comarca.
- Reequilibrar el territori.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Indústria i Energia	Direcció General d'Indústria					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció al Consell Comarcal per al foment d'inversions en comarques en regressió demogràfica.						n.d.
Subvencions a empreses industrials petites i mitjanes per a la realització d'inversions industrials en actius fixos, terrenys, edificacions, instal·lacions i béns d'equip.						n.d.
TOTAL						n.d.

Indústria i Artesania

Núm. 3.02

PROGRAMA

FOMENT DE L'ARTESANIA

OBJECTIU

Modernitzar i fer més competitiu el sector de l'artesania.

FINALITATS

- Millorar l'estructura artesanal i fomentar les activitats formatives dels oficis artesans.
- Impulsar la promoció comercial de productes i subsectors artesans.
- Donar suport a fires i activitats artesanals.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Indústria i Energia

Subdirecció General d'Artesania. CIDEM

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Subvencions a empreses artesanals per a la realització d'activitats de producció, formació o comercialització dels seus productes.

Subvenció a empreses, associacions, gremis, corporacions locals i Consell Comarcal per a millorar l'eficiència del procés productiu i de l'estructura artesana o per a la promoció comercial de l'artesania.

TOTAL

1996

1997

1998

1999

2000

TOTAL

n.d.

n.d.

n.d.

Turisme

Núm. 4.01

PROGRAMA

PROMOCIÓ TURÍSTICA

OBJECTIU

Potenciar l'aprofitament dels recursos turístics comarcals.

FINALITATS

- Promocionar els recursos turístics locals.
- Promoure el turisme comarcal i proporcionar informació al visitant.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Comerç, Consum i Turisme

Direcció General de Turisme

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Ajuts a la promoció turística: subvencions per a plans de promoció, publicacions, oficines d'informació, etc.						n.d.
TOTAL						n.d.

Turisme

Núm. 4.02

PROGRAMA
CREACIÓ I MILLORA DE L'OFERTA TURÍSTICA EXISTENT

OBJECTIU
Assolir una bona oferta d'allotjaments turístics.

FINALITATS
— Modernitzar els allotjaments turístics actuals. — Assolir una bona oferta turística especialitzada, tant cultural com esportiva. — Potenciar una activitat econòmica que complementi les rendes de les explotacions agràries.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ	
Departament de Comerç, Consum i Turisme	Direcció General de Turisme
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA
	19961997199819992000TOTAL
Ajuts per a la modernització d'allotjaments turístics.	n.d.
Ajuts per a la creació d'allotjaments turístics: establiments hotelers i càmpings.	n.d.
Ajuts per a l'adequació de residències-casa de pagès com a allotjament turístics.	n.d.
Ajuts per a l'oferta turística especialitzada.	n.d.
TOTAL	n.d.

Turisme

Núm. 4.03

PROGRAMA

DIVERSIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA

OBJECTIU

Diversificació de l'activitat econòmica a les zones incloses dins l'objectiu 5 b.

FINALITATS

- Foment del turisme rural i agroturisme a la zona.
- Foment de l'artesania agroalimentària i rural a la zona.
- Foment d'activitats esportives i culturals a la zona.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca Direcció General d'Estructures Agràries

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Préstecs bonificats per al foment del turisme rural i l'agroturisme.	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00	135,00
Préstecs bonificats per al foment de l'artesania agroalimentària rural.						n.d.
TOTAL	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00	135,00

Turisme

Núm. 4.04

PROGRAMA

ÀREES RECREATIVES

OBJECTIU

Facilitar la creació i conservació d'àrees recreatives.

Evitar la proliferació incontrolada de visitants.

FINALITATS

- Condicionament de la infraestructura necessària i instal·lació d'àrees recreatives adequades per a l'acolliment del trànsit turístic.
- Concentrar els turistes per tal d'evitar la degradació dels boscos i afavorir la prevenció d'incendis.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General del Medi Natural

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Instal·lacions de lleure. Subvencions per al foment de la instal·lació d'àrees forestals recreatives.	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	15,00
TOTAL	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	15,00

Turisme

Núm. 4.05

PROGRAMA

AJUTS A LES ESTACIONS D'ESQUÍ

OBJECTIU

Consolidar, millorar i facilitar la modernització de les estacions d'esquí.

FINALITATS

- Consolidar i desenvolupar les estacions d'esquí.
- Reduir l'elevat cost econòmic de les inversions necessàries en instal·lacions i modernització de les estacions.
- Reduir el risc que comporta la irregularitat de les condicions atmosfèriques.
- Facilitar ajuts per a la promoció turística de les estacions d'esquí.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Comerç, Consum i Turisme	Direcció General de Turisme					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per a l'aplicació de mesures de foment i millora de les estacions d'esquí.						n.d.
TOTAL						n.d.

Comerç

Núm. 5.01

PROGRAMA

REFORMA DE LES ESTRUCTURES COMERCIALS

OBJECTIU

Modernitzar l'equipament comercial de l'Alta Ribagorça.

FINALITATS

- Millorar l'equipament comercial de les petites i mitjanes empreses detallistes.
- Modernitzar els equipaments comercials que hi ha a cada municipi i crear-ne de nous.
- Garantir un aparell distributiu modern i competitiu mitjançant programes de formació i assistència tècnica al comerciant.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Comerç, Consum i Turisme		Direcció General de Comerç Interior i Serveis					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a la modernització de l'equipament comercial.							n.d.
Subvencions per a la realització d'activitats formatives i d'assistència tècnica al sector comercial.							n.d.
TOTAL							n.d.

Mercat de treball

Núm. 6.01

PROGRAMA

PROGRAMES DE FORMACIÓ PER A L'OCUPACIÓ

OBJECTIU

Facilitar als treballadors en situació d'atur l'accés a una ocupació laboral i, als treballadors que ja estan empleats, el seu progrés professional i laboral.

FINALITATS

- Aconseguir una màxima integració i promoció laboral dels treballadors.
- Promoure la competitivitat de les empreses sobre la base del desenvolupament de les capacitats dels seus recursos humans.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball		Direcció General d'Ocupació					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Programes de formació per a l'ocupació. Atorgament de subvencions i convenis de col·laboració.		4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	22,50
TOTAL		4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	22,50

Mercat de treball

Núm. 6.02

PROGRAMA

PLA D'OCUPACIÓ EN COL·LABORACIÓ AMB AJUNTAMENTS I CONSELLS COMARCALS

OBJECTIU

Impulsar conjuntament amb els ajuntaments i consells comarcals sense ànim de lucre, accions destinades a favorir la creació de llocs de treball.

FINALITATS

- Millora de les possibilitats d'ocupació dels participants, la integració laboral de persones en situació d'atur amb especials dificultats mitjançant la subvenció de la contractació temporal.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball		Direcció General d'Ocupació					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Pla d'ocupació en col·laboració amb els ajuntaments i consells comarcals. Atorgament de subvencions.		0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	4,00
TOTAL		0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	4,00

Mercat de treball

Núm. 6.03

PROGRAMA

CONVENI D'OCUPACIÓ ENTRE EL DEPARTAMENT DE TREBALL I EL CONSELL COMARCAL

OBJECTIU

Establir un conveni amb el Consell Comarcal per col.laborar en les tasques de dinamització de l'ocupació.

FINALITATS

- Difondre els programes del Departament de Treball en l'àmbit comarcal.
- Detectar les necessitats d'ocupació en l'àmbit laboral (formatives, de requalificació de treballadors, etc.).
- Potenciar, mitjançant totes les accions i iniciatives que siguin possibles, el desenvolupament comarcal en l'àmbit econòmic i laboral.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball		Direcció General d'Ocupació					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Programa de dinamització laboral a l'àmbit comarcal. Subvenció al Consell Comarcal perquè un tècnic realitzi tasques de dinamització de l'ocupació amb el suport tècnic de la Direcció General d'Ocupació.		0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	4,00
TOTAL		0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	4,00

Mercat de treball

Núm. 6.04

PROGRAMA

PROJECTES DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC EN ÀREES DE MUNTANYA

OBJECTIU

Contribuir al desenvolupament econòmic i a la diversificació de l'economia local.

FINALITATS

- Realitzar estudis de viabilitat i assessorament per a la creació de noves empreses.
- Dur a terme tasques de dinamització que permetin identificar i concretar iniciatives empresarials.
- Dissenyar projectes locals de desenvolupament integrat.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General de Planificació i Acció Territorial

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció al Consell Comarcal per a iniciatives de desenvolupament local.	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	10,00
TOTAL	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	10,00

Mercat de treball

Núm. 6.05

PROGRAMA

FOMENT DE L'ECONOMIA SOCIAL

OBJECTIU

Creació i manteniment de llocs de treball en cooperatives i societats anònimes laborals.

FINALITATS

- Afavorir la constitució de cooperatives i societats anònimes laborals.
- Potenciar l'autoocupació i la creació de llocs de treball.
- Enfortir el moviment cooperatiu.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball

Direcció General de Cooperatives i SA Laborals

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Subvencions destinades a abaratir el cost financer dels préstecs adreçats a inversions en immobilitzat material.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,00
0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
.../...					

Subvencions per a cooperatives i SAL ubicades en zona de regressió demogràfica o industrial, per al finançament d'inversió en immobilitzat material.

Assistència tècnica. Subvencions per a la contractació de gerents o tècnics i la realització d'estudis de viabilitat, organització, comercialització i assessorament empresarial.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball		Direcció General de Cooperatives i SA Laborals				
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL .../...
Subvencions per a la creació i el desenvolupament de cooperatives de segon o ulterior grau i acords o concerts diversos.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
Ajuts excepcionals. Subvencions per a la constitució de cooperatives formades per socis menors de 25 anys i cooperatives dedicades a l'ensenyament.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
Ajuts per a la formació, difusió i foment del cooperativisme i de l'economia social.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
Subvencions destinades a abaratir el cost financer dels préstecs adreçats a inversions en general.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
Renda de subsistència. Subvencions de 500.000 PTA per a desocupats que adquireixin la condició de socis d'una cooperativa.	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,50
TOTAL	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	6,50

Mercat de treball

Núm. 6.06

PROGRAMA

· FORMACIÓ COOPERATIVA

OBJECTIU

Contribuir al finançament de la formació cooperativa

FINALITATS

- Especialització empresarial de les persones més directament implicades en les cooperatives i en les societats anònimes laborals.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball	Institut per a la Promoció i Formació Cooperatives					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per a la formació cooperativa i tècnica.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50
TOTAL	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,50

Mercat de treball

Núm. 6.07

PROGRAMA

PROGRAMA INTERDEPARTAMENTAL DE RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ (PIRMI)

OBJECTIU

Ajudar les persones que no tinguin els mitjans suficients per a atendre les necessitats essencials de la vida en la nostra societat.

FINALITATS

— Preparar les esmentades persones per a la seva inserció o reinserció social o laboral.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Treball		Direcció General de la Seguretat Social					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per assolir la renda mínima d'inserció.		0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	3,50
TOTAL		0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	3,50

Infrastructures. Xarxa viària.

Núm. 7.1.01

PROGRAMA

ACTUACIÓ SOBRE LA XARXA VEÏNAL/RURAL QUE PASSA A LA XARXA COMARCAL/LOCAL

OBJECTIU

Connectar per carretera els nuclis de població que actualment no ho estan.

Donar suport al trànsit intermunicipal.

FINALITATS

- Reduir els temps de desplaçament entre els nuclis habitat.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Direcció General de Carreteres				
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Pavimentació i elements de seguretat viària al camí de Boí al Pla de l'Ermite per Taüll.		25,00	30,00			55,00
Camí d'accés a Durro.				50,00	50,00	100,00
TOTAL		25,00	30,00	50,00	50,00	155,00

Infraestructures. Xarxa viària

Núm. 7.1.02

PROGRAMA

ACTUACIONS SOBRE LA XARXA VEÏNAL I RURAL DE CAMINS (1)

OBJECTIU

Millorar la comunicació amb la xarxa de carreteres.

Millorar la comunicació entre les petites poblacions, la població disseminada i les explotacions agràries.

Facilitar l'accés dels nuclis rurals i cases disseminades a la xarxa de carreteres.

FINALITATS

- Mantenir la població als nuclis rurals i aïllats.
- Fer més rendibles les explotacions del sector primari, garantint la comunicació i el transport de productes agraris.
- Potenciar l'interès turístic de la zona.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		Subdirecció General d'Obres i Infraestructures Rurals					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Arranjament i pavimentació de camins rurals de la xarxa veïnal i rural.		15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	75,00
TOTAL		15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	75,00

Infraestructures. Xarxa viària

Núm. 7.1.03

PROGRAMA

ACTUACIONS SOBRE LA XARXA VEÏNAL I RURAL DE CAMINS (2)

OBJECTIU

Millorar la comunicació amb la xarxa de carreteres.

Millorar la comunicació entre les petites poblacions, la població disseminada i les explotacions agràries.

Facilitar l'accés dels nuclis rurals i cases disseminades a la xarxa de carreteres.

FINALITATS

- Mantenir la població als nuclis rurals i aïllats.
- Potenciar l'interès turístic de la zona.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Direcció General de Planificació i Acció Territorial					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció al Consell Comarcal per a l'arranjament i la pavimentació de la xarxa veïnal i rural de camins.		30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	150,00
TOTAL		30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	150,00

Infraestructures. Xarxa de transports

Núm. 7.2.01

PROGRAMA

TRANSPORT DE VIATGERS

OBJECTIU

Fomentar l'ús del transport públic.

FINALITATS

- Permetre l'arribada del transport públic a tot arreu.
- Millorar la qualitat del servei.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General de Transports

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA

Programa de serveis de transport públic.
Subvencions al servei de transport regular
o a la demanda.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	25,00
TOTAL	5,00	5,00	5,00	5,00	25,00

Infraestructures. Xarxa de transports

Núm. 7.2.02

PROGRAMA

INSTAL·LACIONS ASSOCIADES AL TRANSPORT DE VIATGERS

OBJECTIU

Potenciar i fomentar l'ús del transport públic.

FINALITATS

- Millorar les condicions del viatge en transport públic.
- Millora del confort dels viatges.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Direcció General de Transports					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Instal·lació de marquesines de parada d'autobusos interurbans a diferents punts de la comarca.		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	10,00
Construcció d'una estació d'autobusos del tipus terminal refugi al Pont de Suert.			10,00				10,00
TOTAL		2,00	12,00	2,00	2,00	2,00	20,00

Infraestructures. Xarxa de transports

Núm. 7.2.03

PROGRAMA

EQUIPAMENT AERONÀUTIC

OBJECTIU

Millora de les instal·lacions aeronàutiques del Pirineu.

FINALITATS

- Establiment d'una xarxa de radiocomunicació entre les infraestructures aeroportuàries i les institucions afectades per a la notificació d'emergències.
- Instal·lació de torres frangibles per a mànegues de vent com a ajut a les operacions heliportuàries.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General de Transports

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Instal·lació de radiocomunicació a les heliesuperfícies de Vilaller i de Boí-Taüll.
Instal·lació d'estacions base banda aèria i servei mòbil terrestre.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
	1,00				1,00

Instal·lació de torres frangibles per a mànega de vent a les heliesuperfícies de Vilaller i de Boí-Taüll.

1,00	1,00				2,00
------	------	--	--	--	------

TOTAL

1,00	2,00				3,00
------	------	--	--	--	------

Infraestructures energètiques

Núm. 7.4.01

PROGRAMA

ELECTRIFICACIÓ RURAL

OBJECTIU

Electrificació rural d'habitatges d'utilització permanent: primera residència.

FINALITATS

- Millora de la qualitat de vida a l'àmbit rural.
- Protecció de la riquesa del medi rural enfront de situacions catastròfiques.
- Reequilibrament del territori.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Indústria i Energia

Direcció General d'Energia

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Electrificació rural a la localitat d'Ertà.
Subvenció màxima del 40% per als beneficiaris
i extraordinàriament del 70% per a corporacions
locals.

1996

1997

1998

1999

2000

TOTAL

n.d.

TOTAL

n.d.

Infraestructures ambientals

Núm. 7.5.01

PROGRAMA

GESTIÓ DELS RESIDUS MUNICIPALS

OBJECTIU

Millora dels sistemes actuals de gestió dels residus municipals.

FINALITATS

- Construir un nou abocador controlat comarcal en substitució de l'actual.
- Construir dipòsits de deixalles i clausurar abocadors.
- Instal·lar contenidors per a la recollida de matèria orgànica i recollides selectives.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Medi Ambient

Junta de Residus

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA

Dotació d'infraestructures i equips de gestió de tractament dels residus municipals.

Clausura d'abocadors.

TOTAL

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
7,00	7,00	2,00	80,00	2,00	98,00
6,00	6,00				12,00
13,00	13,00	2,00	80,00	2,00	110,00

Infraestructures ambientals

Núm. 7.5.02

PROGRAMA

SANEJAMENT DE LES AIGÜES

OBJECTIU

Sanejament i depuració dels abocaments d'aigües residuals.

FINALITATS

- Tractar les aigües residuals urbanes, per tal de reduir progressivament la contaminació de les aigües subterrànies i les superficials.
- Millorar la qualitat i l'estat dels rius.
- Mantenir l'equilibri ecològic de cada curs fluvial.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Medi Ambient	Junta de Sanejament					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Desenvolupament del Pla de sanejament a l'Alta Ribagorça.		24,00	350,00	100,00		474,00
TOTAL		24,00	350,00	100,00		474,00

Infraestructures ambientals

Núm. 7.5.03

PROGRAMA

PREVENCIÓ I EXTINCIÓ D'INCENDIS

OBJECTIU

Consolidació dels parcs de bombers existents.

FINALITATS

- Millorar qualitativament els equipaments.
- Modernitzar el parc de vehicles.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Governació		Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Renovació d'una autobomba rural pesant al parc de bombers del Pont de Suert.			10,00	10,00	5,00		25,00
TOTAL			10,00	10,00	5,00		25,00

Infraestructures municipals

Núm. 7.6.01

PROGRAMA

PLA ÚNIC D'OBRES I SERVEIS DE CATALUNYA

OBJECTIU

Cooperar econòmicament amb la inversió pública local.

FINALITATS

- Cooperació econòmica per a la realització de les obres i els serveis de competència municipal a què es refereixen els articles 63 i 64 de la Llei 8/1987 de 15 d'abril, municipal de règim local de Catalunya.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Governació	Direcció General d'Administració Local					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Programes del PUOSC. Subvenció ordinària del 50% i extraordinària fins al 90%, segons les característiques de l'ens beneficiari.						* 164,00
TOTAL						164,00

* Quantia no classificada per anualitats pel Departament.

Infraestructures municipals

Núm. 7.6.02

PROGRAMA

INFRAESTRUCTURA HIDRÀULICA

OBJECTIU

Millorar les deficiències en abastaments a poblacions i la defensa d'avingudes produïdes per rius i rieres.

FINALITATS

- Nous abastaments a poblacions que no en tenen.
- Millores d'abastaments existents en mal estat.
- Endegament de rius i rieres i defensa de lleres per preveure inundacions.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Direcció General d'Obres Hidràuliques					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Obres de nou abastament a poblacions i millores en abastaments existents.							n.d.
Obres de defensa de lleres i endegament de rius en prevenció d'inundacions per possibles avingudes.							n.d.
TOTAL							n.d.

Infraestructures rurals

Núm. 7.7.01

PROGRAMA

FOMENT DE LA MILLORA DEL MEDI RURAL

OBJECTIU

Millora del medi rural i de la qualitat de vida a les poblacions rurals.

Fomentar accions d'ajuntaments i entitats agràries legalment constituïdes per tal d'assolir les finalitats del programa.

FINALITATS

- Obres d'infraestructura bàsica: viària, electrificació rural, abastament d'aigües i sanejament.
- Altres obres d'infraestructura i obres agràries d'interès comú.
- Equipaments de caràcter social, cultural o recreatiu.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Subdirecció General d'Obres i Infraestructures Rurals

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

Foment de la millora del medi rural.
Subvenció fins al 30% del cost de l'obra,
amb un màxim de 400.000 PTA, excepte camins
i electrificacions, que serà d'1 MPTA.

1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
1,50	1,50	2,00	2,00	2,00	9,00
TOTAL	1,50	1,50	2,00	2,00	9,00

Infraestructures rurals

Núm. 7.7.02

PROGRAMA

ACTUACIONS ALS PETITS NUCLIS I AL POBLAMENT DISSEMINAT

OBJECTIU

Corregir els dèficits en infraestructures i optimitzar els recursos a les àrees de població més regressiva.

FINALITATS

- Consolidació de les infraestructures bàsiques i abastament d'aigua, extensió de la xarxa d'emissores, electrificació, accessos a nuclis i masies, etc.
- Construcció d'equipaments de caràcter cultural o recreatiu.
- Optimització dels recursos de la zona: accions de creació d'itineraris, senyalització, etc.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Direcció General de Planificació i Acció Territorial					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció al Consell Comarcal per a l'execució de projectes que responguin a les finalitats del programa.		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	100,00
TOTAL		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	100,00

Equipaments docents

Núm. 8.1.01

PROGRAMA

MILLORA DE LES INSTAL·LACIONS ESCOLARS

OBJECTIU

Adequar la infraestructura de les escoles a les necessitats actuals de la demanda.

FINALITATS

- Dotar d'una infraestructura adequada els centres escolars que presenten mancances (reformes, ampliacions i millores).
- Modernitzar els equipaments actuals.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament d'Ensenyament	Direcció General de Centres Docents					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Obres de substitució del CEIP de Barruera.			10,00	40,00		50,00
Construcció d'una escola unitaria-escola de la natura a la Vall de Boí.				50,00	50,00	100,00
TOTAL			10,00	90,00	50,00	150,00

Equipaments sanitaris i assistencials

Núm. 8.2.01

PROGRAMA

PROGRAMA SANITARI

OBJECTIU

Estendre el desenvolupament de la reforma de l'atenció primària.

Consolidar l'atenció hospitalària.

Facilitar l'assoliment d'objectius del Pla de salut.

FINALITATS

- Reordenar la xarxa de transport sanitari existent.
- Desplegar la xarxa de consultoris locals de propietat municipal.
- Consolidar l'atenció hospitalària.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Sanitat i Seguretat Social		Servei Català de la Salut				
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Renovació dels consultoris municipals. Subvencions per a la construcció, remodelació i equipament dels consultoris municipals.	2,00	3,00	3,00	3,00	2,00	13,00
Desenvolupament del Pla d'informatització de l'atenció primària. Dotar els centres del suport informàtic necessari i distribuir la targeta sanitària individual.	5,00	5,00	5,00	5,00		20,00
Reordenació de l'atenció especialitzada. Implantació del Pla director d'integració de l'activitat d'atenció especialitzada a l'hospital de referència.	0,05	1,00	1,00			2,50
						.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ						
Departament de Sanitat i Seguretat Social			Servei Català de la Salut			
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL .../...
Implantació del programa d'atenció domiciliària ATDOM, a les àrees bàsiques de salut que fa més d'un any que funcionen.	1,00	0,30	0,30	0,30	0,30	2,20
Implantació i desplegament del programa sanitari d'atenció a la dona.	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,50
TOTAL	9,00	9,80	9,80	8,80	2,80	40,20

Equipaments sanitaris i assistencials

Núm. 8.2.02

PROGRAMA

ATENCIÓ PRIMÀRIA

OBJECTIU

Desplegar i reforçar la xarxa de serveis socials d'atenció primària d'abast comarcal.

FINALITATS

- Reforçar els recursos humans de les unitats bàsiques d'atenció social primària.
- Consolidar el servei d'atenció domiciliària per a gent gran.
- Oferir cooperació i assistència tècnica.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Benestar Social		Institut Català d'Assistència i Serveis Socials					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Unitats bàsiques d'atenció social primària. Subvenció de les 2/3 parts del cost del personal que conforma les unitats.		4,70	4,70	4,70	4,70	4,70	23,50
Coordinació dels equips bàsics d'atenció primària. Subvenció del cost derivat de la contractació d'un coordinador dels equips bàsics d'atenció primària.		0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	1,25
TOTAL		4,95	4,95	4,95	4,95	4,95	24,75

Equipaments sanitaris i assistencials

Núm. 8.2.03

PROGRAMA

ATENCIÓ A LA VELLESA

OBJECTIU

Millorar l'atenció social, integrada amb la sanitària, a la gent gran.

FINALITATS

— Potenciar les alternatives desinstitucionalitzades d'atenció social a la gent gran.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Benestar Social

Institut Català d'Assistència i Serveis Socials

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL
Manteniment dels habitatges tutelats i del centre de dia al Pont de Suert.	3,70	3,70	3,70	3,70	3,70	18,50
TOTAL	3,70	3,70	3,70	3,70	3,70	18,50

Equipaments sanitaris i assistencials

Núm. 8.2.04

PROGRAMA

FORMACIÓ D'ADULTS

OBJECTIU

Facilitar a totes les persones adultes la possibilitat d'adquirir uns coneixements que no han pogut assolir.

Actualitzar els coneixements d'acord amb les exigències laborals i culturals de la societat.

FINALITATS

— Realització d'activitats de formació d'adults de caràcter no formal.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Benestar Social

Direcció General de Formació d'Adults

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Activitats de formació d'adults. Subvenció al Consell Comarcal per al desenvolupament i finançament d'activitats de formació d'adults de caràcter no formal.	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,50
TOTAL	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,50

Équipaments culturals

Núm. 8.3.01

PROGRAMA

CONSTRUCCIÓ D'INFRAESTRUCTURES CULTURALS

OBJECTIU

Dotació d'infraestructures culturals.

FINALITATS

— Protecció, conservació i augment del patrimoni cultural.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Cultura

Direcció General de Patrimoni Cultural

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Construcció de la biblioteca comarcal al Pont de Suert.	40,00					40,00
Subvenció per a la construcció de l'Arxiu Històric Comarcal al Pont de Suert.				30,00	50,00	80,00
Inversió en fons bibliogràfics. Adquisició de lots fundacionals per a la biblioteca comarcal i dotació bibliogràfica de les biblioteques de la xarxa a la comarca.		7,00	1,00	1,00	1,00	10,00
TOTAL	40,00	7,00	1,00	31,00	51,00	130,00

Equipaments culturals

Núm. 8.3.02

PROGRAMA

MILLORA DE LA XARXA D'EQUIPAMENTS CULTURALS

OBJECTIU

Millora dels equipaments d'ús cultural d'entitats locals o d'entitats sense finalitat de lucre.

FINALITATS

- Dotar les poblacions d'uns equipaments d'ús polivalent que permetin desenvolupar tota mena d'activitats culturals i que facilitin el foment de la vida associativa i la dinamització cultural.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Cultura		Centre de Promoció de la Cultura Pop. i Trad. Catalana					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a inversions en centres culturals dependents d'entitats locals o d'entitats privades sense finalitat de lucre.		2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	12,50
TOTAL		2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	12,50

Equipaments culturals

Núm. 8.3.03

PROGRAMA

PROTECCIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

OBJECTIU

Preservar, inventariar i fomentar el patrimoni cultural.

FINALITATS

— Protecció, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Cultura	Direcció General de Patrimoni Cultural					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvenció per a la restauració de l'església de Santa Eulàlia d'Erill la Vall.	14,30					14,30
Subvenció per a la restauració de l'església de Sant Joan de Boí.		10,00	20,00	20,00	20,00	70,00
Subvencions per a la restauració d'edificis d'interès històrico-artístic.	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00
Subvencions al Consell Comarcal per a la gestió d'arxius.					1,50	1,50
						.../...

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Cultura

Direcció General de Patrimoni Cultural

Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA de 1994					
	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL
Realització de la carta arqueològica de la comarca. Localització de tots els jaciments arqueològics coneguts mitjançant fonts orals i escrites, i documentació dels dits jaciments.	1,60					1,60
TOTAL	16,90	11,00	21,00	21,00	22,50	92,40

Equipaments culturals

Núm. 8.3.04

PROGRAMA

PROMOCIÓ DE LA CULTURA POPULAR

OBJECTIU

Contribuir a la promoció, la conservació i la difusió de la cultura popular.

FINALITATS

- Propiciar la realització d'activitats culturals per part de corporacions locals i entitats sense finalitat de lucre.
- Recuperar, promocionar i difondre la cultura popular i tradicional.
- Fomentar la vida associativa i la participació ciutadana en el desenvolupament cultural.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Cultura	Centre de Promoció de la Cultura Pop. i Trad. Catalana					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a la realització d'activitats culturals organitzades per entitats locals i entitats privades sense finalitat de lucre.	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	3,50
TOTAL	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	3,50

Equipaments esportius

Núm. 8.4.01

PROGRAMA

EQUIPAMENTS ESPORTIUS

OBJECTIU

Completar i millorar la dotació d'equipaments esportius a la comarca.

FINALITATS

- Resoldre les mancances d'equipaments esportius de tota la comarca.
- Dotar els municipis de la infraestructura esportiva bàsica, i adequar els equipaments a les condicions climàtiques de la comarca.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Presidència		Secretaria General de l'Esport					
Descripció i tipus d'ajuda		Milions de PTA					
		1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Construcció d'una pista poliesportiva a Vilaller. Subvenció del 75% del cost modular.			4,00	4,10			8,10
Construcció d'una piscina coberta de 25 x 12,5 m al Pont de Suert. Subvenció del 50% del cost modular.			18,00	40,00	20,00		78,00
Millora i manteniment dels equipaments esportius existents. Subvenció del 50% del pressupost.		4,00		4,00	4,00	4,00	16,00
TOTAL		4,00	22,00	48,10	24,00	4,00	102,10

Equipaments juvenils i d'esbarjo

Núm. 8.5.01

PROGRAMA

FOMENT D'ACTIVITATS JUVENILS

OBJECTIU

Proporcionar els ajuts necessaris per al desenvolupament d'activitats relacionades amb el món juvenil.

FINALITATS

- Potenciar l'associacionisme juvenil, creant les condicions perquè es promoció i es consolidi.
- Dotar la comarca d'instal·lacions per als joves que permetin el desenvolupament de les seves activitats.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Presidència	Secretaria General de Joventut					
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a la creació i millora d'instal·lacions per a activitats juvenils.	0,80	1,00	1,50	1,80	2,00	7,10
Subvencions per a la promoció, el foment i l'estímul d'activitats juvenils.	0,40	0,50	0,50	0,80	1,00	3,20
Subvencions al Consell Comarcal per a la dinamització d'activitats juvenils.	1,50	1,70	1,90	2,10	2,40	9,60
TOTAL	2,70	3,20	3,90	4,70	5,40	19,90

Habitatge

Núm. 9.01

PROGRAMA

REHABILITACIÓ D'EDIFICIS I NUCLIS URBANS

OBJECTIU

Realitzar tasques de rehabilitació i conservació del patrimoni en nuclis urbans.

FINALITATS

- Conservar i rehabilitar els nuclis urbans amb conjunts històrics que cal mantenir, tant des del punt de vista artístic-arquitectònic, com de condicions d'ús, habitabilitat i confort.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General d'Arquitectura i Habitatge

Descripció i tipus d'ajuda

Milions de PTA

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Obres de rehabilitació a diversos nuclis de la vall de Boí.	38,10	17,70	30,00			85,80
Obres de rehabilitació al nucli antic del Pont de Suert.	15,00	15,00				30,00
TOTAL	53,10	32,70	30,00			115,80

Habitatge

Núm. 9.02

PROGRAMA

REHABILITACIÓ D'HABITATGES

OBJECTIU

Manteniment i millora dels habitatges.

FINALITATS

- Fomentar la rehabilitació d'habitatges i millorar la qualitat de vida de la població.
- Garantir el funcionament de l'oficina comarcal de rehabilitació

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General d'Arquitectura i Habitatge

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a la rehabilitació rural i urbana.	2,30	2,30	2,30	2,30	2,30	11,50
Subvencions per a la rehabilitació de patologies estructurals.						n.d.
Subvencions per al manteniment de les oficines gestores de rehabilitació.	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20	11,00
TOTAL	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	22,50

Habitatge

Núm. 9.03

PROGRAMA

ADQUISICIÓ D'HABITATGES

OBJECTIU

Millorar les condicions d'habitabilitat de la població.

FINALITATS

— Facilitar l'adquisició d'habitatges de primera residència.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Direcció General d'Arquitectura i Habitatge

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Subvencions per a la compra d'habitatges.	2,80	2,80	2,80	2,80	2,80	14,00
TOTAL	2,80	2,80	2,80	2,80	2,80	14,00

Habitatge

Núm. 9.04

PROGRAMA

PROMOCIÓ PÚBLICA D'HABITATGES

OBJECTIU

Facilitar l'accés a un habitatge als sectors de la població amb rendes més baixes.

FINALITATS

- Dotar d'un parc d'habitatges suficient per a primera residència a la capital de la comarca, com a principal nucli del seu entorn i a les poblacions de la comarca amb més necessitats d'habitatges de promoció pública.
- Construcció d'habitatges de promoció pública, per tal de satisfer la demanda existent.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP

Institut Català del Sòl

Descripció i tipus d'ajuda**Milions de PTA**

	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Acabament de la construcció de 23 habitatges al carrer Ciutat de Lleida, al Pont de Suert.	80,00					80,00
TOTAL	80,00					80,00

Habitatge

Núm. 9.05

PROGRAMA

PROMOCIÓ PÚBLICA DE SÒL INDUSTRIAL

OBJECTIU

Promoció de sòl per a usos industrials com a instrument de la política de reequilibrament territorial.

FINALITATS

- Oferir sòl per a indústries mitjanes i petites amb els serveis necessaris instal·lats.
- Reservar sòl per a vies, equipaments comunitaris i zones verdes.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ

Departament de Política Territorial i OP		Institut Català del Sòl				
Descripció i tipus d'ajuda	Milions de PTA					
	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
Acabament de la urbanització de l'actuació industrial <i>partida Sores</i> , al Pont de Suert. Creació de xarxa viària interna i connexió amb l'externa, instal·lació de totes les xarxes de servei necessàries (aigua, enllumenat, i clavegueram) i parcel·lació del sector per a la posterior venda.						* 46,00
TOTAL						46,00

* Quantia no classificada per anualitats pel Departament

DESPESES PREVISTES EN EL PROYECTO DE PLAN COMARCAL DE MUNTANYA, 1996-2000

Marc financer

El marc financer és l'instrument que examina la coherència financera del Pla comarcal i partit de la desagregació i l'ànlisi del volum de recursos que els organismes actuant a la comarca preveuen destinar-li durant els cinc anys de vigència del Pla. Bàsicament es compon dels apartats següents: l'ànlisi de les despeses previstes en els programes d'actuació, la distribució pressupostària i, aquestes despeses, la classificació orgànica del finançament, la distribució funcional o sectorial del Projecte de pla i, finalment, les inversions directes i complementàries. La seva elaboració representa la culminació de la tasca coordinadora desenvolupada per la Direcció General de Planificació i Acció Territorial en la determinació dels programes d'actuació. Abans d'entrar en l'ànlisi de les despeses del Pla comarcal, és important fer una matriu del pla que té a l'estructura i el contingut econòmic dels programes i la seva presentació.

Els programes locals quantifiquen compres de béns i serveis (cap. II dels pressupostos), transferències corrents (cap. IV), inversions directes (cap. VII) i transferències de capital (cap. VII).

Alguns dels programes d'actuació presenten límits que no estan classificades per anualitat, les seues despeses globals figuren en una columna específica en les diferents taules del marc financer. En la major part dels casos, la no classificació per anualitat de la despesa es deguda al fet que els departaments responsables no han pogut precisar la programació per a tots els anys que abasta el Pla comarcal.

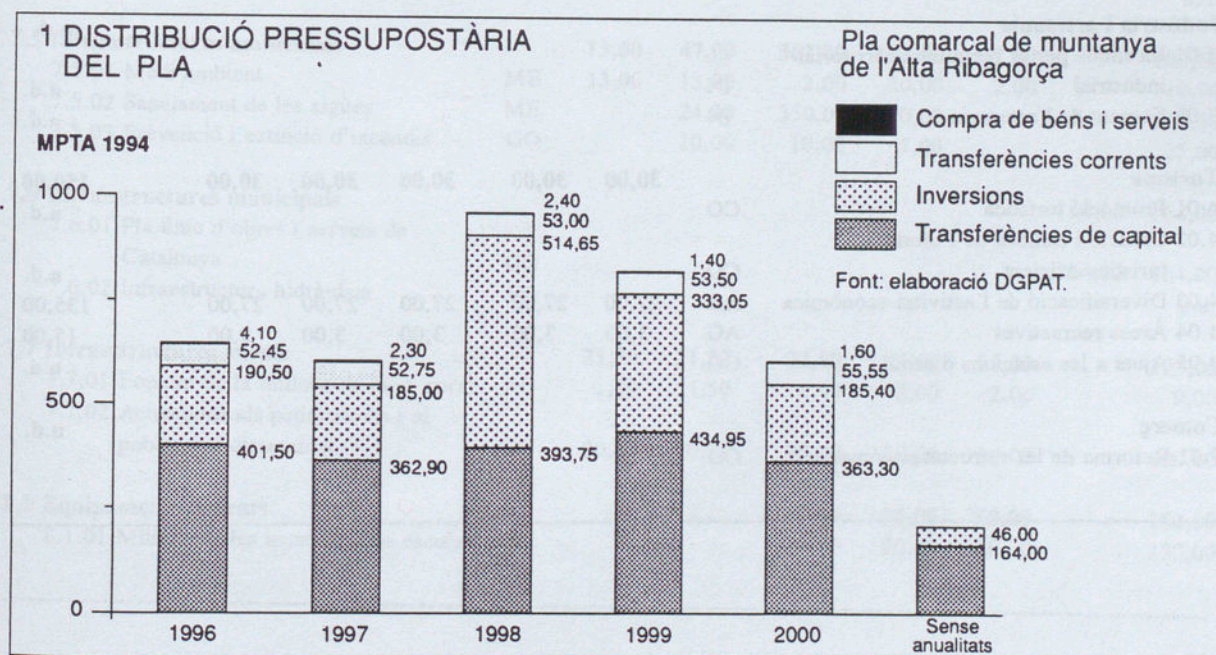
Totes les despeses s'han valorat en preuets constants de 1994, per tal d'expressar l'evolució durant el període de programació en termes reals, es a dir, sense considerar els increments previsibles del nivell general de preus.

DESPESES PREVISTES EN EL PROYECTO DE PLA COMARCAL DE MUNTANYA, 1996-2000

El marc financer és l'instrument que examina la coherència financera del Pla comarcal a partir de la desagregació i l'anàlisi del volum de recursos que els organismes actuants a la comarca preveuen destinar-hi durant els cinc anys de vigència del Pla. Bàsicament es compon dels apartats següents: l'anàlisi de les despeses previstes en els programes d'actuació, la distribució pressupostària d'aquestes despeses, la classificació orgànica del finançament, la distribució funcional o sectorial del Projecte de pla i, finalment, les inversions directes i complementàries. La seva elaboració representa la culminació de la tasca coordinadora desenvolupada per la Direcció General de Planificació i Acció Territorial en la determinació dels programes d'actuació. Abans d'entrar en l'anàlisi de les despeses del Pla comarcal, és important fer unes matisacions pel que fa a l'estructura i el contingut econòmic dels programes i la seva presentació.

- Els programes només quantifiquen compres de béns i serveis (cap.II dels pressupostos), transferències corrents (cap.IV), inversions directes (cap.VI) i transferències de capital (cap.VII).
- Alguns dels programes d'actuació presenten línies que no estan classificades per anualitats; les seves despeses globals figuren en una columna específica en les diferents taules del marc financer. En la major part dels casos, la no classificació per anualitats de la despesa és deguda al fet que els departaments responsables no han pogut precisar la programació per a tots els anys que abasta el Pla comarcal.
- Totes les despeses s'han valorat en pessetes constants de 1994, per tal d'expressar l'evolució durant el període de programació en termes reals, és a dir, sense considerar els increments previsibles del nivell general de preus.

TAULA 1. RESUM DELS PROGRAMES D'ACTUACIÓ (MPTA 1994)

Programa d'actuació	Dept.	1996	1997	1998	1999	2000	Sense anual.	Total
1 Recursos naturals		115,80	113,30	119,30	94,30	94,80		537,50
1.01 Preservació dels espais naturals	AG	58,00	58,00	59,00	59,00	59,00		293,00
1.02 Conservació de la fauna piscícola i cinegètica	AG	15,30	7,80	7,80	7,80	8,30		47,00
1.03 Lluita contra l'erosió	AG	40,00	45,00	50,00	25,00	25,00		185,00
1.04 Prevenció i lluita contra els incendis forestals	AG	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50		12,50
2 Agricultura, ramaderia i silvicultura		179,70	186,60	194,85	180,25	189,50		930,90
2.01 Incorporació d'agricultors joves	AG							n.d.
2.02 Cessament anticipat de l'activitat agrària	AG	0,70	0,60					1,30
2.03 Indemnitzacions compensatòries	AG	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70		33,50
2.04 Foment de la producció agro-alimentària al món rural	AG							n.d.
2.05 Experimentació i divulgació agrària	AG	0,60	0,60	0,70	0,70	1,00		3,60
2.06 Primes ramaderes	AG	145,00	152,00	159,00	166,00	173,00		795,00
2.07 Orientació i millora de la producció ramadera	AG	0,70	0,70	0,85	0,85	1,00		4,10
2.08 Foment i millora de la sanitat animal	AG							n.d.
2.09 Foment i millora de la ramaderia extensiva	AG	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00		10,00
2.10 Gestió i millora forestal	AG							n.d.
2.11 Planificació i ordenació forestal	AG	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00		15,00
2.12 Campanyes fitosanitàries	AG	1,00	1,00	2,60	1,00	2,80		8,40
2.13 Reestructuració del cooperativisme agrari	AG	20,00	20,00	20,00				60,00
3 Indústria i artesania								n.d.
3.01 Incentius per al reequilibri territorial industrial	IN							n.d.
3.02 Foment de l'artesania	IN							n.d.
4 Turisme		30,00	30,00	30,00	30,00	30,00		150,00
4.01 Promoció turística	CO							n.d.
4.02 Creació i millora de l'oferta turística existent	CO							n.d.
4.03 Diversificació de l'activitat econòmica	AG	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00		135,00
4.04 Àrees recreatives	AG	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00		15,00
4.05 Ajuts a les estacions d'esquí	CO							n.d.
5 Comerç								n.d.
5.01 Reforma de les estructures comercials	CO							

(continuació)

Programa d'actuació	Dept.	1996	1997	1998	1999	2000	Sense anual.	Total
6 Mercat de treball		10,20	10,20	10,20	10,20	10,20		51,00
6.01 Programes de formació per a l'ocupació	TR	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50		22,50
6.02 Pla d'ocupació en col·laboració amb ajuntaments, consells comarcals i entitats	TR	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80		4,00
6.03 Conveni d'ocupació entre el Dept. de Treball i el Consell Comarcal	TR	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80		4,00
6.04 Projectes de desenvolupament econòmic en àrees de muntanya	PO	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00		10,00
6.05 Foment de l'economia social	TR	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30		6,50
6.06 Formació cooperativa	TR	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10		0,50
6.07 Programa interdepartamental de renda mínima d'inserció (PIRMI)	TR	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70		3,50
7.1 Infraestructures. Xarxa viària		45,00	70,00	75,00	95,00	95,00		380,00
7.1.01 Actuació sobre la xarxa veïnal/rural que passa a xarxa comarcal/local	PO		25,00	30,00	50,00	50,00		155,00
7.1.02 Actuació sobre la xarxa veïnal i rural de camins (1)	AG	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00		75,00
7.1.03 Actuació sobre la xarxa veïnal i rural de camins (2)	PO	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00		150,00
7.2 Infraestructures. Xarxa de transports		8,00	19,00	7,00	7,00	7,00		48,00
7.2.01 Transport de viatgers	PO	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00		25,00
7.2.02 Instal·lacions associades al transport de viatgers	PO	2,00	12,00	2,00	2,00	2,00		20,00
7.2.03 Equipament aeronàutic	PO	1,00	2,00					3,00
7.4 Infraestructures energètiques								n.d.
7.4.01 Electrificació rural	IN							n.d.
7.5 Infraestructures ambientals		13,00	47,00	362,00	185,00	2,00		609,00
7.5.01 Medi ambient	ME	13,00	13,00	2,00	80,00	2,00		110,00
7.5.02 Sanejament de les aigües	ME		24,00	350,00	100,00			220,00
7.5.03 Prevenció i extinció d'incendis	GO		10,00	10,00	5,00			25,00
7.6 Infraestructures municipals						164,00		164,00
7.6.01 Pla únic d'obres i serveis de Catalunya	GO					164,00		164,00
7.6.02 Infraestructura hidràulica	PO							n.d.
7.7 Infraestructures rurals		21,50	21,50	22,00	22,00	22,00		109,00
7.7.01 Foment de la millora de medi rural	AG	1,50	1,50	2,00	2,00	2,00		9,00
7.7.02 Actuacions als petits nuclis i al poblament disseminat	PO	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00		100,00
8.1 Equipaments docents				10,00	90,00	50,00		150,00
8.1.01 Millora de les instal·lacions escolars	EN			10,00	90,00	50,00		150,00

(continuació)

Programa d'actuació	Dept.	1996	1997	1998	1999	2000	Sense	Total anual.
8.2 Equipaments sanitaris i assistencials		18,15	18,95	18,95	17,95	11,95		85,95
8.2.01 Programa sanitari	SA	9,00	9,80	9,80	8,80	2,80		40,20
8.2.02 Atenció primària	BE	4,95	4,95	4,95	4,95	4,95		24,75
8.2.03 Atenció a la vellesa	BE	3,70	3,70	3,70	3,70	3,70		18,50
8.2.04 Formació d'adults	BE	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50		2,50
8.3 Equipaments culturals		60,10	21,20	25,20	55,20	76,70		238,40
8.3.01 Construcció d'infraestructures culturals	CU	40,00	7,00	1,00	31,00	51,00		130,00
8.3.02 Millora de la xarxa d'equipaments culturals	CU	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50		12,50
8.3.03 Protecció del patrimoni cultural	CU	16,90	11,00	21,00	21,00	22,50		92,40
8.3.04 Promoció de la cultura popular	CU	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70		3,50
8.4 Equipaments esportius		4,00	22,00	48,10	24,00	4,00		102,10
8.4.01 Equipaments esportius	PR	4,00	22,00	48,10	24,00	4,00		102,10
8.5 Equipaments juvenils i d'esbarjo		2,70	3,20	3,90	4,70	5,40		19,90
8.5.01 Foment d'activitats juvenils	PR	2,70	3,20	3,90	4,70	5,40		19,90
9 Habitatge		140,40	40,00	37,30	7,30	7,30	46,00	278,30
9.01 Rehabilitació d'edificis i nuclis urbans	PO	53,10	32,70	30,00				115,80
9.02 Rehabilitació d'habitatges	PO	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50		22,50
9.03 Adquisició d'habitatges	PO	2,80	2,80	2,80	2,80	2,80		14,00
9.04 Promoció pública d'habitatges	PO	80,00						80,00
9.05 Promoció pública de sòl industrial	PO						46,00	46,00
Total		648,55	602,95	963,80	822,90	605,85	210,00	3.854,05

Font: elaboració DGPAT.

Distribució pressupostària de la despesa

La despesa total prevista en el Pla comarcal de muntanya 1996-2000 és de 3.668,75 milions de pessetes. D'aquesta xifra, més de la meitat, 2.259,60 milions, correspon a transferències de capital (cap. VII), i la despesa anual prevista oscil·la entre els 465,25 milions de l'any 1999 i els 368,50 del segons any de vigència del Pla.

Les inversions directes (cap. VI) dels diferents departaments de la Generalitat fan un total de 1.123,10 milions, i representen el 30,61 % de la despesa prevista. La distribució anual d'aquestes inversions varia entre els 367 milions del primer any de vigència del Pla i els 135,90 del darrer.

Finalment, les transferències corrents (cap. IV) amb 374,25 milions i la compra de béns i serveis (cap. II) amb 11,80 milions complen la despesa prevista en el Projecte de pla. La despesa anual prevista en el cas de les transferències corrents es manté més o menys constant durant tot el període de vigència del Pla i se centra en 55 milions de pessetes. La despesa del capítol pressupostari II oscil·la entre els 4,10 milions de l'any 1996 i 1,40 de l'any 1999.

TAULA 2. DISTRIBUCIÓ PRESSUPOSTÀRIA DEL PLA COMARCAL (MPTA 1994)

Capítol	1996	1997	1998	1999	2000	Sense anual.	Total	%
Compra de béns i serveis (cap. II)	4,10	2,30	2,40	1,40	1,60		11,80	0,31
Transferències corrents (cap. IV)	52,45	52,75	53,00	53,50	55,55		267,25	6,93
Inversions (cap. VI)	190,50	185,00	514,65	333,05	185,40	46,00	1.454,60	37,74
Transferències de capital (cap. VII)	401,50	362,90	393,75	434,95	363,30	164,00	2.120,40	55,02
Total	648,55	602,95	963,80	822,90	605,85	210,00	3.854,05	100,00

Font: elaboració DGPAT.

Distribució orgànica de la despesa

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, té previst invertir un total de 1.702,40 milions de pessetes, que representen el 46,40% del total. Destaquen les aportacions de la Direcció General de Producció i Indústries Agroalimentàries (807,50 milions), essent especialment significatives les del programa de primes ramaderes i també les de la Direcció General del Medi Natural (577,50 milions) amb actuacions adreçades a potenciar i conservar els recursos naturals.

En segon lloc, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques aporta el 20,59% del total previst al Projecte de pla. Les actuacions programades per la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, que corresponen a les inversions complementàries que preveu la Llei 2/83, d'alta muntanya, sumen un total de 260 milions i és aquest organisme el màxim inversor d'aquest Departament a l'Alta Ribagorça. El segueixen, en ordre decreixent pel volum inversor, la Direcció General de Carreteres, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge i l'Institut Català del Sòl.

Quantitativament menys importants són les inversions del Departament de Medi Ambient que representen el 8,99% del Pla (330 milions) i que corresponen als programes de sanejament de les aigües residuals i a la gestió i el tractament dels residus sòlids urbans. El Departament de Cultura aporta el 6,50% de la despesa total i el Departament de Governació el 5,15%, que en una bona part corresponen a les actuacions incloses al Pla únic d'obres i serveis de Catalunya. Les despeses previstes pels altres departaments de la Generalitat representen quantitats més reduïdes tant en xifres absolutes com en percentatge.

TAULA 3. DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA DE LA DESPESA (MPTA 1994)

Departament	1996	1997	1998	1999	2000	Sense anual.	Total
Presidència	6,70	25,20	52,00	28,70	9,40		122,00
SG de Joventut	2,70	3,20	3,90	4,70	5,40		19,90
SG de l'Esport	4,00	22,00	48,10	24,00	4,00		102,10
Governació		10,00	10,00	5,00		164,00	189,00
DG d'Administració Local						164,00	164,00
DG de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments		10,00	10,00	5,00			25,00
Ensenyament			10,00	90,00	50,00		150,00
DG de Centres Docents			10,00	90,00	50,00		150,00
Cultura	60,10	21,20	25,20	55,20	76,70		238,40
DG de Patrimoni Cultural	59,90	18,00	22,00	52,00	73,50		222,40
Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana	3,20	3,20	3,20	3,20	3,20		16,00
Sanitat i Seguretat Social	9,00	9,80	9,80	8,80	2,80		40,20
Servei Català de la Salut	9,00	9,80	9,80	8,80	2,80		40,20
Política Territorial i OP	200,40	136,00	126,30	116,30	116,30	46,00	741,30
DG de Transports	8,00	19,00	7,00	7,00	7,00		48,00
DG de Carreteres		25,00	30,00	50,00	50,00		155,00
DG d'Arquitectura i Habitatge	60,40	40,00	37,30	7,30	7,30		152,30
DG de Planificació i Acció Territorial	52,00	52,00	52,00	52,00	52,00		260,00
DG d'Obres Hidràuliques							n.d.
Institut Català del Sòl	80,00					46,00	126,00
Agricultura, Ramaderia i Pesca	342,00	346,40	361,15	321,55	331,30		1.702,40
Subdirecció General d'Obres i Infraestructures Rurals	16,50	16,50	17,00	17,00	17,00		84,00
DG de Producció i Indústries Agroalimentàries	146,70	153,70	162,45	167,85	176,80		807,50
DG d'Estructures Agràries	35,00	34,90	34,40	34,40	34,70		173,40
DG del Medi Natural	123,80	121,30	127,30	102,30	102,80		577,50
CI per a la Reestructuració de Cooperatives Agràries	20,00	20,00	20,00				60,00
Indústria i Energia							n.d.
DG d'Indústria							n.d.
DG d'Energia							n.d.

(continuació)

Departament	1996	1997	1998	1999	2000	Sense anual.	Total
Treball	8,20	8,20	8,20	8,20	8,20		41,00
DG d' Ocupació	6,10	6,10	6,10	6,10	6,10		30,50
DG de Cooperatives i SA Laborals	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30		6,50
DG de Seguretat Social	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70		3,50
Institut per a la Promoció i Formació Cooperatives	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10		0,50
Comerç, Consum i Turisme							n.d.
DG de Turisme							n.d.
DG de Comerç Interior i Serveis							n.d.
Benestar Social	9,15	9,15	9,15	9,15	9,15		45,75
DG de Formació d'Adults	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50		2,50
Institut Català d'Assistència i Serveis Socials	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65		43,25
Medi Ambient	13,00	37,00	352,00	180,00	2,00		584,00
Junta de Residus	13,00	13,00	2,00	80,00	2,00		110,00
Junta de Sanejament		24,00	350,00	100,00			474,00
Total	648,55	602,95	963,80	822,90	605,85	210,00	3.854,05

Font: elaboració DGPAT.

Distribució sectorial de la despesa

Més d'una tercera part de les inversions programades, 1.286,40 milions de pessetes (que representen el 35,06%), s'adrecen als sectors productius i, dins d'aquest grup, les actuacions previstes en el sector primari sumen el 25,37% del la despesa total del Projecte de pla.

En segon lloc, les inversions en infraestructures representen un total de 1.056 milions (el 28,78%), la major part dels quals s'inverteixen en millores a la xarxa viària i en la dotació i el manteniment de les infraestructures ambientals. Els programes d'actuació relacionats amb els recursos naturals sumen un total de 537,50 milions i representen el 14,65 de la despesa total, quantitat similar a la que es destina per a la dotació, millora i manteniment dels equipaments (496,35 milions i el 13,53%). Finalment, les actuacions previstes en relació amb l'habitatge (7,97%) completen la xifra global d'inversió prevista.

TAULA 4. DISTRIBUCIÓ SECTORIAL DE LA DESPESA (MPTA 1994)

Sector	Despesa	%
Recursos naturals	537,50	13,95
Sectors productius	1.131,90	29,37
Agricultura, ramaderia i silvicultura	930,90	24,15
Turisme	150,00	3,89
Mercat de treball	51,00	1,32
Infraestructures	1.310,00	33,99
Xarxa viària	380,00	9,86
Xarxa de transports	48,00	1,25
Ambientals	609,00	15,80
Municipals	164,00	4,26
Rurals	109,00	2,83
Equipaments	596,35	15,47
Docent	150,00	3,89
Sanitari i assistencial	85,95	2,23
Cultural	238,40	6,19
Esportiu	102,10	2,65
Juvenil i d'esbarjo	19,90	0,52
Habitatge	278,30	7,22
Total	3.854,05	100,00

Font: elaboració DGPAT.

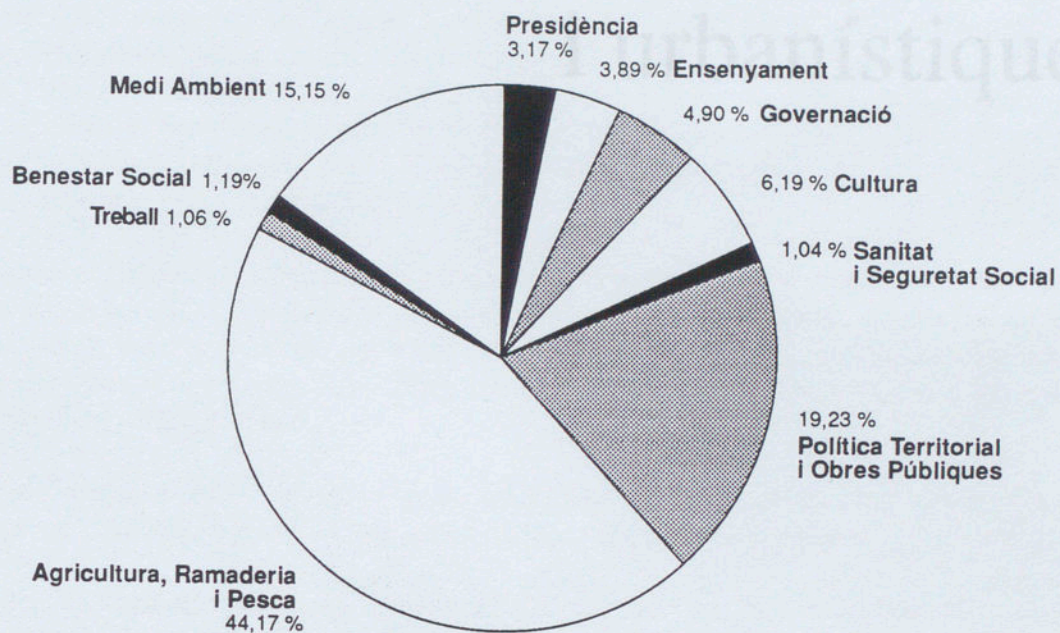
Inversions directes i complementàries

D'una altra banda, i tal com estableix l'article 4 de la Llei 2/83, d'alta muntanya, s'especifiquen anualment les inversions directes i complementàries. Per inversions directes s'entenen les dels departaments de la Generalitat i les d'algunes altres administracions actuants en el territori de les comarques de muntanya.

Les inversions complementàries, en canvi, són les específiques de l'òrgan de la Generalitat encarregat de la política de muntanya, en aquest cas la Direcció General de Planificació i Acció Territorial. En aquest Projecte de pla comarcal apareixen distribuïdes en tres programes d'actuació: projectes de desenvolupament econòmic en àrees de muntanya, actuacions als petits nuclis i al poblament disseminat, i actuacions sobre la xarxa veïnal i rural de camins.

2 DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA DE LA DESPESA PLA

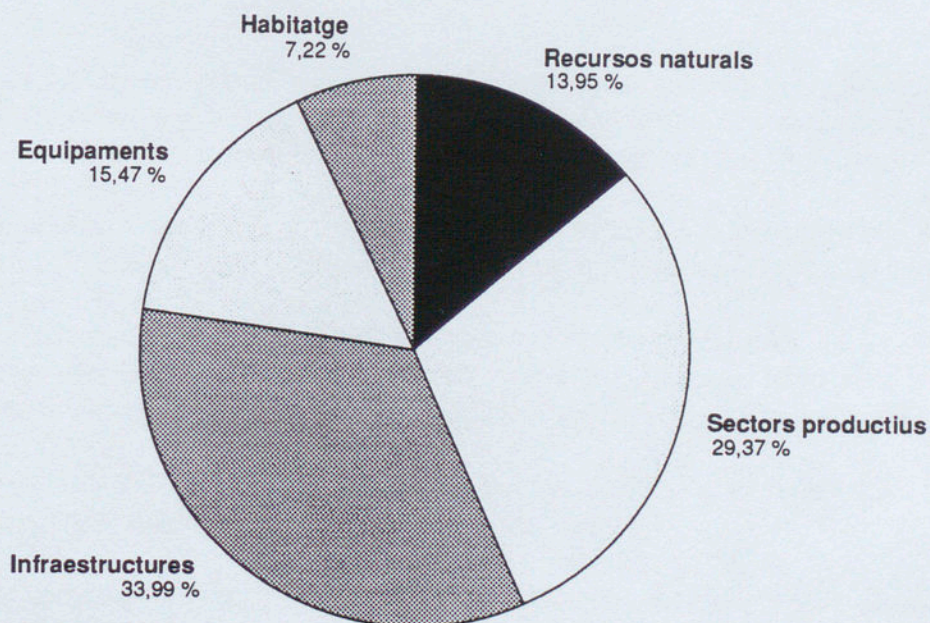
Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT.

3 DISTRIBUCIÓ SECTORIAL DE LA DESPESA PLA

Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça

Font: elaboració DGPAT.

Directrius territorials i urbanístiques

La Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya i desenvolupament dels plans comarcals, determina que aquests han d'incloure directrius orientadores de planificació urbanística a l'annex I del Reglament 1/1990, de 12 de febrer, pel qual s'aprova la resta dels textos reglamentaris en matèria urbanística, recorda en el punt 3r de la seva disposició addicional primera que els plans comarcals de muntanya es regiran per la Llei d'alta muntanya i haurem de considerar, doncs a nivell, les directrius urbanístiques a l'àmbit comarcal.

Les directrius territorials i urbanístiques tenen la voluntat d'orientar, en consonància amb els objectius de la Llei d'alta muntanya, els diferents nivells de planejament que afecten la comarca. Quant al seu contingut, han d'ésser la traducció territorial de les actuacions programades i desenvolupades pels diferents departaments en el marc dels plans comarcals, entenent aquests com a plans integrals de desenvolupament socio-econòmic.

L'objectiu fonamental de les directrius territorials i urbanístiques és el de donar coherència a les actuacions urbanístiques, a partir de tres àmbits de treball que han de permetre:

- Orientar la regulació dels usos i activitats del territori que, des dels diferents nivells de planejament, s'hagi d'establir.
- Orientar la xarxa viària adequada per desenvolupar aquests usos i activitats.
- Detectar les mancances del planejament vigent per ordenar i regular aquesta estructura.

DIRECTRIUS TERRITORIALS I URBANÍSTIQUES PER A L'ALTA RIBAGORÇA

L'adequació d'aquest objectiu general a la problemàtica concreta de cada comarca, tot relacionant-la coherentment amb les mesures globals de la política territorial de muntanya, determina la necessitat d'elaborar unes directrius territorials i urbanístiques específiques per a l'alta Ribagorça.

Aquestes s'han formulat a partir dels tres àmbits temàtics ja esmentats anteriorment (els usos i les activitats del territori, la xarxa viària, i el planejament vigent), analitzats des d'una doble perspectiva:

- De primer nivell general, homogeni per a totes les comarques de muntanya, on s'parteix de les determinacions dels objectius generals d'actuació urbanística i problemes inherents a un context territorial ampli. En aquesta fase, s'ha volgut considerar un ampli ventall d'elements referencials.

El resultat de la legislació que de manera general o sectorial afecta el planejament de la comarca, i la millor sistematització dels diferents instruments que se'n deriven.

Tot aquells conceptes que es consideren necessaris tenir en compte a l'hora d'aplicar cada instrument de planejament.

OBJECTIU DE LES DIRECTRIUS TERRITORIALS I URBANÍSTIQUES

La Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya, en concretar a l'article 4.2 el contingut mínim dels plans comarcals, determina que aquests han d'incorporar, entre alguns altres documents, unes directrius orientadores de planificació urbanística a l'àmbit comarcal. D'una altra banda, el Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, recorda en el punt 3r de la seva disposició addicional primera que els plans comarcals de muntanya es regiran per la Llei d'alta muntanya i hauran de contenir, com a mínim, les directrius urbanístiques a l'àmbit comarcal.

Les directrius territorials i urbanístiques tenen la voluntat d'orientar, en consonància amb els objectius de la Llei d'alta muntanya, els diferents nivells de planejament que afecten la comarca. Quant al seu contingut, han d'ésser la traducció territorial de les actuacions programades i desenvolupades pels diferents departaments en el marc dels plans comarcals, entesos aquests com a plans integrals de desenvolupament socio-econòmic.

L'objectiu fonamental de les directrius territorials i urbanístiques és el de donar coherència a les actuacions urbanístiques, a partir de tres àmbits de treball que han de permetre:

- Orientar la regulació dels usos i activitats del territori que, des dels diferents nivells de planejament, s'hagi d'efectuar
- Orientar la xarxa viària adequada per desenvolupar aquests usos i activitats
- Detectar les mancances del planejament vigent per ordenar i regular aquesta estructura.

DIRECTRIUS TERRITORIALS I URBANÍSTIQUES PER A L'ALTA RIBAGORÇA

L'adequació d'aquest objectiu general a la problemàtica concreta de cada comarca, tot mantenint la coherència amb les mesures globals de la política territorial de muntanya, determina la necessitat d'elaborar unes directrius territorials i urbanístiques específiques per a l'Alta Ribagorça.

Aquestes s'han formulat a partir dels tres àmbits temàtics ja esmentats anteriorment (els usos i les activitats del territori, la xarxa viària, i el planejament vigent), analitzats des d'una doble perspectiva:

- Un primer nivell general, homogeni per a totes les comarques de muntanya, on a partir de les determinacions dels objectius genèrics s'analitzen situacions i propostes referides a un context territorial ampli. En aquesta fase, s'ha volgut considerar un ampli ventall d'àmbits referencials:
 - El recull de la legislació que de manera general o sectorial afecta el planejament de la comarca, i la millor articulació dels diferents instruments que se'n deriven
 - Tots aquells conceptes que es considera fonamental tenir en compte a l'hora d'aplicar cada instrument de planejament

- Aquells aspectes que, mancats de legislació, requereixen un tractament especial per la seva presència, en progressiu augment, a les comarques de muntanya.
- Un segon nivell, específic per a l'Alta Ribagorça, centrat en l'anàlisi, la caracterització i les determinacions que a l'àmbit territorial i urbanístic ha d'incloure el Pla comarcal, s'ha elaborat a partir de:
 - La concreció comarcal de totes les orientacions d'ordre general
 - Les determinacions de les directrius específiques per a la comarca, resultants de la confrontació dels objectius generals de la política de muntanya amb els principals problemes, condicionaments i potencialitats socio-econòmiques detectats a la Diagnosi.

Finalment, aquests dos nivells d'anàlisi —general i específic per a la comarca—, han estat refosos en un únic text de síntesi que configura la versió definitiva de les directrius territorials i urbanístiques de la comarca de l'Alta Ribagorça, agrupades en tres blocs d'informació que es corresponen amb cada un dels àmbits temàtics estudiats: usos i activitats del territori, xarxa viària i planejament urbanístic vigent.

I. ORIENTACIÓ DE LA REGULACIÓ DELS USOS I ACTIVITATS DEL TERRITORI

Estructura territorial

1. TRACTAMENT D'ÀREES DIFERENCIADES

El desenvolupament socio-econòmic de les comarques de muntanya, alhora que la seva protecció, requereix la definició de l'estructura territorial de cadascuna, concretada en dos nivells: d'una banda el que proporciona la mateixa comarca com a marc de referència global; i d'una altra, unes sub-àrees caracteritzades per una homogeneïtat geogràfica i funcional, consolidades per l'existència de nuclis polaritzants d'activitats i serveis, i per la consciència social de la seva unitat territorial, que requereixen un tractament diferenciat.

La comarca natural de l'Alta Ribagorça s'estructura entorn de la vall d'orientació nord-sud que hi ha solcat la Noguera Ribagorçana, i d'un seguit de valls laterals que actuen com a unitats funcionals i que conflueixen damunt la capital comarcal.

1.1. Definició de les àrees

La cohesió interna de la comarca, propiciada per la seva estructura física, amb un seguit de subunitats territorials ben definides i que conflueixen de manera natural al Pont de Suert, es contraposa amb l'artificialitat de les divisions administratives que la delimiten. Així, mentre el vessant occidental s'adscriu a l'administració autònoma d'Aragó, l'oriental, integrat pels municipis de Vilaller, el Pont de Suert i la Vall de Boí, pertany a la demarcació de Lleida, i pren la denominació geogràfica general.

Els diferents nivells de planejament haurien de vetllar, malgrat la complexitat administrativa, pel manteniment i el reforç d'aquesta cohesió comarcal, assumint el fet que la capital genera una àrea d'influència gravitacional, sense interferències administratives, que té múltiples implicacions en el planejament.

2. FOMENT DE LES INICIATIVES DE PLANEJAMENT CONJUNT

Caldria procurar a que el planejament, en els seus diferents nivells, es formuli seguint criteris de globalitat, incorporant plantejaments conjunts per a les unitats homogènies (àmbit supramunicipal i comarcal) i per a l'àmbit supracomarcal.

En relació amb aquest darrer aspecte, cal fomentar totes aquelles actuacions que comprenguin les comarques de muntanya en el seu conjunt i també la seva relació amb la resta del massís pirinenc.

3. POTENCIACIÓ D'ACTUACIONS MANCOMUNADES

Per a l'aplicació de programes d'actuació el contingut dels quals excedeix l'àmbit municipal, i per tal d'assegurar la dotació de serveis i equipaments als petits municipis, és necessari aplicar solucions de caràcter mancomunat.

En aquest sentit, caldria reforçar el paper dels consells comarcals com a òrgans de representació i defensa dels interessos generals de les comarques de muntanya, partint de les funcions que els atribueix la Llei 6/1987, de 4 d'abril, d'organització comarcal de Catalunya.

Els espais protegits

4. ADEQUACIÓ DEL PLANEJAMENT AL PLA D'ESPAIS D'INTERÈS NATURAL

El planejament urbanístic general s'adequarà al contingut del Decret 328/1992 de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural (PEIN), aplicant de manera preventiva, tal com determina el seu article 13.1, el règim del sòl fixat pels articles 127 i 128.1 del Decret Legislatiu 1/1990 de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística.

Per a la interpretació dels límits d'aquests espais, mentre no sigui vigent la delimitació definitiva, segons l'article 5.2 del Decret 328/1992, caldrà atènyer-se a les indicacions dels plànols a escala 1/50.000 corresponents i, amb caràcter complementari, a les descripcions del document III del mateix PEIN.

Finalment, d'acord amb l'article 18.2 de la Llei 12/1985 de 13 de juny, d'espais naturals, i que concreta el punt 13.2 del Decret 328/1992, la planificació específica per a les zones d'alta muntanya s'adequarà al Pla d'espais d'interès natural. Els plans comarcals de muntanya seran el marc on es programaran les actuacions oportunes per a la protecció i millora dels espais del Pla situats en les respectives comarques.

5. DESENVOLUPAMENT DE LA DELIMITACIÓ DEFINITIVA DELS ESPAIS PROTEGITS INCLOSOS EN EL PLA D'ESP AIS D'INTERÈS NATURAL

Per la importància dels territoris de les comarques de muntanya inclosos en el PEIN, és convenient establir, com més aviat millor, la seva delimitació definitiva (establerta segons els articles 16 i 21.1 de la Llei 12/1985, d'espais naturals). D'aquesta manera podran definir-se les mesures de protecció i ordenació que han de conjugar la conservació amb l'òptim aprofitament tradicional dels recursos naturals d'aquests àmbits, atès el seu creixent ús recreatiu.

5.1. Tramitació i aprovació definitiva del Pla especial del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

Es considera prioritària la tramitació i aprovació definitiva del Pla especial del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, juntament amb el Catàleg d'Àrees d'Interès Natural, que han de fixar els criteris de protecció per al Parc Nacional i per a la seva zona perifèrica de protecció. Així mateix, cal determinar les directrius per a l'àrea d'influència i establir el marc general per al desenvolupament dels successius plans rectors d'ús i gestió.

En aquest sentit, tal com determina l'article 5.2 de la Llei 7/1988, de 30 de març, de reclassificació del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, els planejaments urbanístics de caire general hauran d'adequar-se a les determinacions i directrius del Pla especial, atenent el règim específic de cada nivell de zonificació, en un termini de dos anys des de la seva aprovació definitiva.

6. TRACTAMENT DELS ESPAIS OBJECTE DE PROTECCIÓ COM UN SISTEMA TERRITORIAL INTEGRAT D'ESP AIS NATURALS

Tal com recull el Pla territorial general, que considera els espais objecte de protecció com els subjectes del planejament (espais amb entitat i valors propis, i no com a retalls o sobrants dels sòls urbans i urbanitzables), aquests haurien de tractar-se com un sistema territorial integrat d'espais naturals que ofereixin un continu natural i, d'aquesta manera, assegurin la continuïtat de la taca de sòl no urbanitzable per tot el territori.

Seria convenient per a una bona gestió dels espais objecte de protecció, el seu tractament com a veritables unitats supramunicipals o supracomarçals, establint la coordinació necessària, tal com determina l'article 6 de la Llei 2/1983, d'alta muntanya, de programes d'actuació de diverses comarques amb l'acord previ dels consells comarcals implicats.

En aquest sentit, el tractament homogeni d'aquestes àrees, tot i que afecten diverses unitats administratives, s'imposa com una premissa bàsica per a assegurar-ne el bon funcionament.

6.1. Catàleg d'Àrees d'Especial Interès Natural

Seria necessari disposar del Catàleg d'Àrees d'Especial Interès Natural, document complementari al Pla especial del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, que determina les àrees que han d'ésser objecte d'especial protecció pel fet de contenir ecosistemes, comunitats o espècies de gran valor i d'estar relacionades com a corredors biològics amb els ecosistemes de les reserves del Parc Nacional (Gelada, vall de Boí).

6.2. El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici com a element polaritzador d'actuacions

Per la importància dels seus valors i per l'interès social i turístic que aquests desperten, el parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici adquireix el paper d'element dinamitzador de l'economia de les comarques de l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i la Val d'Aran.

Aquest fet queda reforçat per les determinacions de la Llei 7/1988 de 30 de març, de reclassificació del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, que en el seu article 6, preveu l'elaboració d'un Programa d'inversions i actuacions per a la zona d'influència del Parc Nacional, de cara a impulsar i coordinar un conjunt d'inversions i actuacions de caràcter sectorial i interdepartamental, per donar compliment als objectius que defineix l'article 1 de la Llei 2/1983, d'alta muntanya, i per a l'assoliment dels objectius generals i particulars del Pla especial.

7. RECULL DE LES ÀREES D'ALT RISC GEOLÒGIC I DE LES ÀREES SUPRAFORESTALS DE MAJOR INTERÈS NATURAL

Els diferents nivells de planejament haurien de recollir i donar especial protecció a les àrees:

- d'alt risc geològic (llores de rius, vessants erosionables i amb moviments d'una certa importància, etc.), catalogades en l'estudi "Cartografia de riscos geològics de les comarques de muntanya".

- supraforestals de major interès natural, catalogades en l'estudi "Delimitació de l'espai supraforestal a les comarques de muntanya", d'acord amb la determinació de l'article 4.6 de la Llei 2/1983, d'alta muntanya, d'establir un règim especial per a les àrees de muntanya que es trobin situades a cotes superiors al límit natural del bosc autòcton de la zona.

Tant les unes com les altres ja van ser tractades en les directrius territorials i urbanístiques incloses al primer Pla comarcal de muntanya de l'Alta Ribagorça (1991-1995), i han de continuar tenint el règim especial que establia aquell document.

8. DESENVOLUPAMENT DE LA FIGURA DEL PARC COMARCAL

Com a modalitat específica de protecció que queda recollida de manera concreta en el projecte de Pla territorial general de Catalunya, caldria desenvolupar la figura del parc comarcal, la finalitat de la qual seria la preservació d'aquells espais d'interès local que compleixen una funció equilibradora en la relació habitatge/natura, que ajuden a millorar la qualitat de vida i la qualitat ambiental i que, d'altra banda, poden ésser utilitzats com a espais d'esbarjo i lleure de la població. Aquests espais tenen la vocació d'entrar a formar part dels sistemes generals en l'àmbit comarcal.

Estructura del poblament

9. POTENCIACIÓ DE LA REHABILITACIÓ DE NUCLIS I CENTRES URBANS

Cal que es mantingui, i en molts casos es millori, la imatge urbana dels nuclis de població. En aquest sentit, la política de rehabilitació de nuclis i centres urbans, s'hauria d'impulsar tant pel que fa als aspectes de millora de les condicions d'habitabilitat de les cases, com a la rehabilitació i formalització urbanística dels nuclis (centres històrics, places, carrers, ...).

10. ADEQUACIÓ DELS CREIXEMENTS A L'ESTRUCTURA DEL POBLAMENT

És important que des del planejament municipal es determini acuradament el creixement adequat de cada nucli de població. En aquest sentit, caldria tenir en compte la lògica del paisatge, propiciant que les intervencions no alterin els límits, els marges i la silueta dels nuclis.

10.1. Control dels creixements vinculats als nuclis

En general, tenint en compte l'estructura del poblament de l'Alta Ribagorça i les previsions del planejament, és aconsellable que el creixement dels nuclis es plantegi de manera vinculada a aquests (valorant i determinant en cada cas la proporció més adequada), evitant creixements no ordenats i fora dels nuclis.

11. ADEQUACIÓ DE L'OFERTA D'HABITATGE A LES DEMANDES DE LA POBLACIÓ PERMANENT

En general, i com a conseqüència del desenvolupament turístic de les comarques de muntanya, l'activitat constructora ha estat dirigida quasi exclusivament a la segona residència.

Caldria fomentar, doncs, la promoció d'habitatge adequat a les característiques i necessitats de la població permanent (tenint en compte el seu índex envelliment, la població treballadora de temporada, etc.), en forma d'habitatges de protecció oficial, de lloguer, etc.

12. ORDENACIÓ I REGULACIÓ DEL SÒL NO URBANITZABLE

Des del planejament municipal s'haurien de recollir, definir i ordenar tots aquells aspectes que fan referència al sòl no urbanitzable, valorant-lo positivament des d'una visió global del territori i donant-li el valor d'ús i les condicions d'edificabilitat que li correspon. En aquest sentit, independentment d'allò que determinen els articles 127 i 128 del Decret Legislatiu 1/1990, la seva ordenació i regulació hauria de basar-se en la categorització, la regulació de l'habitatge, la regulació de les edificacions i instal·lacions d'utilitat pública, la regulació de les infraestructures, els projectes tècnico-paisatgístics,...

12.1. Categorització

Cal establir un recull de totes les seves categories i qualificacions, en especial d'aquells espais de valor i que s'expliciten en el Pla territorial general:

- . espais naturals de protecció especial
- . altres espais del PEIN
- . espais de lligam o relació entre els espais del PEIN
- . sòls d'especial interès agrícola
- . sòls d'especial interès forestal
- . espais o paratges d'interès estratègic per al reequilibri urbà
- . elements morfològics identificatius del territori
- . espais que contenen o estan a l'entorn d'elements del patrimoni històric-artístic de Catalunya
- . espais de la xarxa hidrogràfica
- . espais a l'entorn de les infraestructures.

12.2. Regulació de l'habitatge

És necessari fixar la regulació de l'habitatge a partir de la definició d'uns paràmetres mínims:

- . la finca mínima
- . la condició de formació de nucli (fixar el nombre màxim d'habitatges per diàmetre)
- . el no establiment de coeficients d'edificació (determinar en tot cas un dimensionament màxim)
- . la regulació d'alçades màximes
- . els criteris de tractament de materials, composició, etc.

- . les condicions d'ampliació d'habitatges existents
- . la regulació de les construccions auxiliars.

12.3. Regulació de les edificacions i instal·lacions d'utilitat pública

Cal establir la regulació de les edificacions i instal·lacions d'utilitat pública o interès social. Tal com determina l'article 127 del Decret Legislatiu 1/90, aquestes poden autoritzar-se en el medi rural, seguint el procediment establert. En previsió, però, des del planejament s'hauria de determinar:

- . els tipus de sòl on es poden admetre
- . les condicions de finca i sostre dels casos més rellevants, tot i que la casuística és molt àmplia
- . la regulació de les alçades màximes.

12.4. Regulació de les infraestructures

És convenient determinar els criteris de regulació dels diferents nivells d'infraestructures, tal com es recull en l'apartat d'Orientació de la xarxa viària d'aquestes mateixes directrius.

12.5. Projectes tècnico-paisatgístics

Cal elaborar la documentació mínima dels projectes tècnico-paisatgístics, com també de qualsevol actuació que impliqui intervenció en el paisatge (infraestructures, construccions i obres de nova planta, condicionament d'obres existents):

- . memòria descriptiva i justificativa de la solució adoptada en relació amb el lloc
- . plànols necessaris per a la definició de l'objecte de projecte presentat en relació amb l'entorn de l'obra
- . avaluació dels efectes ecològics i paisatgístics previsibles com a resultat de l'execució del projecte amb aportació de perspectives, muntatges fotogràfics, etc.
- . estudi de restauració i condicionament
- . plec de condicions tècniques particulars en què s'especifiquin, entre algunes altres condicions, les dels materials i d'execució
- . pressupost contenint, si s'escau, les partides necessàries per als treballs de restauració i condicionament de les àrees afectades.

Quan així ho exigeixi la normativa vigent (Decret 114/1988 de 7 d'abril, d'avaluació d'impacte ambiental, i Decret 328/1992 de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural), s'haurà de fer la corresponent avaluació prèvia d'impacte ambiental del projecte, d'acord amb el procediment establert pel mateix Decret 114/1988.

Activitats primàries

13. ELABORACIÓ DELS PLANS TERRITORIALS SECTORIALS AGRÍCOLA I FORESTAL

Per a facilitar el manteniment i desenvolupament del sector primari de les comarques de muntanya, s'hauria d'impulsar tal com recull el Pla territorial general, la redacció dels plans territorials sectorials agrícola i forestal. Aquests han de delimitar els espais del seu interès, i alhora proposar les mesures sectorials adients per a la seva protecció, preservació, explotació o millora, segons els seus objectius.

En la mateixa línia, cal que s'acabi la confecció del Catàleg de boscos d'utilitat pública i de boscos protectors, on s'inclouen, tal com determina l'article 22 de la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya, els terrenys forestals públics i privats amb interès ambiental, i que seran considerats com a sòl no urbanitzable d'especial protecció.

Finalment, tal com preveu la mateixa Llei forestal, fóra bo utilitzar a fons el mecanisme d'informe previ per part del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, de totes les actuacions en obres i en infraestructures gestionades per les administracions públiques que afecten substancialment els terrenys forestals, com també el de l'informe preceptiu previ a l'aprovació dels instruments urbanístics pel que fa a la delimitació, qualificació, regulació i compensació dels terrenys forestals.

14. MANTENIMENT DELS SÒLS AGRARIS DE QUALITAT

És important per a les comarques de muntanya que, tant des del planejament supramunicipal com municipal, es promocióni un espai agrari estable que asseguri la pràctica d'aquestes activitats. Fóra útil, doncs, impulsar la creació de patrimoni municipal o comarcal del sòl rural, i també mantenir el caràcter comunal d'una bona part dels terrenys d'aquestes comarques.

El planejament urbanístic de caire general, hauria de canalitzar la demanda de nou sòl per a urbanitzar fora dels espais agraris de qualitat, o ser revisat en aquells casos en què aquesta determinació no estigui prevista.

14.1. Conservació de pastures properes als nuclis

Tenint en compte les característiques del sector ramader de l'Alta Ribagorça (amb un sector boví per llet a la baixa, i un impuls generalitzat de la ramaderia extensiva de la vaca bruna), caldria que des del planejament es qualifiquin àrees d'especial protecció d'ús ramader, per a permetre el manteniment de la producció herbàcia dels contorns dels nuclis i les àrees dels fons de vall, necessaris per al sosteniment d'un important nombre de caps.

14.2. Ordenació de l'aprofitament ramader de les pastures comunals

En la línia de la directriu anterior, i per tal d'impulsar la ramaderia extensiva, també caldria fomentar l'ordenació de les pastures en terrenys comunals. En aquest sentit, s'hauria d'incidir en la millora de la seva productivitat i gestió, i en la regulació de les infraestructures que es requereixen (accessos adequats als vehicles motoritzats, tanques, pletes i cabanes de pastor).

15. MILLORA DE LES PISTES FORESTALS

Un dels aspectes que més pot contribuir a la millora de la gestió dels boscos és el del condicionament i recuperació de les pistes forestals. La millora de la xarxa forestal de l'Alta Ribagorça resulta necessària per a l'accés a les pastures, l'explotació silvícola, la correcta realització de les tasques de conservació i vigilància, la lluita contra els incendis o pel seu bon ús com a espai recreatiu. Aquesta multiplicitat d'usos en fa necessària l'adequada planificació.

En aquest sentit, doncs, la catalogació, l'ordenació de la xarxa viària veïnal i rural (tal com s'explicita en l'apartat d'Orientació de la xarxa viària d'aquestes mateixes directrius), haurà de determinar els usos específics, diferenciant aquelles d'ús exclusiu per a la gestió dels recursos naturals de les d'interès turístic. De la mateixa manera es revisarà el traçat d'aquelles pistes amb greus efectes erosius i amb un alt impacte ambiental.

16. REGULACIÓ DE CONSTRUCCIONS AUXILIARS EN SÒLS AGRARIS

Independentment del que determina la legislació urbanística en referència a les construccions en sòl no urbanitzable, s'hauria de reglamentar de manera més específica i des del planejament urbanístic de caire general (municipal o d'àmbit comarcal) la ubicació en sòls agraris de construccions fixes o desmuntables de suport a les explotacions.

En aquest sentit, caldria determinar els casos en què fóra necessària l'elaboració dels corresponents projectes tècnico-paisatgístics, recollits en l'epígraf *Ordenació i regulació del sòl no urbanitzable* i sota quines condicions haurien de redactar-se (per exemple, quan aquestes construccions es localitzen en espais protegits).

Activitats secundàries

17. CRITERIS DE LOCALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS INDUSTRIALS

En general, les comarques de muntanya presenten una gran potencialitat des del punt de vista de les activitats artesanals i les vinculades amb el turisme. Així doncs, amb independència del sòl que pugui oferir-se per a la mitjana i gran indústria, caldria preveure, des del planejament municipal, sòl adequat per a les necessitats de petites indústries, tallers o magatzems, vinculat preferentment al sòl urbà.

Excepcionalment, aquestes activitats es podran admetre al llarg dels eixos de comunicació existents, limitant-se a les activitats que justifiquin la seva relació implícita amb el lloc i amb el procediment especificat de manera general en els articles 127 i 128 del Decret Legislatiu 1/1990 i allò que pugui determinar particularment el planejament municipal.

17.1. Concentració de les iniciatives industrials

Les reserves de sòl industrial es troben concentrades al Pont de Suert i es poden considerar suficients a curt i mitjà termini. Tanmateix, caldria adequar-les a les necessitats reals i donar-los, si és necessari, un ús mixt.

18. REGULACIÓ DELS INDRETS AFECTATS PER ACTIVITATS EXTRACTIVES

Els indrets afectats per activitats extractives s'han de regular, pel que respecta a la protecció i restauració, per la Llei 12/81 de 24 de desembre, sobre normes addicionals de protecció per als espais d'especial interès natural afectats per aquest tipus d'actuacions, i pel Decret 343/1983 de 15 de juliol, i l'altra normativa que desenvolupa l'esmentada Llei.

En aquest sentit, tal com determina en les seves disposicions finals la Llei 12/81, el planejament urbanístic ha de regular normativament aquests territoris, i les llicències municipals d'activitats i obertura hauran d'estar subjectes al compliment dels requisits fixats per aquesta normativa.

El planejament municipal, a més d'incorporar aquestes determinacions, hauria d'incloure referències al seu ordenament i a la seva localització.

Infraestructures, equipaments i serveis

19. ACTUACIONS DE DOTACIÓ D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS D'ABAST COMARCAL I SUPRAMUNICIPAL

En el conjunt de les comarques de muntanya, caldria potenciar de manera prioritària, aquelles actuacions dirigides a completar i millorar la xarxa d'infraestructures, equipaments i serveis d'abast comarcal i supramunicipal, posant especial atenció en el seu emplaçament, com un mitjà per a reequilibrar el territori comarcal.

19.1. Reforçament del paper del Pont de Suert com a centre comarcal

Per la seva situació respecte al territori immediat, ja que és el punt on conflueixen els eixos viaris de la comarca, cal reforçar el paper de l'actual centre de la comarca, el Pont de Suert, ajustant les seves dotacions a les necessitats de la comarca natural i capacitant-lo perquè pugui actuar com a centre d'equipaments i serveis d'una comarca en expansió turística.

Caldrà, doncs, que des del planejament general es facin les previsions adequades per a cobrir aquestes necessitats.

20. DOTACIÓ A LA POBLACIÓ RURAL DELS SERVEIS I DE LES INFRAESTRUCTURES BÀSIQUES

El manteniment i la consolidació del poblament rural depèn, en una bona part, del fet que les condicions de vida siguin dignes. En aquest sentit és important continuar fent l'esforç de reducció i superació dels importants dèficits d'infraestructures, equipaments i serveis bàsics que pateix el poblament disseminat i els petits nuclis: accés, abastament d'aigües i electrificació, sanejament, servei telefònic, equipament comunitari,...

21. REGULACIÓ DE LES INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS COMPLEMENTARIS A LES ACTIVITATS TURÍSTIQUES

Per un control dels aspectes formals del planejament de muntanya, caldria preveure des dels seus diferents nivells, l'ordenació i regulació d'aquelles infraestructures, equipaments i serveis que serveixen de suport a les activitats turístiques: centres d'informació, aparcaments, àrees recreatives, àrees de venda de productes autòctons, senyalització d'espais d'interès i itineraris, etc.

En aquest sentit, es consideraria prioritari donar resposta a l'aparcament de vehicles als nuclis i indrets sobrefreqüentats els caps de setmana i períodes de vacances. Caldria condicionar àrees adequades, en dimensions i tractament, que evitessin la invasió de voreres, places i marges de camins a llocs d'interès, atenent al seu valor representatiu.

D'altra banda, caldria elaborar estudis específics que facilitessin l'establiment d'una mesurada senyalització per als llocs d'interès. En aquest sentit, cal recordar que, tal com determina l'article 7.1 de la Llei 12/1985, d'espais naturals, en els indrets de paisatge obert, qualificat així en el planejament urbanístic, no és permesa la instal·lació de cartells de propaganda i d'elements similars que limitin el camp visual per a la contemplació de les bel·leses naturals, trenquin l'harmonia del paisatge o desfigurin les perspectives.

També, caldria tenir en compte les determinacions de l'article 35 de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català sobre criteris d'intervenció en monuments, jardins històrics o zones arqueològiques o paleontològiques d'interès nacional.

21.1. Construcció de la Casa del Parc de Boí del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

Tal com determina l'article 86 del Decret 82/1993 de 9 de febrer, pel qual s'aprova el Pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, cal dotar el Parc dels equipaments necessaris per a garantir el seu bon funcionament, entre els quals destaca el Centre d'informació general (casa del Parc) de Boí. La seva realització és necessària per al futur del Parc fonamentalment per dues raons: pel seu valor supracomarcal com a centre principal d'informació, divulgació, educació, acollida i interpretació, i per la seva funció de centre administratiu i de coordinació d'activitats internes del Parc.

22. AVALUACIÓ, CORRECCIÓ I PREVENCIÓ DE L'IMPACTE MEDIAMBIENTAL

La fragilitat dels ecosistemes muntanyencs requereix plantejaments seriosos i exhaustius d'avaluació, correcció i prevenció de l'impacte mediambiental de les obres i activitats desenvolupades en aquest àmbit territorial.

Tal com es recull en l'epígraf anterior, sobre *Regulació de les infraestructures, equipaments i serveis complementaris a les activitats turístiques*, quan així ho exigeixi la normativa vigent (Decret 114/1988 de 7 d'abril, d'avaluació d'impacte ambiental, i Decret 328/1992 de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural), caldrà fer la corresponent avaluació prèvia d'impacte ambiental del projecte, d'acord amb el procediment establert pel mateix Decret 114/1988.

Paral·lelament, tot cercant la prevenció d'aquest impacte mediambiental s'hauria d'aprofundir en:

- l'ordenació del territori com a marc de l'acció ambiental
- les bases ecològiques i arquitectòniques per a minimitzar l'impacte ambiental.

A més de l'establiment d'aquestes mesures preventives, cal preveure'n també per a l'avaluació i la correcció de les existents, referides a:

- la determinació de criteris d'intervenció d'acord amb el tipus d'obra i el seu impacte
- el desenvolupament de tècniques de restauració ambiental.

22.1. Elaboració d'un estudi específic de l'impacte de les infraestructures hidràuliques

Atesa la importància de l'obra hidràulica a l'Alta Ribagorça, caldria plantejar l'elaboració d'un estudi específic d'avaluació, correcció i prevenció de l'impacte mediambiental d'aquestes obres, entre les quals destaquen les efectuades dins del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (fet determinant del no reconeixement internacional d'aquest espai).

Activitats turístiques

23. ELABORACIÓ D'UNA ORDENACIÓ ESPECÍFICA DE L'OFERTA TURÍSTICA DE LES COMARQUES DE MUNTANYA

S'hauria d'impulsar l'elaboració d'una ordenació específica de l'oferta turística de les comarques de muntanya que faci compatible i harmonitzi la seva implantació amb la protecció del medi. Aquesta ordenació hauria d'incidir en:

- . la diferenciació del producte turístic del producte per a usos d'habitatge o residencial, ja que requereixen processos de control diferents (edificabilitat, accessibilitat)
- . la millora dels nuclis existents, tot respectant les característiques autòctones, per crear i potenciar nous centres d'interès
- . la previsió de pautes d'urbanització que recullin el fet turístic (tractament diferenciat per a la primera i segona residència, establiment de xarxes de recorreguts turístics que canalitzin el flux d'activitats de lleure)
- . la definició de les activitats turístiques compatibles amb el medi físic en general i amb els diferents graus de preservació dels espais d'interès natural

24. REGULACIÓ ESPECÍFICA DE LES DIFERENTS MODALITATS DE TURISME RURAL

Caldria establir una regulació específica del turisme rural més enllà de les actuals "residències-cases de pagès" i "càmpings masies", tot recollint unes altres modalitats susceptibles d'implantació que permetin una major diversificació de l'oferta, alhora que se'n determini el sistema particular d'apropament al medi i ús del territori.

24.1. Regulació de l'oferta de residències-casa de pagès

Les residències-casa de pagès constitueixen una modalitat d'allotjament amb forta tradició a l'Alta Ribagorça que caldria regular mantenint, però, les seves característiques específiques.

Així, és constatable l'evolució, aquests darrers anys, d'aquests tipus d'establiments. A més de les cambres habilitades dins dels habitatges agraris, han proliferat unes altres ofertes que tendeixen a ser veritables estudis construïts dins la casa de pagès però amb un accés independent.

Caldria en aquest sentit, doncs, des de l'aplicació correcta de la legislació vigent per a aquestes instal·lacions i la seva regulació en el planejament municipal, establir una clara diferenciació de modalitats: residència-casa de pagès, fonda, estudi-apartament.

25. REGULACIÓ DE L'ACAMPADA DES DEL PLANEJAMENT

A més de l'aplicació estricta de la normativa vigent, el planejament hauria de determinar on es poden admetre les diferents modalitats d'acampada: càmpings públics i privats, acampada col·lectiva (colònies, campaments, camps de treball,...).

Pel que fa als càmpings, entre algunes altres qüestions, caldria establir els mecanismes necessaris per a regular la superfície mínima que han de tenir.

26. REGULACIÓ DE LA MILLORA DE LES INSTAL·LACIONS D'ESQUÍ ALPÍ I NÒRDIC

La necessària millora de l'oferta de les instal·lacions d'esquí exigeix estudiar la viabilitat i l'impacte mediambiental de les noves infraestructures, equipaments i serveis (incloent-hi les instal·lacions de neu artificial), tant per a l'esquí alpí com per a l'esquí nòrdic. En aquest sentit, cal posar especial atenció en les noves implantacions i possibles ampliacions de les superfícies esquiables.

Aquests estudis haurien de tractar en profunditat, com a mínim, els aspectes següents: característiques, capacitat, serveis necessaris, remuntadors possibles, moviments de terres, enllaç amb les altres estacions, gestió i finançament, viabilitat, demanda, dotacions, incloent-hi les obres exteriors d'accés i infraestructura necessàries per al seu funcionament, l'avaluació de la demanda d'allotjaments i de les repercussions en els nuclis propers, com també de l'impacte en el medi.

27. REGULACIÓ DELS ESPORTS D'AVENTURA

Els organismes competents tindran cura de la correcta aplicació de la legislació vigent relativa a la regulació dels esports d'aventura, i també del seu desenvolupament. En qualsevol cas, però, des dels diferents nivells de planejament, s'hauria d'incidir específicament en:

- l'ordenació dels espais de suport al desenvolupament de les diferents activitats (àrees d'aparcament, àrees de control i seguiment de les activitats, etc.)
- la regulació de les edificacions d'equipament i servei auxiliars a les activitats (emmagatzematge de material, vestidors, etc.) i també de la seva localització
- els usos alternatius per a les edificacions anteriors, atenent a l'estacionalitat de moltes de les activitats
- l'estudi de l'impacte ambiental que provoca cadascuna de les activitats en cada indret concret on es practica, i la compatibilitat entre les unes i les altres.

28. REGULACIÓ DE LA CONSTRUCCIÓ DE COMPLEXOS RECREATIUS I ESPORTIUS

Tal com es determina en l'annex 2-I.12 del Decret 328/1992 d'aprovació del PEIN, s'hauran de sotmetre a avaluació prèvia d'impacte ambiental en tot el territori de Catalunya les transformacions d'ús del sòl que impliquin eliminació de la coberta vegetal, arbustiva o arbòria i comportin risc potencial per a àrees d'interès general i sempre que les transformacions de l'ús del sòl afectin superfícies superiors a 100 ha.

D'altra banda, als espais inclosos en el PEIN s'hauran de sotmetre a aquesta avaluació els plans generals d'ordenació i les normes subsidiàries de planejament municipal, quan estableixin nous sòls urbans o urbanitzables, confinats en espais naturals de protecció especial o a distància inferior a 1.000 m. També s'hi hauran de sotmetre els espais que reben la consideració de zones humides, quan de les actuacions projectades se'n puguin derivar riscos d'afectacions hídriques (annex 2-II.6), com també els complexos hotelers, recreatius i esportius -parcs recreatius i aquàtics, camps de golf, càmpings,...-, excloent-ne les activitats de turisme vinculades a l'economia familiar agrària (annex 2-II.13).

Caldrà posar especial atenció a les possibles implantacions de camps de golf, que comporten, en la majoria dels casos, actuacions residencials associades. Els corresponents estudis d'impacte ambiental i les mesures correctores hauran d'incidir bàsicament en l'impacte produït per: modificació de la topografia, erosió del sòl, alteració de les aigües subterrànies i despesa d'aigua per a reg, eliminació de la vegetació natural, artificialització i modificació del paisatge,...

II. ORIENTACIÓ DE LA XARXA VIÀRIA ADEQUADA

1. TRACTAMENT GENERAL DE LA XARXA VIÀRIA

En general, però especialment a les comarques de muntanya, que han patit històricament greus problemes d'incomunicació, la xarxa viària té un paper fonamental en l'estructuració i l'equilibri del territori, facilita la mobilitat i l'accés de la població als serveis i contribueix decisivament al desenvolupament de les diverses activitats econòmiques, i al gaudi del paisatge en contacte amb la natura.

En aquest sentit, caldrà tenir en compte per al correcte tractament de les diverses categories de la xarxa (bàsica, comarcal, local, rural), les especificitats dels diferents àmbits territorials de la comarca, les activitats econòmiques que s'hi desenvolupen i les intensitats de circulació. S'hauria de procurar que la xarxa viària deixi de ser un conjunt de traçats indiferents al seu entorn, valorant la contribució que el seu estat fa a la imatge general de la comarca.

2. MILLORA DE LA XARXA BÀSICA DE CARRETERES

De manera general, es considera prioritari continuar la millora de la xarxa viària definida com a bàsica al Pla de carreteres de Catalunya, pel seu paper vertebrador en l'àmbit comarcal i en l'intercomarcal.

2.1. Millora dels accessos sud de la comarca

Dins de la millora general de la xarxa bàsica, és important que les obres de condicionament de l'eix Pirinenc, al seu tram de la Pobla de Segur a l'N-230, s'executin tenint la màxima cura del seu impacte ambiental, atenent a la seva envergadura i a la seva proximitat a àrees d'elevat interès natural.

3. CONSIDERACIÓ DE LES VIES D'ACCÉS A LES PRINCIPALS VALLS SECUNDÀRIES COM A XARXA COMARCAL ESTRUCTURANT

En general, a les comarques de muntanya hi ha una sèrie de valls secundàries que, de manera afluent, comuniquen directament amb les valls principals, per on normalment discorre la xarxa viària bàsica.

La importància de les vies que recorren aquestes valls secundàries, és reforçada pel seu paper com a eixos estructuradors del poblament i perquè són en la majoria dels casos, l'única comunicació existent. Per aquest motiu, caldria considerar-les com a xarxa comarcal estructurant i dotar-les d'unes característiques properes a la xarxa bàsica secundària.

3.1. Millora de la via L-500

Per la importància de la carretera L-500 (de l'N-230 a Caldes de Boí per la Vall de Boí) com a eix estructurador de tota la vall de Boí fins a l'N-230, se l'ha dotat d'unes característiques properes a la xarxa bàsica secundària. Caldria tenir present, però, el seu caire turístic, i incorporar al seu disseny final elements paisatgístics i de suport a les activitats turístiques (àrees de lleure en relació amb el riu, miradors, franges de vianants, etc.).

4. ELABORACIÓ D'UNA ORDENACIÓ GLOBAL DE LA XARXA VIÀRIA VEÏNAL I RURAL

Caldria elaborar una ordenació de la xarxa viària veïnal i rural d'àmbit comarcal que permeti, en primer lloc, realitzar el seu inventari i la seva classificació funcional i a posteriori, definir els seus usos, distingint el que ha de ser la xarxa d'ús exclusiu per la gestió dels recursos naturals de la d'interès turístic.

En aquest mateix sentit, seria important realitzar l'inventari d'aquells antics camins públics amenaçats de privatització, a fi que els municipis, d'acord amb les disposicions del Decret 336/1988 de 17 d'octubre de patrimoni dels ens locals, puguin catalogar-los com a béns públics, i salvaguardar-los de cara al futur.

En aquesta ordenació, caldria tenir present el traçat dels senders de gran recorregut (GR), com també els diferents itineraris existents o en elaboració (naturalístics, culturals, etc), afavorint la seva relació amb els petits assentaments.

Finalment, l'ordenació d'aquesta xarxa hauria d'incloure la regulació del trànsit dels vehicles tot terreny, d'acord amb el que estableixi el marc normatiu vigent.

4.1. Millora dels accessos als petits nuclis de població

Dins del pla de millora de la xarxa veïnal i rural, s'hauria de fer especial incidència en la millora dels accessos als nuclis. A més de dotar-los de les mateixes característiques que la resta de la xarxa, haurien de rebre un tractament més en consonància amb la seva vocació o tradició de passeig.

Caldria tenir en compte alhora, tal com es recull en l'apartat de *Regulació de les infraestructures, equipaments i serveis complementaris a les activitats turístiques*, la creació i l'ordenació d'àrees adequades per a resoldre aquells casos d'aparcament massiu de vehicles en caps de setmana o temporades de vacances.

5. ELABORACIÓ D'UNA NORMATIVA REFERENT A VIALS, DES DEL PLANEJAMENT MUNICIPAL

En general, a les àrees amb una geografia més accidentada, la xarxa viària requereix un tractament especial, tant en el projecte com en la seva realització. Cal, doncs, que el planejament urbanístic de caire general, inclogui una normativa referida als vials, amb especial referència a les condicions de traçat, les característiques tècniques, les mesures de restauració del medi natural i les condicions d'obertura i manteniment de carreteres i camins.

Qualsevol vial nou, o modificació significativa del traçat dels existents, hauria de comptar, tal com s'ha enunciat en l'apartat d'*Ordenació i regulació del sòl no urbanitzable*, amb el corresponent projecte tècnico-paisatgístic que n'analitzi l'impacte sobre el medi i tingui en compte els aspectes següents:

- . condicions climàtiques
- . pendent, tipus i estratificació del terreny
- . punts de vista des dels quals serà apreciat
- . valor paisatgístic i ambiental de l'àrea
- . vegetació i fauna existent

En qualsevol cas, caldrà reduir al màxim la dimensió dels desmunts i els terraplens. Les característiques geomètriques de les vies de comunicació dependran de la categoria de la carretera o camí, de la intensitat de trànsit, de la velocitat i de l'entorn orogràfic i, mentre no s'especifiquin en la normativa, es recomana la utilització dels paràmetres indicats en l'apartat de *xarxa viària* dels programes d'actuació del primer Pla comarcal.

Abans de la realització de qualsevol nou traçat de camí, o de la modificació d'un d'existent, serà necessària l'obtenció prèvia de la llicència municipal, juntament amb la resta de les autoritzacions administratives corresponents.

6. PREVISIÓ I CORRECCIÓ DE L'IMPACTE MEDIAMBIENTAL DE LA XARXA VIÀRIA

En la realització d'obres de millora de la xarxa viària del conjunt de les comarques de muntanya cal tenir molt present en la seva fase de projecte, l'impacte mediambiental que pugui produir i fixar les correccions oportunes (d'acord amb el Decret 114/1988 de 7 d'abril, d'avaluació d'impacte ambiental, i amb el Decret 328/1992 de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural). Les dificultats imposades per l'orografia o el valor ecològic i paisatgístic de molts indrets, requereixen propostes minimitzadores de l'impacte.

D'altra banda, les actuacions de millora de la xarxa viària s'estan caracteritzant, en molts casos, per l'abandó de certs trams dels traçats originals. Caldria que, paral·lelament a la fase de projecte i posterior construcció, s'analitzés en quina mesura aquests traçats són recuperables per a la xarxa rural o turística, o bé procedir, quan sigui possible, a la seva destrucció i posterior restauració de l'àmbit afectat.

7. PREVISIÓ D'ESPAIS DE RESERVA LIGATS A LA XARXA VIÀRIA

De manera general, el planejament municipal hauria de considerar o revisar aquelles infraestructures viàries d'àmbit supramunicipal previstes o programades per emplaçar i preveure els espais de reserva per a la seva obtenció.

De la mateixa manera, en els projectes corresponents, caldria preveure les adquisicions de sòl necessari per a actuacions sobre espais lliures vinculats a aquests eixos de comunicació bàsics o principals: enjardinaments, aparcaments, recorreguts per a vianants i turístics, reserva per a les parades discrecionals de transport, etc.

III. DETECCIÓ DE LES MANCANCES DEL PLANEJAMENT VIGENT

1. NECESSITAT DE DISPOSAR DEL PLANEJAMENT URBANÍSTIC DE CAIRE GENERAL ADEQUAT ALS ACTUALS USOS DEL SÒL.

Atès que aquests darrers anys la millora de les comunicacions i el creixement del sector turístic han propiciat importants canvis a la majoria de comarques de muntanya, es considera prioritari actualitzar el planejament urbanístic de caire general, adequant-lo als requeriments d'aquesta nova realitat.

Amb independència de la necessitat de fixar les determinacions corresponents sobre ordenació i règim del sòl i de l'edificació, la importància d'aquesta adequació rau també en el fet de ser un pas previ indispensable per a desenvolupar amb posterioritat, plans especials.

1.1. Actualització de la normativa urbanística de caire general al municipi de la Vall de Boí

El notable desenvolupament del sector turístic a la vall de Boí, potenciat amb l'entrada en funcionament de les pistes d'esquí de Boí-Taüll, el parc nacional d'Aigüestortes i Estany de St. Maurici, el balneari de Caldes de Boí i l'increment de l'excursionisme, ha propiciat una gran demanda de sòl apte per a edificar. Per aquesta raó, fóra convenient agilitar el procés de revisió de la normativa urbanística de caire general.

2. ELABORACIÓ DE NORMES D'HOMOGENEÏTZACIÓ DEL TRACTAMENT DEL SÒL NO URBANITZABLE

El sòl no urbanitzable té, en general, un tractament heterogeni. Per tal de donar-li un tractament més acurat, caldria elaborar una sèrie de normes d'homogeneïtzació d'àmbit comarcal que podrien concretar-se en:

- el planejament conjunt d'aquells àmbits mancats de planejament urbanístic de caire general
- unes normes complementàries al planejament urbanístic de caire general existent
- o en un pla d'usos del sòl no urbanitzable d'àmbit comarcal recollint els criteris exposats en l'apartat *Ordenació i regulació del sòl no urbanitzable*.

3. FOMENT DE LA CATALOGACIÓ MUNICIPAL

Per tal de poder iniciar amb rapidesa una preservació dels elements naturals o monumentals, i atesa la facilitat que el marc legal ofereix quant al plantejament, la tramitació i les possibilitats d'iniciació de l'expedient (òrgans públics i privats), caldria fomentar la figura del catàleg municipal (que s'hauria d'incloure en el planejament urbanístic de caire general).

En aquest sentit, fóra bo desenvolupar les determinacions de la Llei 9/1993 de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, mitjançant les quals es pot posar en marxa una bona gestió del patrimoni artístic-cultural.

GESTIÓ DEL PLA

A partir de la publicació al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya del decret d'aprovació definitiva, per part del Consell Executiu, del Pla comarcal de muntanya 1996-2000 per a l'Alta Ribagorça, aquest esdevé vigent i té efectes sobre els programes d'actuació dels diferents departaments, direccions generals i organismes autònoms de la Generalitat. Les previsions que conté el Pla comarcal tenen traducció pressupostària i —tal com estableix l'article 8 de la Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya— s'han d'incloure de manera especificada en els corresponents projectes de pressupost que el Consell Executiu presenti al Parlament de Catalunya durant els cinc anys de vigència del Pla.

Com en el cas del Pla comarcal de muntanya 1991-1995, el present Pla comarcal es configura com un instrument de coordinació de les actuacions d'un únic agent institucional, la Generalitat, en l'àmbit territorial de l'Alta Ribagorça. En conseqüència, la responsabilitat d'aquestes actuacions, ja sigui per la via de l'execució directa de les inversions o mitjançant l'atorgament de subvencions, correspondrà a l'òrgan de la Generalitat competent en cada cas.

No obstant això, cal fer referència també al paper destacat que en la gestió del Pla comarcal pot assumir el consell comarcal. Així, i d'acord amb la política de delegació de competències i serveis que la Generalitat porta a terme vers aquests organismes, els consells comarcals poden participar directament en la gestió de determinats programes, com és el cas, per exemple, del programa destinat a l'arranjament de la xarxa viària veïnal/rural de camins, el de promoció econòmica o el d'actuacions als petits nuclis i el poblament disseminat. En qualsevol cas, la totalitat de la despesa programada en el Pla comarcal ha de tenir la seva previsió financera en els corresponents pressupostos anuals de la Generalitat.

SEGUIMENT DEL PLA

Per tal de conèixer amb precisió el nivell d'execució del Pla comarcal i aconseguir que la seva aplicació sigui el més eficaç possible, es considera necessari portar a terme un seguiment acurat del grau de compliment dels seus programes d'actuació. Aquest seguiment pot articular-se per tres vies diferents.

- La més important ve definida pel Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre seguiment dels plans comarcals de muntanya. Aquest decret estableix els mecanismes i els organismes adequats per a tal seguiment, des d'una doble perspectiva:

- d'una banda, i segons explicita l'article 2, fent un seguiment quantitatiu de les actuacions programades, a partir dels informes que durant el primer semestre de cada any els departaments actuants han de remetre a la Direcció General de Planificació i Acció Territorial, i en els quals s'informa del grau de compliment dels programes d'actuació i les possibles modificacions produïdes en el decurs de la seva execució. Amb aquestes dades, l'esmentada Direcció General ha d'elaborar

una memòria anual de seguiment que tramet als consells comarcals de les comarques de muntanya, al Consell General de Muntanya i als departaments de la Generalitat actuants.

— d'una altra, amb un caràcter més globalitzador, avaluant el grau de compliment que ha assolit el Pla, un cop aquest ha estat executat. L'avaluació es fonamenta en l'anàlisi quantitativa dels resultats, a partir de la informació recollida en els documents de seguiment anual, i en la contrastació d'aquests resultats amb les directrius específiques que havien d'orientar les actuacions del Pla comarcal corresponent. Aquesta avaluació, tal com preveu l'article 4 de l'esmentat decret, queda explicitada en un capítol específic del nou Pla comarcal, anomenat *Balanç del pla comarcal 1991-1995*.

- En el moment de la discussió del Projecte anual de Pressupost de la Generalitat, el Parlament pot avaluar la inclusió explícita de les actuacions programades i l'existència de línies de subvenció suficients corresponents als ajuts previstos al Pla comarcal.

- Amb independència del paper que li reserva el Decret de seguiment del Pla comarcal, el Consell Comarcal pot impulsar, promoure i difondre les intervencions previstes al Pla, a més de comprovar sobre el terreny, directament o per mitjà dels ajuntaments, la efectiva recepció de les subvencions o l'execució efectiva de les actuacions programades.

Finalment, també cal fer esment a les possibilitats de control i seguiment de l'aplicació dels plans comarcals que es poden establir per mitjà del Consell General de Muntanya, tota vegada que aquesta tasca s'adiu plenament amb les funcions consultives que aquest organisme té encomanades.

III. Annex

Yona III

1. 1. Evolució del pressupost del Consell Comarcal	1. 1. Evolució del pressupost del Consell Comarcal
1. 2. Evolució del pressupost del Partit Nacional d'Alta Ribagorça	1. 2. Evolució del pressupost del Partit Nacional d'Alta Ribagorça
1. 3. Budes de la ciutat per zones urbanes	1. 3. Budes de la ciutat per zones urbanes
1. 4. Budes de la ciutat per zones rurals	1. 4. Budes de la ciutat per zones rurals
1. 5. Budes de la ciutat per zones de muntanya	1. 5. Budes de la ciutat per zones de muntanya
1. 6. Budes de la ciutat per zones de muntanya	1. 6. Budes de la ciutat per zones de muntanya
1. 7. Budes de la ciutat per zones de muntanya	1. 7. Budes de la ciutat per zones de muntanya
2. 1. Aproximació al mapa del 1987	2. 1. Aproximació al mapa del 1987
2. 2. Distribució dels casos de pol·lució segons tipus	2. 2. Distribució dels casos de pol·lució segons tipus
2. 3. Distribució de les explotacions bovines segons grandària	2. 3. Distribució de les explotacions bovines segons grandària
2. 4. Distribució dels ramats d'ovins segons grandària	2. 4. Distribució dels ramats d'ovins segons grandària
2. 5. Distribució en explotacions bovines i ovines	2. 5. Distribució en explotacions bovines i ovines
2. 6. Distribució general de la superfície (ha)	2. 6. Distribució general de la superfície (ha)
2. 7. Distribució de la superfície en explotacions segons l'espècie ramaderia	2. 7. Distribució de la superfície en explotacions segons l'espècie ramaderia
2. 8. Nombre d'explotacions segons la superfície agrària (ha)	2. 8. Nombre d'explotacions segons la superfície agrària (ha)
2. 9. Nombre d'explotacions segons la superfície agrària (ha)	2. 9. Nombre d'explotacions segons la superfície agrària (ha)
2. 10. Explotacions segons el sector ramaderia	2. 10. Explotacions segons el sector ramaderia
2. 11. Ma d'ordre de la superfície i explotacions	2. 11. Ma d'ordre de la superfície i explotacions
2. 12. Ma d'ordre de les explotacions en explotacions segons l'espècie ramaderia	2. 12. Ma d'ordre de les explotacions en explotacions segons l'espècie ramaderia
2. 13. Període 1989	2. 13. Període 1989
2. 14. Distribució dels tipus de explotacions	2. 14. Distribució dels tipus de explotacions
2. 15. Aproximació al mapa del 1987	2. 15. Aproximació al mapa del 1987
2. 16. Evolució de la superfície agrícola	2. 16. Evolució de la superfície agrícola
2. 17. Mapes de la superfície agrícola	2. 17. Mapes de la superfície agrícola
2. 18. Explotacions que pertanyen a explotacions agràries	2. 18. Explotacions que pertanyen a explotacions agràries
2. 19. Unitats ramaderies 1987-1989	2. 19. Unitats ramaderies 1987-1989
2. 20. Distribució de la superfície agrícola per municipi 1989 (ha)	2. 20. Distribució de la superfície agrícola per municipi 1989 (ha)
2. 21. Període de la superfície agrícola en el VAB industrial (la font de l'aigua)	2. 21. Període de la superfície agrícola en el VAB industrial (la font de l'aigua)
2. 22. Explotacions agràries en la superfície per tipus d'explotació	2. 22. Explotacions agràries en la superfície per tipus d'explotació
2. 23. Explotacions i explotacions agràries	2. 23. Explotacions i explotacions agràries
2. 24. Explotacions agràries	2. 24. Explotacions agràries
2. 25. Aproximació al mapa del 1987	2. 25. Aproximació al mapa del 1987
2. 26. Evolució de la superfície agrícola per municipi 1989 (ha)	2. 26. Evolució de la superfície agrícola per municipi 1989 (ha)
2. 27. Explotacions agràries en la superfície per tipus d'explotació	2. 27. Explotacions agràries en la superfície per tipus d'explotació
2. 28. Explotacions agràries	2. 28. Explotacions agràries
2. 29. Distribució de la superfície agrícola per tipus d'explotació	2. 29. Distribució de la superfície agrícola per tipus d'explotació
2. 30. Explotacions i explotacions agràries	2. 30. Explotacions i explotacions agràries
2. 31. Distribució de la superfície agrícola per tipus d'explotació	2. 31. Distribució de la superfície agrícola per tipus d'explotació
2. 32. Explotacions i explotacions agràries	2. 32. Explotacions i explotacions agràries
2. 33. Explotacions i explotacions agràries	2. 33. Explotacions i explotacions agràries
2. 34. Explotacions i explotacions agràries	2. 34. Explotacions i explotacions agràries
2. 35. Explotacions i explotacions agràries	2. 35. Explotacions i explotacions agràries
2. 36. Explotacions i explotacions agràries	2. 36. Explotacions i explotacions agràries
2. 37. Explotacions i explotacions agràries	2. 37. Explotacions i explotacions agràries
2. 38. Explotacions i explotacions agràries	2. 38. Explotacions i explotacions agràries
2. 39. Explotacions i explotacions agràries	2. 39. Explotacions i explotacions agràries
2. 40. Explotacions i explotacions agràries	2. 40. Explotacions i explotacions agràries
2. 41. Explotacions i explotacions agràries	2. 41. Explotacions i explotacions agràries
2. 42. Explotacions i explotacions agràries	2. 42. Explotacions i explotacions agràries

Índex de taules. Alta Ribagorça

1. 1. Evolució del pressupost del Consell Comarcal
1. 2. Evolució del pressupost del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (inclou zona d'influència)
1. 3. Superfície afectada per incendis forestals

2. 1. Pes relatiu de l'Alta Ribagorça en el conjunt de les comarques de muntanya
2. 2. Evolució del moviment natural de la població
2. 3. Moviment migratori interior de la població
2. 4. Evolució de la població de dret segons grups d'edat
2. 5. Distribució de les entitats de població segons grandària
2. 6. Distribució de la població de dret de les entitats segons l'altitud
2. 7. Distribució de les entitats de població segons altitud i grandària, 1991 –absoluts–
2. 8. Taxes de població ocupada, aturada i activa, 1991
2. 9. Distribució dels aturats registrats segons edat i el sexe, 1992
- 2.10. Evolució de l'atur per sectors econòmics
- 2.11. Estructura sectorial de la població ocupada, 1991
- 2.12. Empreses i treballadors assalariats, 1991
- 2.13. Mobilitat obligada per motiu de feina, 1991

3. 1. Aproximació al marge brut total (MBT), 1989
3. 2. Distribució dels caps de boví segons tipus
3. 3. Estructura de les explotacions bovines segons grandària
3. 4. Estructura dels ramats d'ovins segons grandària
3. 5. Sanejament en explotacions bovines i ovines. Gener 1991 – febrer 1992
3. 6. Distribució general de la superfície (ha)
3. 7. Distribució de la superfície arbrada segons l'espècie dominant, 1989
3. 8. Nombre d'explotacions censades
3. 9. Nombre d'explotacions segons la superfície agrària útil
- 3.10. Superfície agrària útil segons règim de tinença
- 3.11. Mà d'obra familiar i assalariada fixa
- 3.12. Mà d'obra a les explotacions en unitats treball any (UTA)
- 3.13. Parcel·lació, 1989
- 3.14. Distribució dels titulars per edats, 1989
- 3.15. Ajuts per a la millora de les explotacions
- 3.16. Evolució de la maquinària agrícola
- 3.17. Maquinària propietat de l'explotació
- 3.18. Explotacions que pertanyen a alguna associació, 1989
- 3.19. Unitats ramaderes, 1982-1989
- 3.20. Distribució de la superfície conreada per municipis, 1989 (ha)
- 3.21. Participació dels diferents sectors en el VAB industrial (a cost de factors), 1986
- 3.22. Població ocupada en la indústria per branques d'activitat
- 3.23. Empreses i treballadors assalariats
- 3.24. Inversions industrials
- 3.25. Ajuts per al reequilibrament territorial a l'Alta Ribagorça, 1989-1992
- 3.26. Potència i producció d'energia de les principals centrals hidroelèctriques, 1989
- 3.27. Empreses amb treballadors assalariats en el sector de la construcció
- 3.28. Habitatges acabats
- 3.29. Distribució de la població ocupada per branques d'activitat terciària
- 3.30. Empreses i treballadors assalariats al sector terciari, 1993
- 3.31. Distribució del nombre de llicències fiscals comercials
- 3.32. Oferta d'allotjament
- 3.33. Afluència als principals pols turístics de la comarca
- 3.34. Distribució dels visitants del Parc Nacional (1992) i de les pistes d'esquí segons procedència (1993)
- 3.35. Oferta hotelera segons la categoria dels establiments, 1994
- 3.36. Distribució municipal dels establiments de càmping, 1994
- 3.37. Residències-casa de pagès, 1994
- 3.38. Oferta d'apartaments, 1993
- 3.39. Cases de colònies i albergs de joventut, 1993
- 3.40. Refugis de muntanya
- 3.41. Distribució municipal dels habitatges segons els usos, 1991
- 3.42. Oficines d'informació turística de l'Alta Ribagorça

4. 1. Centres d'educació primària
4. 2. Línies de transport escolar
4. 3. Equipament sanitari: consultoris locals i altres
4. 4. Equipament assistencial
4. 5. Equipament cultural
4. 6. Béns d'interès cultural
4. 7. Equipament esportiu

5. 1. Accés viari
5. 2. Electricitat
5. 3. Servei telefònic per municipis
5. 4. Servei telefònic
5. 5. Abastament d'aigua corrent
5. 6. Sanejament
5. 7. Pavimentació dels carrers
5. 8. Enllumenat dels carrers
5. 9. Recollida de residus

Any	Municipis de l'àrea d'actuació				Municipis de l'àrea d'actuació			
	1991	1992	1993	1994	1991	1992	1993	1994
1. 1. Centres d'educació primària	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 2. Línies de transport escolar	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 3. Equipament sanitari: consultoris locals i altres	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 4. Equipament assistencial	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 5. Equipament cultural	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 6. Béns d'interès cultural	100	100	100	100	100	100	100	100
1. 7. Equipament esportiu	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 1. Accés viari	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 2. Electricitat	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 3. Servei telefònic per municipis	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 4. Servei telefònic	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 5. Abastament d'aigua corrent	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 6. Sanejament	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 7. Pavimentació dels carrers	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 8. Enllumenat dels carrers	100	100	100	100	100	100	100	100
2. 9. Recollida de residus	100	100	100	100	100	100	100	100

ANNEX 1.1. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DEL CONSELL COMARCAL

Any	Pressupost (PTA)
1989	97.896.183
1990	89.089.166
1991	170.283.886
1992	226.365.344

Font: Memòries del Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça i *Tres anys de pressupostos dels Consells Comarcals 1988-1990*, DG d'Administració Local.

ANNEX 1.2. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI (INCLOU ZONA D'INFLUÈNCIA)

Any	Pressupost (PTA)
1989	66.400.000
1990	211.700.000
1991	363.100.000
1992	446.600.000

Font: informació facilitada per la direcció del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, DARP.

ANNEX 1.3. SUPERFÍCIE AFECTADA PER INCENDIS FORESTALS

Any	Nombre d'incendis	Superfície amb arbres	Superfície matolls	Superfície total
1989	5	7,5	102,1	109,6
1990	8	3,0	5,7	8,7
1991	3	1,3	4,9	6,2
1992	2	0,2	3,3	3,5
1993	4	10,0	106,0	111,0
1994 *	10	28,0	1,5	34,5

* DADES FACILITADES DIRECTAMENT PEL SERVEI D'AGENTS RURALS, 1994. DARP

Font: elaboració DGPAT a partir de la informació facilitada per la DG del Medi Natural.

ANNEX 2.1. PES RELATIU DE L'ALTA RIBAGORÇA EN EL CONJUNT DE LES COMARQUES DE MUNTANYA

Comarques de muntanya	Població dret (cens 1991)	% s/total població	Densitat (h/km ²)	Taxa creixement anual acumulatiu		
				81-86	86-91	81-91
Garrotxa	46.060	25,3	62,7	0,05	0,30	0,18
Berguedà	38.965	21,4	33,0	-0,46	-0,85	-0,65
Ripollès	27.167	14,9	28,3	-0,89	-0,82	-0,85
Alt Urgell	19.010	10,4	13,1	-0,49	0,15	-0,17
Pallars Jussà	12.860	7,0	10,0	-0,57	-1,14	-0,98
Cerdanya	12.396	6,8	22,7	0,26	0,32	0,29
Solsonès	10.792	5,9	10,8	-0,21	-0,01	-0,11
Val d'Aran	6.184	3,4	10,0	0,77	0,49	0,64
Pallars Sobirà	5.418	3,0	4,0	0,05	-0,17	-0,06
Alta Ribagorça	3.514	1,9	8,2	-4,29	-0,62	-2,42
Total	182.366	100,0	19,1			

Font: elaboració DGPAT a partir dels *Cens de població, 1991*. INE, IEC, i l'*Anuari estadístic de Catalunya 1991*. IEC.

ANNEX 2.2. EVOLUCIÓ DEL MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIÓ

Any	Alta Ribagorça						Catalunya		
	Nre. absoluts			Taxes brutes			Taxes brutes		
	naix.	defun.	c. veget.	natal.	mortal.	c. veget.	natal.	mortal.	c. veget.
1981	34	31	3	7,5	6,8	0,7	11,4	6,7	4,7
1982	44	31	13	9,7	6,8	2,9	11,3	6,8	4,5
1983	44	25	19	9,7	5,5	4,2	10,4	7,4	3,0
1984	44	32	12	9,7	7,0	2,6	10,6	7,4	3,2
1985	29	25	4	6,4	5,5	0,9	10,8	7,9	3,0
1986	23	33	-10	6,3	9,1	-2,8	10,1	7,8	2,3
1987	19	28	-9	5,2	7,7	-2,5	9,7	7,9	1,9
1988	28	25	3	7,7	6,9	0,8	9,7	8,1	1,6
1989	31	19	12	8,5	5,2	3,3	9,5	8,4	1,1
1990	24	26	-2	6,6	7,2	-0,6	9,4	8,6	0,8
1991	24	34	-10	6,8	9,7	-2,8	9,3	8,5	0,7

Font: elaboració DGPAT a partir de les *Estadístiques del moviment natural de la població de Catalunya*. IEC.

ANNEX 2.3. MOVIMENT MIGRATORI INTERIOR DE LA POBLACIÓ

Any	Immigrants	Emigrants	Saldo
1982	187	180	7
1983	371	298	73
1984	443	537	-94
1985	348	437	-89
1986	143	344	-201
1987	397	559	-162
1988 *	245	408	-163
1989	72	97	-25
1990	100	80	20

* DE L'ANY 1982-1988 LES DADES CORRESPONEN A LES COMARQUES DE L'ALTA RIBAGORÇA I PALLARS JUSSÀ

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Anuari estadístic de Catalunya*, diversos anys, IEC.

ANNEX 2.4. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE DRET SEGONS GRUPS D'EDAT

Municipi	< 15 anys		De 15 a 29 anys		De 30 a 64 anys		65 anys i més	
	1981	1991	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Pont de Suert, el	25,8	15,6	23,8	22,5	40,7	41,7	9,7	17,2
Vall de Boí, la	12,0	12,1	26,1	19,5	43,6	49,3	18,4	19,2
Vilaller	26,3	14,9	24,3	23,8	41,5	40,9	8,0	20,4
Alta Ribagorça	24,1	14,8	24,2	24,1	41,2	42,9	10,4	18,1
Catalunya	25,3	17,7	22,2	24,2	41,3	43,8	11,2	14,3

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos de població corresponents. INE, IEC.

ANNEX 2.5. DISTRIBUCIÓ DE LES ENTITATS DE POBLACIÓ SEGONS GRANDÀRIA

	1981	%	1986	%	1991	%
0 habitants	2	6,9	9	23,1	10	26,3
1-24 habitants	17	58,6	20	51,3	18	47,4
25-49 habitants	0	0,0	0	0,0	1	2,6
50-99 habitants	3	10,3	4	10,3	3	7,9
100-499 habitants	5	17,2	4	10,3	4	10,5
500-999 habitants	1	3,4	1	2,6	1	2,6
1.000 habitants i més	1	3,4	1	2,6	1	2,6
Total	29	100,0	39	100,0	38	100,0

NOTA: L'INCREMENT D'ENTITATS DESHABITADES ENTRE 1981-1991 ES DEU AL FET QUE L'ANY 1981 LA MAJORIA D'AQUESTES NO ES VAN COMPTABILITZAR.

Font: elaboració DGPAT a partir de la informació facilitada per l'INE, IEC.

ANNEX 2.6. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE DRET DE LES ENTITATS SEGONS L'ALTITUD

	1981		1986		1991	
Altitud (m)	h.	%	h.	%	h.	%
Disponible	0	0,0	3	0,1	0	0,0
< 1.000 m	3.636	79,9	2.881	79,4	2.729	77,7
1.000 - 1.200 m	404	8,9	290	8,0	285	8,1
1.201 - 1.400 m	392	8,7	348	9,6	367	10,4
1.401 - 1.500 m	4	0,1	4	0,1	5	0,1
> 1.500 m	112	2,4	101	2,8	128	3,7
Total	4.548	100,0	3.627	100,0	3.514	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir dels nomenclàtors corresponents i del *Padró d'habitants 1986*.

ANNEX 2.7. DISTRIBUCIÓ DE LES ENTITATS DE POBLACIÓ SEGONS ALTITUD I GRANDÀRIA, 1991 -ABSOLUTS-

Població	< 1.000	1.000-2.000	1.201-1.400	1.401-1.500	>1.500	Total
1 a 24	3	4	8	2	1	18
25 a 49	0	1	0	0	0	1
50 a 99	1	1	1	0	0	3
100 a 499	0	1	2	0	1	4
500 a 999	1	0	0	0	0	1
1.000 i més	1	0	0	0	0	1
Total	6	7	11	2	2	28

Font: elaboració DGPAT a partir de dades de l'IEC i de l'ICC.

ANNEX 2.8. TAXES DE POBLACIÓ OCUPADA, ATURADA I ACTIVA, 1991

Municipi	Activitat	Ocupació	Atur
Pont de Suert, el	49,8	45,3	9,0
Vall de Boí, la	56,3	53,8	4,5
Vilaller	45,7	39,6	13,5
Total	46,8	42,7	8,7

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Estadística comarcal i municipal, 1992*. IEC.

ANNEX 2.9. DISTRIBUCIÓ DELS ATURATS REGISTRATS SEGONS EDAT I SEXE, 1992

Edat	Homes	Dones	Total
16-19	5	7	12
20-24	11	13	24
25-39	40	19	59
40-54	17	3	20
≥ 55	9	3	12
Total	82	45	127

Font: elaboració DGPAT a partir del *Butlletí d'ocupació 1992*. Departament de Treball.

ANNEX 2.10. EVOLUCIÓ DE L'ATUR PER SECTORS ECONÒMICS

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Comerç i hostaleria	11,4	18,2	16,4	16,8	19,3	25,5	27,5	29,5	37,7	38,7	29,1
Ind. metal·lúrgica	4,2	2,1	1,8	2,4	5,1	3,0	3,0	2,5	1,0	1,2	0,0
Serveis socials i pers.	5,5	8,8	7,5	8,6	11,2	16,3	18,6	20,3	15,3	13,7	11,0
Construcció	38,8	31,8	44,8	42,5	35,8	31,2	24,3	14,8	22,5	19,6	36,2
Inds. alimentació	2,6	1,5	2,0	2,1	2,9	3,0	2,1	2,8	1,0	1,8	0,8
Altres sectors	37,5	37,6	27,5	27,6	25,7	21,0	24,5	30,1	22,5	25,0	22,8

Font: elaboració DGPAT a partir dels *butlletins d'ocupació*. Departament de Treball.

ANNEX 2.11. ESTRUCTURA SECTORIAL DE LA POBLACIÓ OCUPADA, 1991

Municipi	Primari	%	Secundari	%	Construcció	%	Terciari	%	Total
Pont de Suert, el	72	9,0	188	23,5	142	17,7	399	49,8	801
Vall de Boí, la	62	22,3	28	10,1	36	12,9	152	54,7	278
Vilaller	19	10,5	41	22,8	36	20,0	84	46,7	180
Total	153	13,2	257	22,2	114	9,8	635	54,8	1.259

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens de població 1991*. INE, IEC.

ANNEX 2.12. EMPRESES I TREBALLADORS ASSALARIATS, 1991

	Total		Agricultura		Indústria		Construcció		Comerç i serveis	
	E	T	E	T	E	T	E	T	E	T
Pont de Suert, el	74	208	10	2	10	40	19	76	35	90
Vall de Boí, la	38	137	5	0	3	5	11	29	19	103
Vilaller	17	46	2	0	0	0	2	14	13	32
Total	129	391	17	2	13	45	32	119	67	225

Font: elaboració DGPAT a partir de dades facilitades pel Departament de Treball.

ANNEX 2.13. MOBILITAT OBLIGADA PER MOTIU DE FEINA, 1991

	Població ocupada resident	Població ocupada resident que treballa fora	% població ocupada resident que treballa fora	Llocs de treball localitzats al municipi	Llocs de treball ocupats per no residents	% llocs de treball localitzats ocupats per no residents
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Pont de Suert, el	780	198	25	647	65	10
Vall de Boí, la	277	54	19	286	63	22
Vilaller	180	68	38	124	12	10
Total	1.237	320	26	1.057	140	13

c= b/a · 100; f= e/d · 100

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens de població 1991*. INE, IEC.

ANNEX 3.1. APROXIMACIÓ AL MARGE BRUT TOTAL (MBT), 1989

Sectors	MBT Alta Ribagorça		MBT Província de Lleida	
	Milers PTA	%	Milers PTA	%
Herbavis	95.209	25,1	19.244.003	29,8
Llenyosos	132	0,1	24.871.348	38,5
Ramaderia	283.276	74,8	20.455.094	31,7
Total	378.617	100,0	64.570.445	100,0

Font: Pujadas, R. i Aldomà, I. *L'economia lleidatana i el mercat interior europeu de 1993*. Patronat Català Pro-Europa i Excm. Diputació Provincial de Lleida, Barcelona 1993.

ANNEX 3.2. DISTRIBUCIÓ DELS CAPS DE BOVÍ SEGONS TIPUS

Tipus de bestiar	1982	%	1989	%	1993	%
Vaques	1.826	88,0	2.018	66,3	1.674	54,9
De llet	209	10,1	101	3,3	63	2,1
Altres	1.617	77,9	1.917	63,0	1.611	52,8
Vedells	250	12,0	1.026	33,7	1.375	45,1
Total	2.076	100,0	3.044	100,0	3.049	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*, IEC, i *Cens ramader 1993*, DARP.

ANNEX 3.3. ESTRUCTURA DE LES EXPLOTACIONS BOVINES SEGONS GRANDÀRIA

Nombre de caps	Nombre d'explotacions	
	1987	1991
Entre 1 i 10	47	42
Entre 11 i 20	28	23
Entre 21 i 30	22	16
Entre 31 i 50	7	12
Entre 51 i 100	5	2
Total	109	95

Font: elaboració DGPAT a partir del *Projecte de Desenvolupament Rural a l'Alta Ribagorça*, J. Segura, 1993. Universitat de Lleida i Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 3.4. ESTRUCTURA DELS RAMATS D'OVINS SEGONS GRANDÀRIA

Caps per ramat	Nombre de ramats	
	1987	1991
Menys de 100	7	5
De 100 a 300	10	15
De 300 a 500	15	11
De 500 a 1.000	13	14
Més de 1.000	3	3
Total	48	48

Font: elaboració DGPAT a partir del *Projecte de Desenvolupament Rural a l'Alta Ribagorça*, J. Segura, 1993. Universitat de Lleida i Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 3.5. SANEJAMENT EN EXPLOTACIONS BOVINES I OVINES. GENER 1991-FEBRER 1992

	Boví	Oví
Explotacions estudiades	100	46
Nombre de caps	2.211	21.558

Font: elaboració DGPAT a partir del *Projecte de Desenvolupament Rural a l'Alta Ribagorça*, J. Segura, 1993. Universitat de Lleida i Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 3.6. DISTRIBUCIÓ GENERAL DE LA SUPERFÍCIE (ha)

	SAU											
	Terres llaurades		Pastures permanents		Total		Terreny forestal		Altres		Total	
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989
Pont de Suert, el	591	222	3.360	6.462	3.951	6.680	1.147	5.699	4.527	3.562	9.625	15.945
Vall de Boí, la	64	14	3.478	16.015	3.542	16.029	15.682	3.734	1.925	2.354	21.149	22.117
Vilaller	40	18	2.568	2.334	2.608	2.352	1.450	1.383	1.389	1.652	5.447	5.387
Total	695	254	9.406	24.811	10.101	25.065	18.279	10.816	7.841	7.568	36.221	43.449

Font: *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.7. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE ARBRADA SEGONS L'ESPÈCIE DOMINANT, 1989

Espècie dominant	ha	%
Pi roig	4.334	36,9
Pi negre	3.025	25,8
Roures	2.208	18,8
Avet	1.931	16,5
Altres planifolis	233	2,0
Total	11.731	100,0

Font: *La Gestió del Bosc a Catalunya*. Quaderns de Divulgació. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, 1990.

ANNEX 3.8. NOMBRE D'EXPLOTACIONS CENSADES

	Amb terres						Sense terres		Total	
	amb SAU		sense SAU		total		1982	1989	1982	1989
	1982	1989	1982	1989	1982	1989				
Pont de Suert, el	78	97	15	3	93	100	1	1	94	101
Vall de Boí, la	95	96	4	0	99	96	3	1	102	97
Vilaller	54	65	6	3	60	68	0	0	60	68
Total	227	258	25	6	252	264	4	2	256	266

Font: *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.9. NOMBRE D'EXPLOTACIONS SEGONS LA SUPERFÍCIE AGRÀRIA ÚTIL

	< 5 ha		5-10 ha		10-20 ha		20-50 ha		> 50 ha		Total	
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989
Pont de Suert, el	12	16	11	11	18	21	24	26	13	23	78	97
Vall de Boí, la	39	34	26	31	14	15	12	9	4	7	95	96
Vilaller	29	37	12	17	8	3	3	4	2	4	54	65
Total	80	87	49	59	40	39	39	39	19	34	227	258

Font: *Cens agrari, 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.10. SUPERFÍCIE AGRÀRIA ÚTIL SEGONS RÈGIM DE TINENÇA

Municipi	Propietat		Arrendament		Parceria		Altres		Total	
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989
Pont de Suert, el	2.775	5.302	1.176	1.382	0	0	0	0	3.951	6.684
Vall de Boí, la	3.125	15.861	417	168	0	0	0	0	3.542	16.029
Vilaller	2.550	1.953	58	399	0	0	0	0	2.608	2.352
Total	8.450	23.116	1.651	1.949	0	0	0	0	10.101	25.065

Font: *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.11. MÀ D'OBRA FAMILIAR I ASSALARIADA FIXA

Municipi	Mà d'obra familiar						Assalariats fixos		Total	
	titular		ajudes		total		1982	1989	1982	1989
	1982	1989	1982	1989	1982	1989				
Pont de Suert, el	79	78	44	40	123	118	3	24	126	142
Vall de Boí, la	94	88	65	35	159	123	0	9	159	132
Vilaller	56	63	24	17	80	80	0	6	80	86
Total	229	229	133	92	362	321	3	39	365	360

Font: *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.12. MÀ D'OBRA A LES EXPLOTACIONS EN UNITATS TREBALL ANY (UTA)

Municipi	Mà d'obra familiar						Personal assalariat								Total	
	titular		ajudes		total		fixos		eventuals		empreses		totals		1982	1989
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989		
Pont de Suert, el	53	48	37	29	90	77	3	14	2	2	0	0	5	16	95	93
Vall de Boí, la	61	46	39	26	100	72	0	4	1	2	0	0	1	6	101	78
Vilaller	23	21	9	13	32	34	0	3	0	0	0	0	0	3	32	37
Total	137	115	85	68	222	183	3	21	3	4	0	0	6	25	228	208

Font: *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.13. PARCEL·LACIÓ, 1989

	Alta Ribagorça	Catalunya
Nombre de parcel·les	5.263	513.830
Parcel·les / explotació amb terres	20,0	4,6
Superfície mitjana / parcel·la (ha)	8,2	4,8

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.14. DISTRIBUCIÓ DELS TITULARS PER EDATS, 1989

Grups d'edat	Titulars	%
Menors de 35 anys	18	7,9
Entre 35 i 44 anys	28	12,2
Entre 45 i 54 anys	38	16,6
Entre 55 i 64 anys	59	25,8
Més de 64 anys	86	37,5
Total	229	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens agrari 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.15. AJUTS PER A LA MILLORA DE LES EXPLOTACIONS

Any	Sol.licituds	Inversió (PTA)	Subvenció (PTA)
1989	26	145.314.750	82.305.260
1990	6	30.155.892	15.091.621
1991	2	7.366.435	2.881.188
Total	34	182.837.077	100.278.069

Font: elaboració DGPAT a partir del *Projecte de Desenvolupament Rural a l'Alta Ribagorça*, J. Segura, 1993. Universitat de Lleida i Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 3.16. EVOLUCIÓ DE LA MAQUINÀRIA AGRÍCOLA

Maquinària	1982	1989
Tractors	77	97
Motocultors	77	50
Recollidores-empaquetadores	43	72
Nombre de tractors / 100 ha conreus	11,8	38,2

Font: elaboració DGPAT a partir dels censos agraris 1982 i 1989. INE, IEC.

ANNEX 3.17. MAQUINÀRIA PROPIETAT DE L'EXPLOTACIÓ

	Tractors		Motocultors		Segadores batedores		Recollidors empaquetadores	
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989
Pont de Suert, el	43	46	22	13	0	0	27	31
Vall de Boí, la	22	32	34	21	0	0	12	28
Vilaller	12	19	21	16	0	0	4	13
Total	77	97	77	50	0	0	43	72

Font: *Cens agrari, 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.18. EXPLOTACIONS QUE PERTANYEN A ALGUNA ASSOCIACIÓ, 1989

Cooperativa o SAT	128
comercialització	1
subministrament	2
serveis	124
plurifuncional	1
transformació en regadiu	0
Sindicat agrari	1
Altres	23
Total pertanyen a associació	136

Font: *Cens agrari, 1989*. INE, IEC.

ANNEX 3.19. UNITATS RAMADERES, 1982-1989

Municipi	Total		Bovins		Ovins		Cabrams		Porcins		Aviram (milers)		Conilles mares		Equins	
	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989	1982	1989
Pont de Suert, el	1.659	2.440	862	1.213	735	1.113	11	23	32	48	8	9	1	2	10	32
Vall de Boí, la	1.874	1.740	584	665	1.245	1.044	13	3	5	0	2	4	1	1	24	23
Vilaller	398	419	201	293	178	106	3	2	0	0	1	5	1	2	14	11
Total	3.931	4.599	1.647	2.171	2.158	2.263	27	28	37	48	11	18	3	5	48	66

Font: Cens agrari, 1989. INE, IEC.

ANNEX 3.20. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE CONREADA PER MUNICIPIS, 1989 (ha)

Municipi	Cereals	Hortalisses	Conreus farratgers			Altres	Total
			alfals	d'altres	Total		
Pont de Suert, el	62	0	90	61	151	7	220
Vall de Boí, la	0	0	5	9	14	0	14
Vilaller	5	1	5	4	9	3	18
Total	67	1	100	74	174	10	252

Font: Cens agrari 1989. INE, IEC.

**ANNEX 3.21. PARTICIPACIÓ DELS DIFERENTS SECTORS EN EL VAB INDUSTRIAL
(A COST DE FACTORS), 1986**

	Alta Ribagorça	Catalunya
Minerals i metalls fèrrics i no fèrrics	0,0	1,26
Minerals i productes a base de minerals no metàl·lics	7,1	5,90
Productes químics	6,3	15,16
Productes metàl·lics, màquines i material elèctric	43,4	25,35
Material de transport	0,0	7,07
Productes alimentaris, begudes i tabac	22,6	13,10
Productes tèxtils, cuir, sabates i vestits	4,6	16,76
Articles de paper, impremta	0,8	6,47
Indústries diverses (cautxú, plàstic, fusta)	15,4	8,90

Font: elaboració DGPAT a partir de Costa A: "La distribució comarcal del valor afegit brut industrial a Catalunya (1986)",
Revista d'Indústria, núm. 12. Departament d'Indústria i Energia.

ANNEX 3.22. POBLACIÓ OCUPADA EN LA INDÚSTRIA PER BRANQUES D'ACTIVITAT

	Branques						Total
	1	2	3	4	5	6	
Pont de Suert, el	125	6	18	9	16	14	188
Vall de Boí, la	6	5	1	12	3	1	28
Vilaller	28	—	5	6	2	—	41
Total	159	11	24	27	21	15	257

- 1 ENERGIA
- 2 INDÚSTRIA QUÍMICA
- 3 CONSTRUCCIÓ MAQUINÀRIA I MATERIAL ELÈCTRIC I DE TRANSPORTS
- 4 ALIMENTACIÓ
- 5 FUSTA
- 6 ALTRES MANUFACTURES

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens de població 1991*. INE, IEC.

ANNEX 3.23. EMPRESES I TREBALLADORS ASSALARIATS

	Energia		Química		Metal·lúrgia		Manufactures		Total	
	E	T	E	T	E	T	E	T	E	T
Pont de Suert, el	1	2	1	15	3	6	5	17	10	40
Vall de Boí, la	-	-	2	3	-	-	1	2	3	5
Vilaller	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	1	2	3	18	3	6	6	19	13	45

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Base de dades d'empreses de Catalunya*, 3r trimestre, 1993. Departament de Treball.

ANNEX 3.24. INVERSIONS INDUSTRIALS

Municipi	Any	Tipus	CNAE	Inversió	Plantilla
Vall de Boí, la	89	A	4191	580	0
	89	A	4191	1.880	0
	89	N	4281	29.300	11
	91	N	4630	4.532	1
	92	N	2440	75.468	9
Vilaller	92	N	4630	1.150	1
Total				112.910	22

N= NOVA INDÚSTRIA

A= AMPLIACIÓ DE LA INDÚSTRIA

Font: elaboració DGPAT a partir de dades facilitades per la DG d'Indústria.

ANNEX 3.25. AJUTS PER AL REEQUILIBRAMENT TERRITORIAL A L'ALTA RIBAGORÇA, 1989-1992

Concepte / posició	Valors
Inversió subvencionable (MPTA)	125,9
Subvenció (MPTA)	18
% sobre els ajuts totals a Catalunya	0,4
Posició de l'Alta Ribagorça sobre les 21 comarques que reben aquests ajuts	19

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Revista d'Indústria*, número 1, 1994, Departament d'Indústria i Energia.

ANNEX 3.26. POTÈNCIA I PRODUCCIÓ D'ENERGIA DE LES PRINCIPALS CENTRALS HIDROELÈCTRIQUES, 1989

Central	Municipi	Any posada en servei	Potència (kW)	Producció (kWh)
Vilaller	Vilaller	1952	4.200	16.294.000
Pont de Suert, el	Pont de Suert, el	1955	15.680	55.064.000
Llesp	Pont de Suert, el	1953	12.480	36.360.900
Boí	Vall de Boí, la	1956	16.000	43.026.100
Caldes de Boí	Vall de Boí, la	1958	32.640	56.780.000
Baliera	Vilaller	1962	5.370	23.078.000
Baserca, Pantà de	Vilaller i Montanui	1984	6.000	18.057.000
Moralets i Baserca	Vilaller i Montanui	1985	221.400 (1) 219.000 (2)	68.268.000
Escales	Sopeira	1955	36.000	66.011.600
Bono	Vilaller i Montanui	1953	3.760	14.783.000
Senet	Vilaller i Montanui	1951	8.640	40.129.000
Pont de Montanyana, el	Pont de Montanyana, el	1958	44.800	148.591.700

NOTA: 1: TURBINATGE; 2: BOMBAMENT

Font: elaboració DGPAT a partir de l'Informe anual d'ENHER 1993, i l'*Estadística sobre embalses y producción de energía hidroeléctrica en 1989 y años anteriores*, MOPT 1991.

**ANNEX 3.27. EMPRESES AMB TREBALLADORS ASSALARIATS EN EL SECTOR
DE LA CONSTRUCCIÓ**

Grandària	Empreses	Treballadors
1 a 5 treballadors	15	32
6 a 10 treballadors	6	46
11 a 25 treballadors	3	48
Total	24	126

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Llista de treballadors i empreses segons CNAE 1989, INSS*.

ANNEX 3.28. HABITATGES ACABATS

Any	Nombre d'habitatges
1988	11
1989	26
1990	81
1991	253
1992	208
1993	69
Total 1988-1993	648

Font: *Habitatges iniciats i acabats als municipis i comarques de Catalunya*, diversos anys. DG d'Arquitectura i Habitatge.

ANNEX 3.29. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA PER BRANQUES D'ACTIVITAT TERCIÀRIA

Branca d'activitat	Alta Ribagorça		Catalunya
	Nombre	%	%
Comerç, reparació	143	22,5	27,6
Hostaleria, restauració	141	22,2	8,4
Transports, comunicacions	57	9,0	11,8
Assegurances, finances	31	4,9	7,2
Serveis a empreses	18	2,8	8,3
AP, forces armades, seguretat	47	7,4	8,6
Educació i investigació	150	23,6	12,2
Sanitat, assistència social	15	2,4	8,3
Altres serveis	33	5,2	7,5
Total	635	100,0	100,0

Font: elaboració DGPAT a partir del *Cens de població, 1991*. INE, IEC.

ANNEX 3.30. EMPRESES I TREBALLADORS ASSALARIATS AL SECTOR TERCIARI, 1993

Municipi	Comerç		Transports		Finances		Serveis		Total	
	E	T	E	T	E	T	E	T	E	T
Pont de Suert, el	24	48	1	2	3	3	7	37	35	90
Vall de Boí, la	12	78	1	2	1	1	5	22	19	103
Vilaller	11	25	0	0	0	0	2	7	13	32
Total	47	151	2	4	4	4	14	66	67	225

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Base de dades d'empreses de Catalunya*, 3r trimestre 1993. Departament de Treball.

ANNEX 3.31. DISTRIBUCIÓ DEL NOMBRE DE LLICÈNCIES FISCALS COMERCIALS

	Alta Ribagorça		Catalunya	
	%	(*)	%	(*)
Comerç a l'engròs	—	6,8	—	8,1
Comerç al detall	100,0	27,6	100,0	25,3
alimentació	45,3	12,5	37,2	9,4
tèxtil, confecció, pell	17,5	4,8	19,1	4,8
fusta, paper	8,2	2,3	8,2	2,1
química	4,1	1,1	7,5	1,9
construcció	3,1	0,8	2,7	0,7
metall	4,1	1,1	4,7	1,2
maquinària	8,2	2,3	11,9	3,0
altres	9,3	2,6	8,6	2,2

* NOMBRE DE LLICÈNCIES FISCALS PER CADA 1.000 HABITANTS

Font: elaboració DGPAT a partir de l'*Anuari estadístic de Catalunya 1992*, IEC.

ANNEX 3.32. OFERTA D'ALLOTJAMENT

Oferta d'allotjament	Places	Període de referència
Hotelera	1.292	any 1992
Càmpings	655 (234 unitats d'acampada x 2,8)	any 1994
Residències-casa de pagès	327	any 1994
Cases de colònies i albergs	898	any 1993
Refugis de muntanya	137	any 1994
Segones residències	2.594 (648 habitatges secundaris x 4)	any 1991

Font: elaboració DGPAT a partir de diferents fonts (vegeu desagregació en les taules dels respectius tipus d'allotjament).

ANNEX 3.33. AFLUÈNCIA ALS PRINCIPALS POLS TURÍSTICS DE LA COMARCA

Espai	Afluència	Període de referència
Parc Nacional d'Aigüestortes	79.383 entrades per la vall de Boí	any 1993
Estació d'esquí Boí-Taüll	140.000 nombre de forfaits	any 1994

Font: informació facilitada directament per la direcció del Parc Nacional i per l'empresa Boí-Taüll, SA.

ANNEX 3.34. DISTRIBUCIÓ DELS VISITANTS DEL PARC NACIONAL (1992) I DE LES PISTES D'ESQUÍ SEGONS PROCEDÈNCIA (1993)

Parc Nacional d'Aigüestortes		Pistes d'esquí Boí-Taüll	
Lloc de procedència	%	Lloc de procedència	%
Catalunya	68,6	Província de Barcelona	40,0
País Valencià	7,6	Província de Lleida	40,0
Madrid	4,8	Madrid	10,0
França	4,1	Altres llocs	10,0
Altres llocs	7,9		
Total	100,0	Total	100,0

Font: elaboració a partir de la *Memòria del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici 1992*. DARP, i informació facilitada directament per l'empresa Boí-Taüll, SA.

ANNEX 3.35. OFERTA HOTELERA SEGONS LA CATEGORIA DELS ESTABLIMENTS, 1994

Municipi	Nucli	Establiments	H****	H**	H*	HS**	P**	P*	Total
Pont de Suert, el	Pont de Suert, el	9	-	-	-	-	83	46	129
Vall de Boí, la	Barruera	1	-	-	-	24	-	-	24
	Boí	4	-	-	-	-	74	69	143
	Caldes de Boí	2	119	-	-	-	104	-	223
	Cóll	1	-	-	8	-	-	-	8
	Erill la Vall	4	-	-	-	11	45	34	90
Vilaller		4	-	29	15	-	-	28	72
Total		25	119	29	23	35	306	177	689

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Guia d'Hotels de Catalunya 1994*. Departament de Comerç, Consum i Turisme.

ANNEX 3.36. DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DELS ESTABLIMENTS DE CÀMPING, 1994

Municipi	Nucli de població	Categoria	Places	Equipaments
Pont de Suert, el	Pont de Suert, el	2a	224	Supermercat, bugaderia, bar, piscina
Vall de Boí, la	Barruera	3a	112	Bugaderia, bar
	Taüll	3a	319	Bar

NOTA: S'HAN OBTINGUT LES PLACES MULTIPLICANT LES UNITATS D'ACAMPADA PER 2,8

Font: elaboració DGPAT a partir de la *Guia de Càmpings de Catalunya 1994*. Departament de Comerç, Consum i Turisme.

ANNEX 3.37. RESIDÈNCIES-CASA DE PAGÈS, 1994

Municipi	Nucli de població	Nombre d'establiments	Places
Pont de Suert, el	Llesp	3	19
Vall de Boí, la	Barruera	8	78
	Boí	5	46
	Durro	6	37
	Erill la Vall	2	20
	Taüll	8	66
Vilaller	Senet	3	39
	Vilaller	3	22
Total		38	327

Font: *Guia de residències-casa de pagès de Catalunya 1994*. Departament de Comerç, Consum i Turisme.

ANNEX 3.38. OFERTA D'APARTAMENTS, 1993

Municipi	Nucli de població	Nombre d'establiments	Nombre d'apartaments	Nombre de places
Vall de Boí, la	Pla de l'Ermita (1)	1	95	450
	Barruera	3	18	90
	Boí (2)	3	4	24
	La Farga	1	4	16
Total		8	121	580

NOTA: (1): HI HA EL COMPLEX LA SOLANA APARTAMENTS I LA SOLANA RESIDENCIAL

(2): TAN SOLS DISPOSEM DEL NOMBRE D'APARTAMENTS I PLACES D'UN DELS ESTABLIMENTS EXISTENTS

Font: elaboració DGPAT a partir del *Projecte de Desenvolupament Rural a l'Alta Ribagorça*, Segura, J. 1993, Universitat de Lleida i Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça, i dades facilitades directament per l'empresa Boí-Taüll, SA.

ANNEX 3.39. CASES DE COLÒNIES I ALBERGS DE JOVENTUT, 1993

Municipi	Nombre d'establiments	Capacitat (places)
Pont de Suert, el	2	190
Vall de Boí, la	4	224
Vilaller	6	484
Total	12	898

Font: elaboració DGPAT a partir de *Cases de Colònies i Albergs de Joventut de Catalunya*, DG de Joventut, fullets editats pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça, i d'informació facilitada directament per l'Oficina de Turisme del Patronat de la Vall de Boí.

ANNEX 3.40. REFUGIS DE MUNTANYA

Nom de l'equipament	Comarca	Capacitat
Refugi de Joan Ventosa i Calvell (Estany Negre)	Alta Ribagorça	80
Refugi de l'Estany Llong (Parc d'Aigüestortes)	Alta Ribagorça	57
Refugi Ernest Mallafré (Parc d'Aigüestortes)	Pallars Sobirà	36
Refugi Josep Maria Blanc (Parc d'Aigüestortes)	Pallars Sobirà	30
Refugi d'Amitges (Parc d'Aigüestortes)	Pallars Sobirà	80

NOTA: A PART DELS REFUGIS GUARDATS ESMENTATS, A L'ALTA RIBAGORÇA HI HA UN REFUGI-VIVAC, EL DE BESIBERRI, I UN ANNEX HIVERNAL DEL DE VENTOSA I CALVELL, AMB 12 I 8 PLACES, RESPECTIVAMENT

Font: elaboració DGPAT a partir de fullets editats pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça i Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, i d'informació facilitada directament per l'Oficina de Turisme del Patronat de la Vall de Boí.

ANNEX 3.41. DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DELS HABITATGES SEGONS ELS USOS, 1991

Municipi	Principal		Secundari		Desocupat		Princ./secund.
	n.	%	n.	%	n.	%	
Pont de Suert, el	723	56,6	361	28,2	194	15,2	2,0
Vall de Boí, la	189	39,7	181	38,0	106	22,3	1,0
Vilaller	192	50,1	106	27,7	85	22,2	1,8
Total	1.104	51,6	648	30,3	385	18,0	1,7

Font: *Cens d'habitatges 1991*. INE, IEC.

ANNEX 3.42. OFICINES D'INFORMACIÓ TURÍSTICA DE L'ALTA RIBAGORÇA

Municipi	Nucli de població	Oficina
Pont de Suert, el		Oficina de Turisme de l'Ajuntament del Pont de Suert
Vall de Boí, la	Barruera Boí	Oficina de Turisme del Patronat de la Vall de Boí Oficina de Turisme del Parc d'Aigüestortes

Font: Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 4.1. CENTRES D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Municipi	Nucli	Centre	1993-94	
			Unitats	Alumnes
Pont de Suert, el	Pont de Suert, el	CIP Ribagorça	16	326
Vall de Boí, la	Barruera	CIP de Barruera	1	12
	Boí	CIP de Boí	1	8
	Durro	CIP de Durro	—	—
	Erill la Vall	CIP d'Erill la Vall	1	14
	Taüll	CIP de Taüll	1	8
Vilaller	Senet	CIP de Senet	—	—
	Vilaller	CIP Vida i Abad	4	53
Total			24	421

Font: elaboració DGPAT a partir de la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament.

ANNEX 4.2. LÍNIES DE TRANSPORT ESCOLAR

Línia	Recorregut
Línia 1	Taüll, Pont Taüll, Boí, Erill, la Vall de Boí, Còll, Llesp, Castelló, el Pont de Suert
Línia 2	Senet, el pont de Senet, Vilaller, les Bordes, Sarroqueta, el Pont de Suert

Font: informació facilitada pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça.

ANNEX 4.3. EQUIPAMENT SANITARI: CONSULTORIS LOCALS I ALTRES

Municipi	Equipament sanitari	Titularitat i gestió	Freqüència (dies/setm.)	Ubicació	Personal
Pont de Suert, el	Dispensari	Pública	Diària	Casa del metge	un metge, un ATS, un dentista i un neturòpata
	Centre Creu Roja	Privada	—	Atenen urgències	
	Farmàcia	Privada	Diària		
Vall de Boí, la	Dispensari a Barruera	Pública	Diària	Casa del metge	un metge i un ATS per entitat
	Consultori a Boí	Privada	1	Pertany ENHER	
	Consultori a Durro	Pública	1	A l'escola	
	Consultori a Erill la Vall	Pública	1	A l'escola	
	Consultori a Taüll	Pública	1	És nou	
	Farmàcia	Privada	Diària		
Vilaller	Dispensari a Vilaller	Pública	Diària	Casa del metge	un metge i un ATS
	Farmàcia	Privada	Diària		
	Consultori a Senet	Pública	1	Ubicació provisional	

NOTA:

PONT DE SUERT, EL: L'ANY 1995 ÉS PREVIST TENIR EL CAP I L'ABS

VALL DE BOÍ, LA: HI HA PREVIST INSTAL·LAR UN NOU CONSULTORI AL NOU EDIFICI DE L'AJUNTAMENT. ELS CAPS DE SETMANA I A L'ESTIU AUGMENTA LA POBLACIÓ, L'ASSISTÈNCIA EXISTENT ÉS LLAVORS INSUFICIENT

VILALLER: ACTUALMENT HI HA EN CONSTRUCCIÓ UN DISPENSARI A VILALLER (HI COL·LABOREN AJUNTAMENT I GENERALITAT). EL CONSULTORI DE SENET ÉS PROVISIONAL I ESTÀ EN CONDICIONS

Font: elaboració DGPAT a partir de l'Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 4.4. EQUIPAMENT ASSISTENCIAL

Municipi	Equipament	Propietat	Gestió	Estat	Observacions
Pont de Suert, el	Mini-residència geriàtrica	Ajuntament / Consell Comarcal	Pública	Nova	Hi ha prevista la construcció d'una residència geriàtrica que també serà centre de dia, d'àmbit comarcal.
	Llar de jubilats	Caixa de Catalunya	Privada	Bo	
Vilaller	Llar de jubilats	Pública	Privada	Nova	Hi ha un projecte per a la creació d'una residència geriàtrica d'àmbit supracomarcal.
Àmbit comarcal	UBASP	Pública	Pública	—	

Font: *Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça*. DGPAT, 1994.

ANNEX 4.5. EQUIPAMENT CULTURAL

Municipi	Equipament cultural	Propietat	Estat	Observacions
Pont de Suert, el	Biblioteca	Privada	Bo	Pertany a la caixa.
	Sala polivalent (dansa, exposicions...)	Pública	Regular	Pertany a l'Ajuntament.
	Cinema i teatre	Privada	Bo	Gestionat pel GER (Grup Empresa Ribagorçana).
	Casa de cultura	Pública	Bo	Consta de nou despatxos, una sala de juntes, una sala de conferències i una sala per a l'emissora de ràdio.
	Emissora de ràdio	Pública	Regular	En procés de legalització.
Vall de Boí, la	Sala de conferències a Barruera	Pública	Bo	És la sala d'actes de l'Ajuntament.
	L'Estudi a Boí. Parc Nacional	Pública	Bo	Consta de biblioteca, sala de conferències i sala d'exposicions. Hi ha la intenció de crear un museu del romànic.
Vilaller	Local polivalent	Pública	Regular	És municipal (sala de reunions, conferències, tele-club, etc.).

Font: *Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça*. DGPAT, 1994.

ANNEX 4.6. BÉNS D'INTERÈS CULTURAL

	Data protecció
DECLARATS	
Lloc històric de la vall de Boí	DOGC 17-02-1993
Entorn de protecció i església de Sant Joan de Boí	DOGC 16-11-1992
Entorn de protecció i església de Santa Eulàlia d'Erill la Vall	DOGC 16-11-1992
Entorn de protecció i església de Sant Climent de Taüll	DOGC 16-11-1992
Entorn de protecció i església de Santa Maria de Taüll	DOGC 16-11-1992
Església de Sant Feliu de Barruera i entorn	DOGC 16-11-1992
Església de Santa Maria de Cardet i entorn	DOGC 16-11-1992
Església de l'Assumpció de Còll i entorn	DOGC 16-11-1992
Església de la Nativitat de Durro i entorn	DOGC 16-11-1992
Ermita de Sant Quirc de Durro	DOGC 21-12-1992
Ermita de Sant Quirc de Taüll	DOGC 21-12-1992
Església de Sant Climent d'Iran, al Pont de Suert	DOGC 06-07-1992
Església de la Mare de Déu de les Neus d'Irgo, al Pont de Suert	DOGC 06-07-1992
Ermita de Sant Salvador d'Irgo, al Pont de Suert	DOGC 06-07-1992
Conjunt històric de Barruera	DOGC 17-02-1993, cor. DOGC 12-05-1993
Conjunt històric de Boí	DOGC 21-04-1993
Conjunt històric de Cardet	DOGC 23-04-1993
Conjunt històric de Còll	DOGC 14-04-1993
Conjunt històric de Durro	DOGC 19-02-1993, cor. DOGC 12-05-1993
Conjunt històric d'Erill la Vall	DOGC 19-02-1993, cor. DOGC 14-05-1993
Entorn de protecció de la Torre del Pubill, a la Vall de Boí	DOGC 19-02-1993
Fortificació de Boí	BOE 25-06-1985
Torre de Pubill i entorn	DOGC 22-05-1991
Castell d'Erillcastell	BOE 25-06-1985
Castelló de Tor	BOE 25-06-1985
Castell de Viu de Llevata	BOE 25-06-1985
Restes de murs i fortificació de Vilaller	BOE 25-06-1985
INCOATS	
Església de Santa Maria de Viu de Llevata	BOE 13-06-1980

Font: elaboració DGPAT a partir de les dades facilitades per la DG de Patrimoni Cultural. Departament de Cultura, 1993.

ANNEX 4.7. EQUIPAMENT ESPORTIU

Municipi	Tipus d'equipament	Titularitat	Gestió
Pont de Suert, el	Piscines a l'aire lliure a Malpàs	Privada	GER
	Piscines a l'aire lliure al Pont de Suert	Privada	GER
	Gimnàs	Privada	GER
	Pista de tennis	Privada	GER
	Camp de futbol	Pública	Club esportiu
	Pistes poliesportives	Pública	Pública (escola, IES)
	Pavelló	Pública	Pública
Vall de Boí, la	Pista poliesportiva	Pública	Pública
	Piscines a l'aire lliure	Pública	Pública
Vilaller	Pista poliesportiva	Pública	Pública
	Camp de futbol	Pública	Pública
	Piscina a l'aire lliure	Pública	Pública
	Pistes de tennis	Pública	Pública

Font: elaboració DGPAT a partir de les dades facilitades per la Secretaria General d'Esports i l'*Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça*. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.1. ACCÉS VIARI

Municipi	Entitat de població	Tipus d'accés	Estat	Titularitat	Observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	Camí rural	Dolent	Ajuntament	
	Adons	Camí rural	Dolent	Ajuntament	
	Bastida de Corroncui, la	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	Deshabitada.
	Bordes, les	Ctra. asfaltada	Bo	Estat	És l'N-230.
	Casòs	Ctra. asfaltada	Bo	Diputació	Pavimentada el 1990.
	Castelló de Tor	Camí rural	Dolent	Ajuntament	Deficient estat de la via.
	Corroncui	Camí rural	Regular	Ajuntament	
	Erillcastell	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	Deshabitada.
	Eрта	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	
	Esperan	Sense accés	—	—	Deshabitada.
	Gotarta	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Igüerri	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Iran	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Irgo	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Llesp	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Malpàs	Ctra. asfaltada	Bo	Diputació	Molt estreta.
	Montiberri	Camí rural	Dolent	Ajuntament	Deshabitada.
	Peranera	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	Deshabitada.
	Perves	Ctra. asfaltada	Bo	Estat	És l'N-260.
	Pinyana	Camí rural	Tot terreny	Ajuntament	
	Pont de Suert, el	Ctra. asfaltada	Bo	Estat	És l'N-230.
	Sarroqueta	Camí rural	Dolent	Ajuntament	
	Ventolà	Camí rural	Dolent	Ajuntament	
	Viu de Llevata	Ctra. asfaltada	Bo	Estat	És l'N-260.
	Viuet	Sense accés	—	—	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	Ctra. asfaltada	Bo	Generalitat	És l'eix viari que articula la vall de Boí (L-500), arranjada durant el període 1992-94.
	Boí	Ctra. asfaltada	Bo	Generalitat	Arranjada el període 1992-94
	Caldes de Boí	Ctra. asfaltada	Bo	Generalitat	Arranjada el període 1992-94. És l'L-500.
	Cardet	Ctra. asfaltada	Bo	Ajuntament	
	Cavallers	Ctra. asfaltada	Regular	ENHER	Deshabitada.
	Cóll	Ctra. asfaltada	Regular	Ajuntament	
	Durro	Ctra. asfaltada	Regular	Ajuntament	Molt estreta i amb dificultats a l'hivern.
	Erill la Vall	Ctra. asfaltada	Regular	Ajuntament	
	Farga, la	Ctra. asfaltada	Bo	Generalitat	
	Pla de l'Ermita	Ctra. asfaltada	Dolent	Privada	Deficient estat de la via, no hi ha cap projecte de millora.
	Pont de Boí	Ctra. asfaltada	Bo	Generalitat	Arranjada el període 1992-94.
	Saraís	Camí rural	Dolent	Ajuntament	Deficient estat de la via, no hi ha cap projecte de millora.
	Taüll	Ctra. asfaltada	Regular	Ajuntament	
Vilaller	Cierco	Camí rural	Regular	Ajuntament	Deficient estat de la via.
	Senet	Ctra. asfaltada	Regular	Ajuntament	Deficient estat de la via, és previst fer l'accés properament.
	Vilaller	Ctra. asfaltada	Bo	Estat	És l'N-230.

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.2. ELECTRICITAT

Municipi	Entitat de població	Servei	Companyia distribuïdora	Dèficits i observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	Sí	ENHER	
	Adons	Sí	ENHER	
	Bastideta de Corroncui	Sí	ENHER	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	Sí	ENHER	Deshabitada.
	Bordes, les	Sí	ENHER	
	Casòs	Sí	ENHER	La instal·lació data de 1990 (Pla d'electrificació rural).
	Castelló de Tor	Sí	Progreso del Pirineo	
	Corroncui	Sí	ENHER	
	Erillcastell	Sí	Progreso del Pirineo	Deshabitada.
	Ertà	No		
	Esperan	Sí	Progreso del Pirineo	Deshabitada.
	Gotarta	Sí	Progreso del Pirineo	
	Igüerri	Sí	Progreso del Pirineo	
	Iran	Sí	ENHER	Deficiències en el servei.
	Irgo	Sí	Progreso del Pirineo	Deficiències en el servei.
	Llesp	Sí	ENHER	
	Malpàs	Sí	Progreso del Pirineo	
	Montiberri	Sí	ENHER	Deshabitada.
	Peranera	Sí	Progreso del Pirineo	Deshabitada.
	Perves	Sí	ENHER	
	Pinyana	Sí	ENHER	
	Pont de Suert, el	Sí	Progreso del Pirineo	Línia millorable.
	Sarroqueta	Sí	ENHER	
	Ventolà	Sí	Progreso del Pirineo	Deshabitada.
	Viu de Llevata	Sí	ENHER	
	Viuet	Sí	ENHER	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	Sí	ENHER	
	Boí	Sí	ENHER	
	Caldes de Boí	Sí	ENHER	
	Cardet	Sí	ENHER	
	Cavallers	Sí	ENHER	Deshabitada.
	Cóll	Sí	ENHER	
	Durro	Sí	ENHER	
	Erill la Vall	Sí	ENHER	
	Farga, la	Sí	ENHER	
	Pla de l'Ermita	Sí	ENHER	
	Pont de Boí	Sí	ENHER	
	Saraís	Sí	ENHER	
	Taüll	Sí	ENHER	
Vilaller	Cierco	Sí	ENHER	S'ha de refer la instal·lació (Diputació o Consell Comarcal).
	Senet	Sí	S. Molino Senet i Aneto	
	Vilaller	Sí	Molí Vell, SL	La companyia és formada amb socis del poble que revenen llum d'ENHER.

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.3. SERVEI TELEFÒNIC PER MUNICIPIS

Municipi	Línies en servei	Línies en servei/100 habitants
Pont de Suert, el	811	35,5
Vall de Boí, la	251	39,4
Vilaller	209	35,3
Alta Ribagorça	1.271	36,2
Catalunya	2.656.626	44,0

Font: elaboració DGPAT a partir de dades facilitades per la Direcció Provincial de Lleida de Telefònica, SA i la revista *Perspectiva Econòmica de Catalunya*, núm. 171, COCINB.

ANNEX 5.4. SERVEI TELEFÒNIC

Municipi	Entitat de població	Servei	Observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	No	
	Adons	No	
	Bastida de Corroncui, la	No	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	No	Deshabitada.
	Bordes, les	Sí	
	Casòs	No	Acollida al conveni de telefonia rural.
	Castilló de Tor	Sí	
	Corroncui	No	Un telèfon mòbil.
	Erillcastell	No	Deshabitada.
	Erta	No	
	Esperan	No	Deshabitada.
	Gotarta	Només públic	
	Igüerri	No	
	Iran	Només públic	
	Irgo	No	
	Llesp	Sí	Disponible des de fa pocs anys.
	Malpàs	Sí	Disponible des de fa pocs anys.
	Montiberri	No	Deshabitada.
	Peranera	No	Deshabitada.
	Perves	Sí	
	Pinyana	No	
	Pont de Suert, el	Sí	
	Sarroqueta	No	
	Ventolà	No	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Viu de Llevata	Sí	
	Viuet	No	Deshabitada.
	Barruera	Sí	El servei general és del 1990.
	Boí	Sí	El servei general és del 1990.
	Caldes de Boí	Sí	
	Cardet	Només públic	Acollida al conveni de telefonia rural.
	Cavallers	No	Deshabitada.
	Cóll	No	Un telèfon mòbil, acollida al conveni de telefonia rural.
	Durro	Sí	El servei general és del 1990.
	Erill la Vall	Sí	El servei general és del 1990.
	Farga, la	Sí	És un edifici d'ENHER.
	Pla de l'Ermita	Sí	El servei general és del 1990.
Vilaller	Pont de Boí	Sí	El servei general és del 1990.
	Saraís	No	En tindran amb el conveni de telefonia rural.
	Taüll	Sí	El servei general és del 1990.
	Cierco	No	Acollida al conveni de telefonia rural.
	Senet	Sí	El servei general és del 1990.
	Vilaller	Sí	

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.5. ABASTAMENT D'AIGUA CORRENT

Municipi	Entitat de població	Servei d'aigua (% habitatges)	Tractament i observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	No	Font pròpia a la casa.
	Adons	100	
	Bastida de Corroncui, la	No	
	Beguda d'Adons, la	No	Deshabitada.
	Bordes, les	100	Fan tractament de cloració.
	Casòs	100	Fan tractament de cloració.
	Castelló de Tor	100	Fan tractament de cloració.
	Corroncui	100	
	Erillcastell	No	Deshabitada.
	Erta	No	
	Esperan	No	Deshabitada.
	Gotarta	100	Fan tractament de cloració.
	Igüerri	100	
	Iran	100	
	Irgo	No	Abastament d'una font.
	Llesp	100	Fan tractament de cloració.
	Malpàs	100	Fan tractament de cloració, deficiències a la xarxa.
	Montiberri	No	Deshabitada.
	Peranera	No	Deshabitada.
	Perves	100	Fan tractament de cloració.
	Pinyana	No	
	Pont de Suert, el	100	Sectors amb xarxa antiga.
	Sarroqueta	No	
	Ventolà	No	Deshabitada.
	Viu de Llevata	90	Fan tractament de cloració, a l'estiu és insuficient.
	Viuet	No	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	100	Hi ha dipòsit, però no es fa tractament.
	Boí	100	
	Caldes de Boí	100	
	Cardet	100	
	Cavallers	No	Deshabitada, abastament d'una font.
	Cóll	100	
	Durro	100	
	Erill la Vall	100	
	Farga, la	No	Abastament d'una font.
	Pla de l'Ermita	100	
	Pont de Boí	100	
	Saraís	100	
	Taüll	100	
Vilaller	Cierco	No	Tenen mangueres, però és previst que la Diputació faci la captació i la xarxa properament.
	Senet	100	Hi ha dipòsit, però no es fa tractament.
	Vilaller	100	Hi ha una captació nova (ve de 8 km).

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.6. SANEJAMENT

Municipi	Entitat de població	Xarxa de clavegueres % cob.	Observacions	Tractament d'aigües residuals Dèficits i observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	No		
	Adons	No		
	Bastida de Corroncui, la	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Bordes, les	Sí		
	Casòs	No		
	Castelló de Tor	No		
	Corroncui	Sí		
	Erillcastell	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Ertà	No		
	Esperan	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Gotarta	No		
	Igüerri	No		
	Iran	No		
	Irgo	No		
	Llesp	90		
	Malpàs	100		
	Montiberri	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Peranera	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Perves	Sí		
	Pinyana	No		
	Pont de Suert, el	100		Hi ha una depuradora en construcció per la Junta de Residus.
	Sarroqueta	No		
	Ventolà	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Viu de Llevata	90		
	Viuet	No	Deshabitada	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	100	S'han fet reformes, a l'estiu hi ha un augment de població	Converses amb la Junta de Residus per construir una depuradora per a tot el municipi.
	Boí	100		Converses amb la Junta de Residus per construir una depuradora per a tot el municipi.
	Caldes de Boí	100		Converses amb la Junta de Residus per construir una depuradora per a tot el municipi.
	Cardet	100	Xarxa feta fa 10 anys	
	Cavallers	No	Deshabitada	Deshabitada.
	Cóll	100		
	Durro	100		Converses amb la Junta de Residus per construir una depuradora per a tot el municipi.
	Erill la Vall	100		
	Farga, la	No		
	Pla de l'Ermita	100	Xarxa recent	
	Pont de Boí	No		
	Sarais	No		
	Taüll	100		Converses amb la Junta de Residus per construir una depuradora per a tot el municipi.
Vilaller	Cierco	No	No hi ha cap projecte	
	Senet	100	Xarxa dels anys 60	
	Vilaller	100		No hi ha cap projecte per al tractament de les aigües residuals.

ANNEX 5.7. PAVIMENTACIÓ DELS CARRERS

Municipi	Entitat de població	% pavim.	Observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	0	
	Adons	0	
	Bastida de Corroncui, la	0	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	0	Deshabitada.
	Bordes, les	100	
	Casòs	0	
	Castelló de Tor	0	
	Corroncui	0	
	Erillcastell	0	Deshabitada.
	Erta	0	
	Esperan	0	Deshabitada.
	Gotarta	0	
	Igüerri	0	
	Iran	0	
	Irgo	0	
	Llesp	50	És previst completar-la amb el PUOSC 95.
	Malpàs	50	Acollida al Pla d'ajut als petits municipis (Dept. de Governació).
	Montiberri	0	Deshabitada.
	Peranera	0	Deshabitada.
	Perves	30	
	Pinyana	0	
	Pont de Suert, el	90	
	Sarroqueta	0	
	Ventolà	0	Deshabitada.
	Viu de Llevata	0	
	Viuet	0	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	20	És deficient.
	Boí	50	Falten dos carrers per pavimentar.
	Caldes de Boí	100	
	Cardet	80	No hi ha cap projecte per a completar-la.
	Cavallers	0	Deshabitada.
	Cóll	70	No hi ha cap projecte per a finalitzar-la.
	Durro	0	No hi ha cap projecte de pavimentació.
	Erill la Vall	10	S'ha previst fer-la amb una col.laboració de l'Ajuntament i el DARP.
	Farga, la	0	
	Pla de l'Ermida	n.d.	S'urbanitza actualment.
	Pont de Boí	0	
	Saraís	0	
	Taüll	10	S'ha previst fer-la amb una col.laboració de l'Ajuntament i el DARP.
Vilaller	Cierco	0	
	Senet	80	Acollida al Pla d'ajut als petits municipis (Dept. de Governació).
	Vilaller	90	

Font: *Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça*. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.8. ENLLUMENAT DELS CARRERS

Municipi	Entitat de població	% enllum.	Observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	0	
	Adons	0	
	Bastida de Corroncui, la	0	Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	0	Deshabitada.
	Bordes, les	100	
	Casòs	0	
	Castelló de Tor	0	
	Corroncui	100	
	Erillcastell	0	Deshabitada.
	Erta	0	
	Esperan	0	Deshabitada.
	Gotarta	100	
	Igüerri	100	
	Iran	100	
	Irgo	50	
	Llesp	100	
	Malpàs	100	
	Montiberri	0	Deshabitada.
	Peranera	0	Deshabitada.
	Perves	100	
	Pinyana	0	
	Pont de Suert, el	90	
	Sarroqueta	0	
	Ventolà	20	Deshabitada.
	Viu de Llevata	100	
	Viuet	0	Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
	Boí	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
	Caldes de Boí	100	
	Cardet	100	Són fanals. Es volen fer millors.
	Cavallers	0	Hi ha fanals. Deshabitada.
	Cóll	100	Es volen fer millors.
	Durro	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
	Erill la Vall	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
	Farga, la	0	Hi ha fanals.
	Pla de l'Ermita	100	La instal·lació és nova.
	Pont de Boí	0	
	Sarais	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
	Taüll	100	És deficient. Hi ha previst un Pla especial de millora finançat per l'Ajuntament i la Diputació.
Vilaller	Cierco	0	Hi ha fanals.
	Senet	100	La xarxa és recent.
	Vilaller	100	Prevista l'ampliació de l'enllumenat del nucli antic i l'entrada al poble.

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

ANNEX 5.9. RECOLLIDA DE RESIDUS

Municipi	Entitat de població	Servei	Destí final	Observacions
Pont de Suert, el	Abella d'Adons	No		Generen pocs residus.
	Adons	No		
	Bastida de Corroncui, la	No		Deshabitada.
	Beguda d'Adons, la	No		Deshabitada.
	Bordes, les	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Casòs	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Castelló de Tor	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Corroncui	No		
	Erillcastell	No		Deshabitada.
	Erta	No		
	Esperan	No		Deshabitada.
	Gotarta	No		
	Igüerri	No		
	Iran	No		
	Irgo	No		
	Llesp	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Malpàs	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Montiberri	No		Deshabitada.
	Peranera	No		Deshabitada.
	Perves	No		
	Pinyana	No		
	Pont de Suert, el	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Sarroqueta	No		
	Ventolà	No		Deshabitada.
	Viu de Llevata	No		
	Viuet	No		Deshabitada.
Vall de Boí, la	Barruera	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Boí	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Caldes de Boí	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	A l'hivern els porten a Barruera.
	Cardet	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Cavallers	No		Deshabitada.
	Cóll	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Durro	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Erill la Vall	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Farga, la	No		Els porten a Caldes de Boí.
	Pla de l'Ermita	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Pont de Boí	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	A l'hivern no funciona el servei.
	Sarais	No		Els porten a Barruera.
	Taüll	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
Vilaller	Cierco	No		Porten a Vilaller els residus no biodegradables, femer.
	Senet	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	
	Vilaller	Sí	Abocador controlat comarcal al Pont	

Font: Enquesta als municipis i nuclis de l'Alta Ribagorça. DGPAT, 1994.

PLA COMARCAL DE MUNTANYA

L'Alta Ribagorça

ISBN 84-393-4031-1

9 788439 340317

GI

0805

V.2